

อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของ
ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นางสาวธนวดี พลายโต

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-17-4278-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INFLUENCE OF CHIANG MAI UNIVERSITY ON THE CHANGES OF SUAN-DOK AND
BACK OF CHIANG MAI UNIVERSITY COMMUNITIES

Miss Thanavadee Plaitho

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Urban and Regional Planning Program in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-17-4278-9

490302

หัวข้อวิทยานิพนธ์ อธิพิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอก
และชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดย นางสาวธนวดี พลายไธ

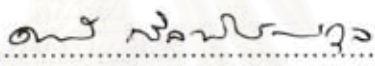
สาขาวิชา การวางผังเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย ศิรินทร์ภาณุ

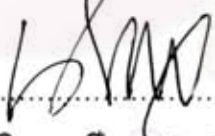
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

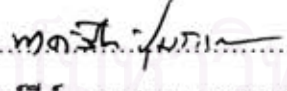

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สดาศิตานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ฤทธิพิพัฒน์กุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย ศิรินทร์ภาณุ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิรมล เปี้ยแดง)

.....กรรมการ
(นายพงษ์สิทธิ์ ชุ่มสาย ณ อยุธยา)

ธนวดี พลายนโ : อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (THE INFLUENCE OF CHIANG MAI UNIVERSITY ON THE CHANGES OF SUAN-DOK AND BACK OF CHIANG MAI UNIVERSITY COMMUNITIES) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ, 213 หน้า. ISBN 974-17-4278-9.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการตั้งแต่อดีต ถึง ปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลเด่นที่มีต่อการเติบโตของพื้นที่ศึกษา 3) วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขของพื้นที่ศึกษา 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ศึกษา โดยขั้นตอนในการศึกษาใช้วิธีการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่จากภาพถ่ายทางอากาศในแต่ละช่วงปี และ ใช้แบบสอบถามในการวิเคราะห์พฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ นักศึกษา บุคลากร ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และผู้ประกอบการ เพื่อให้เห็นถึงการให้บริการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นพื้นที่มีการขยายตัวทางกายภาพตามการขยายการศึกษาและการขยายตัวของพื้นที่สิ่งปลูกสร้างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกชุมชนกระจายตัวอยู่บริเวณตอนต้นของถนนสุเทพโดยมีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาอยู่ในพื้นที่ ช่วงที่สอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขยายการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งได้จัดตั้งคณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ขึ้นมา โดยพื้นที่ตั้งของแต่ละคณะอยู่ถัดมาทางด้านตะวันตกของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ส่งผลให้พื้นที่ชุมชนเกิดการขยายตัวออกมายังช่วงกลางของถนนสุเทพทำให้เกิดที่พักอาศัยและร้านค้าเป็นจำนวนมากขึ้น และเริ่มมีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยอย่างกระจัดกระจายบริเวณปลายถนนสุเทพด้วยเช่นกัน ช่วงที่สามเมื่อนมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ได้ขยายพื้นที่สิ่งปลูกสร้างของมหาวิทยาลัยมายังพื้นที่ส่วนหลังไปจนถึงถนนสุเทพ พื้นที่ชุมชนจึงได้ขยายออกทางตอนปลายของถนนสุเทพเกิดเป็นย่านพักอาศัยสำหรับนักศึกษาและบุคคลที่เข้ามาทำงานยังพื้นที่บริเวณนี้จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดตลาดสด และการขยายเส้นทางคมนาคมของถนนสุเทพเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากพัฒนาการของพื้นที่ทำให้เห็นถึงอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งเป็นอิทธิพลเด่นที่ทำให้พื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดการเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลให้เกิดปัญหาทางด้านต่างๆ ตามมาได้แก่ ปัญหาทางด้านกายภาพที่ส่งผลต่อนักศึกษาคือความไม่เพียงพอของระบบสาธารณูปโภค ส่วนปัญหาทางด้านสังคมคือเกิดแหล่งมั่วสุมของนักศึกษาบางกลุ่ม และปัญหาอาชญากรรม

แนวทางในการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาจากการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองมหาวิทยาลัยที่พร้อมด้วยบริการครบครันและสมบูรณ์แบบ ทั้งด้านที่พักอาศัยและการบริการทางสังคม ที่สนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของภาคเหนือ ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาทางด้านกายภาพ อันได้แก่การจัดการพื้นที่ โดยใช้มาตรการทางผังเมืองในการกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินของย่านการค้าและที่พักอาศัยให้เกิดขึ้นในแนวตั้งโดยมีการควบคุมความสูงของอาคาร การจัดการระบบคมนาคมขนส่งโดยสนับสนุนให้เส้นทางในชุมชนมีทางเท้าและทางจักรยานสำหรับการสัญจรในชุมชน ส่วนเส้นทางหลักระหว่างชุมชนเน้นการใช้บริการขนส่งสาธารณะเพื่อลดความคับคั่งและเพิ่มความปลอดภัยให้กับคนในชุมชน สำหรับการจัดการระบบสาธารณูปโภคให้เป็นการใช้ระบบที่พร้อมซึ่งง่ายต่อการจัดการ แนวทางในการพัฒนาทางด้านสังคมโดยการส่งเสริมคนในชุมชนให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่อย่างเหมาะสมที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชนที่ให้บริการตอบสนองกับมหาวิทยาลัย

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง.....ลายมือชื่อนิสิต ธนวดี พลายนโ
สาขาวิชา การวางผังเมือง.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ
ปีการศึกษา 2549.....

46741292 25 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD : INFLUENCE / CHIANG MAI UNIVERSITY / COMMUNITY

THANAFADEE PLAITHO : THE INFLUENCE OF CHIANG MAI UNIVERSITY ON THE CHANGES OF SUAN-DOK AND BACK OF CHIANG MAI UNIVERSITY COMMUNITIES . THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.KIRINPANU SAKCHAI, Ph.D.,213 pp. ISBN 974-17-4278-9.

The objective of this thesis are 1) to study the development of studied area from the past until the present time. 2) to analyze the outstanding influence on the growing up of studied area. 3) to analyze the existing problems and the solutions of studied area. 4) to propose the development guidelines and improve the studied area. The procedure of the study was to compare the transformation of the area by aerial photos from selected years. And use the questionnaires to analyze the behaviors and notions of people related to Suan-Dok Community and Back of Chiang Mai University Community such as students, officers, residents and entrepreneurs to demonstrate the services provide by the studied area.

The results of the study found that the development of Suan-Dok Community and Back of Chiang Mai University Community from the past until the present time : its area had physically expanded followed by the expansion of education and built-up area of Chiang Mai University. The study classified the expansion in 3 periods. The first period, the community scattered around the beginning of Suthep Road. There is Maharajnakorn Chiang Mai Hospital where attracted people to inhabit in the area. The second period, Chiang Mai University extended further education on health sciences, consequencely, Faculty of Dentistry, Faculty of Pharmacy and Faculty of Nurse were established. Due to the area of each faculty situated in the southern part of Maharajnakorn Chiang Mai Hospital, it affected the expansion of community to reach the middle of Suthep Road and increased housing and retail shops. Moreover, people tended to reside scatterly around the end of Suthep Road. The third period, when Chiang Mai University expanded to the end of Suthep Road. This affected the rising of residential area, serving for students and officers. The fast growing population affected the rising of fresh market and Suthep Road's transport extension had to serve for the expansion of Suan-Dok Community and Back of Chiang Mai University Community.

The development of this area influenced by Chiang Mai University which is the prominent influence, affecting the fast growing and expansion of Suan-Dok Community and Back of Chiang Mai University Community. This result contributed to many problems. For example, physical problem which affected to the students, was the insufficient of infrastructures and social problem was the occurrence of ghetto areas and criminal problems.

The guidelines for developing Suan-Dok Community and Back of Chiang Mai University Community came from the imposition of vision on development. The vision is "The university community town where fully and completely equipped with services in housing, social service which support the expansion of Chiang Mai University. " The vision consisted of physical development guidelines that were Land use management : to issue measure in city plan for imposing the commercial land-use pattern and residential zone to grow up in vertical ,to control the height of building. Transport management : to support pavement and bicycle way usage in the community. In the part of main street between the community : emphasis on using public transportation to decrease the congestion and increase the security of people in the community. Infrastructure management : to employ the combination drainage which was easy to manage. Social guideline : to support the interaction among people that was the proper guideline for land development, coinciding with the identity of community that served the university.

Department Urban and Regional Planning

Student's signature *ชวรัตน์ นภชาติ*

Field of study Urban.....Planning.....

Advisor's signature *Askelai Kirinpanu*

Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีของรองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์ภาณุ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆของการวิจัยด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านผู้ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตั้งแต่เล็กจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะคณาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ คณาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบคุณพี่ตุ้ม พี่แสง ในการช่วยเหลือการติดต่อขอข้อมูล และคำแนะนำต่างๆ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ บุคลากรหน่วยงานต่างๆที่เอื้อเฟื้อข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณมาร์ช อาร์ม เมื่อก ลุงมะตูม ป้าเอ็ม ญาติ ผ่าย แก้ม เก่ง กวางในความช่วยเหลือทุกๆด้านให้คำปรึกษาและคอยให้กำลังใจเสมอมา รวมทั้งปรีนเตอร์และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเป็นรูปร่าง

ขอบคุณแทนสำหรับการขับรถรับ - ส่ง ให้ความช่วยเหลือในการหาข้อมูลและให้กำลังใจ

ขอบคุณคุณเหมาที่ช่วยเหลือในเรื่องคอมพิวเตอร์ ให้คำปรึกษาและแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งช่วยเหลือในการนำเสนอผลการศึกษาและให้กำลังใจตลอดมา

ขอบคุณเพื่อนๆ ภูมิศาสตร์มช.'42 เพื่อนผังเมืองรุ่น 28 รวมทั้ง เอ๋ นิด พี่โมทย์ พี่ยศ พี่ลี พี่กบที่ให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด

ขอบคุณ ด.ต. ปรีชา บำรุงผล ที่เป็นธุระในการติดต่อขอข้อมูล และขับรถรับ - ส่งตลอดในการหาข้อมูล

และท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ ที่ช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ และคอยดูแลอย่างดีเสมอมา และขอบคุณปอที่อยู่ข้างๆให้กำลังใจ ทำให้อดทนและเข้มแข็งมาตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.3.1 ขอบเขตทางด้านพื้นที่.....	2
1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	3
1.4 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	3
1.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ.....	3
1.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ.....	3
1.5 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	3
1.6 คำจำกัดความ.....	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมือง.....	6
2.2 แนวคิดการขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตชานเมือง.....	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งและความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น.....	17
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย.....	20
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินกับการคมนาคมขนส่ง.....	25
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
2.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	32

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	36
3.1 ขอบเขตการวิจัย.....	36
3.1.1 ขอบเขตทางด้านพื้นที่.....	36
3.1.2 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา.....	36
3.2 วิธีเก็บข้อมูล.....	37
3.2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง.....	37
3.2.2 การรวบรวมข้อมูล.....	38
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
บทที่ 4 เมืองเชียงใหม่และสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	40
4.1 เมืองเชียงใหม่.....	40
4.1.1 ประวัติความเป็นมา.....	40
4.1.2 ที่ตั้งและลักษณะของชุมชน.....	41
4.1.3 อาณาเขตและพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่.....	41
4.1.4 จำนวนชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.....	43
4.1.5 การคมนาคมของเมืองเชียงใหม่.....	44
4.1.6 ประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.....	46
4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ.....	50
4.2.1 เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ.....	50
4.2.2 ประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ.....	52
4.2.3 เศรษฐกิจของตำบลสุเทพและหน่วยธุรกิจต่างๆในตำบลสุเทพ.....	52
4.2.4 สภาพทางสังคม.....	54
4.2.5 การบริการพื้นฐาน.....	55
4.3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	56
4.3.1 ประวัติการตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	56
4.3.2 พื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	57
4.3.3 การจัดตั้งคณะต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	58
4.3.4 จำนวนนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	59

บทที่ 5 พัฒนาการและการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	62
5.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน.....	63
5.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2508.....	63
5.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2519.....	67
5.1.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2530.....	69
5.1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2546.....	72
5.1.5 ภาพรวมของการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ปีพ.ศ.2508 - 2546.....	75
5.2 พัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	77
5.2.1 ก่อนการสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	77
5.2.2 หลังสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	81
5.3 ประเภทร้านค้าและร้านบริการบริเวณพื้นที่ริมถนนสุเทพ.....	109
บทที่ 6 การใช้บริการพื้นที่และปัญหาที่พบในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	114
6.1 พฤติกรรมการใช้บริการพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	114
6.1.1 กลุ่มนักศึกษาชมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	114
6.1.2 กลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	117
6.1.3 กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมช.....	120
6.2 รายได้เฉลี่ยต่อวันของร้านค้าและรายจ่ายเฉลี่ยต่อวันของผู้มาใช้บริการ.....	123
6.3 การตัดสินใจพักอาศัยในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	127
6.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชน.....	128
6.5 สภาพปัญหาของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	131
6.5.1 ปัญหาทางด้านกายภาพ.....	131
6.5.2 ปัญหาทางด้านสังคม.....	137
6.6 ความต้องการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	137
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่	139
7.1 สรุปผลการศึกษา.....	140
7.2 สรุปศักยภาพในการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	142
7.3 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	143
7.4 แนวทางการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	144
7.4.1 แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพ.....	144
7.4.2 แนวทางการพัฒนาด้านสังคม.....	145

รายการอ้างอิง.....	147
ภาคผนวก.....	150
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	150
ภาคผนวก ข ตารางร้อยละข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	176
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	214

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงปริมาณการจราจรในช่วงโมงเร่งด่วนของถนนสายหลักของเมืองเชียงใหม่.....	45
4.2 แสดงสถิติจำนวนประชากรและสัดส่วนความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ รายตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ.2547.....	47
4.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงของประชากรรายตำบลพ.ศ. 2533 – 2547.....	48
4.4 แสดงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	58
5.1 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2508.....	64
5.2 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2519.....	67
5.3 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2530.....	70
5.4 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2546.....	73
5.5 จำนวนอาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างบริเวณพื้นที่ศึกษาใน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่พ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2546.....	95
5.6 ปริมาณการจราจรบนถนนสายหลักของเทศบาลนครเชียงใหม่ เรียงลำดับจากมาก - น้อย พ.ศ. 2531.....	98
5.7 ปริมาณการจราจรบนถนนสายหลักของเทศบาลนครเชียงใหม่ เรียงลำดับจากมาก - น้อย พ.ศ. 2545.....	99
5.8 แสดงพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง (Build – up Area)บริเวณพื้นที่ศึกษาปี พ.ศ. 2508 – 2546.....	102
5.9 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่พ.ศ. 2507 – พ.ศ.2544.....	108
5.10 จำนวนร้านค้าและร้านบริการประเภทต่างๆริมถนนสุเทพ.....	109
6.1 ขนาดร้านค้าและร้านบริการและรายได้เฉลี่ยต่อวัน.....	124
6.2 จำนวนผู้มาใช้บริการร้านค้าและร้านบริการริมถนนสุเทพและรายจ่ายเฉลี่ยต่อวัน.....	125
6.3 สัดส่วนรายได้ของร้านค้าและร้านบริการและรายจ่ายของผู้ที่เข้ามาใช้บริการ.....	126
7.1 สรุปศักยภาพของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	142

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 กรอบแนวความคิด.....	35
4.1 การเปลี่ยนแปลงประชากรรายตำบล พ.ศ. 2533 – 2547.....	50
4.2 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2507 – 2547.....	59
5.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2508.....	65
5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ.2519.....	69
5.3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2530.....	70
5.4 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2546.....	73
6.1 การใช้บริการร้านอาหารของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงเวลาต่างๆ.....	115
6.2 การใช้บริการร้านค้าและร้านบริการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	117
6.3 การใช้บริการร้านอาหารของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงเวลาต่างๆ.....	118
6.4 การใช้ บริการร้านค้าและร้านบริการของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	120
6.5 การใช้บริการร้านอาหารของประชาชนในพื้นที่ในช่วงเวลาต่างๆ.....	121
6.6 การใช้บริการร้านค้าและร้านบริการของประชาชนในพื้นที่.....	122

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนมที่

แผนทที่ที่	หน้า
1.1 พื้นที่ศึกษาดนนสุเทพ.....	5
4.1 พื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม.....	42
4.2 พื้นที่ของตำบลสุเทพ.....	51
5.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆของเมืองเชียงใหมปีพ.ศ. 2508.....	66
5.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆของเมืองเชียงใหมปีพ.ศ. 2519.....	68
5.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆของเมืองเชียงใหมปีพ.ศ. 2530.....	71
5.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม ปีพ.ศ. 2546.....	74
5.5 แสดงการขยายตัวของเมืองเชียงใหม.....	76
5.6 พื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม ปีพ.ศ. 2497.....	80
5.7 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2507.....	83
5.8 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2508.....	85
5.9 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2513.....	88
5.10 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2515.....	90
5.11 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2519.....	94
5.12 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2526.....	96
5.13 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2535.....	101
5.14 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2545.....	104
5.15 สรุปพัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาคั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน.....	105

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แบบจำลองการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมือง.....	19
4.1 หน่วยธุรกิจต่างๆในพื้นที่ตำบลสุเทพ.....	53
4.2 แสดงบรรยากาศทั่วไปโดยรอบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	60
5.1 เวียงสวนดอกในอดีต.....	78
5.2 ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2497.....	79
5.3 พื้นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2507.....	82
5.4 ตึกคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	84
5.5 คณะที่เกิดขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2510 – 2513.....	87
5.6 คณะพยาบาลศาสตร์.....	89
5.7 ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2519.....	93
5.8 ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2535.....	100
5.9 ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2546.....	104
• ** 5.10 ร้านค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณชุมชนสวนดอกที่อยู่ทางตอนต้นของถนนสุเทพ.....	106
5.11 ร้านค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณชุมชนสวนดอกที่อยู่ทางตอนต้นของถนนสุเทพ.....	107
5.12 ร้านอุปกรณ์การแพทย์ฝั่งตรงข้ามโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	111
5.13 ร้านค้าและร้านบริการช่วงกลางและช่วงปลายของถนนสุเทพ.....	111
5.14 ร้านค้าประเภทต่างๆริมถนนสุเทพ.....	112
6.1 การใช้บริการร้านค้าและร้านบริการต่างๆ.....	126
6.2 สภาพพื้นที่อยู่อาศัยภายในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	132
6.3 พื้นที่ว่างของเอกชนที่ปล่อยให้รกร้างไม่ได้ทำประโยชน์ใดๆ.....	132
6.4 การจอดรถริมถนนในการมาใช้บริการร้านค้าต่างๆริมถนนสุเทพ.....	133
6.5 การจราจรบนถนนสุเทพในช่วงเวลาเร่งด่วน.....	134
6.6 สภาพถนนในตรอก รอย ของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.....	135
6.7 ท่อระบายน้ำบริเวณถนนในพื้นที่ศึกษา.....	135
6.8 กองขยะที่นำมาวางทิ้งไว้ในพื้นที่ต่างๆก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นและทัศนอุจาด.....	136

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 -2529) ซึ่งกำหนดให้มีการพัฒนาส่วนภูมิภาคขึ้นเพื่อลดความเป็นเมืองศูนย์กลางเดียว (Centralization) ของกรุงเทพมหานครอันเป็นศูนย์รวมความเจริญในทุกๆด้านของประเทศ จึงได้เลือกเมืองที่มีความสามารถในการรองรับการพัฒนาเหล่านี้ และทำการพัฒนาให้เมืองนั้นมีความเจริญและสะดวกสบาย โดยกระจายโครงสร้างพื้นฐานอันได้แก่ การศึกษา การสาธารณสุข และสาธาณูปโภคต่างๆเข้าไปสู่เมืองเหล่านั้น

สำหรับภาคเหนือรัฐบาลได้เลือกเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองหลักของภูมิภาค โดยเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษา การค้าและบริการ และการท่องเที่ยว โดยได้กระจายหัวความเจริญ (Growth Pole) ที่ดึงดูดประชาชนให้อยู่ในภูมิภาคของตัวเอง สร้างโครงสร้างพื้นฐาน สาธาณูปโภคและสาธาณูปการต่างๆให้กับเมือง และปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมความเจริญของพื้นที่คือ การศึกษานอกจากนั้นการกำหนดบทบาทเมืองเชียงใหม่ให้เป็นเมืองศูนย์กลางของภูมิภาคส่งผลให้เมืองเชียงใหม่เกิดการขยายตัวไปในทิศทางต่างๆ โดยเริ่มจากการพัฒนาบทบาทด้านการศึกษา และตามด้วยนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและธุรกิจการค้าจากรัฐบาล เมืองเชียงใหม่จึงเกิดการขยายตัวและเกิดการพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมของเมืองขึ้น ทำให้การขยายตัวของเมืองนั้นได้ขยายตัวออกไปตามถนนสายรัศมีที่ตัดออกมาจากตัวเมืองเก่า

การพัฒนาด้านการศึกษาเริ่มต้นมาจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้นบริเวณพื้นที่เชิงดอยสุเทพ และได้เปิดการเรียน - การสอนขึ้นในปีพ.ศ.2507 ซึ่งได้ส่งผลให้นักศึกษาเดินทางเข้ามาจากจังหวัดต่างๆโดยเฉพาะในภูมิภาคเหนือเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังกรุงเทพมหานคร ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็มีการขยายการเรียน - การสอนของมหาวิทยาลัยมาตลอดโดยเฉพาะสาขาวิชาที่ยังขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ การขยายการเรียน - การสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทำให้จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นในทุกๆปี และเป็นแรงเสริมให้พื้นที่รอบๆมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนา

พื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเชียงใหม่ โดยอยู่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพ ติดต่อกับตัวเมืองเก่า จึงเป็นพื้นที่ชุมชนที่เกิดการเติบโตและขยายตัวขึ้นจากการได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของเมือง อิทธิพลจากถนนสุเทพ และ

อิทธิพลจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งทั้งสามอิทธิพลนี้เป็นแรงดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาใช้ทำกิจกรรมและใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น ขาดการวางแผนในการรองรับพื้นที่ทำให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง (Urban sprawl) เกิดปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งความแออัดของพื้นที่ทั้งร้านค้าร้านบริการ และที่อยู่อาศัย ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจร และการที่มีประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เพิ่มขึ้นยังก่อให้เกิดความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภค จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงพฤติกรรมของประชากรกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่และศึกษาปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนในการพัฒนาพื้นที่ให้คงอยู่ต่อไป และสามารถตอบสนองความต้องการของมหาวิทยาลัยและประชาชนในพื้นที่ได้

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการตั้งแต่อดีต ถึง ปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลเด่นที่มีต่อการเติบโตของพื้นที่ศึกษา
- 1.2.3 วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขของพื้นที่ศึกษา
- 1.2.4 เสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ศึกษา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตทางด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่ชุมชนสวนดอก และด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่บริเวณด้านใต้ของถนนสุเทพ โดยเริ่มต้นจากหน้าโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ไปสิ้นสุดที่ด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมระยะทางถนนสุเทพยาวประมาณ 4 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับถนนสุเทพ
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตทหารกองบินที่ 41 และ บ้านไร่เปิงดำบลสุเทพ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับประตูสวนดอก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเชิงดอยสุเทพ

1.3.2 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

- ศึกษาสภาพในอดีตของพื้นที่ศึกษา และ สภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป
- ศึกษาอิทธิพลต่างๆที่มีต่อการขยายตัวของชุมชน
- ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขในการพัฒนาพื้นที่

1.4 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ศึกษา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา และข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่

- ภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่ศึกษา จากกรมแผนที่ทหาร
- ภาพถ่ายดาวเทียมของพื้นที่ศึกษา
- ข้อมูลทางด้านสถิติ , ข้อมูลเอกสาร , บทความ , วารสาร , หนังสือ , วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมจากห้องสมุด หน่วยงานต่างๆ

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

1.5.1 ศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาอิทธิพลที่มีต่อการขยายตัวของชุมชน

1.5.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ โดยวิเคราะห์จากภาพถ่ายทางอากาศตั้งแต่ก่อนการตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปรียบเทียบแต่ละช่วงเวลา จนกระทั่งปัจจุบัน

1.5.3 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา และที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

1.5.4 นำเสนอข้อมูลผลการศึกษาในลักษณะบรรยายพรรณนา แผนภูมิ แผนที่ ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6 คำจำกัดความ

1.6.1 ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง พื้นที่ชุมชนซึ่งอยู่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพทางฝั่งตรงข้ามกับพื้นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.6.2 อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง ปัจจัยต่างๆจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ทำให้พื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

1.6.3 การเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพเป็นประเด็นหลัก ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจเป็นส่วนสนับสนุนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ให้เด่นชัดขึ้น

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบถึงอิทธิพลเด่นที่มีต่อการเติบโตของชุมชนที่อยู่ระหว่างการขยายตัวของเมือง และมหาวิทยาลัย

1.7.2 เป็นแนวทางและตัวอย่างในการวางแผนเพื่อรองรับพื้นที่ที่มีการเติบโตจากการขยายตัวของเมืองและการตั้งมหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเติบโตของชุมชนเกิดขึ้นเนื่องจากการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ ในการกระตุ้นให้พื้นที่ได้รับการพัฒนา ชุมชนซึ่งได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยซึ่งเข้ามาตั้งอยู่ในพื้นที่ยิ่งทำให้ชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชนทำให้พื้นที่เกิดทั้งการพัฒนาและปัญหาต่างๆตามมา ดังนั้นการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และสามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อศึกษาถึงอิทธิพลหลักที่มีต่อการพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและบริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ริมถนนสุเทพนั้นมีดังนี้

- แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมือง
- แนวคิดการขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตชานเมือง
- แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน
- แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งและความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น
- แนวความคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย
- แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินกับการคมนาคมขนส่ง และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมือง

ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และการขยายตัวของเมืองมีหลายประการ และความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา การที่บริเวณใดในเมืองมีการใช้ที่ดินอย่างไรขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ (สุวัฒนา ธาดานิติ, 2532 และเสน่ห์ ญาณสาร , 2544 :223-225)

1.) ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ความสูงต่ำของพื้นที่ แสงแดด ลม ความชื้น แหล่งน้ำ รวมทั้งคุณสมบัติของเนื้อดิน ลักษณะทางกายภาพเหล่านี้มีผลต่อการเลือกลงทุนก่อสร้างบนพื้นที่เพื่อตอบสนองความพอใจที่เหมาะสม เช่น ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเนิน หรือที่ราบระบายน้ำได้ดี จะมีอิทธิพลต่อการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตที่อยู่อาศัยชั้นดีมักจะขยายตัวไปในทิศทางนั้น ในทางตรงกันข้ามลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ต่ำ มีน้ำท่วมเป็นประจำ ที่ลุ่มระบายน้ำไม่ดี หรือเป็นที่ชื้นแฉะ ที่อยู่อาศัยจะขยายตัวไปในบริเวณนี้น้อย นอกจาก

เขตที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย นอกจากนั้นบริเวณที่เป็นภูเขาสูงอาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของที่อยู่อาศัยได้เช่นกัน

2.) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นการประเมินค่าตอบแทนบนพื้นที่ออกมาเป็นตัวเงิน ราคาที่ดินเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของประเภทการใช้ที่ดิน โดยมากพบว่าราคาที่ดินในเขตใจกลางเมืองจะสูงมาก การใช้ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อการพาณิชย์กรรม การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยนั้นจะไม่ค่อยพบในบริเวณนี้ นอกจากผู้ที่มีฐานะดีที่สามารถมีเงินซื้อที่ดินและปลูกบ้านในเขตใจกลางเมืองได้ นอกจากนั้นในเขตชานเมืองเขตที่อยู่อาศัยก็จะไม่อยู่ติดกับถนนสายสำคัญ แต่จะอยู่ห่างออกไปในบริเวณที่ที่ดินราคาถูกลง ส่วนที่ดินบริเวณที่ติดถนนนั้นจะเป็นย่านพาณิชย์กรรม

3.) ปัจจัยทางด้านสังคมพฤติกรรม เป็นเรื่องของความพอใจ ค่านิยม และความเชื่อ เช่น การตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มตามเชื้อชาติภูมิลำเนาเดิม หรือ ความเชื่อเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมของชนชาติต่างๆ รวมถึงค่านิยมในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบตะวันตก ทำให้มีที่อยู่อาศัยแบบอาคารชุดเกิดขึ้นในเขตเมืองชั้นใน หรือมีการสร้างบ้านสไตล์ยุโรปในเขตชานเมือง เพื่อตอบสนองต่อรสนิยม วิถีชีวิต และความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนไป

4.) ปัจจัยทางการเมือง พื้นที่บางบริเวณอาจมีกฎหมายบังคับใช้ทางตรงและทางอ้อมในการจำกัดการใช้ที่ดินบางประเภท เพื่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงทางทหาร หรืออาจมีมาตรการทางกฎหมายสนับสนุนการใช้ที่ดินบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย มีการจัดตั้งการเคหะแห่งชาติขึ้น เพื่อดำเนินการจัดสรรที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อย มีการจัดตั้งธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หรือการสนับสนุนนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการให้เงินกู้แก่ประชาชนเพื่อซื้อหรือสร้างที่อยู่อาศัย รวมทั้งการสร้างบ้านพักให้แก่ข้าราชการ มีโครงการที่ดินหรือบ้านจัดสรรให้แก่ข้าราชการ ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการค้า อาจมีนโยบายในการสนับสนุนการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนในเขตนี้ เช่น นโยบายการค้าเสรี หรือกำหนดเป็นเขตปลอดภาษี หรือจ่ายภาษีในอัตราต่ำกว่าปกติ เป็นต้น

5.) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ในบางพื้นที่ซึ่งมีลักษณะทางกายภาพไม่เหมาะสม อาจใช้ความสามารถทางเทคโนโลยี เพื่อปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้สามารถรองรับกิจกรรมต่างๆ ได้ การปรับปรุงเทคโนโลยีในด้านการขนส่งและสาธารณูปการต่างๆ เช่น ถนนวงแหวน ถนนรัศมี ทางด่วน สะพานไฟฟ้า ประปา ฯลฯ เป็นการเปิดโอกาสให้มีการขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ไปสู่เขตชานเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งในบางกรณีก็ทำให้เกิดการขยายตัวอย่างสะเปะสะปะ ไร้ทิศทาง นอกจากนั้นการพัฒนาเทคโนโลยีในการก่อสร้างและวิศวกรรม ทำให้สามารถสร้างอาคารที่มีความ

สูงหลายชั้น เช่น อาคารสำนักงาน คอนโดมิเนียม ในเขตใจกลางเมือง ทำให้มีการขยายตัวในทาง
ดิ่งเพิ่มมากขึ้น

Colby,(1933) (อ้างถึงใน เสน่ห์ ญาณสาร, 2544) เสนอว่า มีแรง 2 แรง ที่มีอิทธิพลต่อ
โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของเมืองที่ทำให้กิจกรรมบางอย่างรวมตัวกันอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง เช่น
บริเวณใจกลางเมือง หรือ ส่วนใดส่วนหนึ่งของเมือง และทำให้กิจกรรมบางอย่างกระจายตัวออกไปยัง
ที่อื่นๆ เช่น ในเขตชานเมือง แรง 2 แรงนั้น ได้แก่ แรงสู่ศูนย์กลาง และแรงหนีศูนย์กลาง

1.) แรงสู่ศูนย์กลาง (Centripetal forces) หมายถึง แรงหรือปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้กิจกรรมบาง
ประเภท กระจุกตัวอยู่ใกล้ใจกลางเมือง ตัวอย่างของปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ทำเลที่ตั้งที่ดึงดูดใจ ความ
สะดวกสบายในการเข้าถึง ความเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่ง การมีลูกค้าเดินถนนมาก หาก
มีกิจกรรมอื่นๆ สนับสนุนมาก ฯลฯ กิจกรรมประเภทที่ตั้งอยู่ใกล้ใจกลางเมือง ได้แก่ ร้านค้าปลีก ธุรกิจ
ด้านโรงแรม การเงิน การธนาคาร ธุรกิจบันเทิง อุตสาหกรรมเบา อาคารชุด เป็นต้น

2.) แรงหนีศูนย์กลาง (Centrifugal forces) หมายถึง แรงหรือปัจจัยที่ผลักดันให้กิจกรรมบาง
ประเภทเคลื่อนย้ายออกจากใจกลางเมืองออกไปสู่พื้นที่โดยรอบ ตัวอย่างของปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่
การจราจรที่ติดขัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ พื้นที่สำหรับขยายกิจกรรมมีน้อย ราคาที่ดินสูง อัตราภาษีที่
สูง ฯลฯ กิจกรรมประเภทที่เคลื่อนย้ายออกไปสู่พื้นที่รอบนอกเมือง ซึ่งการจราจรไม่ติดขัด มีพื้นที่ดิน
กว้างขวาง ราคาที่ดินต่ำ และอัตราภาษีที่ต่ำ ได้แก่ กิจกรรมอุตสาหกรรมหนัก สถานศึกษา สถานที่
ราชการ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ เป็นต้น

นอกจากนั้น มานพ พงศ์ทัต (2527: 2-3 ถึง 2-9) ได้สรุปถึงปัจจัยหลักที่จะทำให้การใช้ที่ดิน
เปลี่ยนแปลง ซึ่งกำหนดเป็นปัจจัยหลัก 4 ประการ คือ

1.) ประชากร (Population) จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการพื้นที่สำหรับที่
อยู่อาศัยพักผ่อน ทำงาน มากขึ้นเป็นเงาตามตัว ประชากรที่เพิ่มขึ้นนี้จะก่อให้เกิดกิจกรรมหลัก คือ
กิจกรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน รวมทั้งกิจกรรมสนับสนุนอื่นๆ ที่เพิ่มขึ้น
ตามความเจริญของสภาพเศรษฐกิจ สังคม

2.) การให้บริการด้านการคมนาคมและการเข้าถึง (Transportation's service and
accessibility) การให้บริการด้านการคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญประการที่สอง ที่ดินผืนใดที่มีการ
ให้บริการทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และมีรูปแบบของการขนส่งหลายๆแบบ (Varieties of
transportation means) ที่ดินผืนนั้นจะมีระดับของการเข้าถึงสูง และยิ่งถ้าที่ดินผืนนั้นเป็นที่ตั้งซึ่งมี
เส้นทางคมนาคมขนาดใหญ่มาจับกลุ่มรวมกันเป็นจุดแล้ว สถานที่นั้นก็จะเป็ศูนย์กลางของกิจกรรม
และเป็นพื้นที่ที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวของเงินค้ำและประชากร

3.) การควบคุมของรัฐ (State control) เงื่อนไขที่สำคัญต่อเนื่องมากก็คือ นโยบายของรัฐ ได้แก่ นโยบายในการพัฒนาพื้นที่ นโยบายการใช้ที่ดิน และการควบคุมการใช้ที่ดินของรัฐ ซึ่งส่งผลให้การใช้ที่ดินมีขอบเขตจำกัด โดยรัฐเป็นผู้วางแผนการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกัน รวมทั้งควบคุมและชี้้นำการใช้ที่ดินของเอกชนด้วย

4.) ราคาที่ดิน (Land cost) เป็นปัจจัยหลักตัวสุดท้าย ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตเบื้องต้น ราคาที่ดินสูงย่อมใช้ในกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง ส่วนกิจกรรมให้ผลตอบแทนต่ำจะใช้ที่ดินราคาต่ำเพื่อลดต้นทุน โดยราคาที่ดินมักเป็นปฏิภาคกับระยะทางที่ห่างจากศูนย์กลางเมือง ดังนั้น ที่ดินชนบทจึงมักใช้ในภาคเกษตร ที่ดินแถบชานเมืองจึงมักใช้เพื่อการอยู่อาศัย และที่ดินใจกลางเมืองมักจะใช้เพื่อการค้า

2.2 แนวคิดการขยายตัวของชุมชนเมืองในเขตชานเมือง

การขยายตัวของชุมชนชานเมือง หมายถึง กระบวนการเจริญเติบโตของชุมชนเมืองในบริเวณพื้นที่โดยรอบนครหรือมหานคร ประกอบด้วย การเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยของประชาชน กลุ่มคน และหรือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การค้า อุตสาหกรรม ฯลฯ ออกจากใจกลางเมืองไปสู่พื้นที่โดยรอบ (เสนห์ ญาณสาร, 2544:39)

การขยายตัวของเมืองนั้น บริเวณเขตที่ขยายออกมาจากเขตเมืองเก่าจะเรียกได้ว่า ชานเมือง (Suburban) ซึ่งสามารถให้คำจำกัดความได้ว่า หมายถึง บริเวณส่วนหนึ่งที่อยู่ในเขตรอบนอกของเมือง ที่การติดต่อเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันกับเมืองใหญ่ในทุกๆด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ลักษณะแหล่งชุมชนอาจสืบเนื่องมาจากความเจริญในใจกลางเมือง ทำให้ประชากรและกิจกรรมล้นแฉ่ออกมาถึงบริเวณดังกล่าว หรืออาจเว้นว่างแล้วก้าวกระโดดมาสู่ชานเมืองเลยก็ได้ (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 2527 :33)

การขยายตัวในพื้นที่ชานเมือง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของเมือง เนื่องจากพื้นที่เมืองมีความเข้มข้นของการใช้ที่ดินสูง และมีการขยายตัวของสิ่งปลูกสร้าง (Built-up area) อยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม และมีการเปลี่ยนแปลงราคาที่ดินภายในเมืองสูงขึ้นตามลำดับการพัฒนาส่งผลให้กิจกรรมบางประเภทที่เกิดขึ้นภายหลังต้องขยายตัวไปสู่พื้นที่ชานเมือง เนื่องจากขนาดของพื้นที่โล่งว่างในเมืองเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนา ทำให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่ออกไปสู่บริเวณชานเมือง เป็นการกลายเป็นแหล่งชุมชน (Urbanization) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่จากความเป็นอยู่แบบชนบทไปสู่การเป็นแหล่งชุมชน ในท้องถิ่นหนึ่งนั้น ชุมชนจะเพิ่มขึ้นได้โดยการขยายตัวใหญ่ขึ้นของขนาดชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือไม่ก็เกิดชุมชนขึ้นมา

ใหม่ อันเนื่องมาจากการวางผังสร้างเขตชุมชนหรือสร้างเมืองใหม่ หรือไม่ก็เกิดจากการย้ายถิ่นของประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทเข้าสู่เขตชุมชน ทำให้จำนวนประชากรในเขตชุมชนเพิ่มมากขึ้น นอกเหนือไปจากอัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติในเขตชุมชนดังกล่าว ในบางแห่งก็มีการขยายเขตเมือง ทำให้ระดับของแหล่งชุมชนเพิ่มสูงขึ้น

2.2.1 ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกระบวนการขยายตัวของชุมชนในเขตชานเมือง

1.) การขยายตัวและการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งในเขตชานเมือง เช่น การขยายและปรับปรุงถนนที่มุ่งสู่ชานเมือง การสร้างทางด่วน การสร้างถนนวงแหวน การสร้างสถานีขนส่ง ฯลฯ

2.) การเคลื่อนย้ายและการขยายตัวของแหล่งจ้างงานในเขตชานเมือง เช่น การสร้างศูนย์การค้า ศูนย์ราชการ อาคารสำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรม เป็นต้น

3.) การเคลื่อนย้ายของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไปสู่เขตชานเมือง เช่น การสร้างโรงพยาบาล สถานศึกษา ตลาด ศูนย์การค้า เป็นต้น

4.) การขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัยแก่ประชาชนในเขตชานเมืองโดยภาครัฐและเอกชน เช่น การสร้างบ้านจัดสรร การสร้างอาคารชุด เป็นต้น

(เสน่ห์ ญาณสาร,2544 : 41)

2.2.2 แนวคิดการขยายตัวของเมืองอย่างไม่เป็นระเบียบ (Urban Sprawl)

การขยายตัวของเมืองอย่างไม่เป็นระเบียบ หมายถึง การขยายตัวของการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ของกิจกรรมเมือง เช่น อาคารบ้านเรือน ร้านค้า โรงงาน ฯลฯ ที่มีลักษณะยุ่งเหยิง สะเปะสะปะ ไร้ทิศทาง กระจัดกระจาย ไม่เป็นระเบียบและไม่ต่อเนื่อง ซึ่งการขยายตัวของกิจกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นหรือปรากฏในบริเวณขอบๆ ของเมืองขนาดใหญ่ การขยายตัวของเมืองอย่างไม่เป็นระเบียบนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การขยายตัวทางด้านกายภาพ และการขยายตัวทางด้านเทคโนโลยี (เสน่ห์ ญาณสาร,2544 :168)

1.) การขยายตัวของกิจกรรมเมืองทางด้านกายภาพ (Physical sprawl)

ลักษณะของการขยายตัวของเมืองแบบนี้ ประกอบด้วย แถบหรือแนวยาวของกิจกรรมการใช้ที่ดินที่มีลักษณะผสมผสาน ปนเป ไม่ต่อเนื่อง เช่นบริเวณสองฟากถนน บริเวณที่ดินจัดสรรที่แบ่งขายเป็นแปลงๆ มีบ้านสร้างอยู่กระจัดกระจายไม่เต็มพื้นที่ หรือบริเวณที่มีธุรกิจบางอย่างตั้งอยู่ เช่น ป้าข้าวรถยนต์ ที่ซ่อมตัวถังรถ โรงงานทำอิฐ ฯลฯ การกระจัดกระจายแบบนี้มีผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองมีลักษณะเป็นแถบสองฟากถนนที่เข้า – ออกชุมชนเมือง ที่ซึ่งที่ดินแต่ละผืนถูกพัฒนาอย่างอิสระ ไม่สัมพันธ์กับที่ดินผืนอื่น

2.) การขยายตัวของเมืองทางด้านเทคโนโลยี (Technological sprawl)

การขยายตัวของเมืองประเภทนี้ ประกอบด้วย การขยายตัวของสิ่งสาธารณูปการต่างๆ ที่สร้างขึ้นบริเวณชานเมือง หรือ ขอบๆ ของเมือง เช่น สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อย เส้นทางจ่ายกระแสไฟฟ้า ถนน ทางด่วน ทางยกระดับ ทางรถไฟ ท่อก๊าซ ท่อส่งน้ำประปา เป็นต้น

2.2.3 เขตต่อชนบท (Rural-Urban fringe)

เขตต่อชนบท (Rural – Urban fringe) เป็นเขตหรือพื้นที่ระหว่างเมืองกับชนบทชานเมือง เป็นพื้นที่ซึ่งมีลักษณะแตกต่างออกไป ซึ่งมีส่วนหนึ่งคล้ายคลึงกับการเติบโตของเมือง อีกส่วนหนึ่งยังคงเป็นชนบท เป็นพื้นที่ที่เมืองพัฒนาอย่างรวดเร็วกว่าส่วนอื่น รุกไปในชนบท เป็นสาเหตุของรูปแบบการใช้ที่ดินไม่ต่อเนื่องกัน มีความหลากหลาย, หมู่บ้านเก่า , ย่านพักอาศัยใหม่ที่ขยายตัวกว้าง, การค้า, อุตสาหกรรม, บริการของคนเมือง และการใช้ที่ดินทำการเพาะปลูกอย่างเข้มข้น เหล่านี้ทำให้เป็นลักษณะคุณภาพที่แตกต่างออกไป ซึ่งสามารถสรุปคุณลักษณะของเขตต่อชนบทได้ดังนี้ (ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 2527:31)

- 1) เป็นแหล่งเจริญที่เพิ่งขยายตัวใหม่อยู่เลยเขตเทศบาล หรือชุมชนออกไป อาณาเขตด้านในจดกับเขตปกครองของเมือง อาณาเขตด้านนอกจดกับไร่ นา เกษตรหรือแหล่งน้ำต่างๆ โดยทั่วไปอาจล้อมปิดเมืองที่เป็นศูนย์กลาง หรือเจริญเป็นแถบๆ ก็ได้
- 2) เป็นแหล่งที่เจริญต่อเนื่องออกไปจากเขตชุมชนเมือง แต่อยู่นอกเมือง ดังนั้นบริการสาธารณะจึงสิ้นสุดที่บริเวณดังกล่าว
- 3) เป็นแหล่งรับการขยายตัวของเมืองทั้งที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอุตสาหกรรมที่ขยายตัวออกไปจากในตัวเมือง และมีร้านค้าต่างๆ อยู่ตามถนนสายสำคัญๆ นับเป็นเขตที่การใช้ที่ดินเปลี่ยนแปลงจากอย่างหนึ่งไปเป็นอีกอย่างหนึ่งอย่างรวดเร็ว อันทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้น โดยการใช้ที่ดินแบบเกษตรกรรมและที่ที่มีความหนาแน่นน้อยก็จะค่อยๆ ถูกแทนที่ด้วยเขตที่อยู่อาศัยและแหล่งอุตสาหกรรม
- 4) การใช้ที่ดินมักจะเป็นแบบครึ่งๆ กลางๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึง จึงมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมด้วย โดยเฉพาะในบริเวณที่ดินสาธารณะ

สภาพเหล่านี้สะท้อนให้เห็นธรรมชาติของเขตติดต่อชนบท (fringe) รวมทั้งเห็นถึงการลดความเป็นเมืองไปในชนบทโดยรวม

2.2.4 ทฤษฎีแหล่งกลาง (Central place theory)

ทฤษฎีแหล่งกลางของ Christaller (1933) นักภูมิศาสตร์ชาวเยอรมัน ได้ศึกษาระบบชุมชนในบริเวณภาคใต้ของประเทศเยอรมนี โดยใช้จำนวนโทรศัพท์เป็นเกณฑ์ในการศึกษาขอบเขตบริการและการจัดลำดับของชุมชน โดยกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวน ขนาด ลักษณะการกระจายตัวของเมือง ลำดับศักดิ์ของเมือง และบทบาทหน้าที่ของเมือง โดยกำหนดข้อสมมุติคือ พื้นที่ทั้งหมดจะเป็นพื้นที่ราบ ไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรคกีดขวางในการเคลื่อนย้าย มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์เท่ากันทุกแห่ง การตั้งถิ่นฐานกระจายทั่วไป ประชาชนมีรายได้และอุปสงค์ต่อสินค้าหรือบริการเท่ากัน การเดินทางสะดวกทุกทิศทาง ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการขนส่งสินค้าจะแตกต่างกันก็เนื่องจากระยะทางที่ใช้ในการเดินทางเท่านั้น

จากกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับจำนวน ขนาด ลักษณะการกระจายตัวของเมือง ลำดับศักดิ์ของเมือง และบทบาทหน้าที่ของเมือง รวมทั้งข้อสมมุติแหล่งกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1.) หน้าที่หลักของแหล่งกลางคือ จะให้บริการแก่พื้นที่ภายในแหล่งกลางเองและพื้นที่โดยรอบ (Hinterland) ดังนั้นแหล่งกลางขนาดใหญ่จะมีสินค้าและบริการต่างๆจำนวนมากกว่าแหล่งกลางขนาดเล็ก
- 2.) ขอบเขตบริการ (Service Area) เป็นบริเวณที่ประชาชนโดยรอบจะเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าหรือบริการ การจัดขอบเขตบริการจะมีโครงข่ายเป็นรูปสามเหลี่ยมรวมทั้งหมดจะมี 6 ศูนย์กลาง เมื่อรวมกันแล้วก็จะเป็นรูปหกเหลี่ยมด้านเท่า (Hexagon) และรูปหกเหลี่ยมด้านเท่านี้จะครอบคลุมพื้นที่ของขอบเขตบริการโดยไม่มีที่ว่างตามลำดับศักดิ์ กล่าวคือ ขอบเขตบริการของแหล่งกลางที่มีขนาดเล็กจะซ้อนอยู่ในขอบเขตของแหล่งกลางที่มีขนาดใหญ่
- 3.) พิสัยของสินค้า (Rang of Goods) เป็นแนวความคิดที่สำคัญในการกำหนดขอบเขตบริการ ซึ่งพิสัยของสินค้าจะมีทั้งขอบเขตสูงสุดของสินค้า (Upper Limit) และขอบเขตต่ำสุดของสินค้า (Lower Limit)

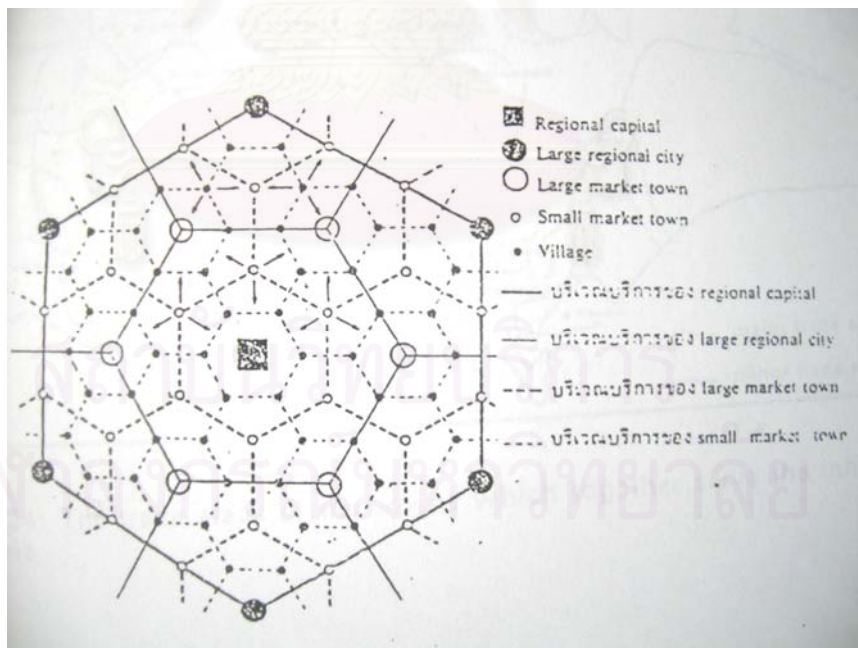
ขอบเขตสูงสุดของสินค้า หมายถึง ระยะทางไกลสุดที่ผู้บริโภคจะเดินทางไปซื้อสินค้าหรือบริการยังแหล่งกลางนั้น ถ้าเกินขอบเขตนี้สินค้าจะมีราคาสูงมากจนผู้บริโภคไม่ต้องการสินค้าหรือบริการนั้น หรืออาจจะไปเลือกซื้อสินค้าหรือบริการอื่นยังแหล่งกลางอื่นที่ใกล้กว่า

ขอบเขตต่ำสุดของสินค้า หมายถึง ระยะทางใกล้สุดที่ผู้บริโภคเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการยังแหล่งกลางนั้น สินค้าที่มีการซื้อขายจะเป็นสินค้าอันดับต่ำ มี

การซื้อขายบ่อยครั้ง เป็นสินค้าที่มีราคาต่ำ ขอบเขตต่ำสุดของสินค้าจะแคบหรือกว้างอีกนัยหนึ่งคือ ขอบเขตต่ำสุดของสินค้าเป็นการแสดงระดับการทรงตัว (Threshold) ของสินค้าหรือบริการ ซึ่งหมายถึงจำนวนผู้บริโภค ต่ำสุดจำนวนหนึ่งที่จะสามารถทำให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้โดยไม่ขาดทุน

อย่างไรก็ตามแหล่งกลางขนาดใหญ่สามารถให้โอกาสแก่ผู้บริโภคในการเดินทางมาซื้อสินค้าด้วยวัตถุประสงค์หลายประการมากกว่าแหล่งกลางขนาดเล็ก ด้วยเหตุที่ว่าราคาสินค้า ประเภทของสินค้าในแหล่งกลางขนาดใหญ่มีราคาต่ำกว่าและหลายชนิดกว่าแหล่งกลางขนาดเล็ก ทำให้ผู้บริโภคอาจเดินทางผ่านแหล่งกลางขนาดเล็กที่อยู่ใกล้กว่าไปยังแหล่งกลางใหญ่ที่อยู่ไกลออกไป ดังนั้น พิสัยของสินค้าในแหล่งกลางขนาดใหญ่จะกว้างกว่าพิสัยของสินค้าในแหล่งกลางขนาดเล็ก

4.) ลำดับศักดิ์ของแหล่งกลาง (Hierarchy of Central Place) นอกจาก Christaller ได้พัฒนารูปแบบขอบเขตบริการเป็นรูปหกเหลี่ยมด้านเท่าแล้ว ยังได้จัดลำดับศักดิ์ของแหล่งกลางด้วย ลำดับศักดิ์ของแหล่งกลางไม่เพียงแต่จะแตกต่างกันด้านขนาดเท่านั้น แต่ยังแตกต่างกันด้านจำนวนกิจกรรมหรือบทบาทหน้าที่ของแหล่งกลางด้วย

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีแหล่งกลาง

2.2.5 เขตการค้าแบบแถบ (Ribbon Development)

เขตการค้าแบบแถบ ประกอบด้วยธุรกิจการค้าและบริการที่พบบริเวณสองฟากถนนหรือทางหลวง ให้บริการแก่ผู้ที่ขับขีดยานพาหนะ ธุรกิจเหล่านี้อาจเป็นประเภทเดียวกัน หรือหลายประเภทเรียงรายติดต่อกันเป็นแถบ ตัวอย่างของธุรกิจเหล่านี้ได้แก่ สถานีบริการน้ำมัน ร้านอาหารแบบรวดเร็ว ร้านขายรถยนต์ ร้านขายยางรถยนต์ โรงแรมขนาดเล็ก ร้านขายผลไม้ ร้านขายไม้ดอกไม้ประดับ ร้านขายวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น

ธุรกิจการค้าเหล่านี้ไม่ต้องการทำเลที่ตั้งในเขตใจกลางเมือง แต่ต้องการทำเลที่ตั้งตามถนน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านการเข้าถึง (accessibility) และสถานที่จอดรถ ลักษณะการเดินทางมาซื้อสินค้าจะเป็นการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์เดียวและเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เขตการค้าแบบแถบนี้มักจะพบในบริเวณที่มีการตัดกันของถนนสายสำคัญ เช่น บริเวณใกล้กับสี่แยกสำคัญจะมีธุรกิจการค้ามากและหนาแน่น

ธุรกิจการค้าแบบแถบนี้ถูกตำหนิว่าไม่ค่อยจะเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะว่าเป็นเขตการค้าที่ไม่มีการวางแผนล่วงหน้ามาก่อน และประกอบด้วยธุรกิจมากมายหลายชนิดปะปนกันไป เขตการค้าประเภทนี้ส่วนใหญ่พบในเขตชานเมือง เกิดขึ้นและแผ่ขยายอย่างรวดเร็ว จนนักวางผังเมืองวางแผนไม่ทัน

Berry (1959:145) ระบุว่า เขตการค้าแบบแถบอาจแบ่งได้ถึง 4 ประเภทคือ

1.) แถบการค้าที่พบบนถนนการค้าดั้งเดิม (Traditional shopping street ribbon) เป็นเขตการค้าแบบแถบที่พบตามถนนสายสำคัญของเมือง ซึ่งเป็นย่านการค้าที่มีมาแต่ดั้งเดิม

2.) แถบการค้าที่พบตามสองฟากถนนที่พุ่งเป็นรัศมีออกจากตัวเมือง (Urban arterial ribbon) บริเวณใกล้ใจกลางเมืองจะพบธุรกิจหรือร้านค้าจำพวก ร้านขายรถยนต์ รถใช้แล้ว ชิ้นส่วนรถยนต์ ร้านขายของเก่า โรงรับจำนำ ร้านขายอุปกรณ์สำนักงาน ห้างออกไปจากใจกลางเมืองจะเป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก ร้านขายดอกไม้ โรงพิมพ์ เป็นต้น ไกลออกไปอีกจะพบโรงพยาบาล ร้านซ่อมรถยนต์ ร้านเฟอร์นิเจอร์ บาร์ ร้านขายอุปกรณ์ทำสวน ร้านขายต้นไม้ ร้านขายอุปกรณ์ก่อสร้าง เป็นต้น

3.) แถบการค้าใหม่ในเขตชานเมือง (New suburban ribbon) เป็นเขตการค้าแบบแถบที่เกิดขึ้นใหม่ที่พบบริเวณสองฟากถนนในเขตชุมชนเมืองรอบนอก อันเป็นผลจากการขยายตัวของเมือง ออกสู่เขตชานเมือง

4.) แถบการค้าที่พบตามสองข้างทางหลวง (Highway-oriented ribbon) เป็นเขตการค้าในเขตรอบนอกเมืองที่พบตามสองฟากทางหลวง หรือ ถนนวงแหวน เป็นเขตการค้าทั้งชนิดที่มีการ

วางแผนล่วงหน้าก่อนและไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ประเภทของธุรกิจการค้าและบริการที่พบ ได้แก่ สถานีบริการน้ำมัน ภัตตาคาร โมเตล ร้านขายวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง ร้านขายเครื่องมือและอุปกรณ์ สร้างบ้าน ร้านขายไม้แปรรูป เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าเขตการค้าแบบแถบนี้ เส้นทางคมนาคมขนส่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบที่สำคัญ เพราะว่ารूपร่างของเขตการค้าประเภทนี้จะเป็นแนวยาวขนานไปกับถนนหรือทางหลวง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

2.3.1 ความหมายของชุมชน

คำว่า “ชุมชน” (Community) หมายถึง บริเวณหรือสถานที่ที่หนึ่งใดที่มีผู้คนอาศัยอยู่กลุ่มคนเหล่านั้นตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกัน เพราะมีความต้องการและความสนใจบางอย่างร่วมกัน เช่น การมีศาสนาหรือการมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งชุมชนไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนดขอบเขตที่ตายตัวด้วย ขอบเขตทางกฎหมาย ขนาดประชากร และสภาพการพัฒนา ดังนั้น ความเป็นชุมชนหนึ่งชุมชนใด อาจมีพื้นที่ที่มนุษย์ครอบครองเพื่ออยู่อาศัยน้อยกว่า หรือมากกว่าพื้นที่ที่ได้แบ่งเขตการปกครองไว้

ความหมายของชุมชน ในทางสังคมวิทยามีการให้คำนิยามเป็นจำนวนมากตามประสบการณ์และแนวทางในการศึกษาของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปแล้วให้ความหมายในประเด็นเดียวกัน คือ กลุ่มชนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่พื้นที่หนึ่งๆ มีอาณาบริเวณที่มีขอบเขตจำกัด มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีการแบ่งปันในสภาวะขั้นมูลฐานของชีวิตร่วมกัน (สนธยา พลศรี ,2533 : 11) ชุมชนในแง่สังคมวิทยาจึงให้ความสำคัญกับคนค่อนข้างมากในฐานะเป็นกลไกหลักของชุมชน ที่ก่อให้เกิดการตั้งถิ่นฐานและการครอบครองพื้นที่ เพื่อเข้าไปจัดการและแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ ในธรรมชาติ ให้กับกลุ่มหรือชุมชนตนเองเกิดกฎระเบียบต่างๆ มีการจัดองค์กรภายในชุมชนทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นวิถีชีวิต กิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน

2.3.2 แนวคิดชุมชนละแวกบ้าน (Neighbourhood Concept)

Clarence Arthur Perry (1910) ได้ให้ความหมายของ Neighbourhood โดยการวางหลักการวางแผนทางกายภาพไว้ดังนี้

1.ขนาดของการพัฒนาหน่วยที่พักอาศัย (Residential Unit Development) การจัดหาอาคารที่อยู่ให้ประชากร และการจัดให้มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ขนาดของพื้นที่และโรงเรียนขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากร

2. ขอบเขตของหน่วยที่พักอาศัย (Boundaries) ควรอยู่ภายในขอบเขตโดยรอบของถนนสายหลักในชุมชนที่มีความกว้างเพียงพอ และแยกต่างหากจากถนนใหญ่สายหลัก

3. พื้นที่เปิดโล่ง (Open space) มีสวนสาธารณะและที่ว่างสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ ให้ความสำคัญต่อความต้องการของคนในชุมชน

4. ที่ตั้งสถาบันโรงเรียนและสถาบันอื่นๆ ควรอยู่ในรัศมีที่จะบริการคนภายในหน่วยพักอาศัยได้ คือ ควรจะรวมกันเป็นกลุ่มในพื้นที่ตรงกลาง

จากแนวคิด Neighbourhood Concept ของ Perry นี้ ในปี 1929 คณะกรรมการวางผังเมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาจึงได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวางผัง โดยตีพิมพ์รายงานการศึกษาทฤษฎีนี้ในหนังสือ Regional Survey of New York และวางหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ

- 1.) ถนนสายหลักและถนนที่มีการจราจรวิ่งผ่านตลอด (Through Traffic) ไม่ควรตัดผ่านเข้าไปในบริเวณที่พักอาศัย ควรจัดให้เป็นเขตรอบนอกของ Neighbourhood
- 2.) รูปแบบของถนนภายใน Neighbourhood ควรออกแบบให้เป็นถนนปลายตันแบบกั้นถู่ เพื่อมิให้รถจากภายนอกมาใช้ถนนภายใน Neighbourhood เป็นทางผ่าน และสามารถเข้า – ออกได้โดยไม่ต้องกลับรถ นอกจากนี้ควรมีผิวจราจรสำหรับยานพาหนะขนาดเบา เพื่อให้เกิดความสงบเงียบ ปลอดภัย เป็นการรักษาบรรยากาศของที่อยู่อาศัยไว้
- 3.) ประชากรใน Neighbourhood ควรจะมีจำนวนเพียงพอที่จะสนับสนุนให้โรงเรียนประถมอยู่ได้
- 4.) จุดศูนย์กลางของ Neighbourhood ควรจะเป็นโรงเรียนประถมและ Neighbourhood ควรจะตั้งอยู่ในที่ร่มรื่น นอกจากนี้ควรมีสถาบันอื่นๆ ให้บริการแก่ประชาชนอยู่ในบริเวณเดียวกัน
- 5.) Neighbourhood ควรจะมีขนาดประมาณ 160 เอเคอร์ (400 ไร่) ความหนาแน่นของประชากร 10 คนต่อ 1 เอเคอร์ และวางผังให้เด็กเดินไปโรงเรียนได้ในระยะทางไม่เกิน ½ ไมล์
- 6.) Neighbourhood แต่ละหน่วยควรมีแหล่งบริการด้านการค้า โบสถ์และห้องสมุด ฯลฯ และสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ ควรจะอยู่ใกล้โรงเรียนประถม

(John Tetlow & Anthony Goss, 1968)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งและความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยกับการใช้ที่ดินประเภทอื่น

ความสัมพันธ์ของที่ตั้งของการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย และการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ นั้น ศึกษาโดยดูจากโมเดลการใช้ที่ดินต่างๆ 3 รูปแบบดังต่อไปนี้

2.4.1 โมเดลรูปวงกลม (Concentric Model) เสนอโดย E.W.Burgess ศึกษาโครงสร้างของเมืองชิคาโกในปี 1923 ซึ่งแบ่งเขตต่างๆของเมืองออกเป็น 5 เขตด้วยกัน ดังนี้

ในวงแรก เป็นศูนย์กลางเมืองเป็นย่านการค้า มักเป็นจุดเริ่มต้นของเมือง ในพื้นที่นี้เป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ที่สุดของเมือง โดยเฉพาะงานสำหรับผู้ไม่ได้รับการศึกษาสูงและงานด้านให้บริการ ตามปกติย่านการค้าในเขตนี้จะขยายตัวออกไปเรื่อยๆ ทั้งในแง่ของการก่อสร้างอาคารสูงและการขยายตัวออกไปสู่พื้นที่ข้างเคียง ในอัตราควบคู่กับการพัฒนาเมือง

วงที่สอง (Zone in Transition) เป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในพื้นที่ที่อยู่ติดกับบริเวณเขตแรกเดิมจะเป็นที่อยู่อาศัยของคนที่มีรายได้ปานกลางถึงสูง เพราะเป็นพื้นที่สะดวกต่อการติดต่อที่พักอาศัยจะเป็นบ้านขนาดใหญ่ แต่ต่อมาย่านการค้าได้ขยายตัวออกมา ทำให้ความน่าอยู่อาศัยของพื้นที่นี้ลดลง เจ้าของบ้านจึงขายบ้านแล้วย้ายไปอาศัยอยู่บริเวณชานเมือง ซึ่งห่างจากใจกลางเมืองออกไป ส่วนบ้านเดิมที่ขายนั้นก็จะถูกรื้อถอนเพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจการค้า หรืออุตสาหกรรมเบาที่ต้องการจะตั้งอยู่ใกล้ใจกลางเมือง ซึ่งเป็นตลาดใหญ่สำหรับวางขายของ ซึ่งระหว่างรอนั้น บ้านหลังใหญ่เหล่านั้นก็จะแบ่งเป็นห้องเล็กๆให้ผู้ที่มียาได้น้อยเช่า ดังนั้นพื้นที่นี้โดยมากจะเป็นการรวมเอาผู้อพยพจากพื้นที่ต่างๆที่ต้องการทำงานในเมืองเข้ามาไว้ด้วยกัน

วงที่สาม (Zone of Workingmen's Home) เป็นบริเวณที่พักอาศัยของผู้มีรายได้ปานกลาง ซึ่งโดยมากเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตที่สองแล้วมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการที่อยู่อาศัยที่เป็นหลักแหล่งมากขึ้น และมีสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ดี จึงย้ายมาอาศัยอยู่ในเขตที่สามนี้

วงที่สี่ (Residential Zone) เป็นที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงและผู้มีรายได้สูง บ้านส่วนใหญ่จะเป็นบ้านเดี่ยวที่มีพื้นที่โล่งรอบๆ ตัวบ้าน และมีสภาพแวดล้อมดี พื้นที่โดยรอบในเขตนี้จะเป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม

นอกพื้นที่วงที่สี่ (Commuter Zone) เป็นพื้นที่นอกตัวเมืองจะเดินทางเข้าไปทำงานในเมืองแบบไปเช้าเย็นกลับ ที่พักอาศัยในเขตนี้จะคล้ายกับชนบทหรือเป็นหมู่บ้านจัดสรรที่ห่างไกลจากตัวเมือง

2.4.2 โมเดลรูปเสี้ยว (Sector Model) เสนอโดย Homer Hoyt ในปี 1939 ซึ่งเป็นช่วงเวลา ที่รูปร่างของเมืองได้เปลี่ยนไปตามอิทธิพลของระบบการขนส่ง ซึ่งทำให้เมืองขยายตัวออกไปตามสองฟากทางคมนาคม ซึ่งแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ ดังนี้

- Central Business District คือ บริเวณศูนย์กลางธุรกิจการค้า
- Wholesale Light Manufacturing คือ บริเวณย่านค้าส่ง และอุตสาหกรรมขนาดย่อม
- Low Class Residences คือ บริเวณที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีรายได้ต่ำ
- Medium Class Residences คือ บริเวณที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีรายได้ปานกลาง
- High Class Residences คือ บริเวณที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีรายได้สูง

แนวความคิดนี้ ศึกษาจากการแบ่งเขตราคาและอัตราส่วนเช่าที่ดิน เนื่องจากบริเวณที่เป็นศูนย์กลางมีอัตราเช่าสูงสุด เพราะเป็นบริเวณซึ่งเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมต่างๆ และมักมีการประกอบธุรกิจการค้ามากในพื้นที่นี้ เนื่องจากสามารถทำให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด (Maximum Return per unit of land)

2.4.3. โมเดลหลายศูนย์กลาง (Multiple nuclei Model) เสนอโดย Harris and Ullman ในปี 1945 โดยมีหลักการว่า เมื่อเมืองขยายตัวออกไปได้ระดับหนึ่ง ศูนย์กลางธุรกิจการค้ากลางเมือง ซึ่งมีมาแต่เดิมเพียงแห่งเดียวก็ไม่เพียงพอที่จะให้บริการ เนื่องจากเมืองขยายตัวออกไปครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางขึ้น และทำให้ประชาชนที่จะมาใช้บริการต้องเดินทางไกลขึ้นซึ่งย่านธุรกิจการค้าดังกล่าวมักจะตั้งอยู่ในทิศทางเดียวกับการขยายตัวของที่พักอาศัยของผู้ที่มีรายได้สูงและผู้ที่มีรายได้ปานกลาง เพราะคนสองกลุ่มนี้มีกำลังซื้อสูง จะเป็นลูกค้าหลักของย่านธุรกิจการค้าแห่งใหม่ ส่วนที่ตั้งของผู้ที่มีรายได้ได้น้อยก็ยังคงมีความจำเป็น ที่จะต้องตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้กับแหล่งงานของเมืองคือ ย่านธุรกิจการค้าใหญ่บริเวณใจกลางเมืองและย่านการค้าส่งและอุตสาหกรรมเบา (Iain R. Meyer and Richard J. Huggett, 1979)

ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมือง

	<p>ทฤษฎีวงกลม (CONCENTRIC THEORY)</p> <ul style="list-style-type: none"> Zone 1 Central Business District Zone 2 Transitional Zone Zone 3 Zone of Workingmen's Homes Zone 4 Zone of Better Residences Zone 5 Commuter's Zone
	<p>ทฤษฎีรูปถัน (SECTOR THEORY)</p> <ul style="list-style-type: none"> Zone 1 Central Business District Zone 2 Wholesale Light Manufacturing Zone 3 Low Class Residences Zone 4 Medium Class Residences Zone 5 High Class Residences
	<p>ทฤษฎีหลายศูนย์กลาง (MULTIPLE NUCLEI THEORY)</p> <ul style="list-style-type: none"> Zone 1 Central Business District Zone 2 Wholesale Light Manufacturing Zone 3 Low Class Residences Zone 4 Medium Class Residences Zone 5 High Class Residences Zone 6 Heavy Manufacturing Zone 7 Outlying Business District Zone 8 Residential Suburb Zone 9 Industrial Suburb

ที่มา : Iain R. Meyer and Richard J. Huggett, 1979

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย

2.5.1 เมืองมหาวิทยาลัย (University Town, Campus urbanism)

แนวความคิดการออกแบบเมืองมหาวิทยาลัยมีต้นแบบมาจากทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกา แนวความคิดแรกเริ่มของการออกแบบมหาวิทยาลัยกับชุมชนรอบมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ใช้แนวทางความกระจัดรัด มีจุดศูนย์กลางที่แน่ชัด รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับเมืองที่อยู่โดยรอบ ส่วนเมืองมหาวิทยาลัยในยุโรปการออกแบบจะใช้พื้นฐานการจัดการพื้นที่ว่างสาธารณะให้เกิดความงามกลมกลืน (Moore Ruble Yudell Architecture & Planning, 1997)

ในยุคที่มหาวิทยาลัยมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง ได้นำเอาการกำหนดแผนแม่บท (Master Plan) มาใช้ ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ซึ่งตรงข้ามกับแนวความคิดแรกเริ่ม การวางผังแม่บททำให้อาคารมีความสำคัญมากกว่าพื้นที่โล่ง ผังแม่บทที่ไม่มีความยืดหยุ่นจะส่งผลในทางลบต่อการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงมักใช้ควบคู่กับทฤษฎีการกำหนดขอบเขตทางกายภาพ (Physical Framework) โดยกำหนดองค์ประกอบถาวรของมหาวิทยาลัยไว้ เช่น แนวถนน ที่จอดรถ สาธารณูปโภค พื้นที่โล่ง และภูมิทัศน์ การขยายตัวใดๆจะต้องให้บุคคลหลายฝ่ายมีส่วนร่วมในฐานะชุมชนหนึ่งในสังคมส่วนรวม และเน้นความสำคัญของขอบเขตกายภาพดังกล่าว ด้วยวิธี

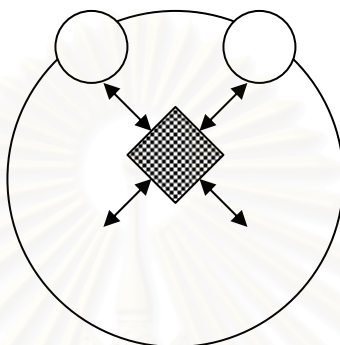
- **การเติมเต็ม** (Infill) โดยสอดแทรกการพัฒนาภายในเส้นขอบเขตเดิมของมหาวิทยาลัย
- **ความสมบูรณ์** (Completion) โดยการเสริมการพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์กับรูปแบบขอบเขตเดิมของมหาวิทยาลัย
- **การขยายตัว** (Extension) โดยต่อเติมขอบเขตเดิมของมหาวิทยาลัย และกำหนดขอบเขตการขยายตัวของมหาวิทยาลัยในอนาคตไว้ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

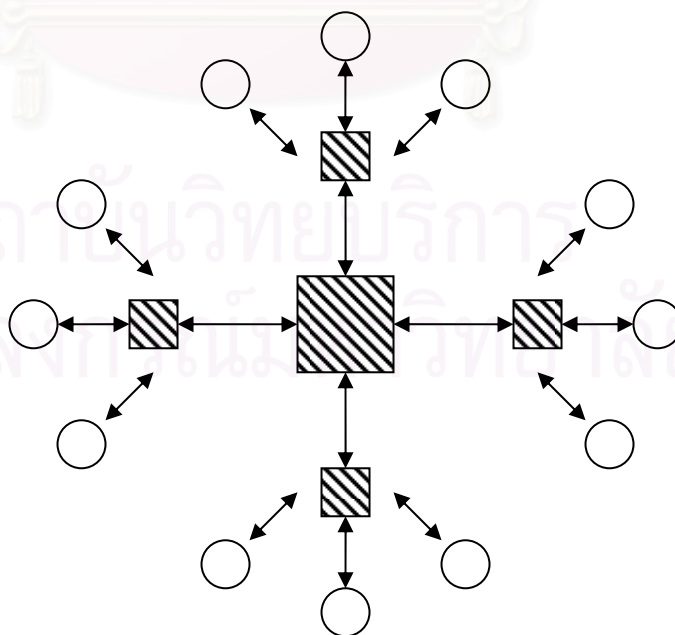
2.5.2 แนวคิดในการวางผังมหาวิทยาลัย

การวางผังมหาวิทยาลัย (อ้างจาก สุภาวดี บุญยฉัตร และคณะ,2543:13-15)เพื่อเตรียมการขยายตัวของมหาวิทยาลัยมี 6 รูปแบบหลักๆ คือ

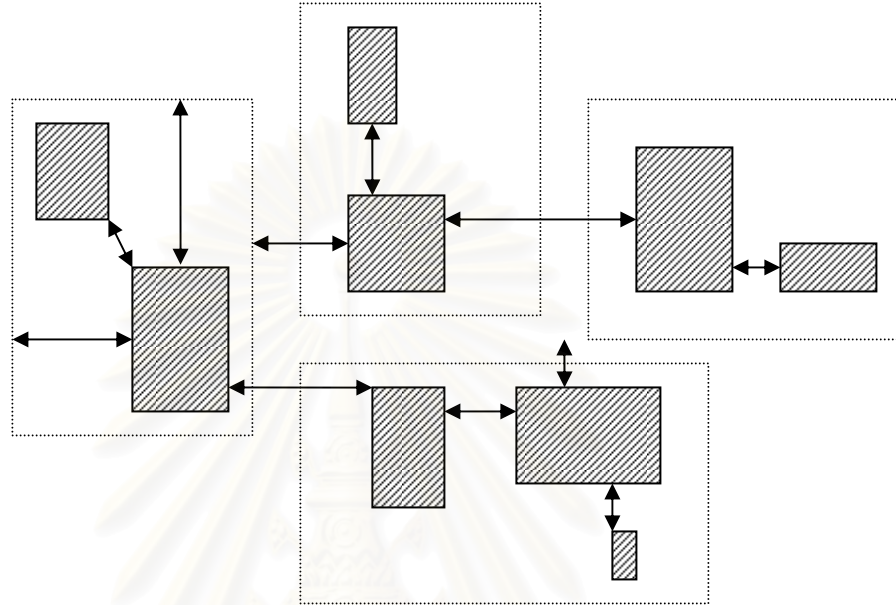
1. Concentric Pattern of Growth การขยายตัวเริ่มจากศูนย์กลาง คือ หอสมุด สำนักบริการ

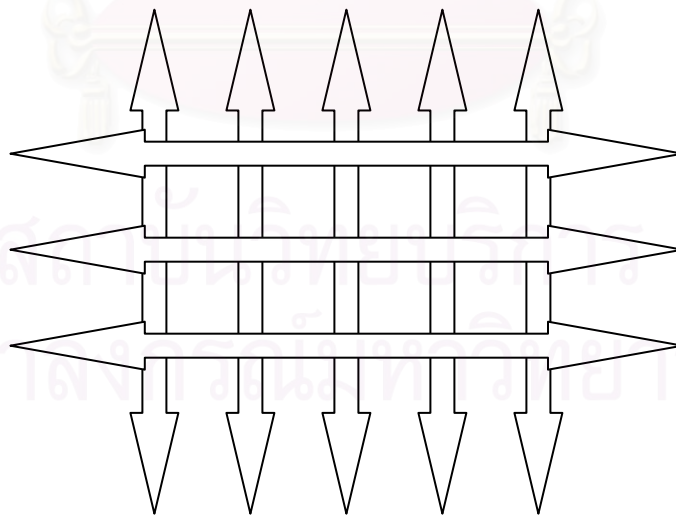
2. Precinctaul Pattern of Growth การขยายตัวแบบ Cluster คือ มีศูนย์กลางหลักและศูนย์กลางรอง การขยายตัวแบบนี้มีความยืดหยุ่น แต่เมื่อขยายตัวออกไปมากศูนย์กลางแต่ละศูนย์จะห่างไกล ทำให้การติดต่อระหว่างศูนย์กลางไม่สะดวก

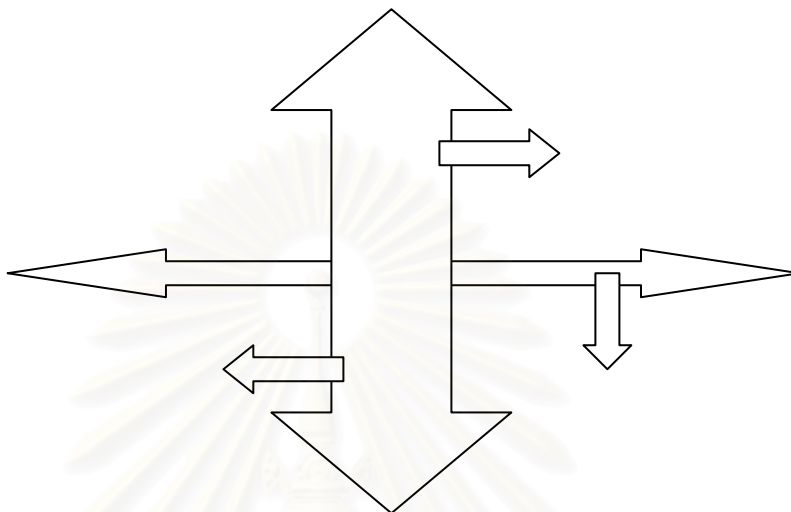
3. Zonal Pattern of Growth การขยายตัวแบบกำหนดขอบเขตของแต่ละคณะ หรือ สำนัก การขยายตัวแบบนี้มีความคล่องตัวสูงมาก การบริหารงานง่าย แต่สิ้นเปลืองงบประมาณในการจัด สาธารณูปโภคพื้นฐาน

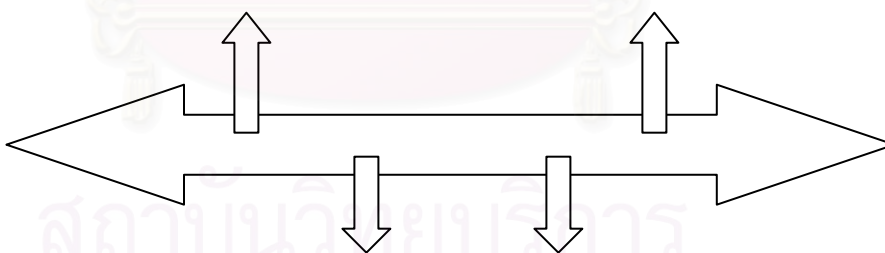
4. Grid Pattern of Growth การขยายตัวแบบกำหนดสาธารณูปโภคเป็นตารางไว้รองรับการ ขยายตัว

5. Cross Pattern of Growth การขยายตัวแบบนี้คล้ายคลึงการขยายตัวแบบตาราง แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า

6. Liner Pattern of Growth การขยายตัวแบบนี้สิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดสาธารณูปโภคพื้นฐาน

2.5.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน

มหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา และส่งเสริมการเติบโตของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในบริเวณโดยรอบสถาบัน การที่มหาวิทยาลัยเข้าไปตั้งอยู่ในชุมชนใด ย่อมจะมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบริเวณนั้นๆ มหาวิทยาลัยอาจก่อให้เกิดเมืองเกิดการเติบโตมากเกินไป (Over Growth) มีความคับแคบแออัดและเกิดความสับสนไม่เป็นระเบียบได้

Richard P. Dober (U.S.A. Washington , 1963 :48-49) มีแนวคิดที่ว่า มหาวิทยาลัยจะทำให้ชุมชนโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลง เช่นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยแบบต่างๆ อันเป็นผลจากความพอใจและรายได้ของคนทำงานในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้คนเหล่านี้จะมาซื้อสินค้า บริการ ซึ่งจะเป็นผลต่อการใช้ที่ดิน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในชุมชน ต่อมาชุมชนนั้นจะมีการขยายตัวในพื้นที่ และมีความหนาแน่นขึ้น ถ้าคุณภาพทางการศึกษาสูงขึ้น โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอาจดึงดูดให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆและบริการเฉพาะอย่างที่มีสัมพันธ์กับการวิจัยและภาคพัฒนา เกิดการบริการใหม่ๆขึ้น ซึ่งจะกระตุ้นให้บริเวณโดยรอบได้รับการปรับปรุงไปด้วย

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยประกอบไปด้วย นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัย และครอบครัว นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยสามารถดึงดูดประชากรผู้ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาด้วย ซึ่งล้วนส่งผลต่อความต้องการสินค้าและบริการต่างๆ ดังนั้นชุมชนต้องตระหนักถึงความต้องการทางด้านกายภาพ ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องวางแผนให้สอดคล้องกัน และในการวางแผนของสถาบันศึกษานั้นต้องให้กว้างเกินขอบเขตของมหาวิทยาลัยออกไป

แนวความคิดของ Dober สามารถสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยจะทำให้เกิดผลทางกายภาพต่อชุมชนได้ 3 ประการ คือ การเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัย แหล่งอำนวยความสะดวก และโรงงานอุตสาหกรรม

Briggs (1967) ได้กล่าวไว้ว่า มหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบทางกายภาพอย่างหนึ่งของเมืองที่มีผลต่อการเติบโต อาจทำให้เมืองเกิดการเติบโตมากเกินไป มีความแออัด คับแคบ และเกิดความสับสนไม่เป็นระเบียบได้ แสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของมหาวิทยาลัยที่มีต่อเมือง แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะตั้งอยู่ห่างจากเมืองก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยที่อยู่ห่างจากเมืองมักมีปัญหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของนักศึกษา เช่น การเดินทางเข้าไปยังศูนย์กลางที่ใกล้ที่สุด ดังนั้น บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย จึงควรมีความยืดหยุ่นในการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรมหาวิทยาลัยที่มีมากพอ

การก่อตัวของชุมชนโดยรอบที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่มหาวิทยาลัย นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการขยายตัวของพื้นที่เมืองในเวลาต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่นอกเมือง ซึ่งจะส่งผลต่อทิศทางการขยายตัวของเมืองนั้นๆ ดังคำอธิบาย เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยของ Robert E. Price ซึ่งกล่าวไว้ใน Turning the University Around ว่า เมื่อมหาวิทยาลัยได้มีความเคลื่อนไหวออกจากใจกลางไปสู่อกเมือง ในไม่ช้าเมืองก็จะขยายตัวไปทัน

กับสถาบันการศึกษา ทำให้บริเวณรอบๆสถาบันนั้นประสบกับกระบวนการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ต่อจากนั้นสถาบันอื่นๆ ก็เริ่มเข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ (จอร์จ แนช ,2516)

สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โอกาส พลงกูร (2516) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และหน้าที่ของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปว่า เป็นการให้การศึกษาและอบรมในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเป็นการให้ศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อประกอบอาชีพและสร้างงานวิจัย เพื่อค้นหาความรู้และสร้างความก้าวหน้าให้แก่สังคม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำรัส ในวันเปิดงานวันประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการพัฒนาภาคเหนือ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2531 ความว่า “ เมื่อมีมหาวิทยาลัยแล้วก็มีคณาจารย์ นักศึกษา และการบริการต่างๆจะตามออกมาเป็นการสร้างงานได้ทั่วถึง ไม่เฉพาะกับอาจารย์ นักศึกษาเท่านั้น ผู้อื่นที่อยู่โดยรอบก็จะได้ประโยชน์ด้วย เมื่อคนมาอยู่ก็ต้องการมีอาหาร มีสิ่งบริการต่างๆ หนังสือและข่าวของต่างๆ “ จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยจะพึ่งพาอาศัยชุมชนที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเรื่องของสินค้าและบริการต่างๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจะทำให้ชุมชนโดยรอบเกิดการเปลี่ยนแปลง

หน้าที่ของมหาวิทยาลัยและหน้าที่ของชุมชน นั้น มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ต่อสังคมหลายอย่าง เช่น หน้าที่สอน วิจัย ปฏิบัติ และให้คำปรึกษา ส่วนชุมชนก็มีหน้าที่ต่อมหาวิทยาลัยเช่นกันในการเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยและอาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้กล่าวมานี้ ชุมชนก็ต้องมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้มหาวิทยาลัยมีลักษณะและวิธีดำเนินงานในแผนที่จะส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสะดวก (ปวญ อึ้งภากร,2530)

สำหรับบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยภูมิภาคนั้น สายสุรี จุติกุล ได้กล่าวไว้ว่า มหาวิทยาลัยภูมิภาคมีหน้าที่และบทบาทเน้นหนักไปในการให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิภาค และความรู้วิชาชีพที่สัมพันธ์กับภูมิภาค นอกจากการทำหน้าที่และแสดงบทบาทของมหาวิทยาลัยแล้ว การที่มหาวิทยาลัยไปตั้งในชุมชนใด ย่อมจะมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบริเวณนั้น

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินกับการคมนาคมขนส่ง

Needham (อ้างถึงใน นิตยา ประพุทธินิติศาสตร์,2544) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินกับระบบการขนส่งและการจราจรว่า ระบบการขนส่งและการจราจรเป็นผลมาจากการใช้ที่ดิน ดังนั้นถ้าการใช้ที่ดินเปลี่ยนลักษณะการเดินทางของประชาชน จุดต้นทางและจุดปลายทาง รวมทั้งชนิดของยานพาหนะก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงด้วย ในทางกลับกันถ้ามีการเปลี่ยนแปลงระบบ

การขนส่งการใช้ที่ดินก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงสามารถคาดคะเนการเดินทางของประชาชนจากการใช้ที่ดินหรือคาดคะเนการใช้ที่ดินจากระบบการคมนาคมได้

2.6.1 อิทธิพลของการขนส่งต่อพื้นที่เมือง

Leibbrand (1970) ได้กล่าวถึง อิทธิพลของการขนส่งต่อพื้นที่เมืองว่า เมืองและการขนส่งเป็นสิ่งที่เกิดมาคู่กัน ถ้ามีสิ่งหนึ่งก็ต้องมีอีกสิ่งหนึ่งเสมอ จึงไม่มีเมืองใดในโลกที่ไม่มีเส้นทางขนส่งซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเลือกที่ตั้งของเมือง และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และรูปแบบของการขนส่งก็จะเป็นตัวกำหนดและจำกัดรูปแบบของเมือง โดยในช่วงแรกๆมีการตั้งถิ่นฐานมากบริเวณสองข้างทางและตามจุดเปลี่ยนเส้นทาง การตั้งถิ่นฐานมักจะเป็นไปอย่างเปะปะ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขาดระเบียบและการวางแผน ในอดีตทางน้ำเป็นเส้นทางที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะสามารถขนส่งได้เป็นปริมาณมากๆ สินค้าที่เคลื่อนย้ายในอดีตมักเป็นสินค้าที่มีน้ำหนักมาก เมื่อเวลาผ่านไปมนุษย์มีการประดิษฐ์คิดค้นและพัฒนาด้านการขนส่ง มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการขนส่งที่สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้การเจริญเติบโตของเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น จากการที่มีการขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว ทำให้การเคลื่อนย้ายสินค้าจากแหล่งวัตถุดิบไปสู่โรงงาน และจากโรงงานไปสู่ตลาดผู้บริโภคได้สะดวก เขตอิทธิพลของเมืองก็กว้างขึ้น เมืองก็มีขนาดใหญ่ตามไปด้วย เมื่อเมืองใหญ่มากขึ้นก็จะเกิดเส้นทางติดต่อระหว่างส่วนต่างๆมากขึ้น การตั้งถิ่นฐานก็มากขึ้นไปด้วย

Murphy (1968 :137) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะและระดับของความเป็นเมือง คือ โครงข่ายคมนาคม บริเวณพื้นที่เมือง (Urban Area) จะเป็นพื้นที่ที่มีโครงข่ายคมนาคมหนาแน่นที่สุดและถ้าปราศจากเส้นทางขนส่งแล้ว การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ เช่น การขนส่งสินค้าวัตถุดิบและแรงงานก็จะไม่เกิดขึ้น เมืองจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้

ภาพรวมของการขนส่งของเมือง ก็จะแสดงออกในเรื่องของการศึกษารูปแบบของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเมือง ซึ่งเริ่มจากการที่จุดศูนย์กลางของเมืองพัฒนามาจากการเลือกที่ตั้งในบริเวณที่อยู่ใกล้หรือริมเส้นทางคมนาคม เช่น สองข้างถนน ริมแม่น้ำลำคลอง ฯลฯ การเกิดรูปแบบใหม่ๆของการขนส่งก็จะทำให้เกิดการพัฒนา การเติบโต หรือการขยายขนาดของเมืองออกไป เขตชานเมืองก็เป็นที่อยู่อาศัยของคนทำงานในเขตใจกลางเมือง บริเวณที่เป็นย่านธุรกิจประชากรจะอาศัยอยู่ในใจกลางเมืองและลดลงไปและไปอยู่ในเขตบ้านเมืองที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าซึ่งจะเป็นเช่นนี้ได้ ก็ต้องมีการพัฒนาในเรื่องของเส้นทางคมนาคมให้มีการเดินทางไปสู่ส่วนต่างๆทั้งภายในเมืองและระหว่างเมืองได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ Murphy ยังได้กล่าวถึงการเดินทางของประชากร

ในเมืองว่าเป็นผลมาจากการเกิดความแตกต่างทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของประชากร ซึ่งส่งผลให้เกิดรูปแบบการเดินทางได้ 3 รูปแบบด้วยกันคือ

- Recreational Circulation เป็นการเดินทางอันเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคม ทำให้เกิดการเดินทางจากแหล่งต่างๆ เช่น แหล่งงาน ที่พักอาศัย ร้านค้า ฯลฯ ไปสู่แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ
- Journey-to-Work เป็นการเดินทางจากแหล่งต่างๆ ไปสู่แหล่งงาน
- Journey-to-shop เป็นการเดินทางจากแหล่งต่างๆ สู่ร้านค้า ซึ่งอยู่ในใจกลางเมืองและอยู่ในเขตที่พักอาศัย (ในชนบท) เป็นส่วนมากที่เป็นเช่นนี้เพราะในเมืองส่วนต่างๆจะมีหน้าที่เฉพาะของตนเอง ฉะนั้นย่านการค้าจึงมีศูนย์กลางอยู่ใน CBD แต่ในชนบทนั้นการแบ่งแยกหน้าที่ของพื้นที่ยังไม่ชัดเจน แหล่งการค้าจึงกระจายอยู่ตามเขตที่พักอาศัย นอกจากนี้สามารถเรียกการเดินทางแบบนี้ได้อีกอย่างว่า Commercial Circulation

2.6.2. การตั้งถิ่นฐานกับเส้นทางคมนาคม

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ประกอบขึ้นด้วยปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นเกิดถิ่นฐานของมนุษย์คือเส้นทางคมนาคม จึงมีถิ่นฐานหลายแห่งที่เกิดจากที่ตั้งซึ่งเป็นชุมทางการคมนาคม และเป็นแหล่งที่ผู้คนมาพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน ณ ที่แห่งนั้น จุดที่ตั้งถิ่นฐานมีคนมาอยู่รวมกันจำนวนมากต้องมีความพิเศษหรือเหมาะสมในด้านการคมนาคมและการเข้าถึงมากกว่าพื้นที่ เส้นทางคมนาคมทางบกมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีการขนส่งต่างๆ ให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วและรวดเร็วยิ่งขึ้น นำพวัลย์ กิจวัชรกุล (2527 : 45-46) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการตั้งถิ่นฐานโดยมีเส้นทางคมนาคมทางบกเป็นส่วนสำคัญ ดังนี้

1.) การตั้งถิ่นฐานแบบวงกลม (Radial Settlement) หรือระบบใยแมงมุม (Spider's Web Settlement) เป็นการกำเนิดศูนย์กลางของเมืองที่ประกอบธุรกิจการค้าธุรกิจการเงิน สถานที่ทำงานต่างๆ ให้เป็นวงกลม อยู่ใจกลางเมืองและมีการสร้างถนนสายหลักเป็นเส้นตรงจากศูนย์กลางของเมืองเป็นรัศมีออกไปทุกทิศทางโดยรอบ และมีถนนสายรองเป็นวงกลมล้อมรอบศูนย์กลางเป็นวงๆ โดยถนนนี้จะสร้างเชื่อมกับถนนสายหลักที่เป็นรัศมีออกจากเมือง เพื่อความสะดวกในการติดต่อโดยไม่ต้องเสียเวลาเริ่มต้นที่ศูนย์กลางของเมือง

2.) การตั้งถิ่นฐานแบบกริดหรือตารางเหลี่ยมเป็นการวางผังเมืองโดยใช้ถนนเป็นแนวตัดกันเพื่อให้เกิดพื้นที่รูปตารางเหลี่ยม ผังเมืองจึงมีลักษณะเป็นตอนหรือเป็นส่วน (Block) ซึ่งสะดวกในการปกครองและในแง่การใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจแต่ละชนิด

3.) การตั้งถิ่นฐานตามแนวยาวของเส้นทางคมนาคม (Linear Settlement) การตั้งบ้านเรือนจะเป็นแถวเป็นแนวยาวตามเส้นทางคมนาคม โดยอาจจะตั้งเป็นกลุ่มในเขตที่เป็นชุมชนการค้าหรือทางแยก ส่วนบริเวณที่อยู่ไกลออกไป อาจมีการตั้งบ้านเรือนต่างกันสำหรับพื้นที่เกษตรจะอยู่บริเวณด้านหลังของที่อยู่อาศัยเส้นทางคมนาคมที่ส่งเสริมให้มีการตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ แม่น้ำ คลอง ถนน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบญจวรรณ อารีสมาน (2524) ทำการศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อการพัฒนาภาค ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการพัฒนาภาคโดยหน้าที่และบทบาทของมหาวิทยาลัยภูมิภาค และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยและเมืองขอนแก่นและผลอันเกิดจากมหาวิทยาลัยที่มีต่อการขยายตัวของเมือง ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเมืองกับมหาวิทยาลัยพบว่า มหาวิทยาลัยได้รับสาธารณูปโภค บริการสาธารณะ แรงงาน ตลอดจนที่อยู่อาศัยจากเมือง ขณะเดียวกันก็มีส่วนเสริมสร้างความเจริญให้กับเมืองในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเป็นสถาบันทางวิชาการ สถานที่ทำงาน และให้บริการทางสาธารณสุขทางการแพทย์ การศึกษา ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยและชุมชนเมืองมีความสัมพันธ์โดยตรงด้านการใช้ที่ดิน การคมนาคม ซึ่งอาจสรุปได้ว่าชุมชนเมืองและมหาวิทยาลัยเป็นชุมชนเดียวกัน

สายชล สวามิภักดิ์ (2528) ศึกษาถึงผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต่อการเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยประชากรมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยสรุปผลกระทบที่ชุมชนเมืองปัตตานีได้รับจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ 4 ด้าน คือ 1) ทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนเมือง โดยก่อให้เกิดผลต่อการจ้างงานที่เกี่ยวข้องเนื่องในรูปแบบของการค้าและบริการในปริมาณเกือบทวีคูณ 2) ด้านประชากร มีการอพยพเข้าของประชากร โดยเฉพาะนักศึกษาและบุคลากร รวมทั้งผู้ประกอบการค้าและบริการ 3) ด้านสังคม มหาวิทยาลัยจะเป็นแกนกลางในการช่วยประสานสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิมและชาวศาสนาอื่นๆ ด้วยกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และกิจกรรมการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมพื้นถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น และ 4) ด้านกายภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการเกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ประชากร สังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินด้านที่อยู่อาศัยซึ่งเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในรูปแบบของหอพัก และเกิดการเพิ่มขึ้นของการขนส่งสาธารณะ ทำให้เกิดการจ้างงาน บริการ และการหมุนเวียนของเงินตราแก่ชุมชนเมืองอีกทางหนึ่ง

สุรีย์ บุญญานุกพงศ์ (2528) ทำการศึกษาการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางหลักของภูมิภาค จึงมีการพัฒนาและขยายตัวของเมือง

มากขึ้น ส่งผลให้มีการขยายการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆออกไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ซึ่งเป็นการใช้ที่ดินประเภทที่มีมากที่สุด และส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆมากที่สุดด้วย จากผลการศึกษาพบว่า การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีการขยายตัวของการใช้ที่ดินออกไปทุกทิศทุกทาง โดยมีเส้นทางคมนาคมเป็นปัจจัยการนำการขยายตัว สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ในระยะหลังปี พ.ศ. 2520 มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีธุรกิจเกี่ยวกับการจัดสรรบ้านและที่ดินเกิดขึ้นหลายแห่ง อย่างไรก็ตามแนวโน้มการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย เป็นการขยายออกไปรอบนอกเขตเทศบาลเดิม เพราะที่ดินภายในเขตเทศบาลเดิมราคาค่อนข้างสูง เป็นผลให้เมืองมีการขยายขนาดออกไปกว้างมาก ขณะที่พื้นที่ภายในเขตเทศบาลเดิมยังคงมีที่ว่างเหลืออยู่ ลักษณะการขยายตัวเช่นนี้เป็นการขยายตัวแบบ Ribbon Development ซึ่งเป็นการขยายตัวที่จะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาเมือง อย่างไรก็ตามพื้นที่ว่างภายในเขตเทศบาลที่ยังเหลืออยู่นี้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตอนในของถนน ซึ่งมีราคาไม่สูงมากและไม่เหมาะที่จะทำเป็นย่านการค้า ดังนั้นเพื่อให้มีการใช้ที่ดินคุ้มค่า และป้องกันไม่ให้เมืองขยายออกไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด จึงได้เสนอให้มีการนำพื้นที่ว่างเหล่านี้มาใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัย และเสนอให้มีแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพักอาศัยในปัจจุบันด้วย

ภัทรินทร์ หงษ์ทอง (2531) ได้ศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา ชุมชนบางขัน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหาที่นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัย และประชาชนในพื้นที่ศึกษาประสบคือ มลภาวะจากอุตสาหกรรม การเดินทางและการข้ามถนน สาธารณูปโภค และการหาซื้อสิ่งของไม่ได้ตามความต้องการ และยอมรับว่าเกิดความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เมื่อสถาบันการศึกษาไปตั้ง ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชาชนในบริเวณใกล้เคียงมักต้องการให้ชุมชนมีความเจริญขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มาอยู่ใหม่ซึ่งมักต้องการค้าขาย หรือ หางานทำ ได้เสนอแนะแนวทาง 4 ด้านในการพัฒนาชุมชนที่อยู่โดยรอบสถาบันอุดมศึกษาเหล่านั้น ได้แก่ 1) กำหนดแนวทางในการวางแผนการใช้ที่ดิน อันได้แก่ การใช้ที่ดินเพื่อสถาบันการศึกษา ให้มีการใช้ที่ดินได้ถึง 0.02 ไร่ / ประชากรสถาบันการศึกษา 1 คน แต่ละสถาบันก็จะมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขยายตัวในอนาคต การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมควรมีการส่งเสริมในพื้นที่ชุมชนบางขันให้มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมควรจำกัดเฉพาะ 2 บริเวณใหญ่ๆที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัยควรอยู่ภายในรัศมี 5 กม. จากศูนย์กลางชุมชนบางขัน และควรรักษาพื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบไว้ให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ทางด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีอุตสาหกรรมอยู่มาก 2) ปรับปรุงโครงสร้างบริการพื้นฐานด้าน

คมนาคมขนส่ง ได้แก่ถนนสายบางชั้น – คลองหลวงและบางชั้น – เชียงราก สร้างสะพานลอยคนข้าม ถนนใน 3 จุด และกรบริการสาธารณะบางประเภท 3) ป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชนทั้งจากโรงงานและการคมนาคม รวมไปถึง 4) ปัญหาสังคมที่จะส่งผลกระทบต่อความสงบและปลอดภัยในชุมชนและความเป็นอยู่ของประชากรสถาบันการศึกษา

วราพงศ์ นิลศิริ (2532) ทำการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการใช้ที่ดินสำหรับเขตชานเมือง เชียงใหม่ เพื่อป้องกันการรุกล้ำพื้นที่เกษตรกรรม เนื่องจากการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ทำให้เกิดความต้องการที่ดินราคาถูกรับบริเวณชานเมืองในการพัฒนา ซึ่งเป็นเหตุให้พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองถูกรุกล้ำ โดยเฉพาะเพื่อการอยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาพื้นที่โดยเอกชนมีส่วนสำคัญต่อการบุกรุกพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง ขบวนการนี้เป็นไปโดยขาดการวางแผน เริ่มจากการเปลี่ยนการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินจากชาวนาสู่นายทุน มีการกักตุนเพื่อเก็งกำไรจนราคาที่ดินสูงขึ้น หรือผลตอบแทนที่น่าพอใจจากการลงทุน เกิดการเสียโอกาสและการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมในพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง เป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจและทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมของเมือง เป็นผลให้แรงต้านทานการบุกรุกการขยายตัวของเมืองลดลง ซึ่งแนวโน้มการขยายตัวของเมืองที่กำลังเพิ่มขึ้นในเขตชานเมืองในอนาคตอีก 20 ปี พื้นที่เมืองจะขยายตัวจากการเพิ่มขึ้นของประชากร จะทำให้พื้นที่ว่างและเกษตรกรรมของเมืองหมดไป จึงได้วางแผนการใช้ที่ดิน และกำหนดให้มีการพัฒนาชุมชนบริวาร เพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินสำหรับชานเมืองเชียงใหม่

ชลนิษา สาระพล (2540) ได้วางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ให้สอดคล้องกับศักยภาพและให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ในการพัฒนา โดยสภาพทั่วไปของชุมชนรอบๆมหาวิทยาลัย เป็นที่ราบลาดเชิงเขา พื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนเสื่อมโทรม ในปัจจุบันกลายเป็นเขตการปฏิรูปที่ดิน ชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี การประกาศปรับเปลี่ยนป่าและการประกาศการใช้ประโยชน์ภายในป่า และการขยายตัวของชุมชนเมือง นครราชสีมา ส่งผลให้ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลงไปจากชุมชนชนบทกลายเป็นชุมชนชานเมือง โดยผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีมหาวิทยาลัยเข้ามาจัดตั้งในพื้นที่ ประกอบกับมีการประกาศปรับเปลี่ยนป่าและการขยายตัวของชุมชนเมืองนครราชสีมา ส่งผลให้พื้นที่เกิดการพัฒนามีระบบการคมนาคมขนส่งที่สะดวกขึ้น มีการตัดถนนหลายสาย ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ในการพัฒนา มีการขยายตัวของธุรกิจพัฒนาที่ดิน มีย่านพาณิชยกรรมเกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นตัวดึงดูดในการพัฒนา ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ปัญหาหลักที่พบได้แก่ การขยายตัวของเมืองและพื้นที่ทำกินในพื้นที่เขตป่าสงวนเสื่อมโทรมยังไม่ได้จัดกรรมสิทธิ์ ส่งผลให้เกิดปัญหารองตามมาได้แก่ การใช้ที่ดิน

ไม่เป็นระเบียบ ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค จึงได้เสนอแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยให้การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณตอนบนของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม อยู่บริเวณริมถนนมิตรภาพ และในเขตการปฏิรูปที่ดิน ส่งเสริมให้นำระบบวนศาสตร์ชุมชนและวิธีป่าชุมชนมาใช้เพื่อให้คนและป่าอยู่ด้วยกันอย่างเกิดความสมดุล และยังได้เสนอให้จัดเตรียมพื้นที่สำหรับพัฒนาตามความต้องการของชุมชนออกเป็น 5 พื้นที่ด้วยกันคือ 1) พื้นที่รองรับการขยายตัวของเมืองนครราชสีมา 2) พื้นที่เตรียมการพัฒนาด้านพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย 3) พื้นที่เตรียมการด้านที่อยู่อาศัย 4) พื้นที่เตรียมการด้านการเกษตรกรรมและเร่งเอกสารสิทธิ์ 5) พื้นที่เตรียมการด้านการเกษตรกรรม

บุญชัย แซ่ใจวู (2543) ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองพิษณุโลกเพื่อรองรับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้กับชุมชนเมืองพิษณุโลก และบทบาท ความสำคัญของมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่มีผลต่อการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้ ผลการศึกษาพบว่า การขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชนในตำบลท่าโพธิ์ เป็นผลมาจากโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยนเรศวรให้เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาระดับสูงในภาคเหนือตอนล่าง ตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาระดับสูงไปสู่ภูมิภาค การพัฒนามหาวิทยาลัยนเรศวรส่งผลให้บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเมืองพิษณุโลกกับตำบลท่าโพธิ์เปลี่ยนแปลงไป จากชุมชนเกษตรกรรมชานเมืองกลายเป็นชุมชนที่มีบทบาทสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับสูงของเมืองพิษณุโลก และมีการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยอย่างรวดเร็ว เพื่อให้บริการแก่ประชากรมหาวิทยาลัย จากการสำรวจพบว่า ประชากรมหาวิทยาลัยนเรศวรส่วนใหญ่จะใช้บริการที่พักอาศัย และร้านอาหารในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ได้คาดการณ์ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2550 พื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบมหาวิทยาลัยนเรศวรจะเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเป็นพาณิชยกรรมอันได้แก่ ร้านอาหาร ร้านค้า และที่พักอาศัยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจำนวนประชากรมหาวิทยาลัยที่เพิ่มขึ้น และส่งผลให้เกิดการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยในตำบลท่าโพธิ์เพิ่มขึ้น ซึ่งการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชนในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเดิมเป็นเขตจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทำให้ไม่สามารถวางแผนรองรับการขยายตัวของชุมชนได้ จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทการเป็นศูนย์กลางระดับสูงของตำบลท่าโพธิ์ โดยเสนอให้ยกเลิกเขตจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมบางส่วนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางรองรับการขยายตัวจาก

การพัฒนามหาวิทยาลัย และเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการของตำบลท่าโพธิ์ และกำหนดเขตการใช้ที่ดินในตำบลท่าโพธิ์เป็น 3 เขต ได้แก่ พื้นที่ชุมชนศูนย์กลาง มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง พื้นที่โดยรอบชุมชนศูนย์กลางในเขตจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมซึ่งได้เสนอให้ประกาศยกเลิก มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย และพื้นที่อื่นๆในตำบลท่าโพธิ์มีการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่เกษตรกรรม และเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขสภาพแวดล้อมของพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

ณัฐวัชร ศักดิ์ตันไท (2544) ทำการศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการสำรวจสภาพทางกายภาพของพื้นที่รอบมหาวิทยาลัย และสัมภาษณ์บุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้ผลการศึกษาว่า การใช้จ่ายของมหาวิทยาลัยมหาสารคามทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจท้องถิ่น และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรกรรมบริเวณรอบมหาวิทยาลัยเป็นพาณิชยกรรมมากขึ้น และพบว่าการก่อตั้งมหาวิทยาลัย ทำให้สาธารณูปโภคและสาธารณูปการในท้องถิ่นไม่สามารถรองรับต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้อย่างเพียงพอ จึงควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมพร้อมกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และควรคำนึงถึงปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากมหาวิทยาลัย ที่สามารถส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นในด้านต่างๆ ไปพร้อมกัน เพื่อเป็นการวางแผนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนา นำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น และเป็นการพัฒนาระดับท้องถิ่น ไปสู่ระดับภาค และประเทศ ในที่สุด

2.8 กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารั้วนี้ สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาในเรื่องอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ โดยนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้ในกระบวนการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้คือ งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งประเด็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตและส่งผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อันเกิดขึ้นเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ อิทธิพลจากการขยายตัวของเมือง อิทธิพลจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอิทธิพลจากถนนสุเทพ จากอิทธิพลทั้ง 3 ที่กล่าวมานี้ มีเพียงอิทธิพลเดียวที่เป็นอิทธิพลเด่นที่ทำให้ชุมชนเกิดการขยายตัว และเพื่อจะหาอิทธิพลเด่น

(Dominant Influence) ที่ทำให้พื้นที่เติบโตและขยายตัว จึงใช้ทฤษฎีการขยายตัวของเมือง ในการศึกษาถึงอิทธิพลที่เป็นแรงดึงดูดและแรงผลักดันกิจกรรมในพื้นที่เมืองขยายออกมายังพื้นที่ชานเมือง และทฤษฎีแหล่งกลางของ Christaller เพื่อจะบอกขอบเขตการให้บริการของชุมชนในการเป็นแหล่งกลางที่จะให้บริการกับพื้นที่และกลุ่มคนใด ซึ่งจะทำให้เห็นว่าชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดการเติบโตและขยายตัวจากอิทธิพลเด่นตัวใด

การศึกษาเรื่องอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นี้ ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “อิทธิพล” หมายถึง สิ่งที่ทำให้พื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆทั้งกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น เกิดจากการขยายการศึกษา การขยายพื้นที่อาคารสิ่งปลูกสร้างของมหาวิทยาลัย จำนวนนักศึกษาและบุคลากรที่เพิ่มขึ้น ความต้องการที่พักอาศัยที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งไม่เพียงพอที่ที่พักอาศัยภายในมหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดการขยายตัวออกมายังพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกทั้งยังเป็นแหล่งงานซึ่งดึงดูดผู้คนเข้ามาทำงานและมีที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งงาน พื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงเกิดการเติบโตและขยายตัว จึงเกิดสำหรับประเด็นในการศึกษาได้แก่ ศึกษาพัฒนาการตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่ตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จนถึงปัจจุบัน อันเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลเด่นที่ทำให้พื้นที่เติบโตและขยายตัว และศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากการเติบโตและขยายตัวของชุมชนที่ปราศจากการจัดการที่เหมาะสม เพื่อที่จะนำเสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้คงอยู่โดยตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ต่อไป

การศึกษาสภาพทั่วไปทางกายภาพ จะพิจารณาจากลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและพื้นที่สิ่งปลูกสร้างในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จากพื้นที่ป่าและเกษตรกรรมกลายเป็นพื้นที่ชุมชนเมืองขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพนี้เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงหลังจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พฤติกรรมการใช้บริการของประชากรแต่ละกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา จะแสดงให้เห็นถึงการให้บริการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อประชากรในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ของประชาชน ซึ่งจะบอกได้ถึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น สามารถพิจารณาจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่สิ่ง

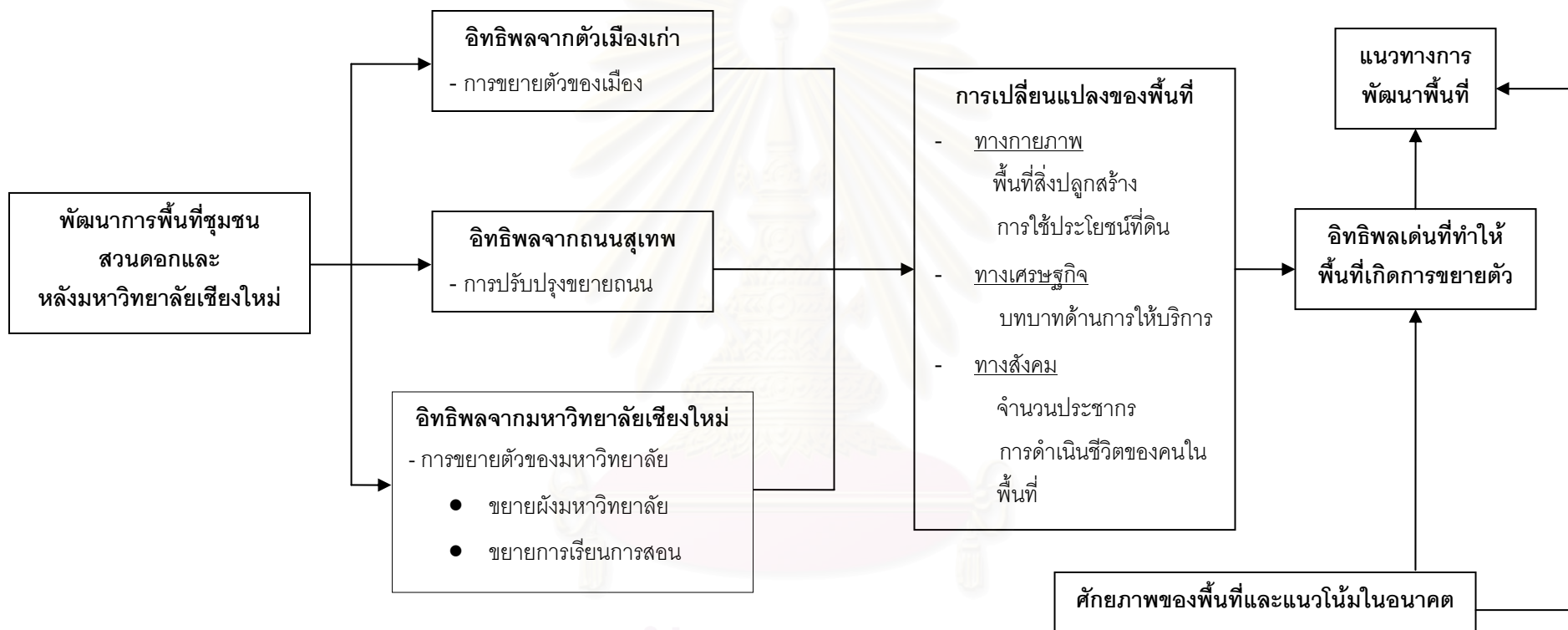
ปลูกสร้าง จำนวนประชากร การประกอบอาชีพของคนในชุมชน ประเภทและจำนวนร้านค้าและร้านบริการต่างๆในพื้นที่ ปริมาณการจราจร และการปรับปรุงขยายถนน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เหล่านี้ต่างมีความสัมพันธ์กัน ลักษณะทางกายภาพที่เกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่ การมีพื้นที่สิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้นได้แก่ อาคารร้านค้า และ ที่อยู่อาศัยประเภทต่างๆ ทั้งบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ หอพัก อพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม ลักษณะทางสังคมที่เปลี่ยนไปคือความสัมพันธ์ของคนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในที่พักอาศัยแต่ละประเภทนั้นก็แตกต่างกันไป และเกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ ก็คือ เกิดเป็นร้านค้าและบริการต่างๆรวมทั้งตลาดสด ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้เพียงพอ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึง การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในแต่ละช่วงเวลาโดยเฉพาะทางด้านกายภาพที่เห็นได้อย่างชัดเจน และด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และความต้องการของประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ อันจะนำไปสู่การเสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรทุกกลุ่ม

ในบทต่อไปจะเป็นการกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ได้มาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังแสดงกรอบแนวความคิดการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาคำนี้ และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ทำให้ทราบถึงประเด็นและขอบเขตในการศึกษาคำนี้ที่ชัดเจนขึ้น เนื้อหาในบทนี้จึงเป็นการกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย ทั้งการกำหนดขอบเขตของการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตการวิจัย

3.1.1 ขอบเขตทางด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาของการศึกษาคำนี้คือพื้นที่ชุมชนทางใต้ของถนนสุเทพ ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษานั้นได้ใช้ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นตัวกำหนด โดยพื้นที่ทางด้านเหนือติดต่อกับถนนสุเทพ พื้นที่ทางด้านใต้ติดต่อกับเขตทหารกองบินที่ 41 พื้นที่ทางด้านตะวันออกติดต่อกับตัวเมืองเชียงใหม่บริเวณประตูสวนดอก และทางด้านทิศตะวันตกติดต่อกับดอยสุเทพ

3.1.2 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

การศึกษาคำนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาทางด้านเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาทางด้าน การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นข้อมูลสนับสนุนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ว่ามาจากอิทธิพลใดซึ่งเป็นอิทธิพลเด่น อันได้แก่ อิทธิพลการขยายตัวของเมือง อิทธิพลจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอิทธิพลของถนนสุเทพ โดยศึกษาเนื้อหาต่างๆดังนี้

- ศึกษาสภาพทางกายภาพในอดีตของพื้นที่ศึกษา และ สภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป
- ศึกษาอิทธิพลต่างๆที่มีต่อการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งเกิดจากการขยายตัวของชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขในการพัฒนาพื้นที่

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

3.2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มประชากรเป้าหมายสำหรับการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย
 1. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 2. บุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 4. ผู้ประกอบการร้านค้าในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 กลุ่มนี้มีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการมาใช้บริการหรือรับบริการจากร้านค้าในพื้นที่และเข้ามาอาศัยอยู่หรือเข้ามาทำงานในพื้นที่

- จำนวนและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจากไม่มีจำนวนประชากรที่แน่นอนจากการจัดเก็บของภาครัฐทราบเพียงจำนวนประชากรรายตำบลในปี 2547 จึงได้ทำการสำรวจจำนวนครัวเรือนจากจำนวนสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่ในพื้นที่ จากนั้นจึงนำมาคูณเข้ากับจำนวนสมาชิกต่อครัวเรือนของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำหรับประชากรแฝงที่มีอยู่ในพื้นที่ที่พักอาศัยอยู่ในหอพัก อพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม นั้น ประมาณจากจำนวนประชากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อได้จำนวนประชากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาจึงนำมาหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Yamane โดยสูตรในการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ

$$n = N/(1+Ne^2)$$

โดย e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนของประชากรทั้งหมด

จากการแทนค่าลงในสูตร โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามทั้งหมดประมาณ 400 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น

- (1.) กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้ง 18 คณะ จำนวนทั้งสิ้น 150 ตัวอย่าง

(2.) กลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ลูกจ้าง ข้าราชการ อาจารย์ ที่ทำงานและได้รับเงินเดือนจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 50 ชุด

(3.) กลุ่มประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยแยกตามประเภทที่อยู่อาศัย ได้แก่ บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ อพาร์ทเมนต์ หอพัก คอนโดมิเนียม จำนวน 150 ชุด

(4.) กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วยร้านค้าประเภทต่างๆ จำนวน 50 ชุด

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วการแจกแบบสอบถามนั้นจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลในการศึกษาโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

(1.) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ศึกษา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา และข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 4 ชุดด้วยกัน คือ

ชุดที่ 1 กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชุดที่ 2 กลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชุดที่ 3 กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมในการมาใช้หรือรับบริการจากร้านค้าและบริการต่างๆในพื้นที่ชุมชน ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนที่ประชาชนได้สังเกตเห็น และให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการในการพัฒนาชุมชน

ส่วนชุดที่ 4 เป็นกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการเข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชน

โดยส่วนประกอบของแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 เป็นพฤติกรรมในการมาใช้หรือรับบริการในพื้นที่ชุมชน และส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

(2.) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- กรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ข้อมูลลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- กรมแผนที่ทหาร ได้แก่ ภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่ศึกษาในช่วงเวลาต่างๆ
- ศูนย์เทคโนโลยีและสารสนเทศภูมิศาสตร์ภาคเหนือ ได้แก่ ภาพถ่ายดาวเทียมของพื้นที่ศึกษา และข้อมูลทางด้านแผนที่ซึ่งเป็น digital map

- เทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่ศึกษา ข้อมูลสถิติจำนวนการก่อสร้างอาคารประเภทต่างๆในพื้นที่
- องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ตำบลสุเทพ และสถิติ ข้อมูลสถิติจำนวนการก่อสร้างอาคารประเภทต่างๆในพื้นที่
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ข้อมูลสถิติของมหาวิทยาลัยทั้งจำนวนนักศึกษา บุคลากร และประวัติการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงได้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นสองส่วนได้แก่

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้มาจากแบบสอบถามประชากรกลุ่มต่างๆ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน สวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และผู้ประกอบการในพื้นที่ชุมชน โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากแบบสอบถามนั้นจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window versions 11.5 ในการจัดเก็บข้อมูล และนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อนำมาสรุปผลการศึกษาต่อไป

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลทางด้านกายภาพของพื้นที่ อันได้แก่ ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินและภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่ชุมชนตั้งแต่ก่อนการก่อตั้ง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถิติจำนวนนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่การเปิด การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - ปัจจุบัน สถิติจำนวนการก่อสร้างอาคารประเภท ต่างๆในพื้นที่ชุมชนช่วงปีพ.ศ.2530 - 2546 โดยใช้โปรแกรม ArcView 3.1 ในการคำนวณ สัดส่วนพื้นที่สิ่งปลูกสร้างของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาของพื้นที่ตั้งแต่ก่อนการก่อตั้ง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนสถิติจำนวนต่างๆนั้นนำมาคำนวณเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละ ช่วง เพื่อจะนำมาพิจารณาประกอบกันให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและ ชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เพื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลัง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม จึงได้นำเอาข้อมูลทั้งสองส่วน มาประกอบกันในการหาข้อสรุปถึงอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของ พื้นที่ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้คงอยู่เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนต่อไป

บทที่ 4

เมืองเชียงใหม่ และ สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

4.1 เมืองเชียงใหม่

4.1.1 ประวัติความเป็นมา

เชียงใหม่ หรือ ที่เรียกอีกนามหนึ่งว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์” เป็นราชธานีของอาณาจักรล้านนา ไทยมาตั้งแต่สมัยพญามังรายกษัตริย์องค์ที่ 25 แห่งราชวงศ์ลาว เมื่อ พ.ศ. 1839 ซึ่งเมืองเชียงใหม่ได้มีวิวัฒนาการสืบเนื่องกันมาในประวัติศาสตร์ เชียงใหม่มีฐานะเป็นนครหลวงอิสระ ปกครองโดยกษัตริย์ราชวงศ์มังราย ประมาณ 200 ปี (ระหว่าง พ.ศ. 1839 – 2100) ในปี พ.ศ. 2100 เชียงใหม่ได้เสียเอกราชให้แก่กษัตริย์พม่าชื่อ บุเรงนอง และได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่านานร่วมสองร้อยปี จนถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงช่วยเหลือล้านนาไทยภายใต้การนำของพระยาภาววิละและพระยาจำบ้าน ในการทำสงครามขับไล่พม่าออกไปจากเชียงใหม่และเมืองเชียงแสนได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงแต่งตั้งให้พระยาภาววิละเป็นพระยาวชิรปราการ ปกครองเมืองเชียงใหม่ในฐานะเมืองประเทศราชของกรุงเทพมหานคร จนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้ปฏิรูปการปกครองหัวเมืองประเทศราช ยกเลิกการมีเมืองประเทศราชในภาคเหนือ จัดตั้งการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลเรียกว่า มณฑลพายัพ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2476 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ปฏิรูปการปกครองโดยยกเลิกระบบมณฑลเทศาภิบาลลง และเชียงใหม่จึงมีฐานะเป็นจังหวัดเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2479 ภายใต้การบริหารงานของคณะราษฎรได้ยกฐานะสุขาภิบาลเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็น เทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2479 และนับว่าเทศบาลนครแห่งแรกของประเทศ มีพื้นที่รับผิดชอบ 17.50 ตารางกิโลเมตร ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 เทศบาลนครเชียงใหม่มีชุมชนหนาแน่นและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกเป็น 40.19 ตารางกิโลเมตร จนถึงปัจจุบัน

การก่อรูปของโครงสร้างเมืองแต่เดิม มีแนวความคิดในการจัดวางเมืองแบบพุทธศาสนานิกายลังกาวงศ์ ที่ได้รับอิทธิพลจากสุโขทัย เมืองมีโครงสร้างของกำแพงเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 900 X 1,000 วา มีคูเมืองซึ่งขุดขึ้นใหม่ตามรูปทรงของกำแพงเมือง 1 ชั้น มีประตูเมือง 4 แห่ง บริเวณกึ่งกลางของกำแพงเมืองแต่ละด้าน ซึ่งมีชื่อเรียกกันภายหลังว่า ประตูหัวเวียง ประตูท่าแพ ประตูท้ายเวียง และประตูสวนดอก

4.1.2 ที่ตั้งและลักษณะของชุมชนเมืองเชียงใหม่

ชุมชนเมืองเชียงใหม่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนกลาง เชียงดอยสุเทพ มีแม่น้ำปิงไหลผ่านใจกลางเมืองในแนวเหนือ – ใต้ ชุมชนดั้งเดิมหรือบริเวณเมืองเก่าตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ต่อมาเมื่อชุมชนเจริญขึ้นได้มีการพัฒนาขยายตัวไปในทุกๆด้าน ตัวเมืองได้ขยายข้ามแม่น้ำปิงมาฝั่งตะวันออก ภายหลังจากที่ได้มีการตัดถนนล้อมเมือง ชุมชนได้พัฒนาออกไปหลายทิศทางตามเส้นทางคมนาคมและโครงข่ายสิ่งสาธารณูปโภค ธุรกิจการพัฒนาดินและที่พักอาศัยได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก สภาพที่แท้จริงแล้วชุมชนเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันไม่ได้คงอยู่แต่เฉพาะในเขตเทศบาลเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปตามบริเวณชานเมืองและชนบทโดยรอบ

4.1.3 อาณาเขตและพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่

เทศบาลนครเชียงใหม่มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมือง ตำบลสันผีเสื้อ และอำเภอแมริม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองหอยและตำบลป่าแดด

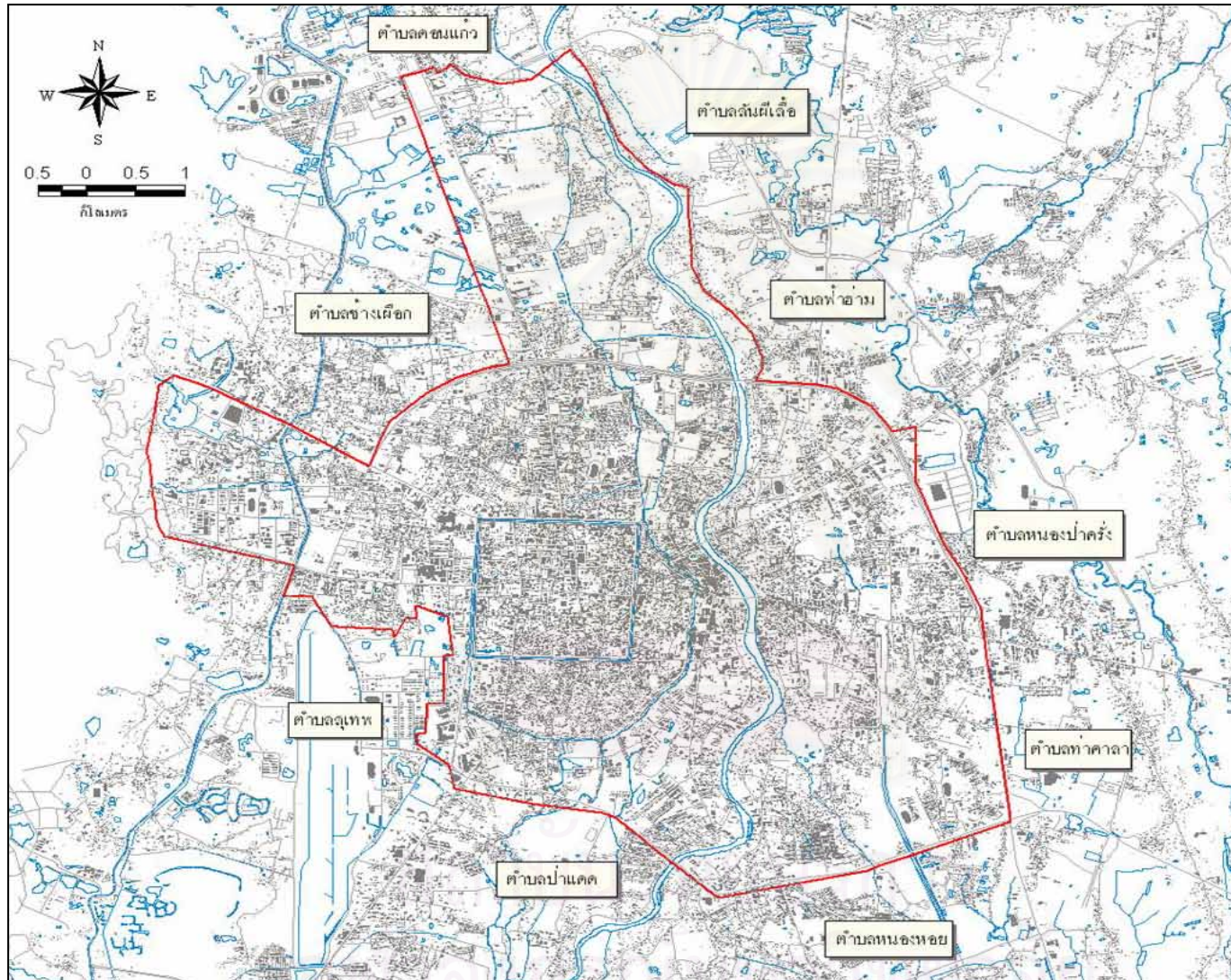
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองป่าครั่งและตำบลฟ้าฮ่าม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อุทยานแห่งชาติป่าดอยสุเทพอำเภอเมือง

จังหวัด เชียงใหม่

เทศบาลนครเชียงใหม่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 40.19 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 14 ตำบลในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ คือ ตำบลหายยา ตำบลช้างม่อย ตำบลศรีภูมิ ตำบลวัดเกต ตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ ตำบลสุเทพบางส่วน ตำบลป่าแดดบางส่วน ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลหนองป่าครั่งบางส่วน ตำบลท่าศาลาบางส่วน ตำบลป่าตัน ตำบลหนองหอยบางส่วน ตำบลช้างเผือกบางส่วน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 4.1 แสดงพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

สัญลักษณ์

- ถนน
- เขตเทศบาล
- ทางน้ำ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.4 จำนวนชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

จำนวนชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีทั้งหมด 68 ชุมชน โดยแบ่งตามแขวงดังนี้

แขวงศรีวิชัย	แขวงนครพิงค์	แขวงกาวิละ	แขวงเม็ງราย
1. ชุมชนสวนดอก	1. ชุมชนบ้านท่อ	1. ชุมชนท่าสะอาด	1. ชุมชนระแกง
2. ชุมชนศรีวิชัย	2. ชุมชนแม่หยวก	2. ชุมชนต้นขาม	2. ชุมชนทิพย์เนตร
3. ชุมชนวัดโลกโมฬี	3. ชุมชนเมืองล้ง	3. ชุมชนเมืองกาย	3. ชุมชนศรัทธาวิวัฒน์
4. ชุมชนช่างแต้ม	4. ชุมชนศรีมงคล	4. ชุมชนเมืองสาทรหลวง	4. ชุมชนฟ้าใหม่ประตูคุ้ม
5. ชุมชนสามัคคีพัฒนา	5. ชุมชนป่าตัน	5. ชุมชนเมืองสาทรน้อย	5. ชุมชนแม่ขิง
6. ชุมชนป่าห้า	6. ชุมชนหมู่บ้านเทียมพร	6. ชุมชนใจแก้ว	6. ชุมชน 5 ถิ่นวา
7. ชุมชนเอราวัณชอย 4	7. ชุมชนบ้านกู่เต้า	7. ชุมชนหนองหอย	7. ชุมชนลอยเคราะห์
8. ชุมชนคูปลูณ	8. ชุมชนเชียงใหม่	8. ชุมชนขนส่งชอย 9	8. ชุมชนป่าพร้าวนอก
9. ชุมชนแจ้งหัวริน	9. ชุมชนป่าเป้า	9. ชุมชนรถไฟ	9. ชุมชนกำแพงงาม
10. ชุมชนอินทนิล	10. ชุมชนล่่ามช้าง	10. ชุมชนเคหะชุมชน	10. ชุมชนศาลาแดง
11. ชุมชนทานตะวัน	11. ชุมชนศรีลานนา	11. ชุมชนศรีปิ่นคร้ว	11. ชุมชนธาตุคำ
12. ชุมชนบวกวาด	12. ชุมชนป่าแพ่ง-วังสิงห์คำ	12. ชุมชนบ้านเด่น	12. ชุมชนวัดดาวดิ่งษ์
13. ชุมชนหมื่นเงินกอง	13. ชุมชนเชียงใหม่	13. ชุมชน 12 สิงหาคม	13. ชุมชนวัดนันทาราม
	14. ชุมชนหมู่บ้านอุณาโลม	14. ชุมชนหนองเล็ง	14. ชุมชนหมื่นสารบ้านวัวลาย
	15. ชุมชนช่วงสิงห์พัฒนา	15. ชุมชนบ้านใหม่	15. ชุมชนพวกเปี้ยวร่วมใจพัฒนา
		16. ชุมชนบ้านแพะ	16. ชุมชนช่างฝ้อง
		17. ชุมชนศรีสร้อยทรายมูล	17. ชุมชนวัดศรีปิงเมือง
		18. ชุมชนหนองประทีป	18. ชุมชนวัดศรีสุพรรณ
		19. ชุมชนหนองป่าครั่ง	19. ชุมชนชัยมงคลบ้ามเม็ງ
		20. ชุมชนบ้านวัดเกต	
		21. ชุมชนวัดกู่คำ	

4.1.5 การคมนาคมของเมืองเชียงใหม่

โครงข่ายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้นประกอบไปด้วย 2 โครงข่ายหลัก ดังนี้

(1) โครงข่ายถนนแบบตาราง (Grid Network) สืบเกิดได้จากพื้นที่ภายในเขตคูเมือง และย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้า (CBD) ที่มีลักษณะเป็นแบบตารางแบ่งเป็นตารางกริด โดยถนนภายในคูเมืองและย่านศูนย์กลางธุรกิจการค้าดังกล่าว จะมีลักษณะถนนแบบลาดยาง และขนาดของถนนไม่กว้างมาก ถนนมีพื้นผิวเรียบ เพราะมีการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเกือบตลอด ถนนระบบนี้จะค่อนข้างแคบและมีการจราจรติดขัดในบางช่วงเวลา

(2) โครงข่ายแบบวงแหวนและรัศมี (Ring and Radial Network) ส่วนใหญ่จะเป็นถนนที่รองรับรถยนต์ที่เข้า-ออกเมือง และเป็นถนนที่มีความคล่องตัวในการเดินทางสูง ถนนแบบวงแหวนจะมีลักษณะคล้ายแบบวงแหวน เป็นวงกลมที่ล้อมรอบศูนย์กลางเมืองเป็นวงๆออกไป เช่น ถนนสายชุปเปอร์ไฮเวย์เชียงใหม่-ลำปาง ถนนมหิดล เป็นต้น ส่วนถนนรัศมีนั้น เป็นถนนที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่กับต่างอำเภอ ซึ่งมีลักษณะแผ่ออกไปจากศูนย์กลางเมือง เช่น ถนนห้วยแก้ว ถนนสุเทพ ถนนสายเชียงใหม่-ลำพูน เป็นต้น

ซึ่งโครงข่ายถนนของเมืองเชียงใหม่ที่แบ่งรูปแบบของถนนเป็น ถนนสายประธาน ถนนสายหลัก ถนนสายรอง และถนนสายย่อย ซึ่งอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ถนนสายประธาน เป็นทางสัญจรสายหลักในการเชื่อมโยงพื้นที่ในเมืองกับนอกเมือง มีโครงข่ายถนน 3 ชั้น คือ ถนนวงแหวนรอบใน รอบกลาง และรอบนอก ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (ถนนเชียงใหม่ – ลำปาง) เป็นถนนสายประธานที่สำคัญระดับภาค ทำหน้าที่เชื่อมต่อเมืองเชียงใหม่กับจังหวัดต่างๆ
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 106 (ถนนเชียงใหม่ – สวรรัก) เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่ กับชุมชนยางเนิ้ง ในอำเภอสวรรัก
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 (ถนนเชียงใหม่ – แมริม) เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่ กับอำเภอแมริม
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (ถนนเชียงใหม่ – หางดง) เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่ กับอำเภอหางดง
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 118 (ถนนเชียงใหม่ – สันทรายหลวง) เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่ กับชุมชนสันทรายหลวง ในอำเภอสันทราย
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1001 (ถนนเชียงใหม่ – แม่ใจ) เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่ กับชุมชนแม่ใจ ในอำเภอสันทราย

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1006 (ถนนเชียงใหม่ – ดันเปา) เชื่อมต่อระหว่างเมืองเชียงใหม่กับชุมชนตันเปา ในอำเภอสันกำแพง

ถนนสายหลัก เป็นทางสัญจรหลักที่สำคัญในตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งได้แก่ ถนนรอบสี่เหลี่ยมคูเมืองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ถนนศรีภูมิ – ถนนมณีนพรัตน์ , ถนนมูลเมือง – ถนนชัยภูมิ , ถนนบำรุงบุรี – ถนนช่างหล่อ และถนนบุญเรืองฤทธิ์ – ถนนอารักษ์ ซึ่งจะเชื่อมระหว่างพื้นที่เมืองเก่ากับพื้นที่รอบนอก นอกจากนี้ในเขตตัวเมืองเก่าก็มีถนนสายหลักที่เชื่อมพื้นที่ส่วนต่างๆของเมืองเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นถนนแบบตาราง ได้แก่ ถนนราชดำเนิน ถนนราชวิถี ถนนเวียงแก้ว ถนนพระปกเกล้า ถนนสิงหราช และถนนสามล้าน

ต่อมาได้มีการขยายโครงข่ายเส้นทางคมนาคมต่อเนื่องออกจากถนนรอบคูเมืองในลักษณะรัศมี จากตัวเมืองเก่าไปยังรอบนอก ได้แก่ ถนนสุเทพ ถนนห้วยแก้ว ถนนช้างเผือก ถนนแก้ววรัญญู ถนนท่าแพ ถนนเจริญเมือง และถนนศรีดอนชัย

ถนนสายรอง เป็นทางสัญจรซึ่งรองรับการจราจรจากถนนสายหลักกระจายเข้าสู่พื้นที่ต่างๆของตัวเมืองเก่า ได้แก่ ถนนราชมรรคา และ ถนนราชภาคนิย

ถนนสายย่อย เป็นทางสัญจรขนาดเล็กที่เชื่อมโยงพื้นที่ส่วนย่อยๆที่อยู่ระหว่างถนนสายหลักและถนนสายรองให้สามารถติดต่อกันได้อย่างทั่วถึง

ตาราง 4.1 แสดงปริมาณการจราจรในช่วงโมงเร่งด่วนของถนนสายหลักของเมืองเชียงใหม่

ชื่อถนน	ช่วงเวลาเร่งด่วน	จำนวนรถ(คัน)
1. ถนนบุญเรืองฤทธิ์ - ถนนอารักษ์ (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	6,720
	17:00 - 18:00	7,716
2. ถนนมูลเมือง - ถนนชัยภูมิ (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	5,638
	17:00 - 18:00	5,325
3. ถนนบำรุงบุรี - ถนนช่างหล่อ (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	6,396
	17:00 - 18:00	5,299
4. ถนนมณีนพรัตน์ - ถนนศรีภูมิ (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	5,990
	17:00 - 18:00	6,760
5. ถนนพระปกเกล้า (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	2,330
	17:00 - 18:00	2,461

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ชื่อถนน	ช่วงเวลาเร่งด่วน	จำนวนรถ(คัน)
6. ถนนสุเทพ (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	4,997
	17:00 - 18:00	4,706
7. ถนนห้วยแก้ว (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	3,771
	17:00 - 18:00	4,254
8. ถนนช้างเผือก (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	4,892
	17:00 - 18:00	5,298
9. ถนนศรีดอนชัย (TWO - WAY)	7:00 - 8:00	2,457
	17:00 - 18:00	3,030
10. ถนนท่าแพ (ONE - WAY)	7:00 - 8:00	3,073
	17:00 - 18:00	3,180

ที่มา : The Study on the Road Traffic Environment Improvement in Chiang Mai City , 2539

4.1.6 ประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จากสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงใหม่ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 พบว่า มีจำนวนประชากรในเขตเทศบาลทั้งหมด 166,772 คน และมีความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลโดยเฉลี่ย 4,150 คนต่อตารางกิโลเมตร

ตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดคือ ตำบลวัดเกต และตำบลช้างคลาน ซึ่งเป็นตำบลที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับตำบลอื่นๆในอำเภอเมือง และนอกจากนี้ทั้งสองตำบลยังเป็นย่านพาณิชยกรรมของเมืองเชียงใหม่อีกด้วย โดยในตำบลวัดเกตมีพื้นที่ย่านพาณิชยกรรมอยู่บริเวณถนนเจริญเมือง ส่วนตำบลช้างคลานพื้นที่ย่านพาณิชยกรรมอยู่ บริเวณถนนช้างคลานและถนนเจริญประเทศ

ส่วนตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรมากคือ ตำบลช้างม่อย ตำบลหายยา ตำบลศรีภูมิ และตำบลช้างคลาน โดยมีความหนาแน่นของประชากร 8,231, 8,098, 7,005 และ 6,583 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานมานาน และเป็นย่านพาณิชยกรรมที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ตาราง 4.2 แสดงสถิติจำนวนประชากร และสัดส่วนความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่รายตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2547

ตำบล	พื้นที่ (กม.) ²	จำนวนประชากร (คน)	ความหนาแน่นประชากร (คน/กม. ²)
ตำบลช้างเผือก	4.07	15,488	3,803
ตำบลช้างคลาน	3.66	24,069	6,583
ตำบลช้างม่อย	1.66	13,664	8,231
ตำบลท่าศาลา	2.49	6,246	2,507
ตำบลป่าแดด	0.79	1,993	2,526
ตำบลป่าตัน	6.56	8,758	1,335
ตำบลพระสิงห์	1.84	8,737	4,752
ตำบลฟ้าฮ่าม	1.07	1,115	1,040
ตำบลวัดเกต	4.85	25,199	5,200
ตำบลศรีภูมิ	2.73	19,152	7,005
ตำบลสุเทพ	5.55	19,603	3,529
ตำบลหนองป่าครั่ง	1.06	1,742	1,742
ตำบลหนองหอย	2.00	6,058	6,058
ตำบลหายยา	1.85	14,948	14,948
รวม	40.19	166,772	4,150

ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงใหม่ (ธันวาคม 2547)

การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2547 จะทำให้ทราบได้ถึงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นและลดลงของประชากรในพื้นที่แต่ละตำบล และเพื่อทราบถึงแนวโน้มความต้องการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ต่อไป

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประชากร จะศึกษาในสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของประชากรในระดับเทศบาล (Absolute Change) เป็นค่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของประชากรของแต่ละตำบลโดยคิดจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมดในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ตาราง 4.3 แสดงการเปลี่ยนแปลงของประชากรรายตำบล พ.ศ. 2533 – 2547

ตำบล	จำนวนประชากร(คน)		การเปลี่ยนแปลงประชากร	
	พ.ศ. 2533	พ.ศ. 2547	เปลี่ยนแปลง	Absolute change
ตำบลสุเทพ	11,484	19,603	8,119	122.5
ตำบลวัดเกต	22,316	25,199	2,883	43.5
ตำบลช้างม่อย	12,429	13,664	1,235	18.6
ตำบลพระสิงห์	7,585	8,737	1,152	17.4
ตำบลป่าตัน	8,101	8,758	657	9.9
ตำบลท่าศาลา	5,634	6,246	612	9.2
ตำบลป่าแดด	1,601	1,993	392	5.9
ตำบลหนองป่าครั่ง	2,075	1,742	-333	-5.0
ตำบลศรีภูมิ	19,982	19,152	-830	-12.5
ตำบลหนองหอย	6,981	6,058	-923	-13.9
ตำบลช้างคลาน	25,072	24,069	-1,003	-15.1
ตำบลฟ้าฮ่าม	2,235	1,115	-1,120	-16.9
ตำบลหายยา	16,276	14,948	-1,328	-20.0
ตำบลช้างเผือก	18,372	15,488	-2,884	-43.5
รวม	160,143	166,772	6,629	100.00

ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงใหม่ (ธันวาคม 2547)

จากตาราง 4.3 การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในช่วงปีพ.ศ. 2533 – 2547 มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทั้งหมด 6,629 คน เมื่อพิจารณาการเพิ่มของประชากรในระดับเทศบาล (Absolute Change) พบว่าตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนมากที่สุดคือ ตำบลสุเทพ ตำบลวัดเกต ตำบลช้างม่อย ตำบลพระสิงห์ และตำบลป่าตัน มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรร้อยละ 122.5, 43.5, 18.6, 17.4 และ 9.9 ตามลำดับ โดยเฉพาะตำบลสุเทพซึ่งจะมีการเพิ่มจำนวนประชากรมากที่สุด เนื่องจากตั้งอยู่เชิงดอยสุเทพจึงมีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นเหมาะแก่การอยู่อาศัยและอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้ตำบลวัดเกตยังมีการเพิ่มของจำนวนประชากรที่สูงรองลงมา เนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างสามารถรองรับการขยายตัวของที่อยู่อาศัยได้อีกมาก และราคาที่ดินยังไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับที่ดินบริเวณเขตเมืองชั้นใน ส่วนตำบลช้างม่อยและตำบลพระสิงห์มีอัตราการเพิ่มของประชากรใกล้เคียงกัน แต่ถือว่าเป็นการขยายตัวเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับความเจริญเติบโตของเมืองเชียงใหม่ในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากพื้นที่บริเวณเขตเมืองชั้นในเริ่มถึงจุด

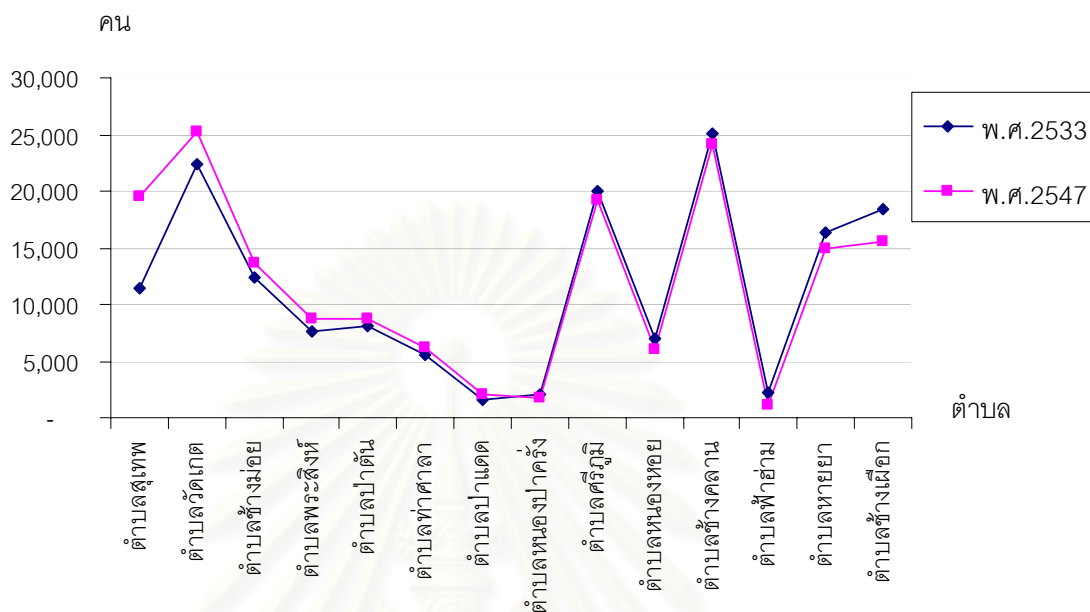
อิมตัวสำหรับการอยู่อาศัย และมีการตั้งถิ่นฐานของประชากรเกือบเต็มพื้นที่ประกอบกับที่ดินมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะตำบลข้างม่อยนั้นถือว่ามีความหนาแน่นของ

ความหนาแน่นของประชากรสูงสุดถึง 8,231 คน/ตร.กม. ส่วนตำบลป่าตัน ตำบลท่าศาลา และตำบลป่าแดดยังคงมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นตำบลที่อยู่ในเขตชานเมือง และมีการคมนาคมที่สะดวกโดยเฉพาะถนนสายอ้อมเมืองทำให้มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยและบ้านจัดสรรจำนวนมาก ส่วนตำบลที่มีประชากรลดลงมากที่สุด ได้แก่ ตำบลข้างเผือก ตำบลหายยา ตำบลฟ้าฮ่าม และตำบลข้างคลาน ซึ่งลดลงร้อยละ 43.5, 20.0, 16.9 และ 15.1 ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุของการลดจำนวนประชากรลงน่าจะมาจากสภาพแวดล้อมที่แออัดและราคาที่ดินสูงขึ้นทำให้ประชากรบางส่วนย้ายออกไปอยู่ในเขตชานเมืองซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ด้านตะวันออก เนื่องจากมีโครงข่ายคมนาคมที่สะดวก โดยมีระบบวงแหวนที่เชื่อมโยงทั่วพื้นที่ถึง 3 ชั้น ในขณะที่พื้นที่ด้านทิศใต้ยังมีปัญหาความต่อเนื่องของถนนวงแหวน และขาดความกว้างของถนน ส่วนในทิศตะวันตกยังคงมีข้อจำกัดในการขยายตัวเนื่องจากติดดอยสุเทพและมีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยบริเวณริมถนนสุเทพและถนนห้วยแก้วเกือบเต็มพื้นที่แล้ว

จากแนวโน้มการขยายตัวของประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่า แนวโน้มการขยายตัวในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา เมืองจะขยายตัวไปเกือบทุกทิศทาง โดยเฉพาะทางทิศตะวันตกในเขตตำบลสุเทพ และกระจายไปสู่ชานเมืองในด้านตะวันออกในเขตตำบลวัดเกต และตำบลท่าศาลา ส่วนทิศใต้คือตำบลป่าแดด และตำบลแม่เหียะซึ่งมีโครงการที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ส่วนทางทิศเหนือก็เช่นเดียวกัน จะได้รับแรงดึงดูดจากการย้ายศูนย์ราชการไปตั้งอยู่บริเวณริมถนนโชตนา ตลอดจนกิจกรรมและความเจริญต่างๆ จึงทำให้ตำบลป่าตันมีการเพิ่มจำนวนประชากรขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.1 การเปลี่ยนแปลงประชากรรายตำบล พ.ศ. 2533 – 2547

4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

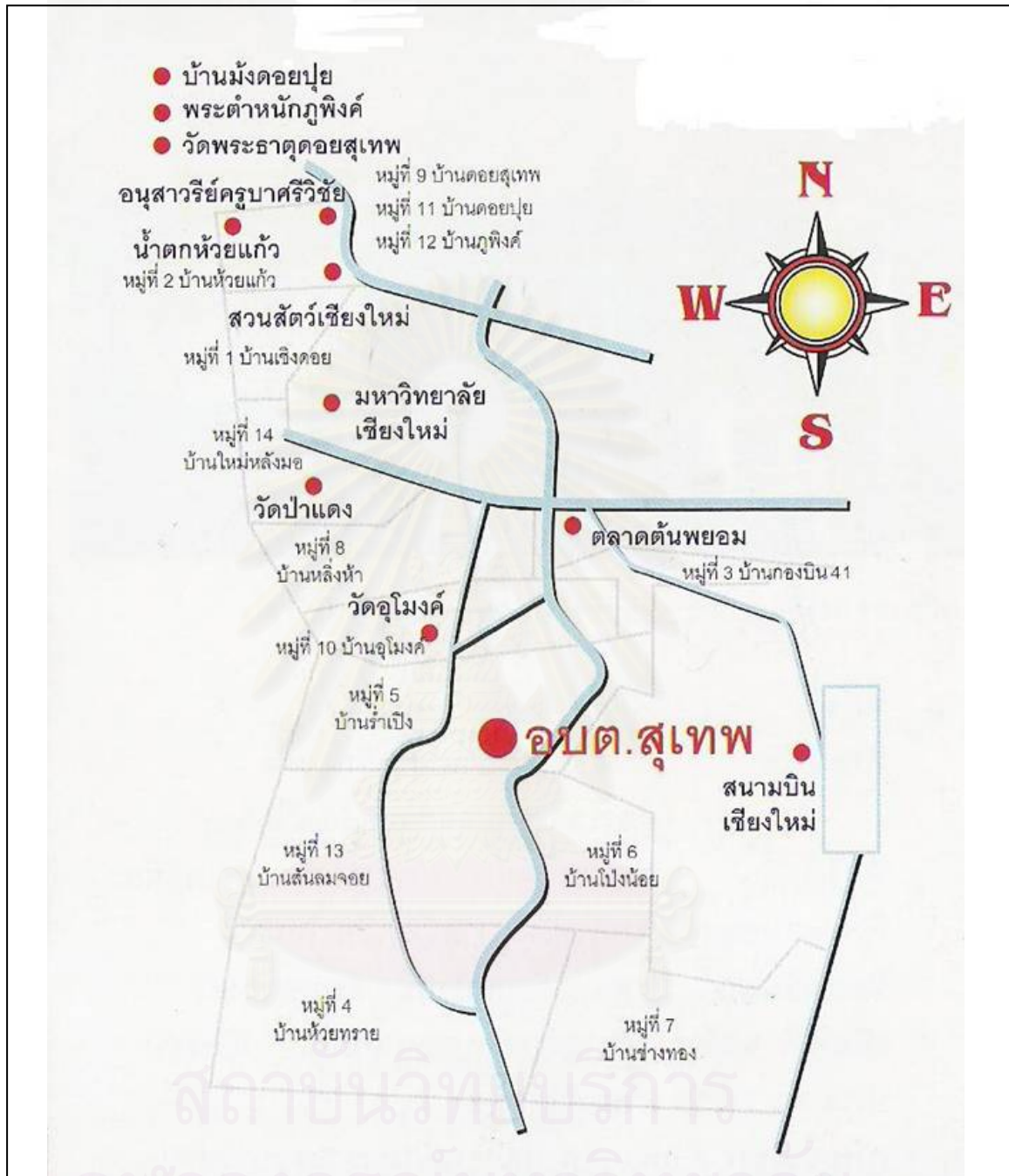
4.2.1 เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

อาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

- ทิศเหนือ ติดกับเขตเทศบาลตำบลช้างเผือก
- ทิศใต้ ติดกับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ
- ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ศรีภูมิ , ต.พระสิงห์ , ต.หายยา และ ต.ป่าแดด
- ทิศตะวันตก ติดกับเขตตำบลบ้านป่าเมรุหางดง

องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 14 หมู่บ้านด้วยกัน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านเชิงดอย	หมู่ที่ 2 บ้านน้ำตกห้วยแก้ว
หมู่ที่ 3 บ้านกองบิน 41	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยทราย
หมู่ที่ 5 บ้านไร่เปิง	หมู่ที่ 6 บ้านโป่งน้อย
หมู่ที่ 7 บ้านต้นกุก	หมู่ที่ 8 บ้านหลังห้า
หมู่ที่ 9 บ้านดอยสุเทพ	หมู่ที่ 10 บ้านอุโมงค์
หมู่ที่ 11 บ้านดอยปู่	หมู่ที่ 12 บ้านภูพิงค์
หมู่ที่ 13 บ้านสันลมจอย	หมู่ที่ 14 บ้านใหม่หลังมอ

แผนที่ 4.2 พื้นที่ของตำบลสุเทพ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.2 ประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 17,436 คน เป็นชาย 8,863 คน หญิง 8,573 คน มีความหนาแน่นประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 649 คนต่อตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีประชากรที่แฝงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แต่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านประมาณ 15,000 คน

4.2.3 เศรษฐกิจของตำบลสุเทพและหน่วยธุรกิจต่างๆ ในตำบลสุเทพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว อุตสาหกรรมในครัวเรือน การเกษตร รับราชการ ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ

หน่วยธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพนั้น ประกอบไปด้วย หน่วยธุรกิจดังนี้

ธนาคารพาณิชย์	13	แห่ง
ร้านอาหาร	63	แห่ง
ร้านขายของชำ	122	แห่ง
ปั้มน้ำมัน	3	แห่ง
ร้านก๊อช	5	แห่ง
คอนโดมิเนียม / อาคารชุด	8	แห่ง
หอพัก	143	แห่ง
ห้องแบ่งให้เช่า	29	แห่ง
บ้านให้เช่า	42	แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรม	12	แห่ง
หมู่บ้านจัดสรร	11	แห่ง
การทำอากาศยานเชียงใหม่	1	แห่ง
ห้างสรรพสินค้า	1	แห่ง
ตลาดสด	1	แห่ง

ภาพที่ 4.1 หน่วยธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่ตำบลสุเทพ

4.2.4 สภาพทางสังคม

สถานศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเด็กก่อนวัยเรียน 6 แห่ง

โรงเรียนอนุบาลเอกชน 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเวียงพิงค์ และโรงเรียนอนุบาลแจ่มใส โรงเรียนอนุบาลตรุณรักษ์ (ฮัดสัน) โรงเรียนอนุบาลสุเทพ โรงเรียนอนุบาลสวนน้อย มีโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล 5 แห่ง โรงเรียนบ้านเชิงดอย โรงเรียนบ้านห้วยทราย โรงเรียนสังวาลย์วิทยา โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ และโรงเรียนบ้านโป่งน้อย

โรงเรียนมัธยม 3 แห่ง โรงเรียนสังวาลย์วิทยา และโรงเรียนบ้านโป่งน้อย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันเทคโนโลยีวิทยาเขตภาคพายัพ

โรงเรียนสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ เปิดสอนพระภิกษุและสามเณร ในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ (ชาวเขา) วัดศรีโสดา ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับอุดมศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ (สาขาวัดศรีโสดา) ในระดับอุดมศึกษา 1 แห่ง วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ คณะวิชาช่างก่อสร้าง (สาขาวัดศรีโสดา) 1 แห่ง

สถาบันศาสนา และองค์กรศาสนา

วัดในพื้นที่มี 11 แห่ง คือ วัดฝายหิน วัดศรีโสดา วัดสังเวช วัดห้วยทราย วัดรำเปิง (ตโปธาราม) วัดช่างทอง วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร วัดมาลาด วัดอุโมงค์ วัดโป่งน้อย วัดป่าแดงมหาวิหาร นอกจากนี้ยังมี สำนักสงฆ์ 2 แห่ง และศาลเจ้า 1 แห่ง (ศาลเจ้าเทียนเป่า)

การสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลกองบิน 41 สถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง คลินิกแพทย์ 3 แห่ง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 120 คน

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สถานีตำรวจภูธรตำบลภูพิงคราชนิเวศน์ และผู้ยามตำรวจอีก 3 แห่งด้วยกัน

4.2.5 การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม

สภาพถนนภายในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน

ถนนคอนกรีต	จำนวน 63 เส้นทาง
ถนนลาดยาง	จำนวน 33 เส้นทาง
ถนนลูกรัง	จำนวน 16 เส้นทาง
ถนนดิน	จำนวน 8 เส้นทาง

สภาพถนนจากจุดที่ตั้งสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพไปยังหมู่บ้านต่างๆ

ถนนคอนกรีต	จำนวน 6 เส้นทาง
ถนนลาดยาง	จำนวน 3 เส้นทาง

ถนนในเขตตำบลอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน

องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 97 เส้นทาง
กรมชลประทาน	จำนวน 2 เส้นทาง

ถนนภายในชุมชน / หมู่บ้าน ที่มีท่อระบายน้ำ (น้ำเสีย/น้ำทิ้ง) ของชุมชน หมู่บ้าน

มี	2	เส้นทาง
ไม่มี	64	เส้นทาง

การไฟฟ้า หมู่บ้านที่ใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีจำนวน 14 หมู่บ้าน

จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 98 %

แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำน้ำ, ลำห้วย 17 สาย บึง หนอง และอื่นๆ 15 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ฝาย 6 แห่ง บ่อน้ำตื้น 432 บ่อ อ่างเก็บน้ำ 9 แห่ง บ่อน้ำ

บาดาล 3 แห่ง และบ่อโยก 5 แห่ง บ่อน้ำบาดาล 3 แห่ง และบ่อโยก 5 แห่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่เรียกชื่อตามชื่อเมือง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร และมีเนื้อที่ ประมาณ 8,500 ไร่เศษ บริเวณเชิงดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4.3.1 ประวัติการตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นในส่วนภูมิภาคของประเทศไทย ตามโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนของภูมิภาค พ.ศ. 2501 ตั้งอยู่ บริเวณเชิงดอยสุเทพ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ปีพ.ศ.2484 รัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคขึ้น แต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินงานจึงชะงักลง ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 รัฐบาลชุด จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาว่า “จะดำเนินการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ตลอดถึงการศึกษาระดับสูง”

ปี พ.ศ. 2502 ได้มีการประชุมโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ภาคการศึกษา 8 ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) เป็นประธานที่ประชุม มีความเห็นว่า “น่าจะจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่”

วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2503 คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น โดยกำหนดให้เปิดสอนในปีการศึกษา 2507

วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2507 ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 81 ตอนที่ 7 ลงวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2507 โดยมาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัติตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2508 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อย่างเป็นทางการ

โดยปณิธานในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้นตามนโยบายของรัฐและเจตนารมณ์ของประชาชนในภาคเหนือ คือให้เป็นศูนย์กลางทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม ให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นแหล่งสะสม ค้นคว้า วิจัย และถ่ายทอดความรู้ตามหลักแห่งเสรีภาพทางวิชาการ โดยยึดมั่นในสัจธรรมและคุณธรรม เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ การประยุกต์เผยแพร่ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บัณฑิตแห่ง

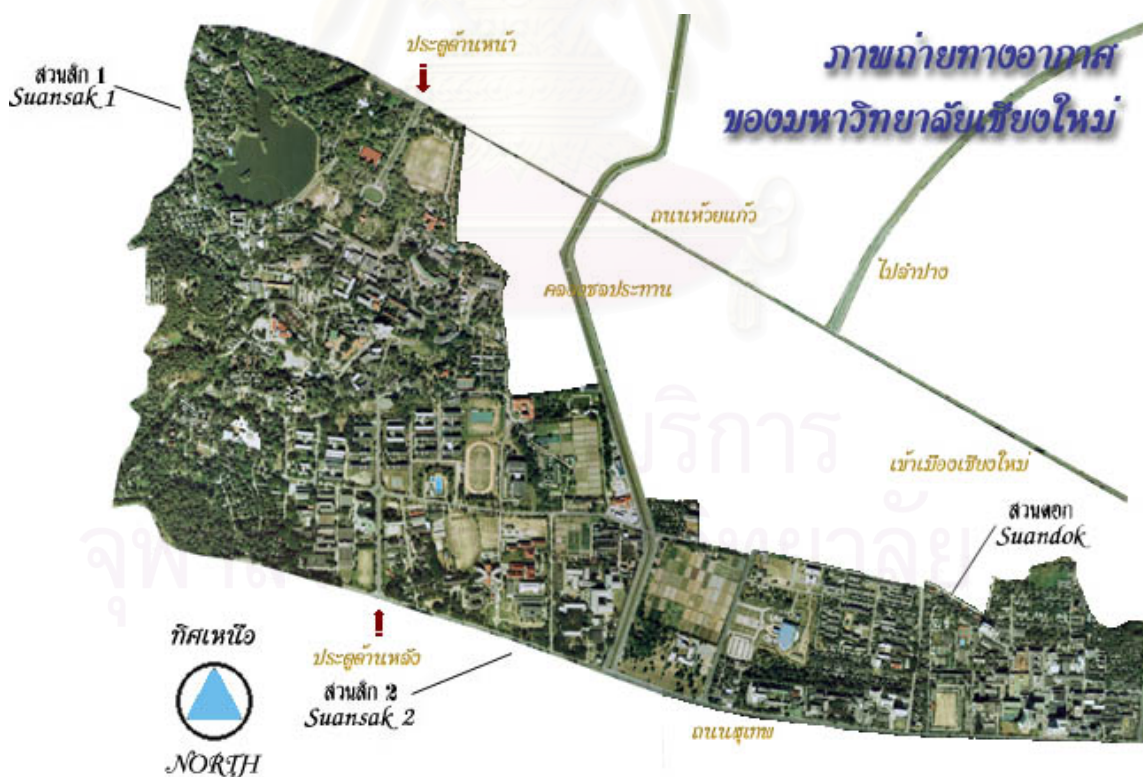
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พึ่งฝักใฝ่ในการฝึกตน เป็นผู้รู้จริงคิดเป็น ปฏิบัติได้ สามารถครองตน ครองคน ครองงาน ด้วยมโนธรรมและจิตสำนึกต่อสังคม

4.3.2 พื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดการเรียนการสอนด้วยกันทั้งสิ้น 17 คณะ ซึ่งได้แบ่งพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน โดยมีถนนนิมานเหมินทร์เป็นเส้นแบ่ง ระหว่าง ฝั่งสวนดอก และฝั่งสวนสัก

ฝั่งสวนดอกประกอบไปด้วย 6 คณะ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์

ส่วนฝั่งสวนสัก ประกอบไปด้วย 11 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิจิตรศิลป์ คณะสังคมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และ คณะอุตสาหกรรมเกษตร

พื้นที่บริเวณต่างๆในส่วนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แบ่งไว้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พื้นที่	ไร่
พื้นที่สวนสัก	1,392.5
พื้นที่สวนดอก	419.5
พื้นที่สถานีวิจัยและศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรแม่เหียะ	1,293.0
พื้นที่สถานีวิจัยและศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรที่สูงขุนช่างเคี่ยน	550.0
พื้นที่สถานีวิจัยบ้านโฮ่ง	220.0
พื้นที่สถานีวิจัยการเกษตรที่สูงหนองหอย	50.0
พื้นที่สถานีวิจัยการเกษตรที่สูงดอยป่าเกี๊ยะ	30.0
พื้นที่ค่ายสำรวจวิศวกรรม อ.จอมทอง	17.0
พื้นที่ศรีบัวบาน	4,726.5
พื้นที่บริจาคให้คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	16.5
ที่ราชพัสดุ ต.แม่สา อ.แม่ริม	12.0

ที่มา : รายงานประจำปี 2545 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4.3.3 การจัดตั้งคณะต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2507 เปิดมหาวิทยาลัยปีแรก โดยเปิดสอน 3 คณะด้วยกัน ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และ คณะมนุษยศาสตร์

พ.ศ. 2508 เปิดมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ และได้โอนคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลนครเชียงใหม่จากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พ.ศ. 2510 จัดตั้งคณะเกษตรศาสตร์ขึ้น โดยขยายงานออกมาจากภาควิชาวิทยาศาสตร์การเกษตร ในคณะวิทยาศาสตร์

พ.ศ. 2511 จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์

พ.ศ. 2513 จัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์

พ.ศ. 2515 จัดตั้งคณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ โดยยกฐานะจากภาควิชาทันตแพทยศาสตร์ ภาควิชาเภสัชศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ในคณะแพทยศาสตร์ขึ้นเป็นคณะ

พ.ศ. 2518 จัดตั้งคณะเทคนิคการแพทย์

พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยได้ขยายการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี โดยจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้น

พ.ศ. 2526 จัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์

พ.ศ. 2532 จัดตั้งคณะสัตวแพทยศาสตร์

พ.ศ. 2536 จัดตั้งคณะบริหารธุรกิจ

พ.ศ. 2536 จัดตั้งคณะเศรษฐศาสตร์

พ.ศ. 2536 จัดตั้งคณะอุตสาหกรรมการเกษตร

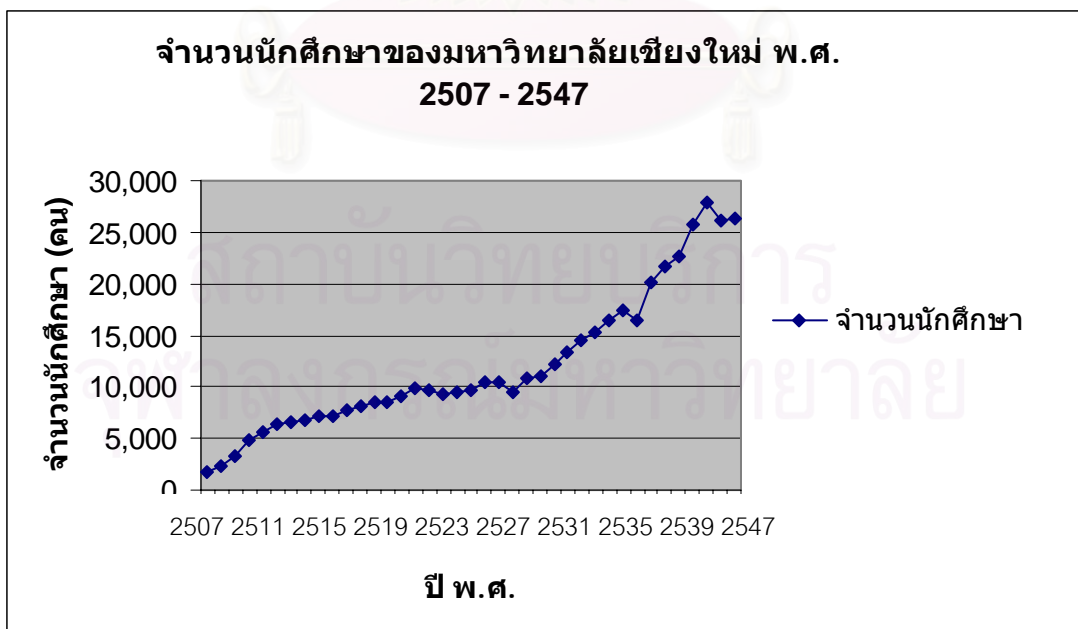
และ พ.ศ. 2542 จัดตั้งคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

รวมทั้งสิ้นถึงปัจจุบันพ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดการเรียนการสอนทั้งสิ้น 18 คณะ

4.3.4 จำนวนนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการเปิดสอนในคณะต่างๆเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปัจจุบัน ปีการศึกษา 2547 นี้ มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 26,279 คน และบุคลากรของมหาวิทยาลัย 10,664 คน

แผนภูมิที่ 4.5 แสดงจำนวนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่พ.ศ. 2507 – 2547

ที่มา : สำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,2547

ภาพที่ 4.2 แสดงบรรยากาศทั่วไปโดยรอบของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประตูหน้าด้าน ถ.ห้วยแก้ว

ศาลาธรรม

อ่างเก็บน้ำ "อ่างแก้ว"

สวนสัตว์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะสังคมศาสตร์

บริเวณประตูหลัง ถ.สุเทพ

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของเมืองเชียงใหม่และพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งอยู่ในตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ทำให้เห็นถึงภาพรวมของพัฒนาการของเมืองเชียงใหม่ อันได้แก่ลักษณะการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งระบบการคมนาคมของเมือง และเมื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้ทราบถึงประวัติการก่อตั้งของมหาวิทยาลัยและการขยายตัวมหาวิทยาลัยที่จะนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงอิทธิพลของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทั้งทางด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ และจากการขยายตัวและเติบโตของชุมชนอย่างรวดเร็วจึงส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ที่ควรจะหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ให้ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน

บทต่อไปจะเป็นการกล่าวถึงพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จนถึงปัจจุบัน และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เกิดจากการเติบโตของชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

พัฒนาการ และการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พัฒนาการ และการขยายตัวของชุมชนนั้น เกิดขึ้นเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลจาก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ อันได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โรงเรียน มหาวิทยาลัย และ โรงพยาบาล เป็นต้น เมื่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเหล่านี้ได้เข้าไปถึงพื้นที่ใด ก็จะทำให้พื้นที่นั้น เจริญเติบโตขึ้น ประชากรเข้าไปอาศัยอยู่มากขึ้น เกิดเป็นที่อยู่อาศัยและการค้าต่างๆตามมา ซึ่ง จำนวนประชากรที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่และประกอบอาชีพในพื้นที่นั้นอย่าง เป็นจำนวนมากจะส่งผล ให้มีการขยายตัวด้านการใช้ที่ดินอย่างรวดเร็ว

สภาพที่ตั้งทางกายภาพทั่วไปของเมืองเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้กับ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงและเชิงดอยสุเทพ ทำให้ลักษณะของเมืองในปัจจุบันถูกแบ่งออกเป็นสอง ส่วนโดยลำน้ำปิง คือ พื้นที่ฝั่งตะวันออกและพื้นที่ฝั่งตะวันตก มีสะพานเชื่อมโยง 4 สะพาน ได้แก่ สะพานนวรัฐ สะพานนครพิงค์ สะพานเม้งรายอนุสรณ์ และ สะพานร.9 ซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่ทั้งสอง ส่วนของเมืองเข้าหากัน โดยพื้นที่ฝั่งตะวันตกเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของเมือง และพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการที่สำคัญของเมือง ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของกำแพง เมืองเก่า สภาพชุมชนของเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน มีการขยายตัวจากพื้นที่เขตเทศบาลออกไปในทุก ทิศทางตามโครงข่ายเส้นทางคมนาคม (เทศบาลนครเชียงใหม่ , 2546)

การศึกษาพัฒนาการและการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่ง มีการเติบโตของพื้นที่โดยได้รับอิทธิพลต่างๆ อันได้แก่ การตัดถนนสุเทพ และยังเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับ ตัวเมืองเก่า นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น เพื่อที่จะทราบถึงอิทธิพลเด่นที่มีต่อ พัฒนาการและการขยายตัวของชุมชนนั้น จึงได้ทำการศึกษาถึงการใช้อยู่อาศัยที่ที่ดินของเมือง เชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงทิศทางการขยายตัวของพื้นที่เมืองเก่า และการเปลี่ยนแปลงการใช้อยู่อาศัย ที่ดินประเภทต่างๆของเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถเข้าใจได้ถึงการเติบโต และขยายตัวของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ดียิ่งขึ้น

5.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วนด้วยกัน คือ ภายในสี่เหลี่ยมคูเมืองซึ่งเป็นเขตพื้นที่เมืองเก่า ซึ่งพื้นที่นี้ล้อมรอบด้วยคูเมืองและกำแพงเมืองที่ยังเหลือให้เห็นเป็นซากปรักหักพังอยู่บางส่วน โดยมีขนาดพื้นที่ประมาณ 2.56 ตารางกิโลเมตร และส่วนที่สองคือ พื้นที่ของเมืองใหม่ที่ขยายตัวออกมาจากตัวเมืองเก่า ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 37.63 ตารางกิโลเมตร

สภาพการใช้ที่ดินของเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันนั้น เป็นผลมาจากพัฒนาการการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของเมืองเก่า ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะเข้าใจถึงพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยนำข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองเชียงใหม่ของกรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งได้ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2508 ,2519 ,2525 ,2535 และ 2546 ดังนี้

5.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2508

การใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองในปีพ.ศ. 2508 จากการสำรวจของกรมโยธาธิการและผังเมืองนั้นพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่สิ่งปลูกสร้างนั้น ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 27.78 รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันศาสนาร้อยละ 4.06 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันการศึกษาร้อยละ 3.70 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมมีร้อยละ 3.67 เป็นสถานที่ราชการร้อยละ 3.08 การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและคลังสินค้าร้อยละ 2.31 และเป็นพื้นที่นันทนาการ-สวนสาธารณะร้อยละ 2.07 ซึ่งเป็นพื้นที่สิ่งปลูกสร้างทั้งหมดร้อยละ 46.67 ของพื้นที่ทั้งหมด

การขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2508 นั้น เมื่อได้ทำการศึกษาจากภาพถ่ายทางอากาศแล้วพบว่า เมืองมีการขยายตัวออกไปตามเส้นทางคมนาคม ทางด้านทิศตะวันออกของเมือง เก่านั้นจะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินหลากหลายประเภทกระจายอยู่ทั่วไป ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการค้าบริเวณท่าแพ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันราชการบริเวณถนนเจริญเมือง (ค่ายทหารกาวิละ) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่พักอาศัยจะกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ทางด้านตะวันออกของแม่น้ำปิง ส่วนทางด้านตะวันตกของเมืองเก่านั้นการใช้ที่ดินส่วนมากเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถานที่ราชการและสถาบันการศึกษา ซึ่งการขยายตัวของเมืองออกไปทางทิศตะวันออกของเมืองเก่านั้นเนื่องจากพื้นที่ทางตะวันออกของเมืองเก่ามีแม่น้ำปิงไหลผ่าน บริเวณริมฝั่งเป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมติดต่อกันสะดวก และพื้นที่ทางด้านตะวันออกนั้นไม่มีอุปสรรคทางด้านกายภาพสำหรับการขยายตัวของเมืองเหมือนทางด้านตะวันตกซึ่งติดกับดอยสุเทพ

จากการศึกษาของสุธี วิลาศชัยเจริญ (ผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองเชียงใหม่,2546) พบว่า ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองเชียงใหม่ในปีพ.ศ. 2508 นั้น เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดกว่าในอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเก่า มีการขยายตัวของการใช้ที่ดินเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และโรงพยาบาลสวนดอกขึ้นในปี พ.ศ. 2507 จึงส่งผลให้รูปแบบเมืองมีทิศทางการขยายตัวของชุมชนไปตามเส้นทางคมนาคมที่สำคัญๆของเมืองมากขึ้น ได้แก่ ถนนสุเทพและถนนห้วยแก้ว

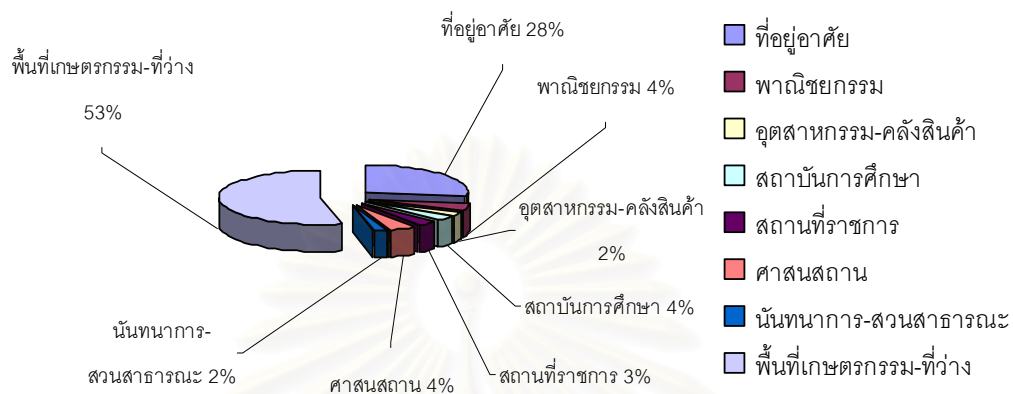
ตาราง 5.1 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2508

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ
1.ที่อยู่อาศัย	4.861	27.78
2.พาณิชยกรรม	0.643	3.67
3.อุตสาหกรรม-คลังสินค้า	0.405	2.31
4.สถาบันการศึกษา	0.648	3.70
5.สถานที่ราชการ	0.540	3.08
6.ศาสนสถาน	0.712	4.06
7.นันทนาการ-สวนสาธารณะ	0.363	2.07
8.พื้นที่เกษตรกรรม-ที่ว่าง	9.328	53.30
รวม	17.5	100.00

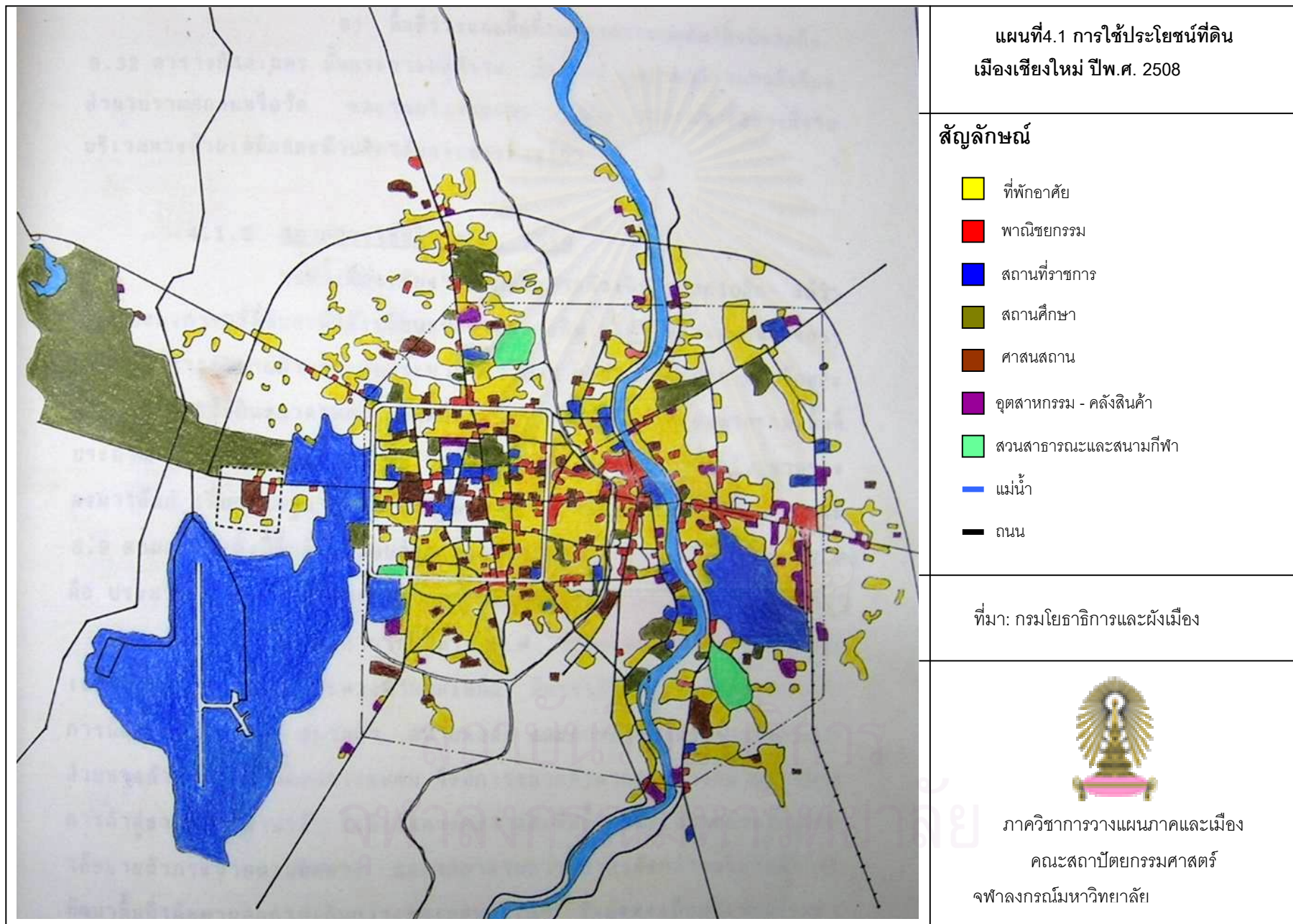
ที่มา:กรมโยธาธิการและผังเมือง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 5.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2508

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ .2519

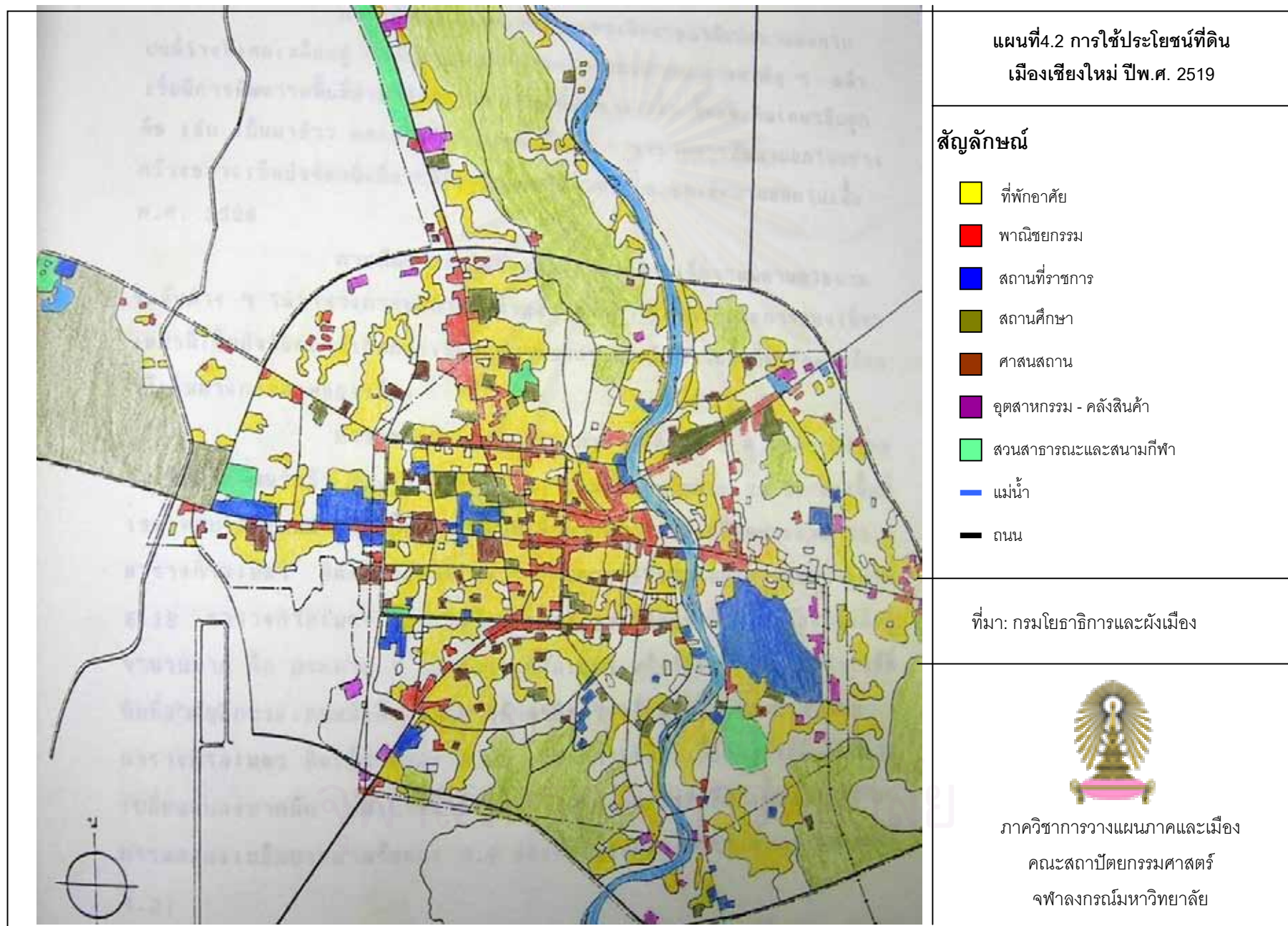
การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ในปีพ.ศ. 2519 นั้น เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายพื้นที่จากเดิม 17.5 ตารางกิโลเมตร ออกมาเป็น 40.19 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากภาครัฐบาลเห็นว่าเชียงใหม่มีพื้นที่เมืองเพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวของย่านการค้าการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย มีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2508 ถึงร้อยละ 58.78 รองลงมาคือการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษาคิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 8.90 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมเป็นพื้นที่ร้อยละ 4.13 สถานที่ราชการร้อยละ 3.11 เป็นพื้นที่ศาสนสถานและพื้นที่นันทนาการ-สวนสาธารณะ ร้อยละ 2.30 ประเภทละเท่ากัน ทั้งหมดเป็นพื้นที่สิ่งปลูกสร้างร้อยละ 42.93 ของพื้นที่ทั้งหมด

จากการศึกษาจากภาพถ่ายทางอากาศเมืองเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2519 นั้น จะพบว่า การขยายตัวของเมืองนั้นมีการขยายออกมารอบทุกทิศทาง โดยทิศเหนือจะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการ สำหรับทางทิศตะวันออกนั้นลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเพื่ออยู่อาศัย และเพื่อการพาณิชย์กรรมเป็นส่วนใหญ่ ทางด้านทิศใต้นั้นเริ่มมีการตัดถนนวงแหวนจึงเริ่มมีการขยายตัวของย่านพาณิชย์กรรมออกมาทางด้านใต้ ส่วนทางด้านทิศตะวันตกนั้นเมื่อมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถานที่ราชการมาตั้งอยู่ จึงเริ่มมีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยเกิดขึ้น และมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมอยู่บางส่วนโดยเฉพาะบริเวณริมถนนสุเทพและถนนห้วยแก้ว

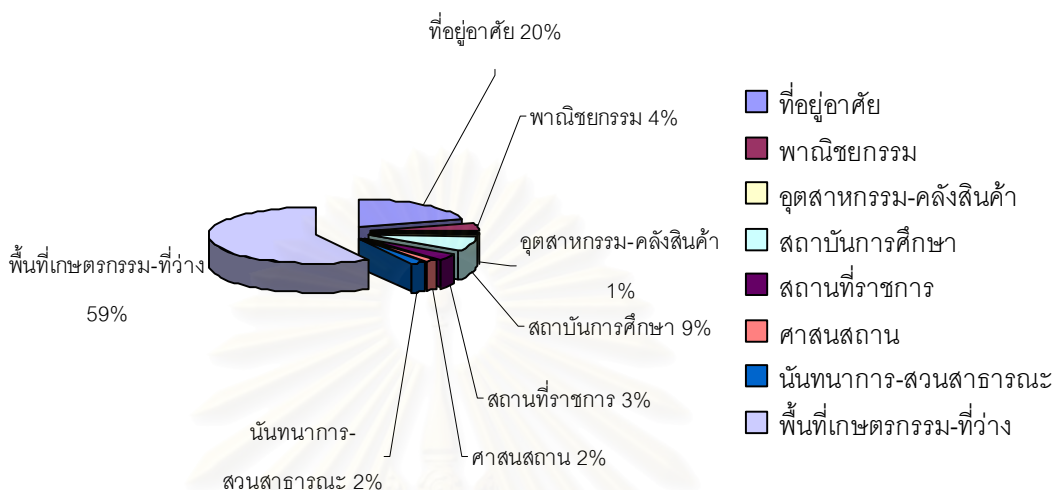
ตาราง 5.2 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2519

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ
1.ที่อยู่อาศัย	8.27	20.60
2.พาณิชย์กรรม	1.65	4.13
3.อุตสาหกรรม-คลังสินค้า	0.42	1.04
4.สถาบันการศึกษา	3.57	8.90
5.สถานที่ราชการ	1.25	3.11
6.ศาสนสถาน	0.93	2.31
7.นันทนาการ-สวนสาธารณะ	0.94	2.30
8.พื้นที่เกษตรกรรม-ที่ว่าง	23.16	58.61
รวม	40.19	100.00

ที่มา:กรมโยธาธิการและผังเมือง

แผนภูมิ 5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2519

5.1.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2530

ในปี พ.ศ. 2530 พื้นที่สิ่งปลูกสร้างในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่นั้นเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยมากที่สุดถึงร้อยละ 44.76 รองลงมาได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันการศึกษาร้อยละ 9.41 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมร้อยละ 5.88 สถานที่ราชการร้อยละ 4.36 พื้นที่นันทนาการ-สวนสาธารณะร้อยละ 3.31 ศาสนสถานร้อยละ 2.50 ส่วนพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม-คลังสินค้านี้มีเพียงร้อยละ 0.91 ซึ่งจะเห็นว่าพื้นที่สิ่งปลูกสร้างในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 71.13 ของพื้นที่เขตเทศบาลทั้งหมดเมื่อเทียบกับพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่างซึ่งมีเพียงร้อยละ 28.88 ของพื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

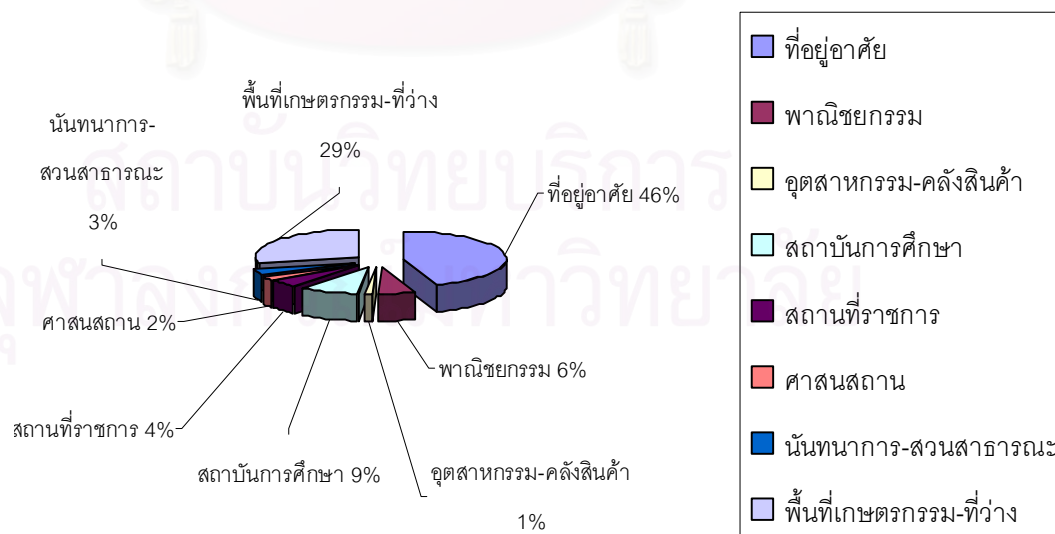
การศึกษาจากภาพถ่ายทางอากาศเมืองเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2530 พบว่าการขยายตัวของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยนั้นขยายพื้นที่ออกไปโดยรอบทางด้านแถบชานเมืองโดยเฉพาะทางด้านทิศตะวันออกของเมืองเก่า เนื่องจากการสร้างโครงข่ายคมนาคมของเมืองจากพื้นที่เมืองไปสู่พื้นที่เขตชานเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยจึงขยายตัวไปตามถนนรัศมี ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมนั้นตั้งอยู่หนาแน่นบริเวณใจกลางเมืองและมีการขยายตัวออกไปตามแนวถนนรัศมีเพื่อรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นตามย่านพักอาศัย

ตาราง 5.3 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2530

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ
1.ที่อยู่อาศัย	18.00	44.76
2.พาณิชยกรรม	2.365	5.88
3.อุตสาหกรรม-คลังสินค้า	0.364	0.91
4.สถาบันการศึกษา	3.786	9.41
5.สถานที่ราชการ	1.752	4.36
6.ศาสนสถาน	1.004	2.50
7.นันทนาการ-สวนสาธารณะ	1.332	3.31
8.พื้นที่เกษตรกรรม-ที่ว่าง	11.613	28.88
รวม	40.22	100.00

ที่มา:กรมโยธาธิการและผังเมือง

แผนภูมิ 5.3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2530

แผนที่ 4.3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน
เมืองเชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2530

สัญลักษณ์

- ที่พักอาศัย
- พาณิชยกรรม
- สถานที่ราชการ
- สถานศึกษา
- ศาสนสถาน
- อุตสาหกรรม - คลังสินค้า
- สวนสาธารณะและสนามกีฬา
- แม่น้ำ
- ถนน

ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ .2546

จากตารางที่ 4.4 ซึ่งแสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในปีพ.ศ. 2546 นั้น พื้นที่สิ่งปลูกสร้างส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยร้อยละ 48.02 รองลงมาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมร้อยละ 16.01 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันการศึกษาร้อยละ 6.99 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันราชการร้อยละ 5.93 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการนันทนาการ-สวนสาธารณะร้อยละ 2.51 ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อศาสนสถานและอุตสาหกรรม-คลังสินค้ามีเพียงร้อยละ 1.53 และร้อยละ 1.21 ตามลำดับรวมเป็นพื้นที่สิ่งปลูกสร้างทั้งสิ้นร้อยละ 82.20

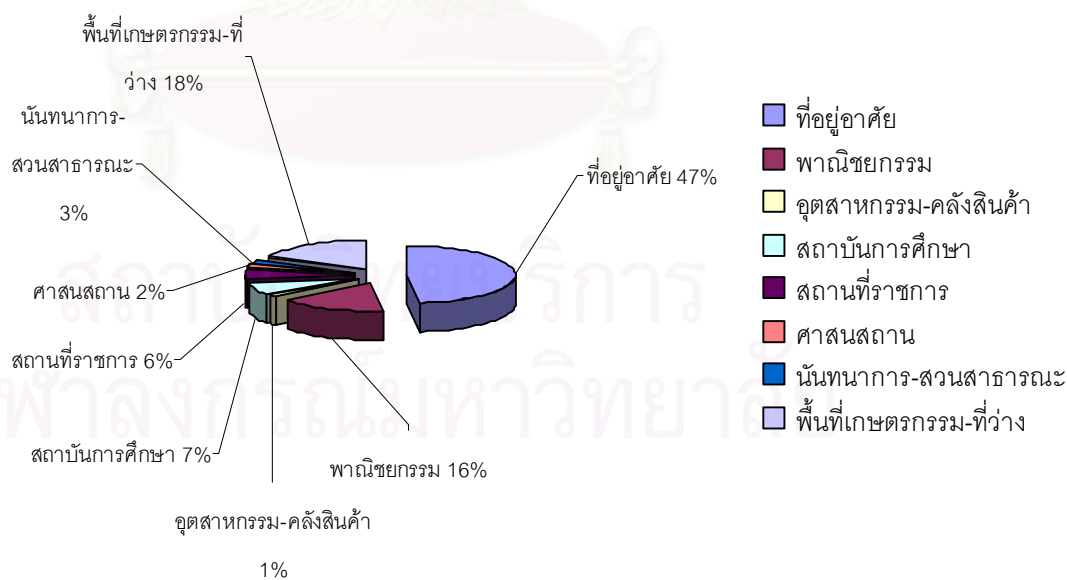
เมื่อพิจารณาจากภาพถ่ายทางอากาศเมืองเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2546 เมืองมีการขยายตัวออกไปทุกทิศทาง เนื่องจากการขยายโครงข่ายการคมนาคมของเมืองโดยการตัดถนนวงแหวนรอบเมือง จึงมีการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยออกไปตามเส้นถนนวงแหวนเกิดโครงการหมู่บ้านจัดสรรขึ้นเป็นจำนวนมากทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ เป็นเพราะการคมนาคมที่สะดวกขึ้นผู้คนจึงหันไปสนใจที่อยู่อาศัยนอกเขตเมืองที่มีราคาถูกกว่าในตัวเมือง และย้ายไปอาศัยอยู่นอกเขตเมืองแล้วจึงเดินทางมาทำงานในตัวเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมนั้นกระจุกตัวอยู่ทางด้านตะวันออกของเมืองเก่า โดยหนาแน่นมากบริเวณถนนท่าแพ ถนนช้างม่อย ถนนวิชัยนันท ถนนช้างคลานและถนนเจริญเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นนั้นมีอยู่กระจายทั่วไป ส่วนทางด้านทิศตะวันตกบริเวณถนนห้วยแก้วและถนนสุเทพ จะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมอยู่บริเวณริมฝั่งถนน ส่วนพื้นที่ด้านในถัดเข้ามา จะเป็นการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ซึ่งประเภทของที่พักอาศัยในพื้นที่บริเวณนี้จะเป็นลักษณะของอาคารสูง ได้แก่ หอพัก อพาร์ทเมนท์ คอนโดมิเนียม เป็นต้น เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ที่อยู่ติดกับดอยสุเทพ ทำให้การขยายตัวทางราบนั้นไม่ค่อยมีพื้นที่จึงขยายตัวทางตั้งในลักษณะของอาคารสูงต่างๆเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาและบุคลากรที่เพิ่มขึ้นของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ทางตะวันตกนี้

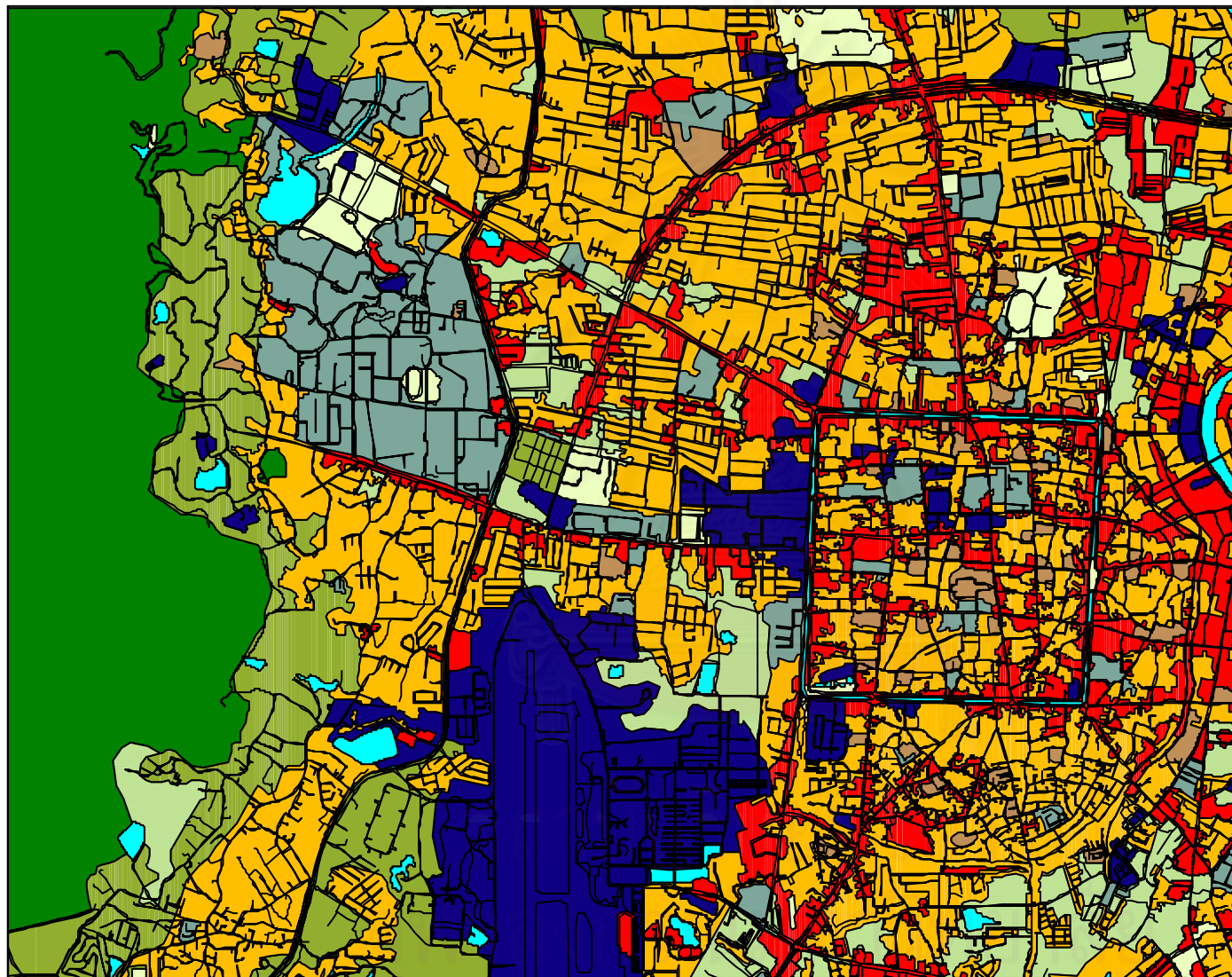
ตาราง 5.4 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2546

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่	
	ตารางกิโลเมตร	ร้อยละ
1.ที่อยู่อาศัย	19.52	48.02
2.พาณิชยกรรม	6.51	16.01
3.อุตสาหกรรม-คลังสินค้า	0.49	1.21
4.สถาบันการศึกษา	2.84	6.99
5.สถานที่ราชการ	2.41	5.93
6.ศาสนสถาน	0.62	1.53
7.นันทนาการ-สวนสาธารณะ	1.02	2.51
8.พื้นที่เกษตรกรรม-ที่ว่าง	7.24	17.81
รวม	40.65	100.00

ที่มา:กรมโยธาธิการและผังเมือง

แผนภูมิ 5.4 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2546

แผนที่ 5.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน
เมืองเชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2546

สัญลักษณ์

- ที่อยู่อาศัย
- พาณิชยกรรม
- สถานที่ราชการ
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา
- แหล่งน้ำ
- พื้นที่โล่งว่าง
- พื้นที่นันทนาการ
- พื้นที่เกษตรกรรม
- พื้นที่ป่าไม้

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศภูมิศาสตร์ภาคเหนือ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1.5 ภาพรวมของการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 – พ.ศ. 2546

จากการศึกษาถึงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองเชียงใหม่ในช่วงเวลา ปีพ.ศ. 2508 , 2519 , 2535 และ 2546 ซึ่งสำรวจโดยกรมโยธาธิการและผังเมืองนั้น เมื่อดูภาพรวมของการขยายตัวของพื้นที่เมืองเชียงใหม่จะสามารถสรุปได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินตั้งแต่ปีพ.ศ. 2508 – 2546 มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินสูงมาก โดยสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพักอาศัย รองลงมาได้แก่การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันราชการ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันการศึกษา และการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างปีพ.ศ. 2519 กับ ปีพ.ศ. 2535 นั้นในปีพ.ศ. 2535มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับปีพ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นเพราะมีการขยายเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกมาจากเขตเทศบาลเก่าเป็นพื้นที่จำนวนมาก คือจากพื้นที่เขตเทศบาล 17.50 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ 40.216 ตารางกิโลเมตร นอกจากนั้นยังได้มีการประกาศเขตผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่บังคับใช้เป็นฉบับแรกในปี พ.ศ. 2527 มีการเพิ่มเนื้อที่เป็น 106 ตารางกิโลเมตร ทำให้เนื้อเมืองซึ่งเดิมหนาแน่นเฉพาะในเขตเทศบาลได้ขยายออกไปในรัศมีที่กว้างขึ้น

นอกจากการขยายพื้นที่เขตเทศบาลแล้ว การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินยังมีผลมาจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมของเมืองด้วย โดยเฉพาะการสร้างถนนวงแหวนสายอ้อมเมืองชั้นใน (สร้างเสร็จประมาณปีพ.ศ. 2511) ทำให้จากเดิมที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่พักอาศัย และพาณิชย์กรรมหนาแน่นในพื้นที่เขตเทศบาลและพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกของตัวเมืองเก่า เมื่อมีการตัดถนนวงแหวนอ้อมเมืองชั้นในขึ้น เมืองจึงขยายตัวออกไปทางทิศเหนือ, ทิศใต้ และทิศตะวันตกของเมืองมากยิ่งขึ้น เพราะทำให้การเข้าถึงพื้นที่ต่างๆสะดวกขึ้น ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณถนนเส้นทางคมนาคมสายหลักที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด ได้แก่ บริเวณถนนสุเทพ ถนนห้วยแก้ว ถนนโชตนา โดยเฉพาะบริเวณที่ถนนวงแหวนตัดผ่านที่พื้นที่เดิมส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่งว่าง พื้นที่เกษตรกรรมหรือชนบท ได้เกิดการพัฒนามีการลงทุนทางด้านธุรกิจที่พักอาศัยและอาคารพาณิชย์ขึ้น

การขยายตัวของพื้นที่เมืองเชียงใหม่สามารถดูภาพรวมได้จากแผนที่ 5.5 ซึ่งแสดงภาพรวมของการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่

<p>N</p> 	<p>แผนที่ 5.5 แสดงการขยายตัว ของเมืองเชียงใหม่</p> <p>ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง</p>	 <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
--	--	--

5.2 พัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพ ซึ่งตัดออกมาจากตัวเมืองเชียงใหม่บริเวณประตูสวนดอก การขยายตัวและพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับอิทธิพล 3 อิทธิพลหลักด้วยกันได้แก่ อิทธิพลจากตัวเมืองเก่า อิทธิพลจากถนนสุเทพ และอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ต่อเนื่องจากตัวเมืองเก่าทางด้านทิศตะวันตก ซึ่งเชื่อมออกมาจากเมืองเก่าโดยถนนสุเทพที่ตัดมาจากประตูสวนดอก และทางด้านเหนือของถนนสุเทพนั้นยังเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหน่วยงานราชการต่างๆอีกด้วย จากอิทธิพลต่างๆเหล่านี้ซึ่งเป็นตัวดึงดูดความเจริญเข้ามาสู่พื้นที่ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อย่างมาก โดยพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวเรื่อยมาโดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งช่วงเวลาในการศึกษาพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ดังนี้

- ช่วงที่หนึ่ง** : ก่อนเริ่มการก่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ก่อนปี พ.ศ. 2507)
- ช่วงที่สอง** : หลังจากการก่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (หลังปี พ.ศ. 2507 – 2542)
- ช่วงที่สาม** : สภาพปัจจุบัน (พ.ศ.2546)

โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่สิ่งปลูกสร้างและประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ศึกษาให้เห็นถึงพัฒนาการของพื้นที่ในแต่ละช่วง

5.2.1 ก่อนการก่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก่อนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นั้นเมื่อศึกษาจากภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหารปี พ.ศ .2497 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บริเวณพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ป่าไม้ สำหรับพื้นที่ซึ่งเห็นเป็นชุมชนและบ้านเรือนนั้น มีอยู่บริเวณช่วงต้นของถนนสุเทพไปจนถึงบริเวณเวียงสวนดอก เนื่องจากบริเวณช่วงต้นของถนนสุเทพนั้นเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลเชียงใหม่ (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ หรือ โรงพยาบาลสวนดอก)ซึ่งมีการก่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ .2497 และจากภาพถ่ายจะเห็นถึงลักษณะของพื้นที่ชุมชนเก่า คือ เวียงสวนดอกอย่างชัดเจนเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่บริเวณช่วงกลางของถนนสุเทพ เวียงสวนดอกนั้นเดิมเป็นเมืองบริวารเก่าของเมืองเชียงใหม่สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพญาเกือนา โดยทรงสร้างให้เป็นสวนดอกไม้ของ

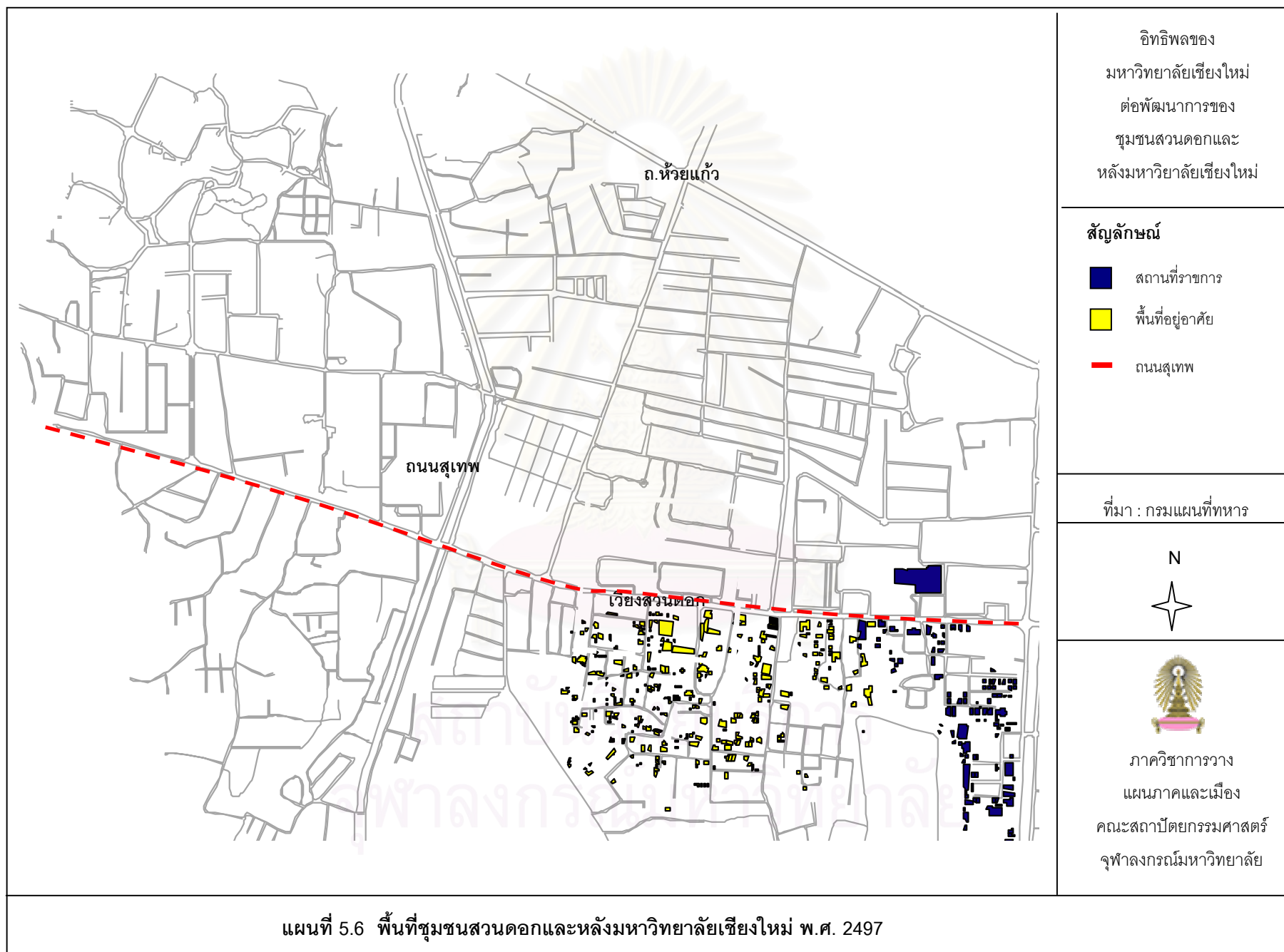
ราชวงศ์ ซึ่งสร้างขึ้นเนื่องจากการขยายตัวของเวียงเจ็ดลินซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองเชียงใหม่ นั้น เป็นด้านที่ติดกับดอยสุเทพซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของเมือง ดังนั้นพื้นที่ชุมชนของเมืองเชียงใหม่จึงอยู่ทางด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำปิง

จากการคำนวณจากภาพถ่ายทางอากาศนั้นพบว่า ในบริเวณนี้คิดเป็นพื้นที่สิ่งปลูกสร้างทั้งหมด 0.417 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่จำนวนน้อยมาก ยังมีพื้นที่โล่งว่างซึ่งสามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่สิ่งปลูกสร้างในช่วงนี้นั้นเป็นสิ่งปลูกสร้างบ้านเรือน และสถาปัตยกรรมบริเวณเวียงสวนดอก รวมทั้งพื้นที่อาคารของโรงพยาบาลเชียงใหม่ ที่ตั้งอยู่ตอนต้นของถนนสุเทพ

ภาพที่ 5.1 เวียงสวนดอกในอดีต

	<p>อิทธิพลของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อพัฒนาการของ ชุมชนสวนดอกและ หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p>
	
	<p>ที่มา : กรมแผนที่ทหาร</p>
	<p>N</p>
<p>ภาพที่ 5.2 ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ. 2497</p>	 <p>ภาควิชาการวาง แผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>

5.2.2 หลังสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ช่วงหลังการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้นได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นช่วงๆ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนี้

การก่อตั้งของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้นเริ่มต้นจากได้มีการเรียกร้องให้ขยายการศึกษา ระดับอุดมศึกษาออกสู่ภูมิภาค โดยขอให้รัฐบาลจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่พ.ศ . 2493 การเรียกร้องนี้สัมฤทธิ์ผลขึ้นตามโครงการพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาคพ.ศ .2501 และในปี พ.ศ .2503 คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น กำหนดให้เปิดสอนในปี พ.ศ .2507 บริเวณพื้นที่ศึกษาจึงได้เริ่มมีการขยายตัวของการใช้ที่ดินของเมือง มีการใช้ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดขึ้น ในปีพ.ศ. 2508 โดยการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้นบริเวณเชิงดอยสุเทพ ตัวเมืองเชียงใหม่จึงเริ่มขยายออกมาทางทิศตะวันตก โดยเฉพาะการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะอยู่บริเวณหน้าโรงพยาบาลมหาราชนคร เพราะเมื่อตั้งโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ขึ้นจำนวน ผู้คนที่เข้ามาใช้พื้นที่ทั้งเข้ามาใช้บริการรักษาพยาบาลและญาติผู้ป่วยที่มาเฝ้าไข้ จึงมีประชาชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ด้านหน้าโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เพื่อทำการค้า เช่นร้านขายของชำ ร้านขายยา ร้านขายอาหาร เป็นต้น ส่วนชุมชนบริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้นยังเป็นพื้นที่ป่า และพื้นที่เกษตรกรรมอยู่มาก พื้นที่อยู่อาศัยยังเป็นชุมชนเกษตรกรรมเล็กๆ อยู่ไม่กี่หลังคาเรือน (สัมภาษณ์ นายกิตติพงษ์ นพแก้ว กำนันตำบลสุเทพ : 8 มิถุนายน 2549)

ในปี พ.ศ .2507 ได้เปิดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น โดยในปีแรกนั้นได้เปิดสอน 3 คณะด้วยกัน ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และ คณะมนุษยศาสตร์ ซึ่งพื้นที่ของมหาวิทยาลัยในช่วงแรกนั้นมีการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในพื้นที่ส่วนหน้าของมหาวิทยาลัยที่อยู่ติดกับถนนห้วยแก้ว เป็นอาคารเรียนของทั้งสามคณะ ตึกอภินิหารบดี และหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ถัดมาพื้นที่ตอนกลางของมหาวิทยาลัยเป็นส่วนพักอาศัยภายในมหาวิทยาลัย โดยได้สร้างหอพักสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งช่วงแรกมีจำนวนทั้งหมด 3 อาคาร แบ่งเป็นหอพักนักศึกษาชาย 1 อาคารและหอพักนักศึกษาหญิง 2 อาคาร ซึ่งสามารถรองรับนักศึกษาได้ทั้งสิ้นจำนวน 520 คน โดยในปีพ.ศ. 2507 นี้มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 291 คน ส่วนทางด้านหลังของมหาวิทยาลัยนั้นมีการวางแผนที่จะเวนคืนพื้นที่เพื่อการขยายตัวของมหาวิทยาลัยแต่ยังไม่ได้ทำการเวนคืนพื้นที่จึงยังเป็นพื้นที่รกร้างอยู่

ภาพที่ 5.3 พื้นที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีพ.ศ 2507

ตึกสำนักงานอธิการบดี

ศาลาธรรม

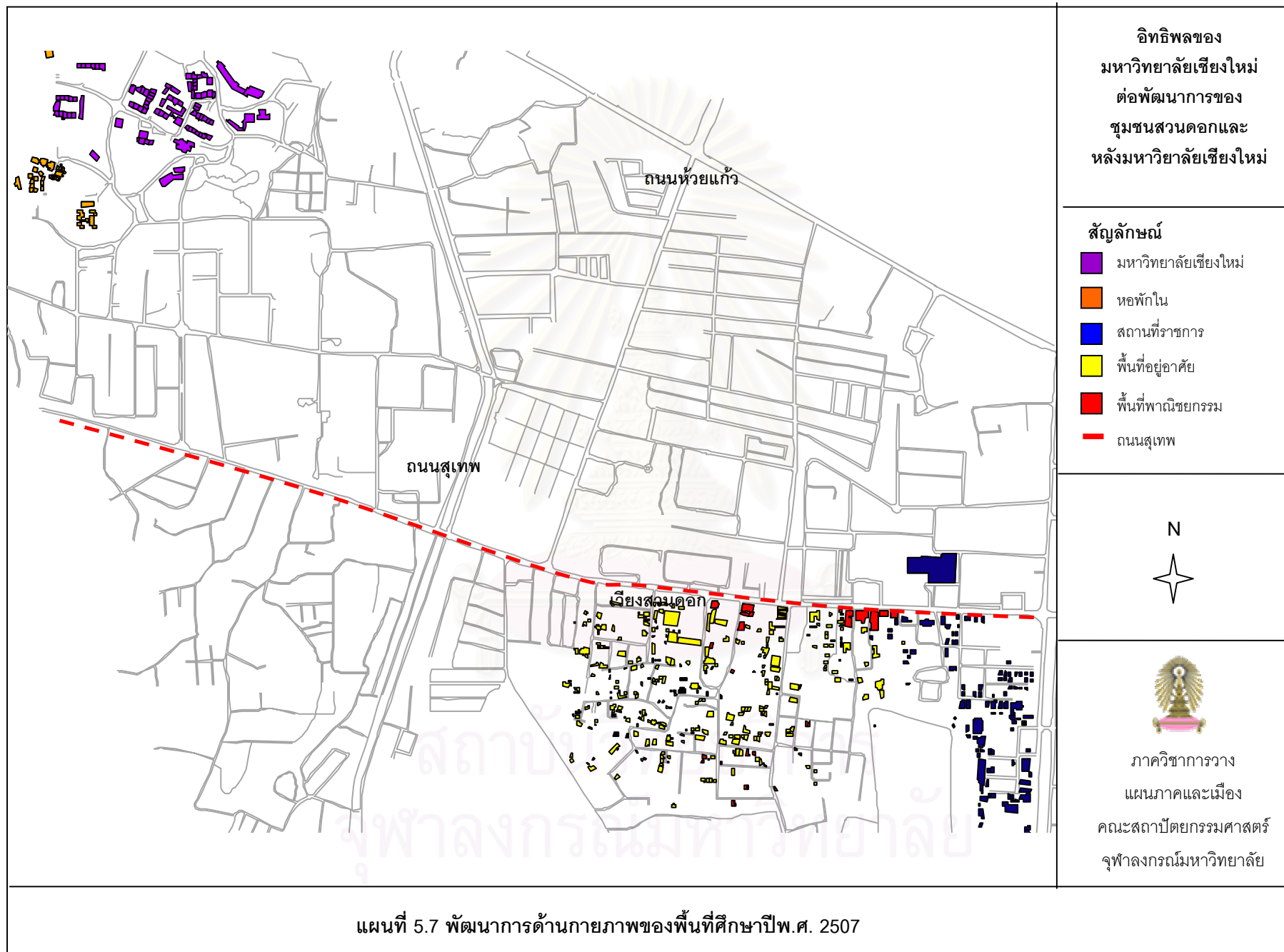
คณะมนุษยศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์

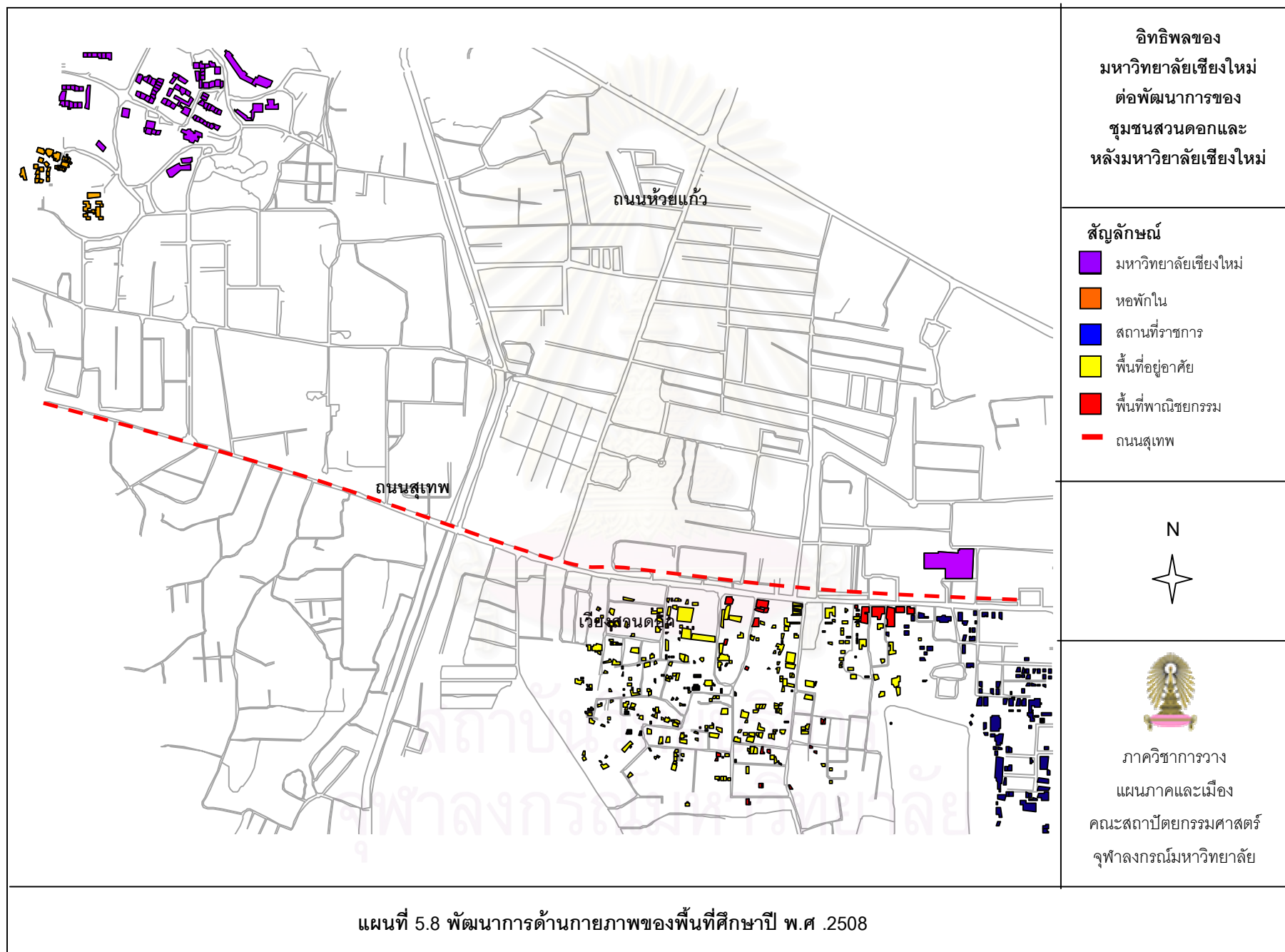
แผนที่ 5.7 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2507

ต่อมาพ.ศ. 2508 ได้โอนคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลมหาสารนครเชียงใหม่จาก มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงขยาย มาตรงส่วนโรงพยาบาลมหาสารนครเชียงใหม่ พื้นที่ฝั่งตรงข้ามโรงพยาบาลมหาสารนครเชียงใหม่ นั้น ได้มีสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ อาคารและบ้านเรือนต่างๆเกิดขึ้น คือ มีผู้คนเข้ามาทำการค้าในพื้นที่เพิ่ม มากขึ้นเพื่อบริการให้กับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย นักศึกษา บุคลากร และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล

ภาพที่ 5.4 ตึกคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลมหาสารนครเชียงใหม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.8 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปี พ.ศ .2508

ปีพ.ศ. 2510 ได้จัดตั้งคณะเกษตรศาสตร์ขึ้น โดยขยายงานออกมาจากภาควิชาวิทยาศาสตร์ การเกษตร ในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงได้ขยายพื้นที่สร้างตึกอาคารเพื่อการเรียน การสอนขึ้นทางด้านหลังของมหาวิทยาลัย

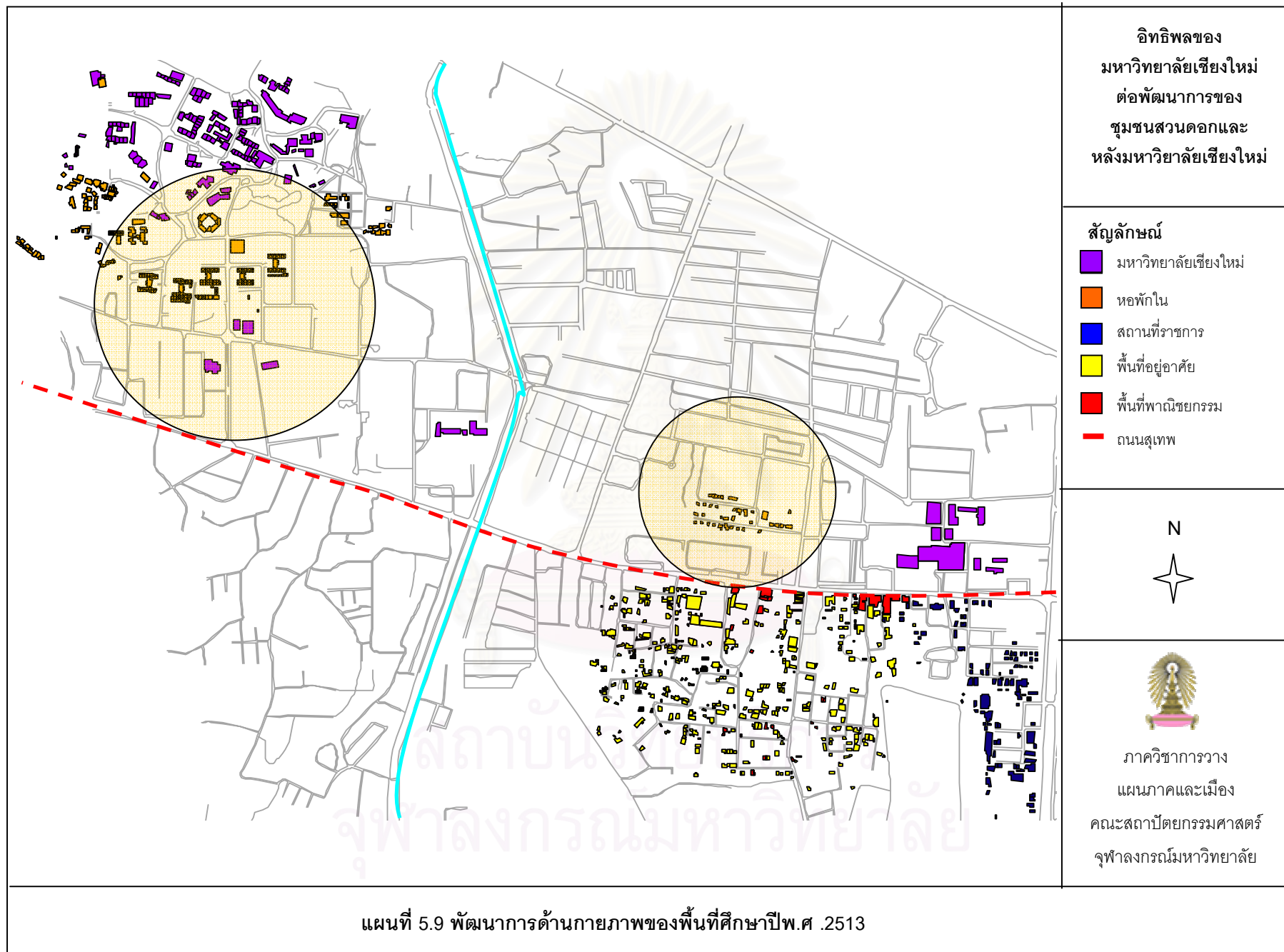
พ.ศ. 2511 และ พ.ศ. 2513 จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ขึ้น ตามลำดับบริเวณด้านหลังของมหาวิทยาลัย แต่พื้นที่ของคณะยังเป็นเพียงตึกเรียนเพียงตึกเดียวใน พื้นที่ส่วนหลังของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการเริ่มต้นขยายพื้นที่สิ่งปลูกสร้างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ออกมาทางด้านหลัง จึงเพิ่มสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ส่วนหลังของมหาวิทยาลัยขึ้นอีกจำนวน 3 อาคาร เรียน แต่พื้นที่บริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพนั้น ยังไม่ค่อยมีการ เปลี่ยนแปลงเท่าไรนัก พื้นที่ยังเป็นพื้นที่ป่า และ พื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงชุมชนเล็กๆ ซึ่งเป็นชุมชนเดิมที่อยู่ในพื้นที่ ส่วนพื้นที่ชุมชนสวนดอกซึ่งอยู่บริเวณช่วงต้นของถนนสุเทพนั้นมีการ ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆมากขึ้น และยังมีสวนราชการต่างๆได้เข้ามาตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ สำนักงานหลวงที่ 1 และหอสมุดศรีมงคลาภิเศก ซึ่งสิ่งปลูกสร้างสถาบันราชการต่างๆเหล่านี้ เป็นแรงดึงดูดให้มีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำการค้าในพื้นที่ เนื่องจากเป็นแหล่งงานของเมืองแห่ง หนึ่ง ประชาชนเริ่มเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกมากขึ้น การเข้ามาอาศัยอยู่ของประชาชน นั้นส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณตอนต้นของถนนสุเทพ บริเวณชุมชนสวนดอก ส่วนพื้นที่ถัดมาจนถึง บริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังไม่ค่อยมีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่มากนัก (สัมภาษณ์ นายกิตติ พงษ์ นพแก้ว กำนันตำบลสุเทพ : 8 พฤศจิกายน 2548) เส้นทางถนนสุเทพตอนปลายหลังจากชุมชน สวนดอกไปจนถึงเชิงดอยสุเทพนั้นได้มีการติดประกาศเป็นพื้นที่เปลี่ยวและอันตราย และห้ามใช้ เส้นทางนี้ในช่วงเวลากลางคืนเนื่องจากมักจะเกิดคดีอาชญากรรมต่างๆขึ้น พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวน ลำไย ไม่ค่อยมีบ้านเรือนเท่าไรนัก (สัมภาษณ์ พ.ต.อ. ณะสาร พลายไถ อดีตนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2512 : 21 กุมภาพันธ์ 2549)

ในช่วงปีพ.ศ. 2508 – 2513 นี้พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยังมีการ ขยายตัวที่น้อยอยู่ เนื่องจากการใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังอยู่เพียงบริเวณส่วนหน้าของ พื้นที่มหาวิทยาลัย มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่ติดกับด้านถนนสุเทพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณช่วงต้นของถนนสุเทพนั้น ทางด้านฝั่งตรงข้ามพื้นที่ชุมชน ได้มีประชาชนเริ่มเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อ เป็นที่อยู่อาศัยและทำการค้า โดยกระจายตัวอยู่ทั่วไปบริเวณช่วงต้นของถนนสุเทพ จนถึงบริเวณเวียง สวนดอกเดิม ส่วนพื้นที่บริเวณส่วนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีเพียงคณะเกษตรศาสตร์คณะ ศึกษาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์นั้นพื้นที่ฝั่งตรงข้ามยังคงเป็นพื้นที่เกษตรเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่ค่อยมี ประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่

ภาพที่ 5.5 คณะที่เกิดขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2510 -2513

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

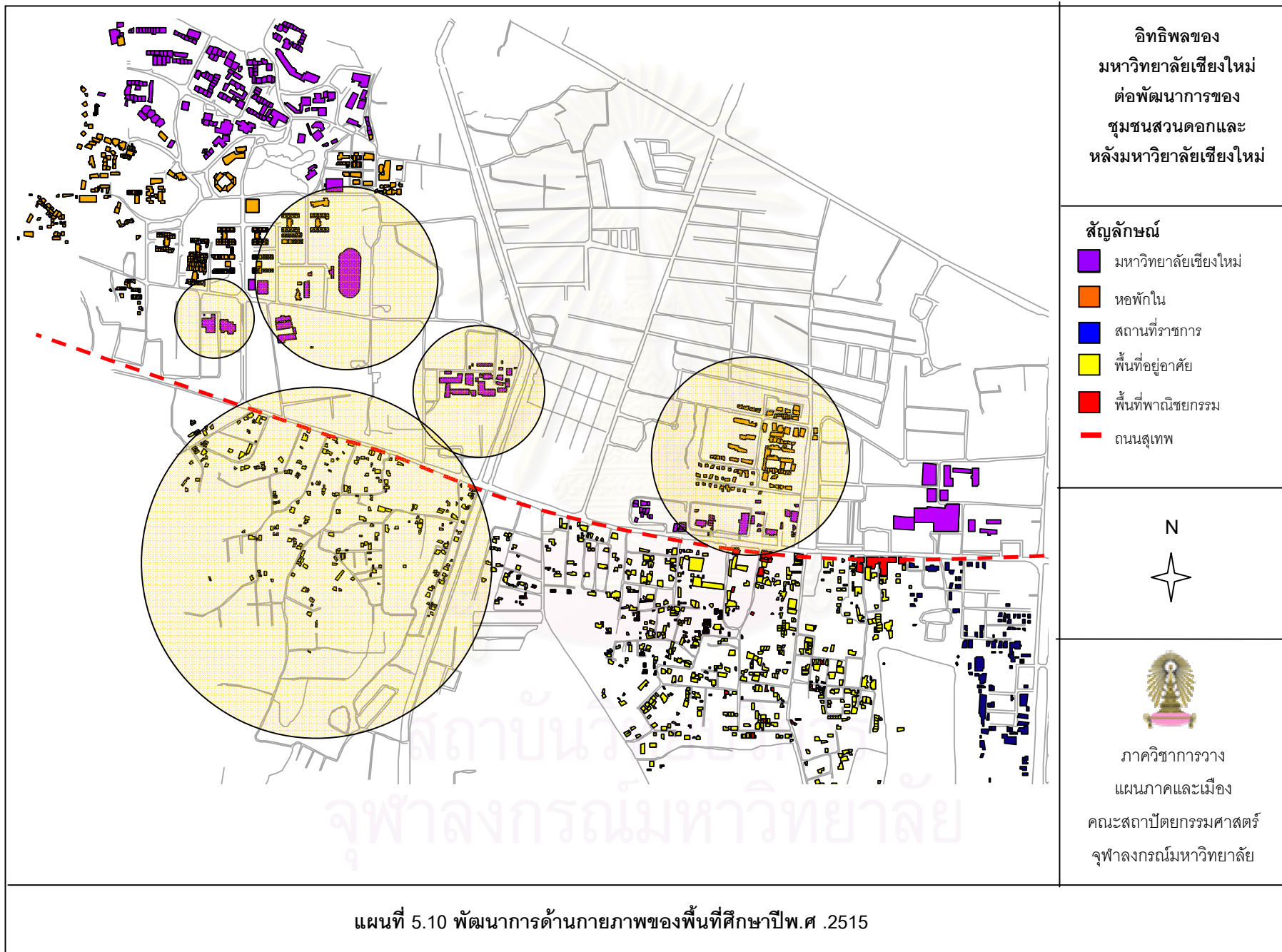
ต่อมาปีพ.ศ .2515 ได้ขยายการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยจัดตั้งคณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ โดยยกฐานะจากภาควิชาทันตแพทยศาสตร์ ภาควิชาเภสัชศาสตร์ และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ในคณะแพทยศาสตร์ขึ้นเป็นคณะ และพ.ศ .2518 จัดตั้งคณะเทคนิคการแพทย์ โดยพื้นที่ของคณะต่างๆเหล่านี้ตั้งอยู่ถัดมาจากพื้นที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ทางตอนกลางของถนนสุเทพเรียงเป็นแนวยาวต่อกัน

จากการขยายการศึกษาและพื้นที่สิ่งปลูกสร้างของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นี้ทำให้จำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2507 ที่มีจำนวนนักศึกษา 291 คน เปรียบเทียบกับปีพ.ศ. 2515 ที่มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 6,660 คน และมีจำนวนบุคลากรมหาวิทยาลัยทั้งอาจารย์และข้าราชการจำนวน 1,185 คน จะเห็นได้ว่าจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลา 10 ปีแรกอย่างรวดเร็วมาก แต่เมื่อเทียบกับความสามารถในการรองรับนักศึกษาเข้าพักในพื้นที่พักอาศัยภายในมหาวิทยาลัยที่ได้จัดเตรียมเอาไว้แล้วยังมีเพียงพอกับความต้องการอยู่

ด้านการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงนี้นั้น พบว่าชุมชนยังคงกระจุกตัวอยู่บริเวณพื้นที่ตอนต้นของถนนสุเทพ และตอนกลางของถนน โดยเกิดอาคารร้านค้าบริเวณริมถนนสุเทพฝั่งตรงข้ามกับโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งให้บริการกับนักศึกษา บุคลากร ผู้ป่วยและญาติที่มาใช้บริการจากโรงพยาบาล ถัดมาตอนกลางของถนนบริเวณเวียงสวนดอกเดิมเริ่มถูกกลืนมีชุมชนเข้ามาอาศัยอยู่หนาแน่นขึ้นในพื้นที่สี่เหลี่ยมของเวียงสวนดอกส่วนช่วงปลายของถนนสุเทพฝั่งตรงข้ามด้านหลังของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น ยังไม่มีชุมชนเข้ามาอาศัยอยู่มากนักพื้นที่ยังเป็นสังคมชนบทและพื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นส่วนใหญ่ (สัมภาษณ์ นายกิตติพงษ์ นพแก้ว กำนันตำบลสุเทพ : 8 พฤศจิกายน 2548)

ภาพที่ 5.6 คณะพยาบาลศาสตร์

ปี พ.ศ .2519 มหาวิทยาลัยได้ขยายการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี โดยจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้น การจัดตั้งคณะและขยายหลักสูตรของมหาวิทยาลัยทำให้จำนวนนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเพิ่มจำนวนขึ้น พื้นที่สิ่งปลูกสร้างของมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้นเป็นพื้นที่สร้างตึกอาคารเรียนคณะต่างๆสำหรับใช้ในการเรียนการสอน และสร้างหอพักนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นจากพื้นที่เดิมในปีพ.ศ .2508 ที่มีการใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่อยู่บริเวณด้านหน้าของมหาวิทยาลัยโดยได้มีการขยายพื้นที่สิ่งปลูกสร้างใหม่ออกมาทางพื้นที่ด้านหลังของมหาวิทยาลัย

จากภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ .2519 ยังสามารถมองเห็นกำแพงและคูน้ำของเวียงสวนดอกได้อยู่บ้างชุมชนยังไม่มีแนวถนนที่แน่นอน สิ่งปลูกสร้างเริ่มมีเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่บริเวณด้านต้นของถนนสุเทพเป็นส่วนใหญ่นับถึงบริเวณชุมชนสวนดอก ถัดมาทางด้านที่ติดกับเชิงดอยสุเทพบริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้นยังเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่มาก และเป็นพื้นที่อยู่อาศัยมีลักษณะอาคารบ้านเรือนอยู่รวมตัวกันเป็นกลุ่มอยู่ภายในพื้นที่บริเวณที่มีถนนตัดผ่านเข้าถึงซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะบ้านเดี่ยว ยังไม่มีอาคารหอพัก อพาร์ทเมนต์เกิดขึ้นในพื้นที่มากส่วนร้านค้าอาคารพาณิชย์นั้นยังไม่ค่อยมีปรากฏในพื้นที่ถนนสุเทพตอนปลายนี้เท่าไรนัก ซึ่งเห็นได้จากภาพถ่ายทางอากาศที่บริเวณริมถนนสุเทพทางด้านใต้ยังเป็นพื้นที่ว่างอยู่ ร้านค้าที่ให้บริการในบริเวณนี้มีเพียงร้านค้าของชำเล็กๆให้บริการคนในชุมชน (สัมภาษณ์ กิตติพงษ์ นพแก้วก้าน ตำบลสุเทพ : 8 พฤศจิกายน 2548)

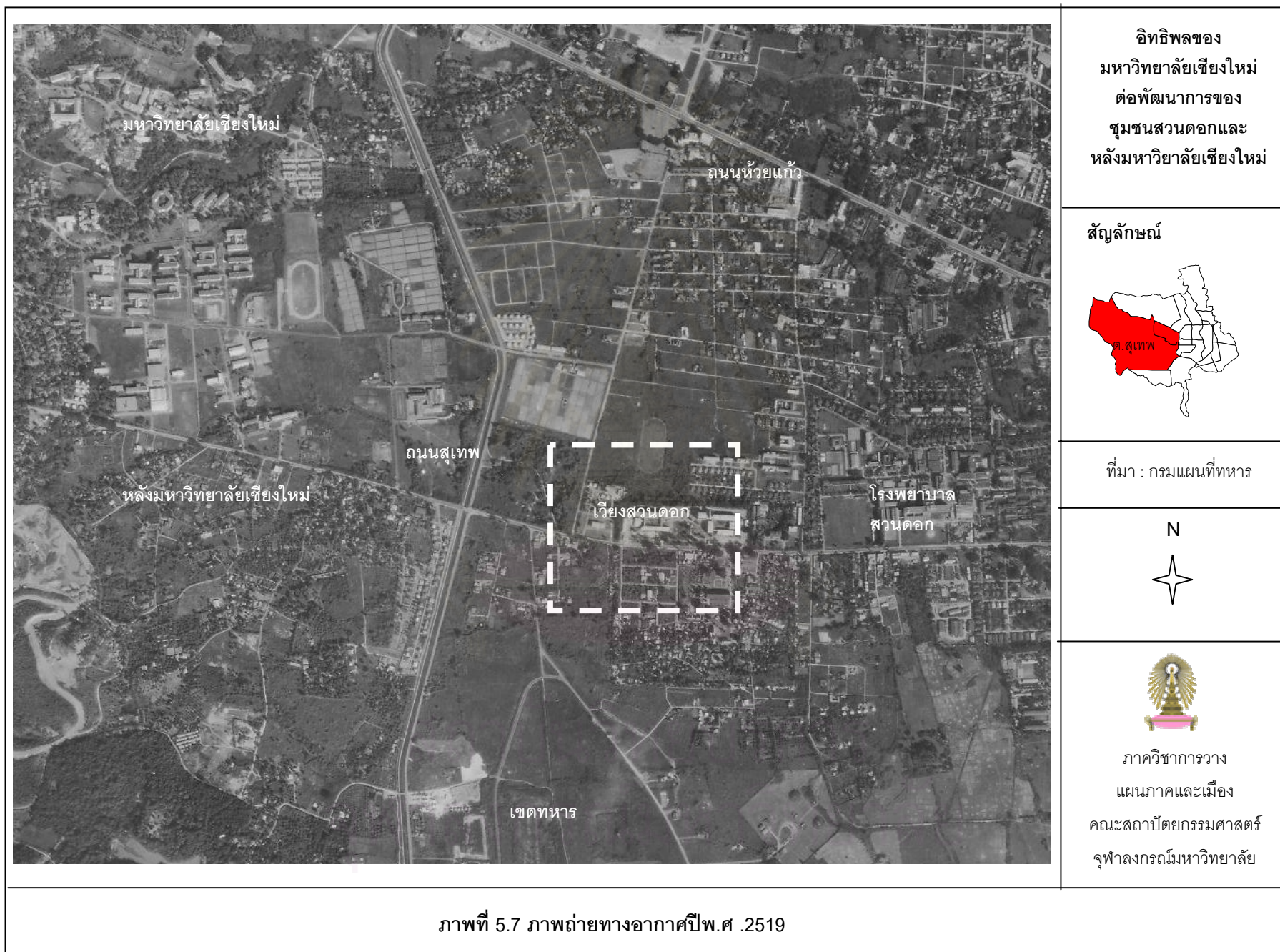
จากการขยายการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีพ.ศ. 2519 มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 7,752 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 จากปีพ.ศ. 2512 ที่มีจำนวนนักศึกษา 4,791 คน เมื่อจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นจากในปีแรกที่มหาวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยจึงได้ก่อสร้างอาคารหอพักนักศึกษาเพิ่มจากเดิม โดยใช้พื้นที่ทางด้านหลังสร้างหอพักในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นทั้งหมดจำนวน 15 อาคาร เป็นหอพักนักศึกษาชาย 7 อาคาร และหอพักนักศึกษาหญิง 8อาคาร สามารถรองรับนักศึกษาได้จำนวน 6,668 ซึ่งยังสามารถรองรับจำนวนนักศึกษาได้เป็นส่วนใหญ่ มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 13.40 ที่จะต้องไปหาที่พักนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งยังเป็นเพียงจำนวนน้อย แต่ก็เริ่มจุดเริ่มต้นของการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากปีพ.ศ. 2508 เป็นต้นมาพื้นที่สิ่งปลูกสร้างที่พักอาศัยบริเวณชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปี พ.ศ .2519นั้นเพิ่มขึ้นเป็น 1.021 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากการเพิ่มคณะของมหาวิทยาลัยและเปิดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาทำให้จำนวนนักศึกษามีอัตราเพิ่มมากขึ้นทุกปี อีกทั้งโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ก็ได้มีการสร้างอาคารและ

ตึกเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับจำนวนผู้ปวยและสำหรับการเรียนการสอนในคณะทางด้านวิทยาศาสตร์
สุขภาพ

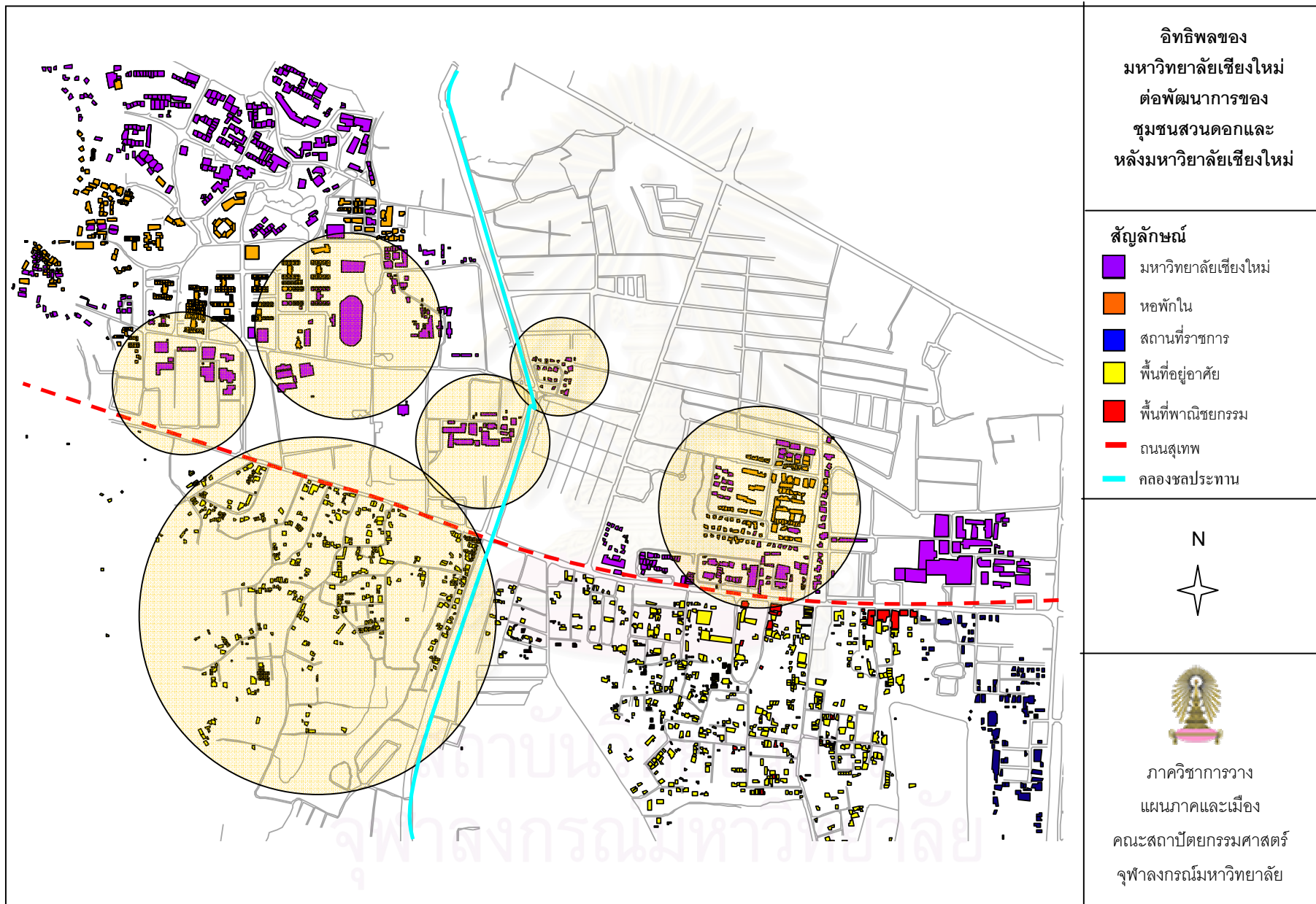
การขยายตัวของมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปีพ.ศ. 2519 ตามที่ได้กล่าว
มาแล้ว ทำให้ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดการเติบโตและขยายตัวของ
พื้นที่สิ่งปลูกสร้างมากขึ้น จำนวนผู้คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่และมาประกอบกิจการการค้าต่างๆเม
มีมากขึ้น ทางหน่วยงานของรัฐจึงได้ทำการปรับปรุงถนนสุเทพให้เป็นถนนลาดยางมีความกว้างขนาด
สองช่องทางจราจร เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และ
เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายของผู้ที่เข้ามาใช้บริการต่างๆในพื้นที่และผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.7 ภาพถ่ายทางอากาศปีพ.ศ .2519

แผนที่ 5.11 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ .2519

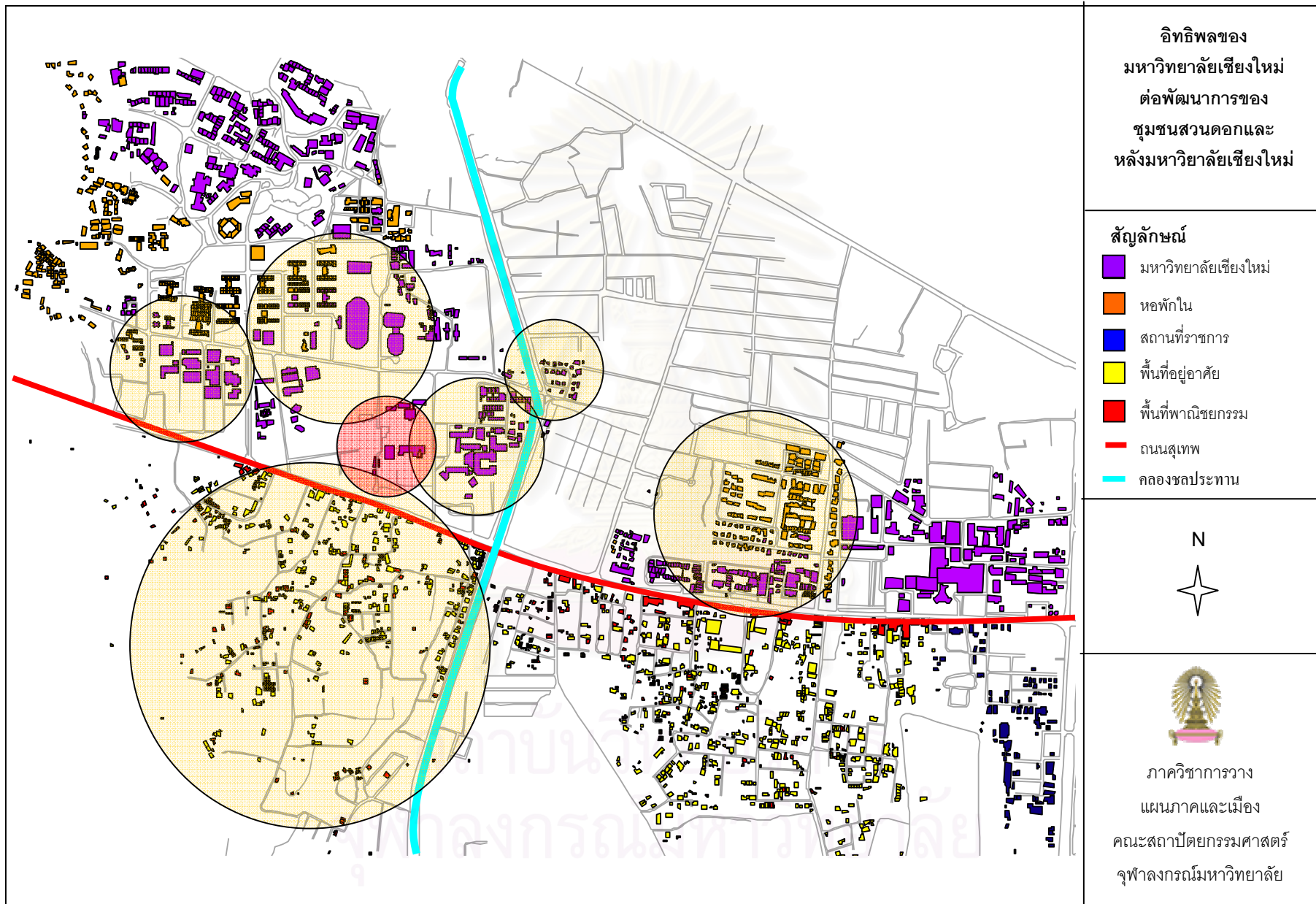
ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ.2526 ได้มีการจัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์ขึ้น โดยสร้างอาคารคณะวิจิตรศิลป์ บริเวณด้านหลังของมหาวิทยาลัยอยู่ตรงกันข้ามกับคณะเกษตรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2532 จัดตั้งคณะสัตวแพทยศาสตร์เพิ่มขึ้นอีกคณะหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 จึงได้ก่อตั้งคณะบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะอุตสาหกรรมและการเกษตรขึ้น โดยพื้นที่ของคณะเหล่านี้ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ส่วนหลังของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงทำให้พื้นที่ของมหาวิทยาลัยขยายไปติดกับถนนสุเทพ และประกอบด้วยจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น หอพักภายในมหาวิทยาลัยที่มีอยู่เดิมจึงไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงได้ทำการก่อสร้างหอพักภายในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2537 เพิ่มขึ้นอีก 3 อาคาร เป็นหอพักภายในกำกับของมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมแล้วความสามารถในการรองรับจำนวนนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งสิ้น 12,379 คน (เดิมรับนักศึกษาเข้าพักได้ 6,668 คน) แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงเริ่มมีนายทุนเข้ามาลงทุนในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทำการก่อสร้างอาคารเพื่อเป็นหอพัก อพาร์ทเมนท์ สำหรับให้นักศึกษาและบุคลากรเข้ามาเช่าพักอาศัยในช่วงเวลาที่ต้องมาเรียนและทำงานในพื้นที่ จากตารางที่ 5.3 จะเห็นว่าการขออนุญาตก่อสร้างอาคารในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2546 นั้นมีการขออนุญาตก่อสร้างอาคารขึ้นในพื้นที่ทุกปี โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารหอพัก

ตาราง 5.5 จำนวนอาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างบริเวณพื้นที่ศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2546

ประเภทสิ่งปลูกสร้าง	จำนวนอาคารที่ได้รับการอนุญาตก่อสร้าง															
	2530	2531	2532	2533	2534	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
บ้านเดี่ยว	22	36	15	15	16	21	13	8	24	7	14	8	13	11	19	16
ทาวน์เฮ้าส์	3	1	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1
อาคารพาณิชย์	2	3	22	19	2	10	-	1	3	1	1	-	-	-	3	2
หอพัก	3	5	7	2	2	8	4	1	6	1	4	1	3	9	11	13
อพาร์ทเมนท์	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
คอนโดมิเนียม	1	-	3	3	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	31	45	49	41	20	40	21	11	33	10	19	9	16	20	33	32

หมายเหตุ * สมุดบันทึกข้อมูลปีพ.ศ. 2535 หายไปจึงไม่มีข้อมูล

ที่มา : สมุดรับแบบ คำขออนุญาตก่อสร้าง, ดัดแปลง, รื้อถอนอาคาร เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนควบคุมอาคารและผังเมือง เทศบาลนครเชียงใหม่, 2530 – 2546

แผนที่ 5.12 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ .2526

จากภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. 2535 จะเห็นว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการก่อสร้างอาคารเรียนของคนละต่างๆ การขยายตัวของสิ่งปลูกสร้างภายในมหาวิทยาลัยเกือบเต็มพื้นที่ของมหาวิทยาลัย ทำให้บริเวณพื้นที่ศึกษาทั้งบริเวณชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดอาคารต่างๆเพิ่มมากขึ้น ถนนสุขเทพทางด้านใต้เกิดอาคารพาณิชย์บริเวณริมถนนมากขึ้นและพื้นที่ถัดเข้ามาด้านในก็เกิดที่อยู่อาศัยประเภทต่างทั้งบ้านเดี่ยวและหอพัก มองเห็นพื้นที่เกษตรกรรมลดลงได้อย่างชัดเจนมากขึ้น มีการสร้างตลาดสดขึ้นในพื้นที่ คือ ตลาดต้นพยอม (ตลาดสุเทพ) ที่สี่แยกสะพานข้ามคลองชลประทาน ซึ่งเป็นตลาดสดแห่งเดียวในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บริเวณพื้นที่ศึกษาได้มีการขยายตัวของการใช้ที่ดินอย่างมาก ทั้งช่วงต้นและช่วงปลายของถนนสุขเทพ การคำนวณพื้นที่สิ่งปลูกสร้างที่พักอาศัยและพาณิชยกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 1.513 ตารางกิโลเมตร บริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยมีการสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ หอพัก อพาร์ทเมนท์ และคอนโดมิเนียม เนื่องจากจำนวนนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในทุกๆ ปี ประชากรในพื้นที่เพิ่มขึ้นหอพักในมหาวิทยาลัยมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มมากขึ้น และเนื่องจากเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงเฟื่องฟู ธุรกิจการก่อสร้างจึงเกิดการขยายตัว เจ้าของที่ดินและนายทุนต่างเข้ามาลงทุนทำหอพัก อพาร์ทเมนท์ คอนโดมิเนียม อาคารพาณิชย์ เป็นจำนวนมากการขยายตัวของชุมชนในช่วงนี้จึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเกือบเต็มพื้นที่

การใช้พื้นที่บริเวณริมฝั่งถนนสุขเทพด้านใต้นั้นเต็มไปด้วยอาคารพาณิชย์ และถัดเข้ามาในซอยเป็นที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเดิมพื้นที่ริมถนนสุขเทพนั้นยังเป็นพื้นที่ว่างไม่ได้มีอาคารร้านค้าตั้งอยู่เป็นตึกแถว แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมานี้พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เกือบทั้งพื้นที่นั้นเต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้างแล้วทั้งนั้น มีประชาชนจำนวนมากเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของชุมชนทางรอบนั้นแทบจะไม่มีพื้นที่สำหรับขยายตัว พื้นที่ชุมชนสวนดอกที่ตั้งอยู่ตอนต้นของถนนสุขเทพนั้นทางด้านทิศใต้ติดกับเขตทหารจึงไม่สามารถขยายตัวไปได้ ส่วนทางทิศตะวันตกตอนปลายของถนนสุขเทพด้านหลังของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ติดกับเชิงดอยสุเทพซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติเป็นอุปสรรคทางกายภาพของการขยายตัวเช่นกัน แต่ทางด้านหลังของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถขยายตัวไปทางทิศใต้ได้ทางด้านต.แม่เหียะ ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของชุมชน

เมื่อเกิดร้านค้าต่างๆในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับเป็นพื้นที่ตั้งของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานทางหลวงที่ 1 แขวงทางหลวงชนบท และร้านค้าต่างๆ เป็นต้น ที่เป็นแรงดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้พื้นที่มากขึ้นทางเทศบาลจึงได้วางแผนในการปรับปรุงขยายถนน เพื่อให้มีการเข้าถึงที่สะดวก จากตารางที่ 5.6 แสดงปริมาณการจราจรของถนนสายหลักของเมืองเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2531 ถนนสุเทพ มีปริมาณการจราจรวันละ 9,703 คัน/วัน ดังนั้นปีพ.ศ 2535 จึงได้ทำการปรับปรุงขยายถนนสุเทพซึ่งจากเดิมถนนสุเทพนั้นเป็นถนนลาดยางที่มีความกว้างสอง ช่องทาง ได้ขยายความกว้างของถนนเป็นถนนสี่ช่องทางตั้งแต่บริเวณหน้าโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ไปจนถึงหน้าตลาดต้นพยอม และด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงทำให้เกิดความสะดวกสบายในการคมนาคมมากขึ้น จากตารางที่ 5.7 แสดงปริมาณการจราจรของถนนสายหลักของเทศบาลนครเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2545 หลังจากการขยายถนนจะเห็นได้ว่าถนนสุเทพมีปริมาณการจราจรมากเป็นอันดับที่เก้ามีจำนวนรถที่เข้ามาในถนนสุเทพถึงวันละ 45,632 คัน/วัน เป็นถนนรัศมีที่ตัดออกมาจากตัวเมืองเชียงใหม่ที่มีผู้คนเข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก

ตาราง 5.6 ปริมาณการจราจรบนถนนสายหลักของเทศบาลนครเชียงใหม่เรียงลำดับจากมากไปน้อย พ.ศ. 2531

ลำดับที่	ถนน	ปริมาณการจราจร (คัน/วัน)
1	บุญเรืองฤทธิ์	12,349
2	เจริญเมือง	12,016
3	วิชยานนท์	11,468
4	ท่าแพ	10,687
5	สุเทพ	9,703
6	อารักษ์	9,257
7	ช้างม่อย	8,604
8	ช้างคลาน	8,487
9	แก้วนครรัฐ	8,096
10	เจริญประเทศ	7,587
11	มูลเมือง	6,943
12	ทิพย์เนตร	6,723
13	ลอยเคราะห์	6,371

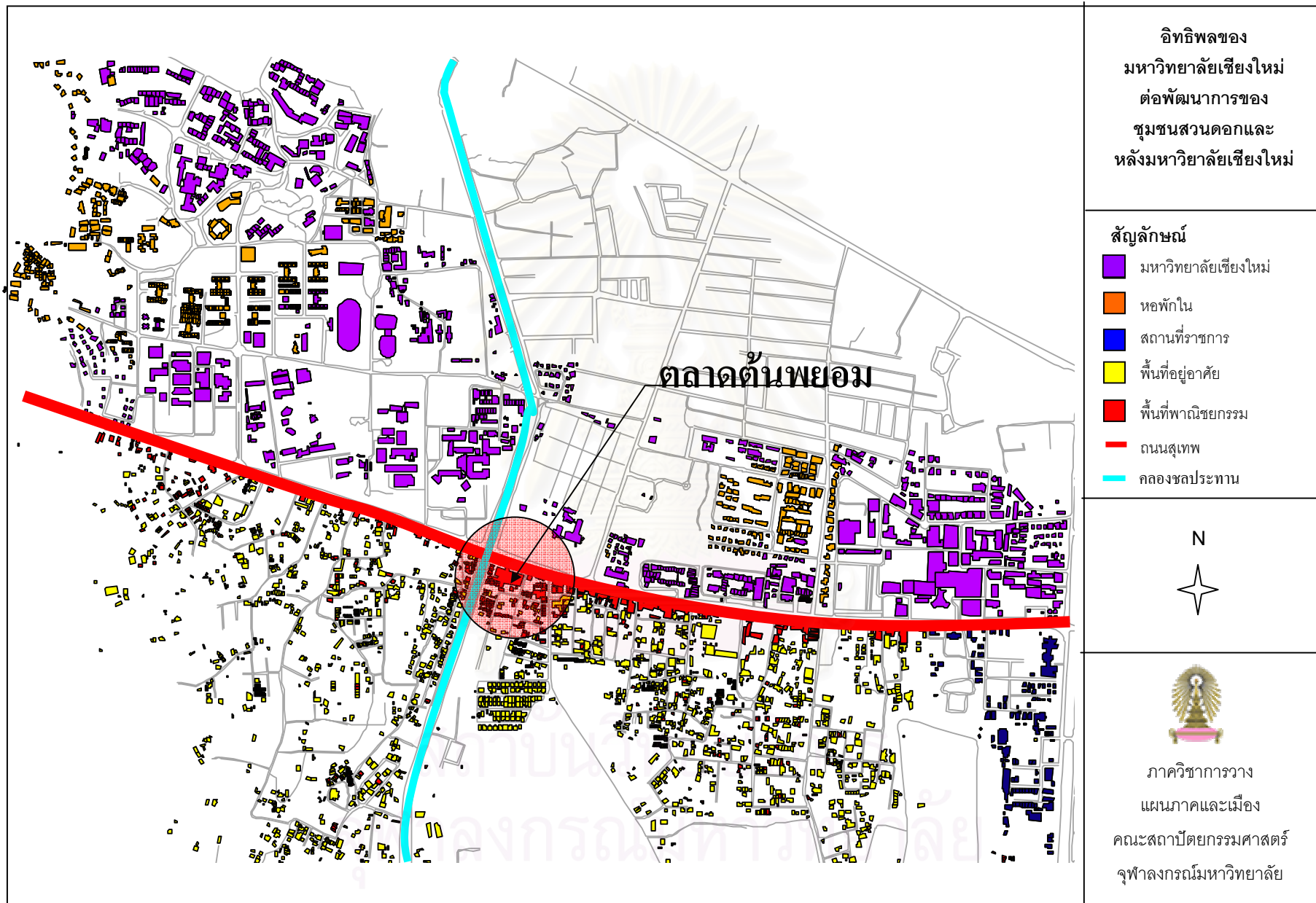
ที่มา : งานจราจร ตำรวจจราจรจังหวัดเชียงใหม่ ,2531

ตาราง 5.7 ปริมาณการจราจรบนถนนสายหลักของเทศบาลนครเชียงใหม่เรียงลำดับจากมากไปน้อย พ.ศ. 2545

ลำดับที่	ถนน	ปริมาณการจราจร (คัน/วัน)
1	เชียงใหม่ – ลำปาง (วงแหวนรอบใน)	71,779
2	มหิดล (วงแหวนรอบใน)	70,326
3	มูลเมือง	61,775
4	บุญเรืองฤทธิ์	59,246
5	ท่าแพ	53,639
6	มณีปวิรัตน์	53,580
7	โชตนา	53,533
8	ช่างหล่อ	46,501
9	สุเทพ	45,632
10	เจริญเมือง	44,894
11	ห้วยแก้ว	44,665
12	เชียงใหม่ – ลำพูน	43,413
13	ศรีภูมิ	35,839
14	รัตนโกสินทร์	35,718
15	ช้างคลาน	35,285
16	แก้วนครรัฐ	34,655
17	สนามกีฬา 700 ปี	27,731
18	อารักษ์	25,644
19	ช่างม่อย	24,786
20	พระปกเกล้า	24,294
21	วังสิงห์คำ	21,508
22	เจริญประเทศ	15,539
23	ราชดำเนิน	15,529

ที่มา : คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,2545

	<p>อิทธิพลของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อพัฒนาการของ ชุมชนสวนดอกและ หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p>
	<p>สัญลักษณ์</p>
	<p>ที่มา : กรมแผนที่ทหาร</p>
	<p>N</p>
<p>ภาพที่ 5.8 ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2535</p>	<p>ภาควิชาการวาง แผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>

แผนที่ 5.13 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ .2535

ในปี พ.ศ. 2542 ได้ก่อตั้งคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ขึ้นเป็นคณะล่าสุด รวมทั้งสิ้นถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2546 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีทั้งหมด 18 คณะ ปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 21,607 คน ซึ่งหอพักในมหาวิทยาลัยยังคงไม่เพียงพอต่อการรองรับนักศึกษาเข้าพักในมหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนที่เหลือจึงจำเป็นต้องพักอาศัยอยู่ในหอพักของเอกชน

จากภาพถ่ายดาวเทียมของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ .2545 พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินของบริเวณพื้นที่ศึกษานั้น ทางด้านใต้ของถนนสุเทพยังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง อยู่เกือบเต็มพื้นที่ เนื่องจากอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ตั้งอยู่คนเข้ามาในพื้นที่ทั้งเพื่อ การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและเข้ามาทำงาน จึงเกิดประเภทของที่พักอาศัยหลากหลาย ประเภทในพื้นที่นี้ ทั้งบ้านเดี่ยว ตึกแถว หอพัก อพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม ส่วนทางด้านเหนือของถนนสุเทพเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ อันได้แก่ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ซึ่งอยู่ในสังกัดของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานสุขจังหวัดเชียงใหม่ ส่วน ทางด้านใต้สถานที่ราชการที่ตั้งอยู่คือแขวงทางเชียงใหม่ที่ 1 และที่ 2 และเขตการทางเชียงใหม่ และส่วนที่ติดริมถนนสุเทพนั้นเกิดร้านค้าหลากหลายประเภทตลอดเส้นทางถนนสุเทพ ทั้งร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านถ่ายรูป ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านเช่าวิดีโอ เป็นต้น

การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณตอนต้นของถนนสุเทพซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนสวนดอกนั้นหนาแน่นมากโดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย และการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมแทบที่จะไม่มีพื้นที่ในการขยายตัวทางราบเลย ส่วนถนนสุเทพตอนปลายบริเวณพื้นที่บริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยประเภทหอพัก อพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม ส่วนพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการค้านั้นยังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่ผู้คนที่เข้ามาค้าขายจะใช้พื้นที่ทำการค้าเพียงชั่วคราว โดยเฉพาะในช่วงเย็นซึ่งมีการตั้งโต๊ะค้าขายชั่วคราว ทั้งขายสินค้าและขายอาหาร บริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังมีพื้นที่ว่างสำหรับการขยายตัวของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆได้อยู่บ้าง พื้นที่สิ่งปลูกสร้างอาคารที่พักอาศัยและพาณิชย์กรรมบริเวณพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ. 2546 เพิ่มขึ้นเป็น 1.726 ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 5.8 แสดงพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง (Build-up Area) บริเวณพื้นที่ศึกษาปี พ.ศ .2508 - 2546

จำนวนพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง (ตร.กม.)			
พ.ศ .2497	พ.ศ .2519	พ.ศ .2535	พ.ศ .2546
0.417	1.021	1.513	1.726

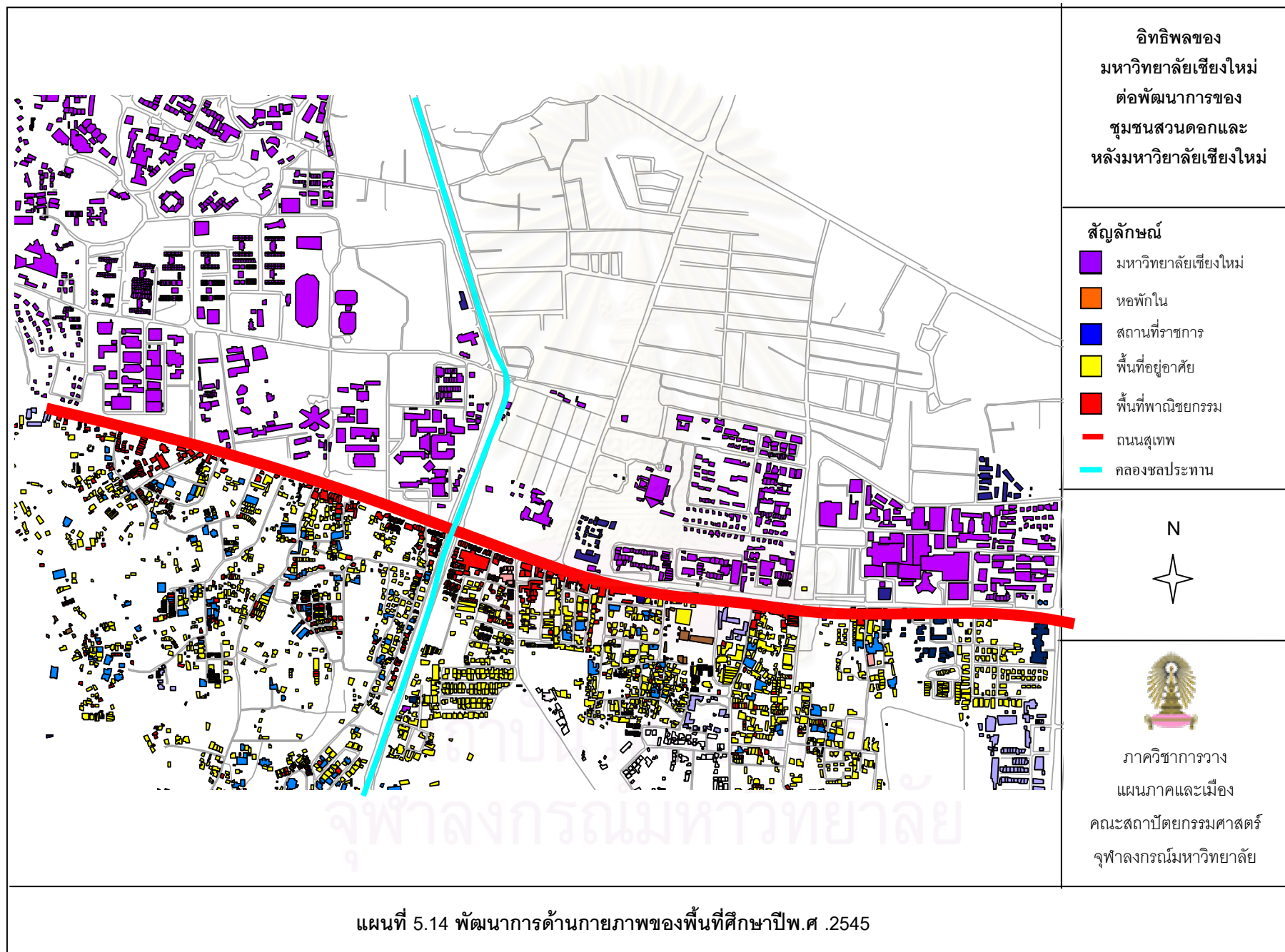
ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Arcview3.1

ตารางที่ 5.9 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ .2507 – พ.ศ.2544

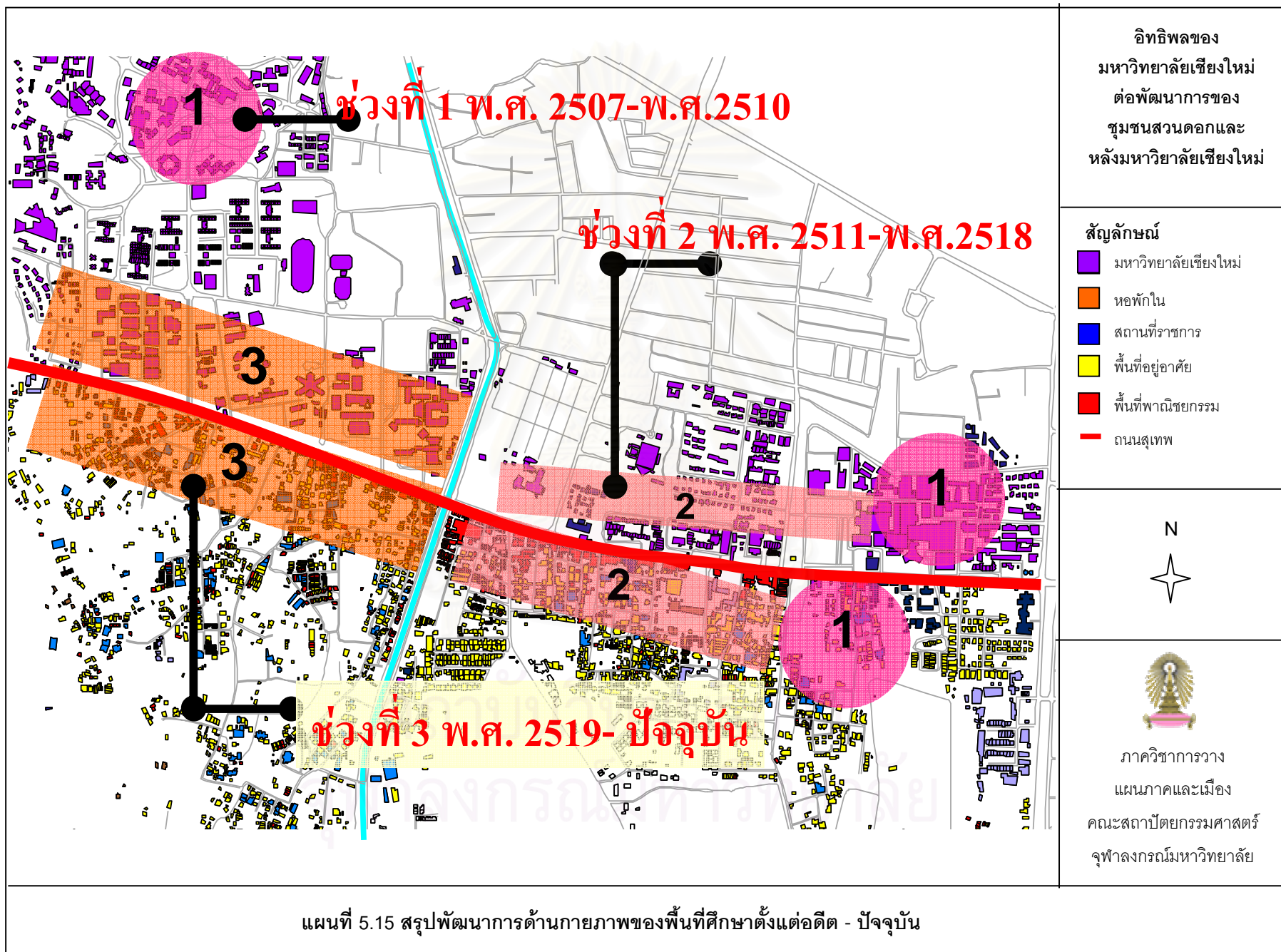
ปี พ.ศ.	จำนวนนักศึกษา(คน)	ปี พ.ศ.	จำนวนนักศึกษา(คน)
2507	291	2526	9,203
2508	911	2527	9,496
2509	1,676	2528	9,595
2510	2,410	2529	10,435
2511	3,281	2530	10,449
2512	4,791	2531	10,521
2513	5,637	2532	10,759
2514	6,291	2533	11,001
2515	6,660	2534	12,140
2516	6,826	2535	13,288
2517	7,123	2536	14,467
2518	7,256	2537	15,197
2519	7,752	2538	16,405
2520	8,081	2539	17,429
2521	8,517	2540	16,540
2522	8,444	2541	20,069
2523	9,189	2542	21,607
2524	9,831	2543	22,554
2525	9,585	2544	25,660

ที่มา: สำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

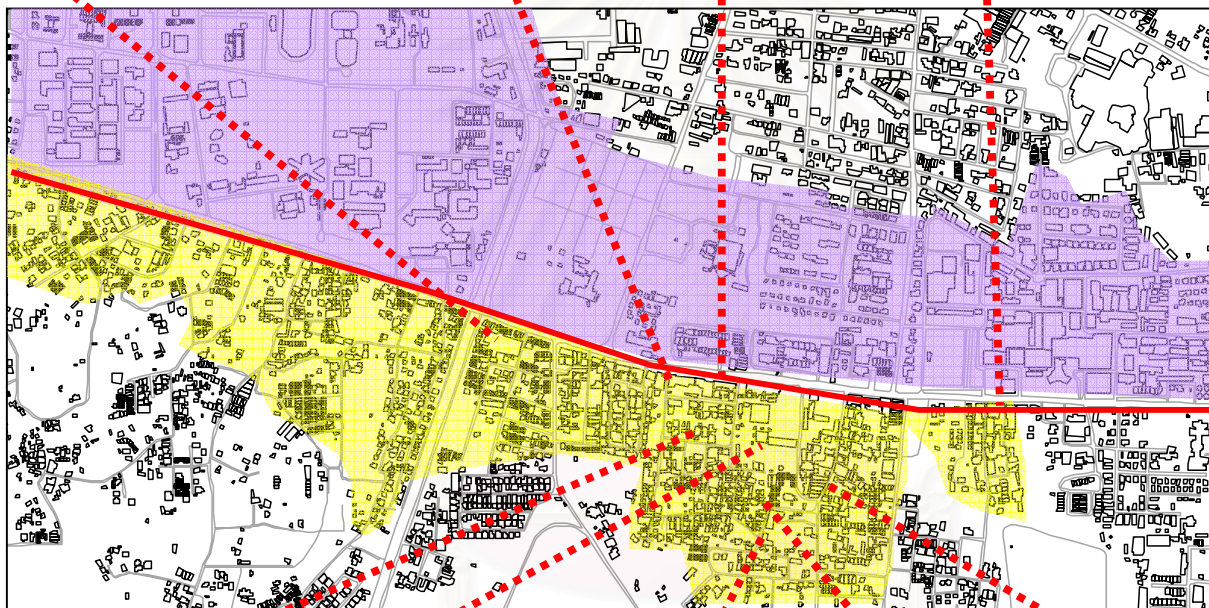
	<p>อิทธิพลของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อพัฒนาการของ ชุมชนสวนดอกและ หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p>
	<p>สัญลักษณ์</p>
	<p>ที่มา : กรมแผนที่ทหาร</p>
	<p>N</p>
	<p>ภาควิชาการวาง แผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
<p>ภาพที่ 5.9 ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. 2546</p>	

แผนที่ 5.14 พัฒนาการด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษาปีพ.ศ .2545

ตลาดสุเทพ(ต้นพยอม)

โรงพยาบาล
มหाराชนคร
เชียงใหม่ (สวน
ดอก)

ร้านค้าในชุมชน

วัดสวนดอก

อาคารที่พักอาศัยประเภทต่างๆ

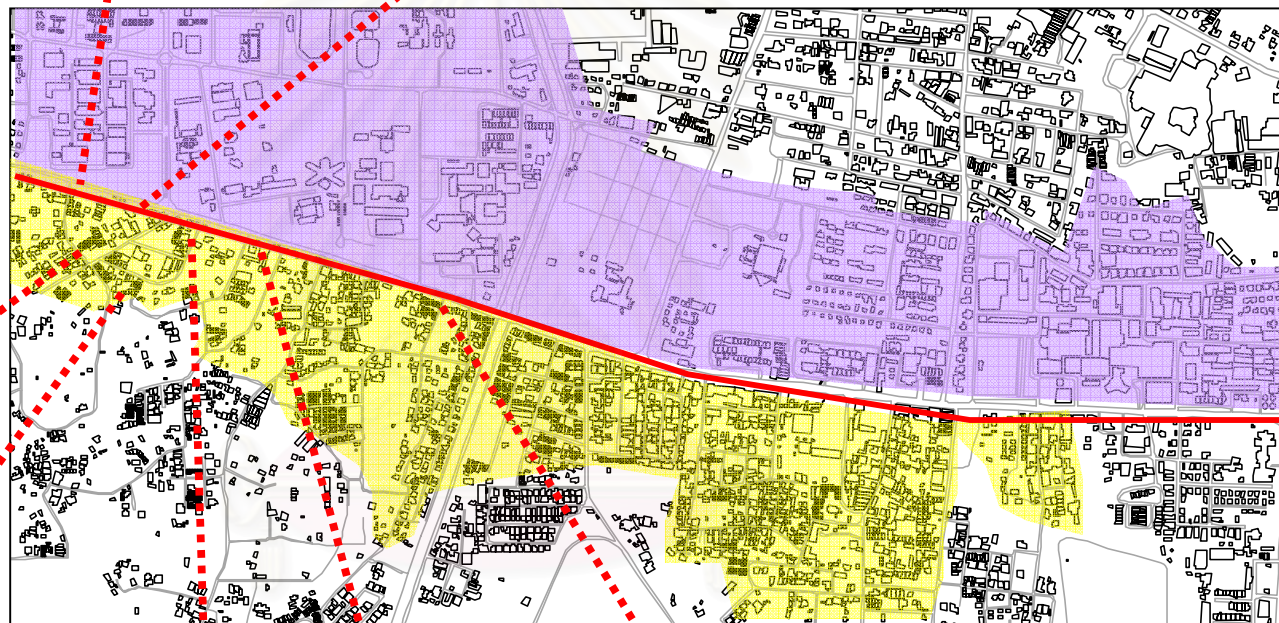

ภาพที่ 5.10 ร้านค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณชุมชนสวนดอกที่อยู่ทางตอนต้นของถนนสุเทพ

ร้านแผงลอยด้านหลังมช.

อาคาร บ้านเรือน
ในพื้นที่หลังมช.

อาคารร้านค้า และหอพักที่อยู่ริมถนน

ภาพที่ 5.11 ร้านค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่อยู่ทางตอนปลายของถนนสุเทพ

5.3 ประเภทร้านค้าและร้านบริการบริเวณพื้นที่ริมถนนสุเทพ

จากการสำรวจภาคสนามซึ่งพบว่า บริเวณริมถนนสุเทพนั้นประกอบไปด้วยอาคารประเภทพาณิชย์กรรม ซึ่งประกอบไปด้วยร้านค้าและร้านบริการต่างๆเป็นแนวยาวตลอดแนวถนนสุเทพ ลักษณะของอาคารพาณิชย์กรรมที่พบบริเวณช่วงต้นและช่วงกลางของถนนสุเทพเป็นอาคารพาณิชย์สูงประมาณ 4 ชั้น ส่วนช่วงปลายของถนนสุเทพจะประกอบไปด้วยอาคารพาณิชย์ 4 ชั้นและอาคารพาณิชย์ชั้นเดียวกันเป็นห้องๆแบ่งให้เช่า โดยจำนวนร้านค้าบริเวณริมถนนสุเทพในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นั้นจากการสำรวจภาคสนามพบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 233 ร้าน โดยแบ่งเป็นร้านค้าประเภทต่างๆ แสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 5.10 แสดงจำนวนร้านค้าประเภทต่างๆบริเวณริมถนนสุเทพในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประเภทร้าน	จำนวน (ร้าน)	ร้อยละ
1. ร้านขายอาหาร ได้แก่		
- ร้านก๋วยเตี๋ยว บะหมี่	27	11.59
- ร้านอาหารตามสั่ง	21	9.01
- ร้านกาแฟและเบเกอรี่	9	3.86
- ร้านนมและขนมปัง	7	3.00
2. ร้านบริการทางการแพทย์ ได้แก่		
- ร้านขายยา	5	2.15
- ร้านอุปกรณ์การแพทย์	3	1.29
- คลินิก	5	2.15
3. ร้านค้าเครื่องอุปโภค – บริโภค		
- ร้านขายของชำ	20	8.58
- มินิมาร์ท	11	4.72
- ร้านเสื้อผ้า	4	1.71
- ร้านเครื่องเขียน	5	2.15

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

ประเภทร้าน	จำนวน (ร้าน)	ร้อยละ
4.ร้านบริการต่างๆ ได้แก่		
- ร้านซัก – รีด	15	6.44
- ร้านถ่ายเอกสาร	18	7.73
- ร้านอินเทอร์เน็ต	21	9.01
- ร้านตัดผม	8	3.43
- ตู้ซ่อมรถ	4	1.71
- ร้านเช่าหนังสือ	16	6.87
- ร้านเช่าวีดีโอ	18	7.73
- ร้านถ่ายรูป	7	3.00
- ธนาคาร	4	1.72
- โรงเรียนสอนพิเศษ	1	0.43
5. อื่นๆ ได้แก่		
- ปั๊มน้ำมัน	1	0.43
- โรงพิมพ์	1	0.43
- ร้านวัสดุก่อสร้าง	1	0.43
- ร้านส่งสมภัณฑ์	4	1.71
- ร้านอาหารสัตว์	1	0.43
รวม	233	100.00

จากตารางที่ 5.10 แสดงซึ่งแบ่งประเภทร้านค้าที่พบในพื้นที่ออกเป็น 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ ร้านขายอาหาร ร้านบริการทางการแพทย์ ร้านค้าเครื่องอุปโภคบริโภค ร้านบริการต่างๆ และร้านอื่นๆ ซึ่งพบว่าทั้ง 5 ประเภทนี้ร้านค้าที่พบเป็นจำนวนมากที่สุดในพื้นที่ คือ ร้านบริการต่างๆ ได้แก่ ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ร้านถ่ายเอกสาร ร้านเช่าวีดีโอ ร้านเช่าหนังสือและร้านซัก- รีด ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 88 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 37.77 ของจำนวนร้านค้าทั้งหมดในพื้นที่ รองลงมาคือร้านขายอาหาร พบทั้งหมด 67 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 28.76 ของจำนวนร้านค้าทั้งหมดในพื้นที่ ซึ่งร้านค้าเหล่านี้เป็น

ร้านค้าประเภทที่ให้บริการกับ นักศึกษา บุคลากร และประชาชนในพื้นที่ จากการพิจารณาที่ตั้งของร้านค้าและร้านบริการเหล่านี้โดยกำหนดจุดของร้านค้าลงบนแผนที่จะพบว่าจากแผนที่ แสดงให้เห็นประเภทของร้านค้าบริเวณริมถนนสุเทพที่ให้บริการในพื้นที่ โดยพบว่า ช่วงต้นของถนนสุเทพบริเวณพื้นที่ฝั่งตรงข้ามกับโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ นั้น จะเป็นลักษณะการค้าประเภทที่ให้บริการทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ ร้านขายอุปกรณ์การแพทย์และร้านขายยา

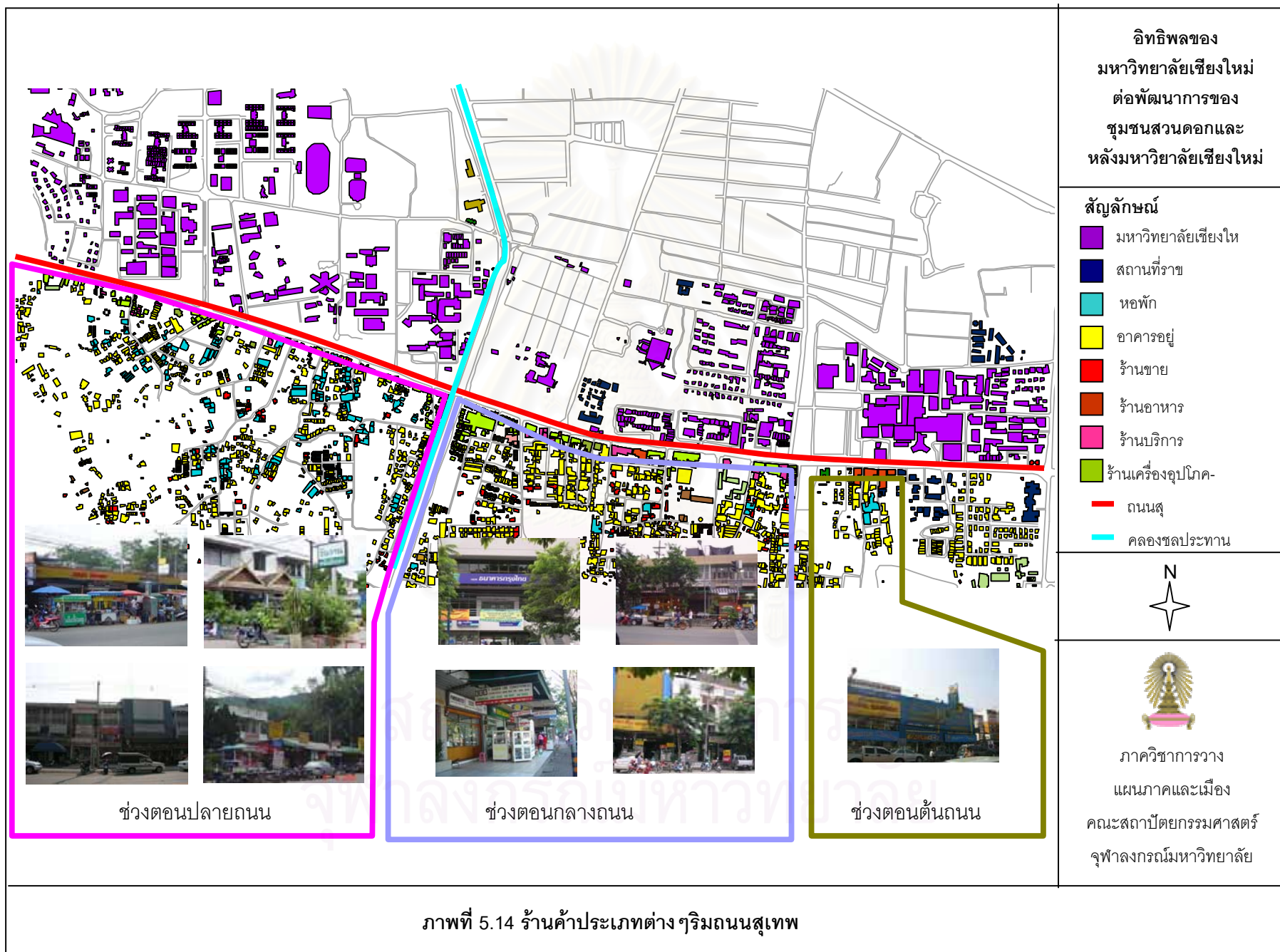

ภาพที่ 5.12 ร้านอุปกรณ์การแพทย์และร้านขายยาฝั่งตรงข้ามโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ถัดมาช่วงกลางและช่วงปลายของถนนสุเทพร้านค้าบริเวณนี้จะเป็นร้านค้าประเภทร้านอาหาร ร้านค้าเครื่องอุปโภค – บริโภค และร้านบริการต่างๆปะปนกันไป ได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านมินิมาร์ท ร้านถ่ายเอกสาร ร้านซัก – รีด ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นร้านค้าประเภทที่ให้บริการกับนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งต้องมาใช้บริการเหล่านี้

ภาพที่ 5.13 ร้านค้าและร้านบริการบริเวณช่วงกลางและช่วงปลายของถนนสุเทพ

จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และพื้นที่สิ่งปลูกสร้างของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้ผลมาดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อันเป็นข้อสนับสนุนทางด้านกายภาพที่สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัดสามารถสรุปได้ว่า **อิทธิพลที่มีผลต่อการขยายตัวและเจริญเติบโตของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ว่าเป็นอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีอิทธิพลเด่นชัดที่สุด**

ในบทนี้ได้พิจารณาอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จากสภาพพื้นที่ทางกายภาพแล้ว ในบทต่อไปจะกล่าวถึงด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการได้รับอิทธิพลจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อสนับสนุนให้เห็นถึงอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อพื้นที่ให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

การใช้บริการพื้นที่และปัญหาที่พบ ในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บริเวณชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการให้บริการหลากหลายประเภทด้วยกัน การศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้บริการของประชากรกลุ่มต่างๆทำให้ทราบถึงระบบเศรษฐกิจของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำมาวิเคราะห์ในด้านความต้องการในการให้บริการของพื้นที่ว่ามีความเพียงพอต่อความต้องการของประชากรกลุ่มต่างๆเพียงใด และทำให้ทราบถึงกลุ่มประชากรที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของพื้นที่อย่างรวดเร็วที่ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ที่ต้องการการแก้ไขเพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปเพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนได้

6.1 พฤติกรรมการใช้บริการพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

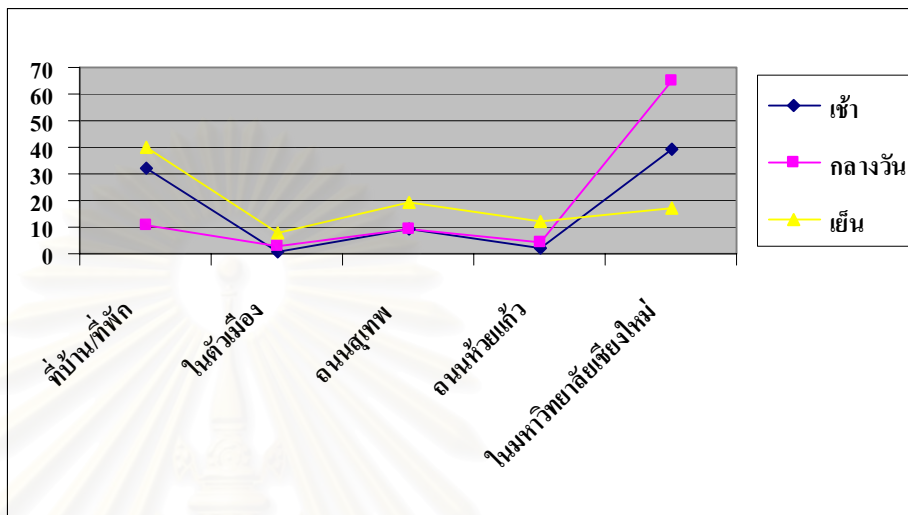
จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกใช้ / รับบริการต่างๆของแต่ละกลุ่มตัวอย่างนั้นได้ผลออกมาแตกต่างกันตามกลุ่มดังนี้

6.1.1 กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

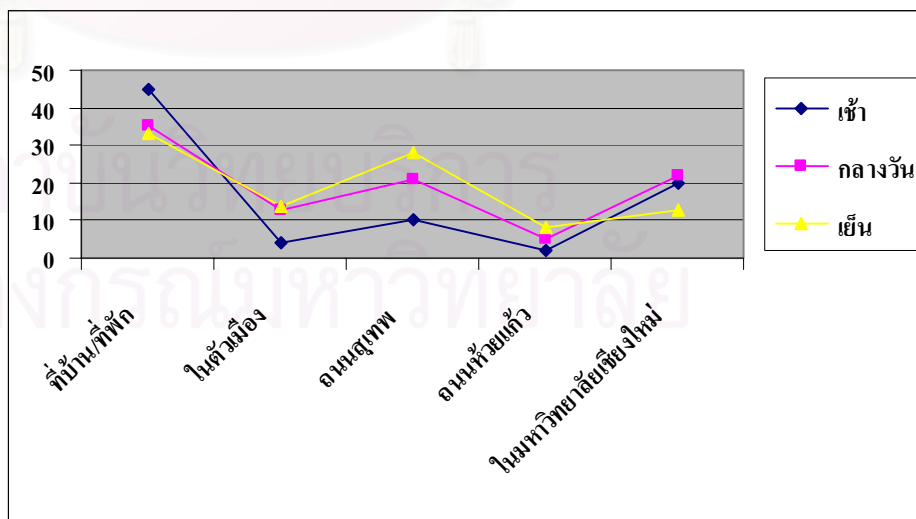
จากการสำรวจนั้นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนใหญ่ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ใช้บริการร้านอาหารในการรับประทานอาหารเช้าและอาหารกลางวัน ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากที่สุดคือ ร้อยละ 39.2 และร้อยละ 65 ตามลำดับ รองลงมาจะไปใช้บริการบริเวณถนนสุเทพ ร้อยละ 14.5 และ 15.3 ตามลำดับ ส่วนอาหารเย็นนั้นจะออกไปใช้บริการร้านอาหารบริเวณด้านถนนสุเทพร้อยละ 40.5 (ตารางที่ ผ2-1 ถึง ผ 2-4) ส่วนในวันเสาร์-วันอาทิตย์นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารเช้าที่บ้าน/ที่พัก ร้อยละ 45 รองลงมาจึงไปใช้บริการที่ร้านอาหารด้านถนนสุเทพ ร้อยละ 20.5 ส่วนอาหารกลางวันส่วนใหญ่จะไปใช้บริการร้านอาหารด้านถนนสุเทพร้อยละ 35 รองลงมาจะรับประทานอาหารเช้าที่บ้าน / ที่พักร้อยละ 22.9 และสำหรับอาหารเย็นนั้นจะรับประทานที่บ้าน / ที่พักร้อยละ 33.7 รองลงมาคือพื้นที่บริเวณถนนสุเทพร้อยละ 29.2 (ตารางที่ ผ2-5 ถึง ผ2-7)

แผนภูมิ 6.1 การใช้บริการร้านอาหารในช่วงเวลาต่างๆ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันจันทร์ - วันศุกร์

วันเสาร์ - อาทิตย์

การซื้อของใช้ส่วนตัวนั้นส่วนใหญ่จะเดินทางไปซื้อในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 36.3 รองลงมาคือซื้อภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สหกรณ์ร้านค้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ร้อยละ 23.7 ด้านถนนสุขุมวิทร้อยละ 13.4 และด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 8.7 ส่วนการซื้ออุปกรณ์การศึกษาของนักศึกษาจะซื้อที่สหกรณ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 43.7 รองลงมาคือบริเวณด้านถนนสุขุมวิทร้อยละ 31.3 ในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 18.4 และด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 6.6 (ตารางที่ ผ2-8 และ ผ2-9)

พื้นที่ออกกำลังกายและการใช้บริการอินเทอร์เน็ตนั้น นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะใช้พื้นที่นันทนาการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ออกกำลังกายเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.7 รองลงมาจึงกระทำที่บ้าน / ที่พักร้อยละ 17.6 ไปใช้พื้นที่ในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 7.6 ด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 3.2 และด้านถนนสุขุมวิทเพียงร้อยละ 2.8 (ตารางที่ ผ2-10)

ส่วนการใช้บริการอินเทอร์เน็ตนักศึกษาส่วนใหญ่ก็ใช้บริการอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในบริเวณหอสมุด หรือห้องคอมพิวเตอร์ของคณะหรือหอพักในมหาวิทยาลัยที่ได้จัดเตรียมเอาไว้ร้อยละ 48.4 รองลงมาใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่บ้าน / ที่พักร้อยละ 36.1 และใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตบริเวณถนนสุขุมวิทร้อยละ 8.7 (ตารางที่ ผ2-11)

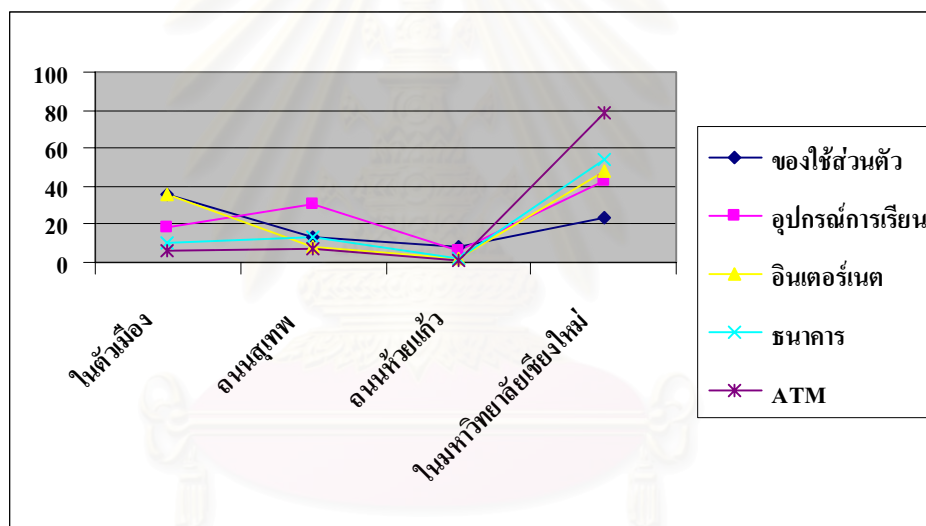
การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะไปใช้บริการบริเวณถนนสุขุมวิทเนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีศูนย์บริการสุขภาพพิเศษสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้วย และนอกจากนั้นยังมีคลินิกเปิดให้บริการอยู่หลายแห่ง กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาใช้บริการคิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาจึงไปใช้บริการในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 20 พื้นที่อื่นๆในจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 26.6 และด้านถนนห้วยแก้วมีเพียงร้อยละ 1.1 (ตารางที่ ผ2-12)

การให้บริการธนาคาร นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการธนาคารภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีสาขาของธนาคารไทยพาณิชย์ตั้งอยู่บริเวณส่วนหน้าของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือไปใช้บริการธนาคาร ด้านถนนสุขุมวิทร้อยละ 13.7 ในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 10.5 และด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 2.1 ส่วนการให้บริการโอนเงินด่วนนั้น นักศึกษาร้อยละ 79.7 ใช้บริการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปใช้บริการด้านถนนสุขุมวิทร้อยละ 7.4 ในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 6.3 และด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 1.8 (ตารางที่ ผ2-13 และ ผ2-14)

โดยสรุปจากแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยนั้นจะใช้บริการต่างๆที่มีบริการอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพราะความสะดวกและใกล้ ซึ่งภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เองก็มีร้านค้า

ต่างๆ และการให้บริการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการนัดหมายการต่างๆอย่างครบถ้วน ส่วนทางด้านถนนสุเทพนั้นมีการออกไปใช้บริการรองลงมา แต่จะเป็นการไปใช้บริการในช่วงเวลาที่นอกเหนือจากช่วงเวลาเรียน เช่นช่วงเย็น หรือวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จึงมาใช้บริการร้านค้าและการบริการต่างๆในพื้นที่ที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเภทของร้านค้าในพื้นที่จึงเป็นร้านค้าประเภทที่การให้บริการเด็กนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่ อันได้แก่ ร้านอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ร้านอุปกรณ์เครื่องเขียน ร้านเช่าหนังสือการ์ตูน ร้านเช่าวีดีโอ ร้านซักรีด และร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

แผนภูมิ 6.2 การใช้บริการร้านค้าและบริการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

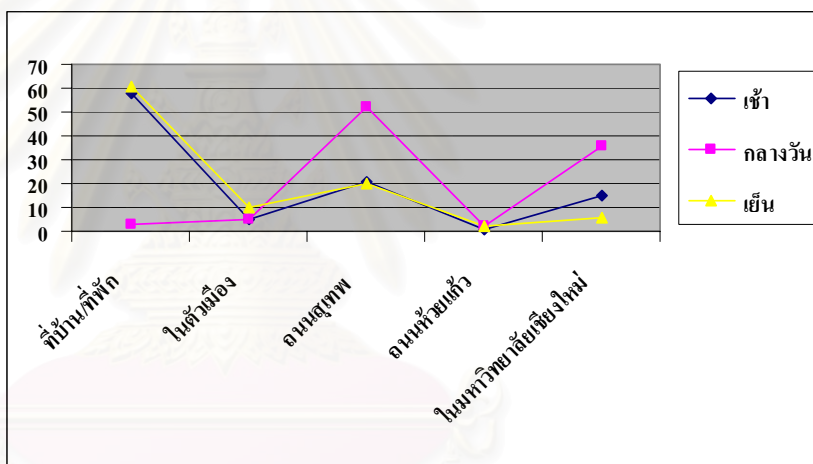
6.1.2 กลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การใช้บริการร้านอาหารของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ซึ่งเป็นวันทำงานกลุ่มบุคลากรจะรับประทานอาหารเช้าและอาหารเย็นที่บ้าน / ที่พัก เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 58.8 และร้อยละ 61.3 ตามลำดับ รองลงมาจะรับประทานอาหารเช้าโดยไปใช้บริการร้านอาหารด้านถนนสุเทพร้อยละ 15 และในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 15 สำหรับอาหารเย็นนั้นรับประทานที่บ้าน / ที่พักจะไปใช้บริการร้านอาหารในตัวเมืองเชียงใหม่และร้านอาหารด้านถนนสุเทพร้อยละ 20 เท่ากัน ส่วนในช่วงเวลากลางวันนั้นจะใช้บริการร้านอาหารบริเวณด้านถนนสุเทพเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ

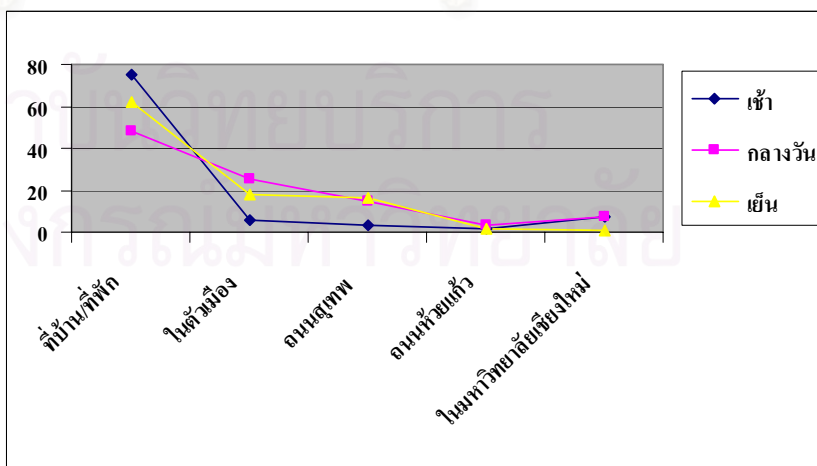
ละ 52.50 (ตารางที่ ผ2-22 ถึง ผ2-24)เนื่องจากอยู่ใกล้ที่ทำงานและมีจำนวนร้านอาหารให้เลือกหลายร้านและหลากหลายประเภท จึงสะดวกต่อการเลือกใช้บริการของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองลงมาคือใช้บริการโรงอาหารภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 36.3 สำหรับในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์นั้นกลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะรับประทานอาหารเช้าอาหารกลางวัน และอาหารเย็นที่บ้าน / ที่พัก ร้อยละ 75 ร้อยละ 48.75 และร้อยละ 62.50 ตามลำดับ สำหรับร้านอาหารด้านถนนสุเทพนั้นบุคลากรจะมาใช้บริการรองลงมาในช่วงเวลาอาหารกลางวันและอาหารเย็น ร้อยละ 15 และร้อยละ 16.3 ตามลำดับ ซึ่งมักจะเป็นบุคลากรที่พักอาศัยอยู่บริเวณชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ตารางที่ ผ2-25 ถึง ผ2-27)

แผนภูมิ 6.3 การใช้บริการร้านอาหารในช่วงเวลาต่างๆ ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันจันทร์ - วันศุกร์

วันเสาร์ - อาทิตย์

การใช้พื้นที่ออกกำลังกายของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะออกกำลังกายเอง อยู่ที่บ้านร้อยละ 37.5 รองลงมาจึงใช้พื้นที่นันทนาการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ออกกำลังกาย ร้อยละ 26.3 ไปใช้พื้นที่ด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 3.9 ใช้พื้นที่นันทนาการในตัวเมืองเชียงใหม่และบริเวณ ด้านถนนสุเทพร้อยละ 3.8 (ตารางที่ ผ2-28)

เมื่อเจ็บป่วยบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะไปใช้บริการในการ รักษาพยาบาลบริเวณถนนสุเทพเป็นส่วนใหญ่อ้อยละ 53.8 เพราะเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่และอยู่ใกล้กับสถานที่ทำงาน รองลงมาจึงไปใช้บริการในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 21.3 และด้านถนนห้วยแก้วมีเพียงร้อยละ 2.5 (ตารางที่ ผ2-29)

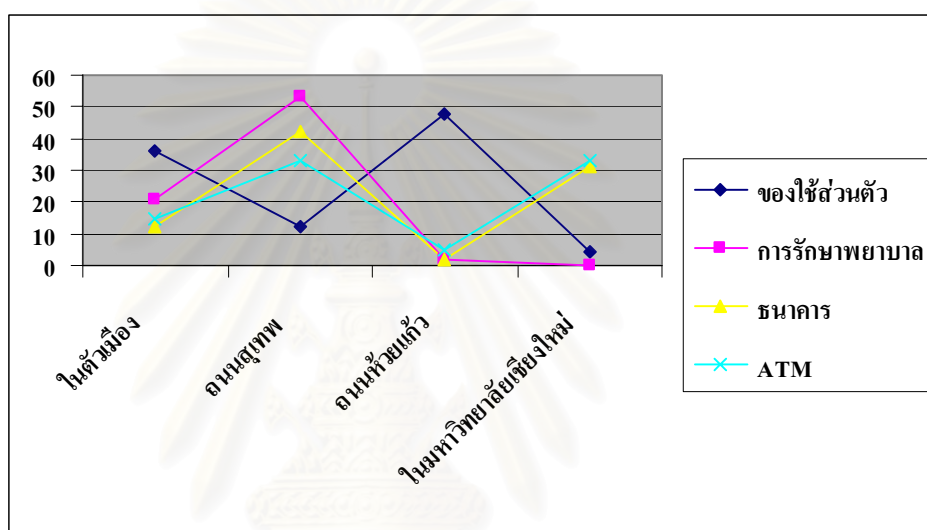
การใช้บริการธนาคาร บุคลากรส่วนใหญ่ใช้บริการธนาคารด้านถนนสุเทพร้อยละ 42.5 เนื่องจากมีธนาคารที่ตั้งอยู่บริเวณถนนสุเทพอยู่หลายแห่งด้วยกัน ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกร และธนาคารไทยพาณิชย์ รองลงมาจึงใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ ที่ตั้งอยู่ส่วนหน้าของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 31.3 ไปใช้บริการธนาคารในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 12.5 และด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 2.1 ส่วนการใช้บริการถอนเงินดาวน์นั้น บุคลากรร้อยละ 33.8 ใช้บริการถอนเงินดาวน์ด้านถนนสุเทพและในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปใช้บริการในตัวเมืองเชียงใหม่ ร้อยละ 15 และด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 5 (ตารางที่ ผ2-30 และ ผ2-31)

สรุปแล้วการใช้บริการพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของกลุ่ม บุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า ในช่วงวันที่มาทำงาน (จันทร์ – ศุกร์) บุคลากรของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยเฉพาะบุคลากรของคณะแพทยฯ พยาบาล เกสซ์ ทันตแพทย์ และเทคนิค การแพทย์จะใช้ /รับบริการต่างๆในพื้นที่ด้านถนนสุเทพ เนื่องจากคณะต่างๆเหล่านี้มีพื้นที่คณะที่ติด กับถนนสุเทพ การเดินออกมาจากคณะเพื่อมารับบริการจากร้านค้าในบริเวณนี้สามารถทำได้ง่ายกว่า คณะอื่นๆ และร้านค้าในพื้นที่นี้ก็มีให้เลือกใช้บริการอย่างหลากหลายสามารถเลือกใช้บริการได้ตาม ความพอใจ ส่วนรองลงมาคือใช้บริการภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนวันหยุด(เสาร์ – อาทิตย์)ก็ จะไปใช้บริการต่างๆบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยของตนหรือในตัวเมืองเชียงใหม่

สรุปว่าพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีการมาใช้บริการจาก นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่รองจากการใช้บริการจากร้านค้าและร้านบริการ ภายในมหาวิทยาลัย เนื่องจาก นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามนั้นพักอาศัยอยู่ในหอพัก ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการให้บริการโรงอาหาร, สหกรณ์มหาวิทยาลัย , ถ่ายเอกสาร, ซัก – รีด และมี พื้นที่นันทนาการภายในมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว การออกไปใช้บริการของร้านค้าริมถนนสุเทพนั้นส่วน

ใหญ่จะออกไปใช้ในช่วงเวลาที่ไม่มีชั่วโมงเรียน เช่น ช่วงเย็น และวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ สำหรับบุคลากรก็เช่นเดียวกัน เพราะบุคลากรส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่อื่นๆ การมาใช้บริการร้านค้าบริเวณถนนสุขุมวิทจึงเป็นช่วงเวลาพักกลางวัน และช่วงเย็นก่อนกลับบ้าน

แผนภูมิ 6.4 การใช้บริการร้านค้าและร้านบริการในช่วงเวลาต่างๆ ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

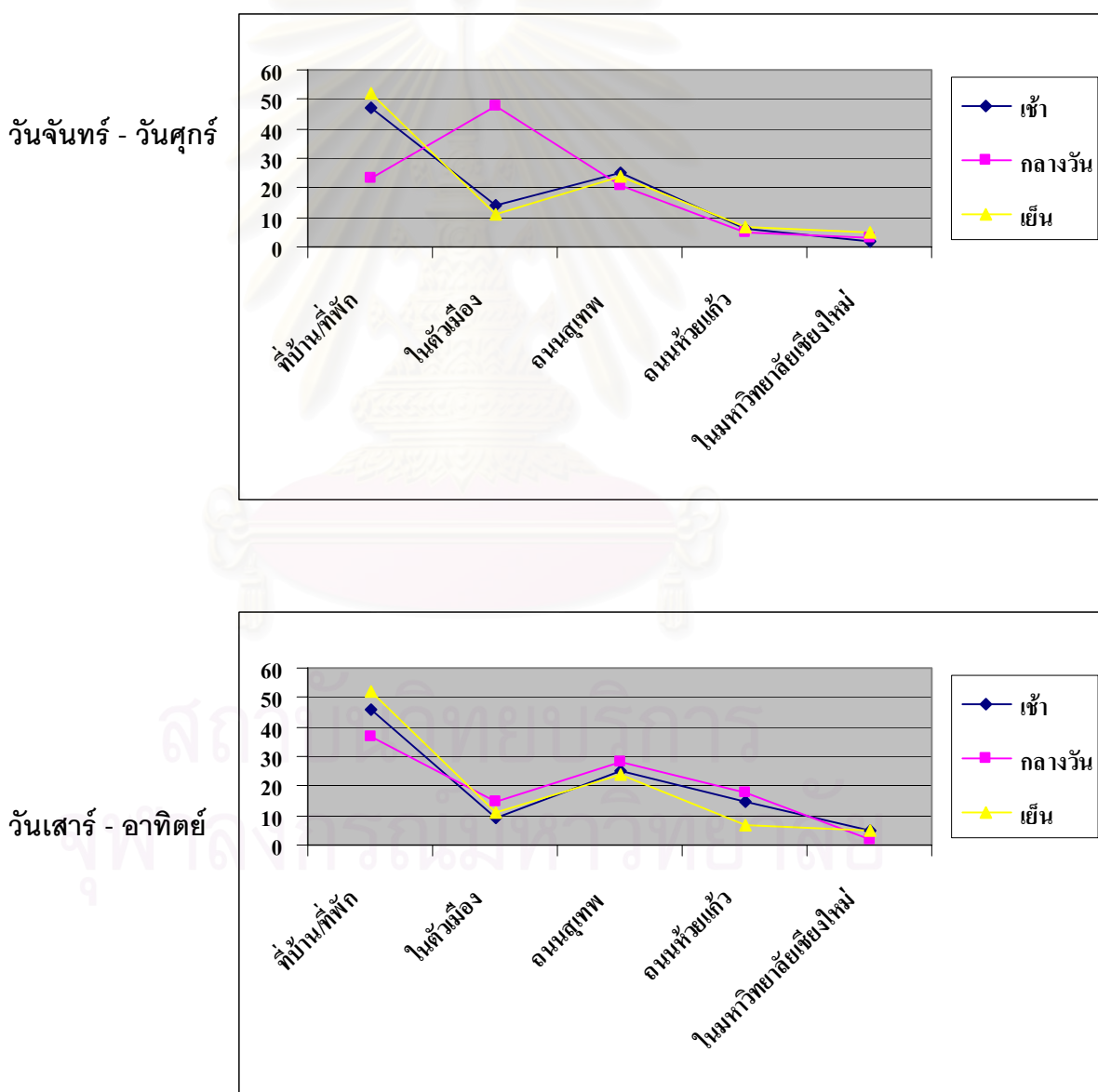
6.1.3 กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีส่วนใหญ่ร้อยละ 65.8 มีสถานที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ของตำบลสุเทพ รองลงมาร้อยละ 20.8 มีสถานที่ทำงานอยู่ในพื้นที่อื่นๆ ในอำเภอเมือง และร้อยละ 13.3 ที่ไปทำงานยังพื้นที่ต่างอำเภอ

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่วันจันทร์ถึงวันศุกร์จะมีพฤติกรรมในการใช้บริการพื้นที่รับประทานอาหารที่บ้าน / ที่พัก ร้อยละ 47.50 รองลงมาคือในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 25 และ บริเวณถนนสุขุมวิทร้อยละ 14.17 อาหารกลางวันจะใช้บริการในบริเวณมหาวิทยาลัย เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.50 บริเวณถนนสุขุมวิทนั้นมาใช้บริการร้อยละ 19.17 ส่วนที่บ้าน/ ที่พักร้อยละ 12.50 และในตัวเมืองเชียงใหม่กับบริเวณถนนห้วยแก้วมีเพียงร้อยละ 5.80 และอาหารเย็นใช้บริการร้านอาหารบริเวณถนนสุขุมวิทร้อยละ 53.33 ที่พัก / ที่บ้าน ร้อยละ 22.50 ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร้อยละ 8.33 ด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 9.17 และในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 6.67 (ตารางที่ ๘2-39 ถึง

ผ2-41) ส่วนวันหยุดเสาร์-อาทิตย์นั้นประชากรส่วนใหญ่นั้นใช้บริการพื้นที่รับประทานอาหารเช้า ณ ที่พัก / ที่บ้าน ร้อยละ 46.67 รองลงมาจึงไปใช้บริการร้านอาหารด้านถนนสุเทพร้อยละ 25.83 และรับประทานอาหารกลางวันที่พัก / ที่บ้าน ร้อยละ 36.67 เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ ด้านถนนสุเทพร้อยละ 32.50 ส่วนอาหารเย็นใช้บริการด้านถนนสุเทพ ร้อยละ 40.83 ที่บ้าน / ที่พักร้อยละ 31.67 บริเวณตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 15 (ตารางที่ ผ2-42 ถึง ผ2-44)

แผนภูมิ 6.5 การใช้บริการร้านอาหารในช่วงเวลาต่างๆ ของประชาชนในพื้นที่

การออกกำลังกายประชาชนในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะใช้พื้นที่ออกกำลังกายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 55 รองลงมาได้แก่ที่บ้าน / ที่พัก ร้อยละ 20 ส่วนในตัวเมืองเชียงใหม่ ด้านถนนสุเทพ และด้านถนนห้วยแก้วมีเพียงร้อยละ 2.5 (ตารางที่ ผ2-45)

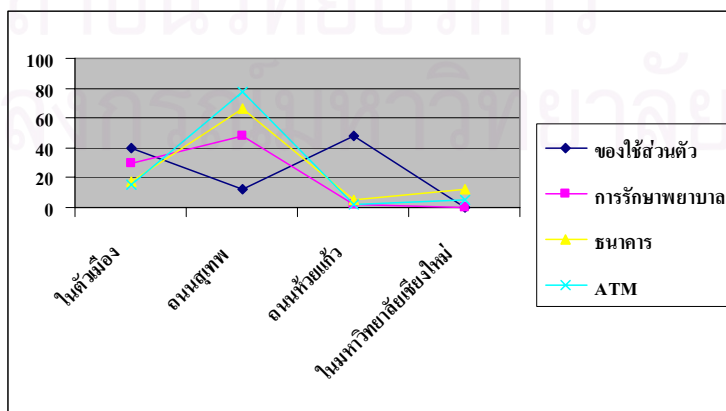
ด้านการรักษาพยาบาลประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ใช้บริการในการรักษาพยาบาล ด้านถนนสุเทพ ร้อยละ 48.33 พื้นที่อื่นๆ ร้อยละ 26.67 บริเวณตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 22.5 และด้านถนนห้วยแก้วเพียงร้อยละ 2.5 (ตารางที่ ผ2-46)

ประชาชนในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้บริการธนาคารด้านถนนสุเทพส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 23.91 นักเรียน – นักศึกษาร้อยละ 19 ลูกจ้างเงินเดือนประจำร้อยละ 19 .57 รับจ้างร้อยละ 15.22 รับราชการร้อยละ 13.04 พนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 6.52 และแม่บ้านร้อยละ 4.35 (ตารางที่ ผ2-47)

ประชากรกลุ่มตัวอย่างนั้นใช้บริการถอนเงินด่วน ด้านถนนสุเทพ ร้อยละ 47.50 ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 39.17 ด้านถนนห้วยแก้วร้อยละ 8.33 และในตัวเมืองเชียงใหม่ร้อยละ 5.0 ประชากรกลุ่มที่ใช้บริการถอนเงินด่วนบริเวณถนนสุเทพ ส่วนใหญ่ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างเงินเดือนประจำร้อยละ 22.22 ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพรับจ้างร้อยละ 20.63 รับราชการร้อยละ 15.87 นักเรียน – นักศึกษาและแม่บ้านร้อยละ 3.17 (ตารางที่ ผ2-48)

โดยสรุปของกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เน้นย่านการค้าบริเวณริมถนนสุเทพด้านใต้นั้นให้บริการกับประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะร้านอาหารต่างๆ และประชาชนในพื้นที่ที่มาใช้บริการร้านค้าต่างๆในพื้นที่เหล่านี้บ่อยที่สุดคือ กลุ่มประชากรที่มีอาชีพนักเรียน – นักศึกษา

แผนภูมิ 6.6 การใช้บริการร้านค้าและร้านบริการในช่วงเวลาต่างๆ ของประชาชนในพื้นที่

จากการสำรวจประชากรกลุ่มต่างๆสามารถสรุปพฤติกรรมทางเลือกใช้บริการบริเวณพื้นที่ศึกษาชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ว่า พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้บริการกับ กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่อาศัยอยู่หอพักภายในมหาวิทยาลัยเพียงในเวลาที่ไม่มีการเรียน ได้แก่ช่วงเย็น และวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ ส่วนช่วงเวลาอื่นที่นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ภายในมหาวิทยาลัย

ส่วนประชากรกลุ่มบุคลากรก็มาใช้พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นส่วนน้อย โดยมาใช้บริการต่างๆในช่วงพักกลางวัน และช่วงเย็นก่อนกลับบ้าน เพราะส่วนมากบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะมีบ้านพักอาศัยอยู่บริเวณอื่นๆของเมืองเชียงใหม่จึงไปใช้บริการต่างๆในพื้นที่ใกล้บ้านของตนเองมากกว่า

กลุ่มสุดท้ายคือประชากรในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น กลุ่มที่ใช้บริการร้านค้าในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็คือ กลุ่มที่มีอาชีพนักเรียน – นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพัก อพาร์ทเมนท์ และคอนโดมิเนียมในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร้านค้าและร้านบริการต่างๆเหล่านี้ให้บริการกับคนกลุ่มนี้เป็นส่วนใหญ่ โดยสังเกตจากประเภทของร้านค้าที่ตั้งอยู่ริมถนนสุเทพนั้นเป็นร้านค้าที่ให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ได้แก่ ร้านอุปกรณ์เครื่องเขียน ร้านบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ร้านรับพิมพ์งานและถ่ายเอกสาร ร้านอาหาร ร้านเช่าหนังสือ ร้านเช่าวีดีโอ ร้านซัก – รีด เป็นต้น โดยนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพัก อพาร์ทเมนท์ และคอนโดมิเนียม ในพื้นที่นี้จะมาใช้บริการส่วนใหญ่ช่วงนอกเวลาเรียน ช่วงกลางวัน และช่วงเย็นไปจนกระทั่งดึก

6.2 รายได้เฉลี่ยต่อวันของร้านค้าและรายจ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักศึกษา

จากจำนวนร้านค้าทั้งหมด 233 ร้าน ผู้ศึกษาจึงได้ออกแบบสอบถามเพื่อให้ทราบถึงการให้บริการของร้านค้าเหล่านี้กับประชากรกลุ่มต่างๆ โดยสุ่มแจกแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 50 ตัวอย่าง (ตาราง ผ2 -54) โดยข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับรายได้เฉลี่ยต่อวันของร้านค้าต่างๆนั้น เมื่อนำมาพิจารณาเกี่ยวกับรายจ่ายเฉลี่ยต่อวันของประชากรกลุ่มต่างๆที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินจากประชากรกลุ่มต่างๆที่หมุนเวียนอยู่ในพื้นที่ชุมชน สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อวันของร้านค้าและร้านบริการต่างๆ ได้แบ่งตามประเภทและขนาดของร้านดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 แสดงประเภทร้านและรายได้เฉลี่ยต่อวันของร้านค้าและร้านบริการริมถนน
เทพ

ประเภทร้าน	จำนวนร้านกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนโต๊ะ / เครื่อง	รายได้เฉลี่ยต่อวัน (บาท)
ก๋วยเตี๋ยว – บะหมี่	4	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	6,000
	2	11 – 15	10,000
	1	มากกว่า 15	15,000
อาหาร	4	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	4,800
	2	6 – 10	9,600
กาแฟและเบเกอรี่	2	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	4,800
	2	5 – 10	10,000
นมและขนมปัง	1	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	3,000
	2	6 – 10	6,500
ถ่ายเอกสาร	2	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	1,000
	2	4 – 6	3,000
ซัก - รีด	3	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	2,400
	1	6 – 10	4,500
อินเทอร์เน็ต	1	6 – 10	1,200
	1	10 – 15	3,800

ที่มา: การสำรวจ , 2549

จากตารางที่ 6.1 แสดงให้เห็นถึงรายได้เฉลี่ยต่อวันของร้านค้าและร้านบริการบริเวณริมถนน
สุเทพซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เป็นจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อวันทั้งหมดที่ยังไม่ได้ทำการหักต้นทุน โดย
จำแนกรายได้ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้านค้าและร้านบริการ แหล่งที่มาของรายได้ของร้านค้าและ
ร้านบริการต่างๆเหล่านี้มาจะประชากรกลุ่มต่างๆที่เข้ามาใช้บริการ อันได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่เดิน
ทางเข้ามาในพื้นที่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ นักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้
เห็นถึงจำนวนเงินที่ของนักศึกษา บุคลากร และประชาชนในพื้นที่ที่หมุนเวียนอยู่ในชุมชนในแต่ละวัน
จึงสำรวจจำนวนประชากรผู้ที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าและร้านบริการในพื้นที่ โดยใช้การนับสังเกตใน

ร้านค้าแต่ละประเภท จำนวน ร้านด้วยกัน โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษา และ ประชาชนทั่วไปที่เดินเข้ามาใช้บริการในหนึ่งช่วงเวลา และนำมาคิดเฉลี่ยเพื่อคิดหาจำนวนผู้มาใช้ บริการเฉลี่ยต่อวัน ซึ่งจะทราบได้ถึงรายจ่ายที่ผู้มาใช้บริการร้านค้าและร้านบริการจ่ายให้กับร้านค้า และร้านบริการเหล่านั้น (ดูตารางที่ 6.2) ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนกับรายได้เฉลี่ยต่อวัน ของร้านค้าและร้านบริการต่างๆ (ดูตารางที่ 6.3) พบว่ารายได้ของร้านค้าและร้านบริการส่วนใหญ่จะ มาจากผู้ใช้บริการกลุ่มนักศึกษา ดังนี้ ร้านก๋วยเตี๋ยว – บะหมี่มีรายได้ร้อยละ 54.17 มาจากกลุ่ม นักศึกษา ร้านอาหารมีรายได้มาจากกลุ่มนักศึกษาร้อยละ 87.50 สำหรับร้านกาแฟมีรายได้ที่มาจาก กลุ่มนักศึกษาร้อยละ 54.17 ร้านนมและขนมปังมีรายได้ร้อยละ 84.92 มาจากกลุ่มนักศึกษา ส่วนร้านซักรีดและร้านบริการอินเทอร์เน็ตนั้นมีรายได้จากกลุ่มนักศึกษาร้อยละ 91.25 และ 82.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนคนที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าและร้านบริการบริเวณริมถนนสุเทพ

ประเภทร้าน	กลุ่มคนที่มาใช้ บริการ	จำนวนผู้มาใช้บริการ เฉลี่ยต่อวันต่อร้าน (คน)	รายจ่ายเฉลี่ยต่อวัน ต่อร้านของผู้มาใช้ บริการ(บาท)	รวมรายจ่ายเฉลี่ยต่อ วันต่อร้าน(บาท)
ร้านก๋วยเตี๋ยว – บะหมี่ ขนาดร้าน จำนวน 12 โต๊ะ	1. นักศึกษา	260	6,500	9,600
	2.ประชาชน	124	3,100	
ร้านอาหาร ขนาดร้าน จำนวน 6 โต๊ะ	1. นักศึกษา	140	4,200	5,400
	2.ประชาชน	28	840	
ร้านกาแฟและเบเกอรี่ ขนาดร้าน จำนวน 5 โต๊ะ	1. นักศึกษา	72	3,600	4,500
	2.ประชาชน	18	900	
ร้านนมและขนมปัง	1. นักศึกษา	184	5,520	5,760
	2.ประชาชน	8	240	
ร้านถ่ายเอกสาร	1. นักศึกษา	104	****	-
	2.ประชาชน	24	****	
ร้านบริการซักรีด – รีด (หยอดเหรียญ)	1. นักศึกษา	73	2,190	2,400
	2.ประชาชน	7	210	
ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	1. นักศึกษา	104	3,120	3,120
	2.ประชาชน	-	-	

หมายเหตุ : **** ไม่สามารถคำนวณหาค่าเฉลี่ยได้

ที่มา : จากการสำรวจ ,2549

ตารางที่ 6.3 แสดงความสัมพันธ์ของสัดส่วนรายได้ของร้านค้าและร้านบริการกับ
รายจ่ายของผู้ที่มาใช้บริการ

ประเภทร้าน	รายได้เฉลี่ย ต่อวัน ต่อร้าน (บาท)	นักศึกษา		ประชาชน	
		รายจ่ายเฉลี่ย ต่อวันต่อร้าน (บาท)	ร้อยละ	รายจ่ายเฉลี่ย ต่อวันต่อร้าน (บาท)	ร้อยละ
ร้านก๋วยเตี๋ยว – บะหมี่	12,000	6,500	54.17	3,100	25.83
ร้านอาหาร	4,800	4,200	87.50	840	17.50
ร้านกาแฟและเบเกอรี่	4,800	2,600	54.17	900	18.75
ร้านนมและขนมปัง	6,500	5,520	84.92	240	3.69
ร้านบริการซัก – รีด (หยอดเหรียญ)	2,400	2,190	91.25	210	8.75
ร้านบริการอินเทอร์เน็ต	3,800	3,120	82.11	-	-

จากสัดส่วนรายได้ของร้านค้าและร้านบริการริมถนนสุเทพแสดงให้เห็นว่า จำนวนเงินที่
หมุนเวียนของร้านค้าและร้านบริการริมถนนสุเทพนั้นส่วนใหญ่เป็นของกลุ่มนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละวัน มากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งบ่งบอกถึงอิทธิพลของ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีต่อเศรษฐกิจของพื้นที่ชุมชน

ภาพที่ 6.1 การใช้บริการร้านค้าและร้านบริการของประชาชนกลุ่มต่างๆ

6.3 การตัดสินใจพักอาศัยในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการสำรวจภาคสนามโดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ นั้น การตัดสินใจเลือกเข้ามาพักอาศัยในพื้นที่บริเวณชุมชนสวนดอกและบริเวณด้านของหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของประชากรแต่ละกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกันไป จากการสำรวจพบว่าเหตุผลหลักของการตัดสินใจเลือกเข้ามาพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้นเป็นเพราะ เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงร้อยละ 73.9 รองลงมาคือมีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมากร้อยละ 42.11 เป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง ร้อยละ 40.79 มีการเดินทางที่สะดวก ร้อยละ 38.68 มีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ร้อยละ 26.05 และมีบรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัยมีเพียงร้อยละ 19.21 (ตารางที่ ผ2-17)

สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น เหตุผลหลักของการเลือกเข้าพักอาศัยในพื้นที่ของบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่คือ อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร้อยละ 70 รองลงมาคือ มีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ร้อยละ 53.75 มีการเดินทางที่สะดวก ร้อยละ 41.25 มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก และอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองร้อยละ 40 และมีบรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัยมีเพียงร้อยละ 23.75 (ตาราง ผ2-34)

ประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 88.33 รองลงมาคือ เพราะมีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมากร้อยละ 54.68 มีสภาพแวดล้อมที่ดีร้อยละ 45.83 อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองร้อยละ 38.33 มีการเดินทางสะดวก ร้อยละ 35.21 และมีเพียงร้อยละ 16.67 ที่ให้เหตุผลในการเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เพราะมีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ (ตารางที่ ผ2-49)

ด้านผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ นั้น ให้เหตุผลในการเข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ศึกษา นี้เหตุผลที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ เหตุผลที่ว่า เป็นเพราะบริเวณพื้นที่นี้มีลูกค้าเป็นจำนวนมาก ทั้งนักศึกษา บุคลากร ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น โดยผู้ประกอบการเลือกเหตุผลนี้มากที่สุด ร้อยละ 76 รองลงมา ร้อยละ 68 ให้เหตุผลว่าเป็นกิจการของครอบครัวอยู่แล้ว เหตุผลอันดับที่สามคือ อยู่ใกล้ที่พัก ร้อยละ 36 และร้อยละ 32 เป็นเหตุผลอันดับที่สี่คือ ขายได้ราคาดี เหตุผลอันดับที่ห้าคือ มีคนรู้จักมาชักชวน ร้อยละ 24 เหตุผลว่าราคาค่าเช่าที่ถูก และเป็นแหล่งสินค้าประเภทเดียวกัน เป็นเพียงร้อยละ 16 และร้อยละ 12 ตามลำดับ

จากการผลการตอบแบบสอบถามถึงเหตุผลต่างๆของประชากรกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มนั้น จะพบว่า เหตุผลส่วนใหญ่ของการเข้ามาอาศัยอยู่และเลือกที่จะเข้ามาประกอบกิจการต่างๆในพื้นที่ ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั่นก็คือ การที่มีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เข้ามาตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาในพื้นที่ ก่อให้เกิดการพัฒนาและขยายตัวของชุมชน เพื่อรองรับนักศึกษาและบุคลากรที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของผู้ที่พักอาศัยในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีร้อยละ 22.67 (ตารางผ2-1) ที่อาศัยอยู่ในชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีร้อยละ 18 (ตาราง ผ2-21)

กลุ่มประชาชนในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประกอบด้วย ประชากรหลากหลายกลุ่มอาชีพด้วยกัน กลุ่มอาชีพของประชาชนในชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนใหญ่ได้แก่ กลุ่มนักเรียน – นักศึกษาร้อยละ 37.3 รองลงมาคือกลุ่มอาชีพรับจ้างร้อยละ 18.0 ลูกจ้างเงินเดือนประจำร้อยละ 14.7 และข้าราชการร้อยละ 12.0 ซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำงานอยู่ในตำบลสุเทพถึงร้อยละ 65.3 (ตารางผ2-38) ซึ่งสามารถบ่งชี้ได้ถึงอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เป็นตัวดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

6.4 ความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการศึกษาพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่สิ่งปลูกสร้างที่เพิ่มขึ้นในแต่ละช่วง ซึ่งพบว่าสิ่งปลูกสร้างต่างๆจะเริ่มเพิ่มขึ้นบริเวณริมถนนสุเทพแล้วจึงขยายไปทางพื้นที่ด้านหลัง สิ่งปลูกสร้างที่เกิดขึ้นริมถนนสุเทพนั้นเป็นอาคารพาณิชย์เพื่อการค้า เพราะพื้นที่บริเวณที่ติดริมถนนนั้นมีการเข้าถึงได้ง่ายจึงมีการสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อนำไปประกอบกิจการการค้าต่างๆ ผู้ที่มาใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการร้านค้าต่างๆ เหล่านั้นได้สะดวก ด้านในถัดเข้ามาจึงเป็นสิ่งปลูกสร้างในลักษณะของที่พักอาศัย ทั้งบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ หอพัก อพาร์ทเมนต์ต่างๆ

การขยายตัวของพื้นที่นั้นเมื่อศึกษาจากการแปลภาพถ่ายทางอากาศพบว่า พื้นที่เริ่มมีการขยายตัวจากด้านต้นของถนนสุเทพ คือบริเวณด้านหน้าโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่มาก่อน ในช่วง พ.ศ 2508 ส่วนทางด้านหลังของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เริ่มมีการขยายตัวของพื้นที่

ในช่วงหลังพ.ศ. 2519 ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ทำการเวนคืนพื้นที่ทางด้านหลังซึ่งเดิมเป็นพื้นที่สวนและไร่ของชาวบ้าน (สัมภาษณ์ นายกิตติพงษ์ นพแก้ว กำนันตำบลสุเทพ : 8 พฤศจิกายน 2548) โดยการเวนคืนที่ดินนั้นได้ทำมาตั้งแต่ช่วงการเตรียมการก่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขยายพื้นที่ของมหาวิทยาลัยออกมาจนถึงถนนสุเทพ จึงทำให้พื้นที่อีกฟากฝั่งหนึ่งของถนนสุเทพ ซึ่งเป็นชุมชนได้เกิดการเติบโตและขยายตัวขึ้น มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ขึ้นมีผู้คนเข้ามาประกอบอาชีพค้าขายในพื้นที่ ต่อมาจึงได้มีการก่อสร้างอาคารในซอยต่างๆบริเวณด้านหลังของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อประกอบธุรกิจที่พักอาศัย เพื่อรองรับกับจำนวนนักศึกษาและบุคลากรที่จะเข้ามาศึกษาต่อและทำงานในมหาวิทยาลัยที่ได้ขยายการเรียน - การสอนเปิดคณะใหม่ๆหลายคณะด้วยกัน

ลักษณะการเติบโตและการขยายตัวของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในช่วงแรกมีลักษณะเป็นแบบการค้ำแบบแถบ (Ribbon Development) ที่เจริญมาตามแนวถนนที่เชื่อมต่อกับตัวเมืองออกมา แต่เมื่อมีการก่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยมีการขยายตัวขึ้น ประชาชนจึงได้รับแรงดึงดูดจากมหาวิทยาลัยที่ทำให้เข้าไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พื้นที่ชุมชนจึงให้บริการกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่ สังเกตได้จากร้านค้า / บริการต่างๆในพื้นที่ล้วนเป็นร้านค้าที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาทั้งสิ้น เช่น ร้านขายอุปกรณ์การเรียนการสอน ร้านถ่ายเอกสาร ร้านรับพิมพ์งาน ร้านคอมพิวเตอร์ และร้านอาหาร ร้านขนม เป็นต้น

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ชั้นปีที่3 ขึ้นไปถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพพบว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่สังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในช่วงระยะเวลา 3 - 5 ปีที่ผ่านมาอันดับแรกที่เกิดขึ้นคือ มีการก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก และ อพาร์ทเมนท์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 81.84 รองลงมาคือ ร้านค้าและร้านบริการต่างๆที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 56.05 มีจำนวนผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นร้อยละ 54.21 มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 50.26 และมีพื้นที่เพื่อการเกษตรลดลงร้อยละ 33.95 (ตารางที่ ผ2-18)

ส่วนบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่แบ่งตามช่วงระยะเวลาที่เข้ามาทำงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บุคลากรที่เข้ามาทำงานตั้งแต่ 3 - 5 ปีส่วนใหญ่อันดับหนึ่งที่เกิดขึ้นคือการเปลี่ยนแปลงในการก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก และ อพาร์ทเมนท์ ถึงร้อยละ 84.20 รองลงมาคือการที่พื้นที่มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากร้อยละ 73.86 อันดับต่อมาคือการมีร้านค้าและ

ร้านบริการต่างๆในพื้นที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 68.42 และมีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.13

สำหรับบุคลากรที่ทำงานมาเป็นเวลาดังตั้ง 6 – 10 ปีข้อที่เลือกตอบเป็นอันดับที่หนึ่งมากที่สุดคือ การก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก และ อพาร์ทเมนต์ ร้อยละ 80 รองลงมาคือ การก่อสร้างอาคารพาณิชย์ร้อยละ 60 มีร้อยละ 53.33 เลือกการเพิ่มขึ้นของร้านค้าและร้านบริการต่างๆในพื้นที่ส่วนร้อยละ 46.67 และ ร้อยละ 40 เลือกจำนวนผู้คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้นและมีพื้นที่เกษตรลดลง เป็นอันดับหนึ่ง

บุคลากรที่ทำงานมาเป็นเวลา 11 – 15 ปี การเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นเป็นอันดับหนึ่งคือการก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก และ อพาร์ทเมนต์ และการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ร้อยละ 81.82 รองลงมาคือ การเพิ่มขึ้นจำนวนผู้คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ร้อยละ 72.72 การมีร้านค้าและร้านบริการต่างๆที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.64 และสังเกตว่าพื้นที่เกษตรลดลงร้อยละ 45.45

ส่วนบุคลากรที่ทำงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาเป็นเวลามากกว่า 15 ปี ให้ความเห็นว่าผู้คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากร้อยละ 85.19 มีร้านค้าและร้านบริการต่างๆเพิ่มขึ้นร้อยละ 81.84 รองลงมาจึงเป็นการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ที่พักอาศัย หอพัก และ อพาร์ทเมนต์ ร้อยละ 66.67 และพื้นที่เกษตรลดลงร้อยละ 44.44

โดยสรุปบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สังเกตถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในการก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก และ อพาร์ทเมนต์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 73.75 รองลงมาคือ ร้านค้าและร้านบริการต่างๆที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 68.75 มีจำนวนผู้คนที่เข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นร้อยละ 66.25 มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 65 และมีพื้นที่เพื่อการเกษตรลดลงร้อยละ 36.25 (ตารางที่ ผ2-35)

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ขึ้นไปนั้น พบว่ามีความเห็นว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นเพราะมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่ ร้อยละ 73.9 รองลงมาคือ มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก ร้อยละ 42.11 เป็นพื้นที่ที่ได้รับความเจริญมาจากตัวเมืองร้อยละ 40.79 มีการเดินทางที่สะดวก ร้อยละ 38.68 เป็นที่ตั้งของแหล่งงานร้อยละ 28.68 มีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ร้อยละ 26.05 และมีบรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัยมีเพียงร้อยละ 19.21

ส่วนบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ความเห็นว่าเป็นเพราะมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่ ร้อยละ 70 รองลงมาคือ มีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่ร้อยละ 53.75 มีการเดินทางที่

สะดวก ร้อยละ 41.25 มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก และเป็นพื้นที่ที่ได้รับความเจริญมาจากตัวเมือง ร้อยละ 40 เป็นที่ตั้งของแหล่งงานร้อยละ 38.75 และมีบรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัยมีเพียงร้อยละ 23.75

การเปลี่ยนแปลงที่ผู้คนสังเกตเห็นมากที่สุดคือ การก่อสร้างที่พักอาศัยทั้งหอพักและอพาร์ทเมนท์ รองลงมาคือร้านค้าและร้านบริการต่างๆที่เปิดใหม่ในพื้นที่ โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ส่วนใหญ่เชื่อว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เป็นเพราะมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้ เนื่องจากสิ่งปลูกสร้างต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ล้วนสร้างขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่น หอพัก อพาร์ทเมนท์ ซึ่งให้บริการด้านที่พักอาศัย ร้านค้าต่างๆที่เปิดใหม่ได้แก่ ร้านอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ร้านซักรีด ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6.5 สภาพปัญหาของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและการสำรวจภาคสนามในพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและข้อจำกัดของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในด้านต่างๆดังนี้

6.5.1 ปัญหาทางด้านกายภาพ

6.5.1.1 ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่

(1.) ความแออัดของพื้นที่พักอาศัยในชุมชน

ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดการขยายตัวของพื้นที่อย่างรวดเร็วอันเป็นผลเนื่องมาจากการก่อตั้งของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และยังเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับตัวเมืองเชียงใหม่ทำให้เดินทางได้โดยสะดวก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากขึ้นเรื่อยๆ จึงเกิดสิ่งปลูกสร้างใหม่ๆขึ้นเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะที่อยู่อาศัยในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ บ้านเช่า หอพัก อพาร์ทเมนท์ และคอนโดมิเนียม ทำให้เกิดความแออัด และสร้างความเสื่อมโทรมภายในพื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจภาคสนามจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของพื้นที่ของประชากรแต่ละกลุ่มพบว่า ปัญหาที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบในพื้นที่นั้น ร้อยละ 69.74 เห็นว่าเกิดความแออัดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านเรือน และร้านค้า สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เห็นว่าการเกิดปัญหาความแออัดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านเรือน และร้านค้า ร้อยละ 80 ส่วนประชากรในพื้นที่นั้นคิดว่าความแออัดไม่เป็นระเบียบของบ้านเรือนและร้านค้านี้เป็นปัญหาถึง ร้อยละ 80.83

ภาพที่ 6.2 สภาพพื้นที่อยู่อาศัยภายในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(2.) การขาดแคลนพื้นที่ว่างสาธารณะและพื้นที่นันทนาการของชุมชน

สำหรับพื้นที่ว่างสาธารณะและพื้นที่นันทนาการเพื่อการพบปะสังสรรค์ของคนในชุมชนสวนดอกนั้น จากแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มักไปใช้พื้นที่ทำกิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกายภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่สำหรับพื้นที่ภายในชุมชนนั้นมีพื้นที่ที่ได้จัดไว้สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ตามศาลาวัดในชุมชน สำหรับชุมชนสวนดอกใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของวัดสวนดอกทำเป็นสำนักงานของชุมชน แต่บริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ใช้พื้นที่ลานเอนกประสงค์หรือศาลาวัดในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ วัดอุโมงค์ วัดรำเปิงและวัดป่าแดง ยังไม่ได้มีพื้นที่สำหรับการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ

สวนสาธารณะละแวกบ้านสำหรับให้เด็กในชุมชนได้มาใช้พักผ่อนกันนั้นยังไม่เพียงพอ พื้นที่ว่างส่วนใหญ่ของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ซึ่งทำการล้อมรั้วไว้ ไม่ให้มีการเข้ามาทำประโยชน์ได้แต่ปล่อยให้พื้นที่มีความรกร้าง ไม่ได้ทำการใดๆ ให้ก่อเกิดประโยชน์กับชุมชนเลย

ภาพที่ 6.3 พื้นที่ว่างของเอกชนที่ปล่อยให้รกร้างไม่ได้ทำประโยชน์ใดๆ

(3.) การขาดแคลนพื้นที่จอดรถ

พื้นที่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพนั้นเป็นพื้นที่ของอาคารพาณิชย์ ตึกแถว และร้านค้าต่างๆ ทั้งร้านขายของ ร้านขายยา ร้านอาหาร ฯลฯ รวมทั้งตลาดสด ปัญหาเกี่ยวกับที่จอดรถนี้จึงเป็นปัญหาสำคัญของผู้ประกอบการที่เป็นอาคารพาณิชย์ ล็อคเช่า และแผงลอยซึ่งตั้งอยู่ติดริมถนน มีผู้เข้ามาใช้บริการร้านค้าเหล่านี้เป็นจำนวนมาก โดยผู้ที่เข้ามาใช้บริการส่วนมากจะมาโดยรถส่วนตัว ทั้งรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ แต่อาคารร้านค้าเหล่านั้นไม่มีพื้นที่สำหรับจอดรถในการมาใช้บริการ ผู้ที่มาใช้บริการจึงต้องจอดรถบริเวณพื้นที่ริมถนนสุเทพ จากการจอดรถที่ไม่เป็นระเบียบและข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ก็จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา คือ ปัญหาความแออัด ความสกปรก และความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจราจรของพื้นที่ และบางครั้งยังเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุด้วย

โดยช่วงเวลาที่จะมีผู้มาใช้บริการร้านค้าเหล่านี้เป็นจำนวนมากจากแบบสอบถามพบว่า ในเวลากลางวันนั้น ร้านค้าต่างๆจะขายของดีในช่วงเวลา 11 นาฬิกา จนถึง 13 นาฬิกา ร้านอาหารจะขายดีที่สุดเพราะเป็นช่วงเวลาที่พักรกลางวัน และในช่วงเย็นเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 17 นาฬิกา จนถึง 20 นาฬิกา เนื่องจากเป็นเวลาเลิกงาน และเลิกเรียน นักเรียน นักศึกษา และบุคคลากร จะออกมาใช้บริการร้านค้าในบริเวณนี้ก่อนที่จะกลับบ้าน หรือประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ก็จะเข้ามาใช้บริการก่อนกลับเข้าที่พักอาศัยของตนเอง (ตารางที่ ๘2-55)

ภาพที่ 6.4 การจอดรถริมถนนในการมาใช้บริการร้านค้าต่างๆริมถนนสุเทพ

6.5.1.2 ปัญหาการจราจร

(1.) การจราจรติดขัดบริเวณถนนสุเทพในช่วงเวลาเร่งด่วน

จากการสำรวจภาคสนามด้วยแบบสอบถามถึงปัญหาในการเดินทางจากที่พักอาศัยมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่า ปัญหาในการเดินทางของนักศึกษานั้นร้อยละ 22.11 มีปัญหาการจราจรที่ติดขัดบริเวณถนนสุเทพโดยเฉพาะ

ในเวลาเร่งด่วน ส่วนบุคคลากรนั้นให้ความคิดเห็นว่ามีปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณถนนสุเทพในช่วงเวลาเร่งด่วนถึงร้อยละ 47.5 เนื่องจากในช่วงเวลาเร่งด่วน ช่วงเช้า 7:00 น. – 8:00 น. และช่วงเย็น 17:00 น. – 18:00 น. มีปริมาณการใช้รถใช้ถนนเป็นจำนวนมาก ช่วงเช้าจะมีจำนวนรถถึง 4,997 คัน ส่วนในช่วงเย็นมีจำนวนรถ 4,706 คัน (ที่มา: The Study on the Road Traffic Environment Improvement in Chiang Mai City ,2001) บริเวณที่มีการจราจรติดขัดมากในช่วงเวลาเร่งด่วน ได้แก่ บริเวณสามแยกทางเลี้ยวเข้าเขตกองบิน 41 ซึ่งบริเวณนี้อยู่ติดกับตลาดต้นพยอม โดยในช่วงเวลาเร่งด่วนนั้นก็มีผู้ที่ใช้บริการตลาดเป็นจำนวนมากเช่นกัน พร้อมกับเวลาที่ผู้คนไปทำงานและเลิกงานใช้เส้นทางนี้ในการไปกลับที่พัก จึงทำให้บริเวณนี้ยังมีการจราจรที่คับคั่ง และบริเวณด้านหน้าโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีผู้คนใช้เส้นทางนี้มากทั้งผู้ที่สัญจรไปมา ผู้ที่มารับบริการจากโรงพยาบาล นักศึกษาและบุคลากร

ภาพที่ 6.5 การจราจรบนถนนสุเทพในช่วงเวลาเร่งด่วน

(2.) สภาพถนนที่เสื่อมโทรม

สภาพถนนที่เสื่อมโทรมในบริเวณตรอก ซอกซอยของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทำให้การสัญจรในพื้นที่ของคนในชุมชนเกิดความไม่สะดวก โดยจากแบบสอบถามนักศึกษาและบุคลากรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.16 และร้อยละ 10 ตามลำดับให้ความเห็นว่าเดินทางไม่สะดวกเนื่องจากถนนขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ และเกิดน้ำท่วมขังในช่วงที่มีฝนตก (ตารางที่ ผ2-16 และ ตารางที่ ผ2-33) สาเหตุที่ถนนในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความเสื่อมโทรมนั้นเนื่องมาจาก ขาดการดูแลจากหน่วยงานของรัฐ และการใช้งานที่ผิดประเภท เช่นมีการนำรถที่มีน้ำหนักมากมาแล่นในถนนเหล่านี้ ทำให้พื้นถนนทรุดตัวได้เป็นต้น

ภาพที่ 6.6 สภาพถนนในตรอก ซอย ของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

6.5.1.3 ปัญหาด้านมลภาวะ

(1.) น้ำท่วมขังในพื้นที่

การเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะเกิดในช่วงฤดูฝน เมื่อมีฝนตกอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่นานน้ำจะเริ่มเอ่อล้นออกมาจากท่อระบายน้ำบริเวณริมถนน เนื่องจากท่อระบายน้ำเหล่านั้นเกิดการอุดตันไม่ได้ทำการขุดลอกท่อ นอกจากนั้นยังมาจากการไหลบ่าของน้ำป่า จากดอยสุเทพลงมาสู่พื้นที่ดินดอยแล้วไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ซึ่งส่งผลให้การจราจรในพื้นที่ติดขัด การสัญจรไปมาไม่สะดวก

ภาพที่ 6.7 ท่อระบายน้ำบริเวณถนนในพื้นที่ศึกษา

(2.) การจัดเก็บขยะ

การขยายตัวของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเกิดจากทั้งที่พักอาศัย ร้านค้า และกิจกรรมธุรกิจต่างๆ ซึ่งปัจจุบันปริมาณขยะในพื้นที่นั้นมีเฉลี่ยประมาณวันละ 12 ตัน โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพมีรถสำหรับจัดเก็บขยะเพียง 4 คันเท่านั้นแต่ต้องเก็บทั้งพื้นที่ 14 หมู่บ้านจึงไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บขยะ นอกจากนั้นยังเกิดความสกปรกในพื้นที่เนื่องจากไม่ได้มีการจัดสถานที่ในการวางขยะเพื่อรอการจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ ประชาชนจึงนำขยะมาวางกองไว้บริเวณข้างถนน หรือที่โล่งว่างทำให้เกิดทัศนอุจาดและส่งกลิ่นเหม็น เมื่อมีการจัดเก็บขยะล่าช้า

ภาพที่ 6.8 กองขยะที่นำมาวางไว้ในพื้นที่ต่างๆก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นและทัศนอุจาด

จากแบบสอบถามนักศึกษาและบุคลากรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.21 และร้อยละ 65 ตามลำดับ พบว่าในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประสบปัญหาหมอกภาวะ น้ำท่วมขัง และปัญหาขยะ ส่วนประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ประสบปัญหาหมอกภาวะ ด้านต่างๆในชุมชน เช่น ปัญหาน้ำท่วมขังและปัญหาขยะร้อยละ 53.33

6.5.1.4 ปัญหาด้านโครงสร้างสาธารณูปโภค

จากการสำรวจในด้านสาธารณูปโภคของพื้นที่พบว่ายังมีสาธารณูปโภคบางอย่างที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรในพื้นที่ ปัญหาความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคนั้นเกิดจากการไม่ได้วางแผนการพัฒนาสาธารณูปโภคซึ่งมีความต้องการใช้เพิ่มมากขึ้นของประชากรแฝงในพื้นที่ที่มีมากถึง 15,000 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ) จำนวนประชากรแฝงเหล่านี้มาจากนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ย้ายเข้ามาเรียนหรือทำงานจึงเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่แต่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านมาด้วย จึงทำให้สาธารณูปโภคนั้นยังไม่เพียงพอต่อความต้องการจากการสัมภาษณ์ประชาชนและนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น อันได้แก่

(1) ปัญหาไฟฟ้าดับ หรือไฟฟ้ามืด ในช่วงเวลาห้วงค่ำ เนื่องจากมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าพร้อมกันเป็นจำนวนมาก การส่งกระแสไฟฟ้ายังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ เมื่อใช้พร้อมกันเป็นจำนวนมากจึงเกิดไฟฟ้ามืดหรือไฟดับ (สัมภาษณ์นางสาวกิติมา ชมภู, ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ : 3 กันยายน 2548)

(2) น้ำประปาไม่ค่อยไหลในช่วงเวลาที่มีผู้ใช้จำนวนมากพร้อมๆกัน เพราะท่อประปาที่วางเอาไว้ นั้นมีการกระจายไปยังท่อเล็กๆตามบ้านเรือนต่างๆเป็นจำนวนมาก และยังจำนวนธุรกิจพักอาศัยในพื้นที่มากขึ้นความต้องการใช้น้ำก็ยิ่งมากขึ้นตามมา จึงเกิดการแย่งน้ำกันระหว่างธุรกิจด้านที่พักอาศัยที่คนที่พักอยู่ในหอพัก อพาร์ทเมนท์ และคอนโดมิเนียม กับบ้านเรือนของประชาชนต่างๆ (สัมภาษณ์นายเอกณรงค์ ขวดแก้ว, นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : 3 กันยายน 2548)

6.5.2 ปัญหาทางด้านสังคม

6.5.2.1 ปัญหาแหล่งมั่วสุม

จากการที่มีนักศึกษาเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นจำนวนมากจึงทำให้จำนวนร้านค้าและร้านบริการต่างๆเพิ่มมากขึ้น ร้านบริการบางประเภทนั้นเป็นแหล่งมั่วสุมของนักศึกษาบางกลุ่ม ได้แก่ร้านบริการอินเทอร์เน็ตซึ่งไม่สามารถควบคุมการใช้บริการของกลุ่มนักศึกษาที่มาใช้บริการได้ นักศึกษาบางกลุ่มมาใช้บริการเพื่อเล่นเกมออนไลน์ซึ่งสามารถเล่นได้ตลอดเวลา นักศึกษาบางคนถึงกับไม่เข้าชั้นเรียนทำให้เสียการเรียน นอกจากนี้สำหรับบางร้านยังมีการแอบแฝงในการรับพนันฟุตบอลอีกด้วย ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งที่มีนักศึกษาเข้ามามั่วสุม เพื่อเล่นเกมและการพนันฟุตบอล

นอกจากนี้ยังมีการมั่วสุมของกลุ่มนักศึกษาตามร้านอาหารและแหล่งที่พักอาศัย เช่น บ้านเช่า หอพัก อพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม เพื่อดื่มสุราหรือสิ่งมีเมาอื่น ๆ อีกด้วย

6.5.2.2 ปัญหาอาชญากรรม

เกิดจากการเข้ามาอยู่อาศัยรวมตัวกันของกลุ่มคนจำนวนมากที่มาจากต่างพื้นที่และต่างพื้นเพกัน ซึ่งนอกจากกลุ่มนักศึกษา บุคลากรและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แล้ว การก่อสร้างอาคารสิ่งปลูกสร้างต่างๆ นั้นทำให้มีกลุ่มคนงานที่เข้ามาทำงานอาศัยอยู่ด้วย จึงเกิดปัญหาอาชญากรรม ได้แก่ ปัญหาการโจรกรรมและลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน

6.6 ความต้องการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการสำรวจภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามประชากรกลุ่มต่างๆถึงความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเลือกตอบจากแบบสอบถามถึงความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ การจัดการพื้นที่ให้มีระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น , การเพิ่มพื้นที่นันทนาการของชุมชน , การสร้างที่พักอาศัยให้แก่นักศึกษาเพิ่มขึ้น , การจัดการด้านสาธารณูปโภคให้เพียงพอ และ มีการจัดการด้านปัญหามลพิษ เช่น ขยะและน้ำเสีย ซึ่งกำหนดตัวเลือกเหล่านี้จากการสำรวจภาคสนามเกี่ยวกับปัญหาที่พบในพื้นที่จึงได้สำรวจความคิดเห็นของประชากรกลุ่มต่างๆเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของประชากรแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดสาธารณูปโภคให้มีความเพียงพอต่อคนในชุมชนร้อยละ 61.1 รองลงมาคือการจัดพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยร้อยละ 43.7

อันดับที่สามมีความเห็นให้สร้างที่พักอาศัยเพื่อบริการให้กับกลุ่มนักศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.1 ต้องการให้มีการจัดการเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย ร้อยละ 23.7 และร้อยละ 22.1 นั้นมีความต้องการให้เพิ่มพื้นที่นันทนาการ (ตารางที่ ผ2-20)

ส่วนกลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต้องการจัดพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยร้อยละ 70.0 รองลงมาร้อยละ 57.5 นั้นต้องการให้มีการจัดสาธารณูปโภคให้มีความเพียงพอต่อคนในชุมชน ร้อยละ 45.0 มีความเห็นให้สร้างที่พักอาศัยเพื่อบริการให้กับกลุ่มนักศึกษาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 38.5 ต้องการให้มีการจัดการเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย และมีความต้องการให้เพิ่มพื้นที่นันทนาการร้อยละ 23.8 (ตารางที่ ผ2-37)

กลุ่มประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.8 ต้องการให้มีการจัดการปัญหามลพิษ เช่น ขยะและน้ำเสียเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือการจัดพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยร้อยละ 70 และมีความต้องการให้เพิ่มพื้นที่นันทนาการร้อยละ 52.5 ร้อยละ 51.7 นั้นต้องการให้มีการจัดสาธารณูปโภคให้มีความเพียงพอต่อคนในชุมชน ร้อยละ 35.8 มีความเห็นให้สร้างที่พักอาศัยเพื่อบริการให้กับกลุ่มนักศึกษาเพิ่มขึ้น (ตารางที่ ผ2-53)

จากผลการสำรวจสามารถสรุปได้ว่าความต้องการของประชากรแต่ละกลุ่มมองเห็นความสำคัญของปัญหาและมีความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ที่แตกต่างกันไป กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความเห็นให้มีการจัดสาธารณูปโภคให้มีความเพียงพอต่อคนในชุมชน เป็นเพราะนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อาศัยอยู่ในหอพัก อพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม ซึ่งเป็นอาคารสูงและมีผู้อยู่อาศัยจำนวนมากในอาคารหนึ่งๆ จึงมักประสบปัญหาประปาไม่ไหลในช่วงเวลาที่มีผู้คนใช้น้ำประปาพร้อมกันเยอะๆ จึงมีความต้องการให้มีการจัดการเกี่ยวกับสาธารณูปโภคให้เพียงพอับความต้องการ ส่วนบุคลากรนั้นมาใช้พื้นที่ในช่วงกลางวันและเย็นก่อนกลับบ้านจึงสังเกตเห็นความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และความแออัดของพื้นที่จึงต้องการให้มีการจัดพื้นที่ให้ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย สำหรับกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นต้องการให้จัดการปัญหามลพิษ เช่น ขยะและน้ำเสีย มากที่สุดเนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลถึงด้านสุขอนามัยของคนในชุมชน

การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการ การตัดสินใจในการพักอาศัย ปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่มในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นี้ก็เพื่อจะเสนอแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้ชุมชนยังคงอยู่ต่อไปเพื่อให้บริการและตอบสนองกับมหาวิทยาลัยและความต้องการของคนในชุมชน

สรุปผลการศึกษา และ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่

พื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับตัวเมืองเชียงใหม่ทางด้านทิศตะวันตก โดยเส้นทางถนนสุเทพซึ่งตัดจากตัวเมืองเชียงใหม่ทางประตูสวนดอกไปยังเชิงดอยสุเทพ ซึ่งพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะอยู่ทางด้านใต้ของถนนสุเทพ ส่วนพื้นที่ทางด้านเหนือของถนนสุเทพนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยช่วงต้นของถนนสุเทพจะเป็นพื้นที่ของคณะสาขาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ ทันตแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีสถาบันราชการอื่นๆ อีกด้วย ได้แก่ โรงพยาบาลประสาท สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์กามโรคเขต 10 เชียงใหม่ ส่วนช่วงปลายของถนนสุเทพเป็นพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่คณะอื่นๆ อีก 13 คณะ เช่น คณะวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ เป็นต้น การขยายตัวของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงได้มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งอิทธิพลจากปัจจัย 3 ปัจจัยด้วยกัน ได้แก่

- อิทธิพลจากตัวเมืองเชียงใหม่เดิม
- อิทธิพลจากการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อิทธิพลจากการปรับปรุงขยายถนนสุเทพ

การศึกษาเรื่องอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีจุดประสงค์เพื่อจะศึกษาถึงพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลเด่นที่มีต่อการเติบโตของพื้นที่ ที่จะทำให้ทราบถึงปัญหาของพื้นที่และยังได้ศึกษาความสัมพันธ์และความต้องการของนักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประชาชนในพื้นที่รวมทั้งผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่ด้วย เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์และความต้องการของประชากรในพื้นที่

กระบวนการในการศึกษาครั้งนี้เริ่มต้นจากการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยต่อชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินกับการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องศึกษาลักษณะการขยายตัวของตัวเมืองเชียงใหม่ และพัฒนาการการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนสวน

ดอกและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศึกษาความคิดเห็นพฤติกรรมและความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ นักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และผู้ที่เข้ามาประกอบกิจการร้านค้าต่างๆในพื้นที่ ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ต่อไป

7.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าการพัฒนาการของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในแต่ละช่วงเวลามีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ ก่อนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ช่วงปี พ.ศ. 2497 บริเวณพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและป่าไม้ มีพื้นที่ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งอยู่ก็คือ เวียงสวนดอก มีชุมชนบ้านเรือนขยายออกมาจากแนวกำแพงเมือง เกาะตัวบริเวณช่วงต้นของถนนสุเทพกระจายออกมาจนถึงเวียงสวนดอก การขยายตัวของเมืองในช่วงนี้ยังไม่เห็นเด่นชัดเท่าไรนัก ต่อมาในปีพ.ศ. 2500 จึงได้มีการก่อสร้างโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ขึ้นบริเวณหัวมุมของถนนสุเทพทางด้านเหนือ และเมื่อมีโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้นจึงได้เลือกพื้นที่บริเวณเชิงดอยสุเทพในการก่อสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพื้นที่จะได้เชื่อมต่อกันกับโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ซึ่งเดิมมีการเรียนการสอนคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ที่ได้วางแผนไว้ให้โอนมาเป็นคณะแพทยศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีพ.ศ. 2508 ดูจากผังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งมีการจัดพื้นที่ในแต่ละคณะมีขอบเขตของคณะอยู่และเชื่อมต่อกันในแต่ละอาคาร ซึ่งเป็นรูปแบบการวางผังของมหาวิทยาลัยแบบ Zonal Pattern of Growth คือ การขยายตัวของมหาวิทยาลัยแบบกำหนดขอบเขตของแต่ละคณะ ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยขยายตัวตามการขยายตัวของพื้นที่คณะ เมื่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขยายการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่นี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ขยายตัวออกมา ดูได้จากการที่มีธุรกิจที่พักอาศัยเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆและธุรกิจการค้าและบริการต่างๆเป็นการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของเหล่านักศึกษาทั้งนั้น อันได้แก่ ร้านอาหาร ร้านถ่ายเอกสาร ร้านคอมพิวเตอร์ ร้านซัก- รีดเสื้อผ้า ร้านอุปกรณ์เครื่องเขียน และร้านขายของชำ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยที่มีต่อชุมชน ของ Richart P. Dober (1963) คือ มหาวิทยาลัยจะทำให้ชุมชนโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นผลจากนักศึกษาและผู้ที่ทำงานในมหาวิทยาลัย คือ เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยในรูปแบบต่างๆซึ่งจะเป็นผลต่อการ

ใช้ที่ดินและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Briggs (1967) และ Robert E. Pries ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบทางกายภาพของเมืองที่มีผลต่อการเติบโต อาจทำให้เมืองเกิดการเติบโตมากเกินไป จนเกิดปัญหาความแออัด คับแคบ และเกิดความสับสนไม่เป็นระเบียบได้

สำหรับบทบาทของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ประกอบไปด้วยร้านค้า - ร้านบริการและที่พักอาศัยประเภทต่างๆในพื้นที่ให้บริการกับผู้ที่อยู่ในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่โดยสอดคล้องกับ แนวความคิดแหล่งกลาง (Central Place Theory) ของ Christaller โดยเป็นแหล่งกลางขนาดเล็กที่ให้บริการกับกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ สำหรับผู้มาใช้บริการต่างๆในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากที่สุดคือ กลุ่มนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพัก อพาร์ตเมนต์ และคอนโดมิเนียม ของเอกชนที่อยู่ในพื้นที่ ช่วงเวลาในการมาใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นเวลาที่นอกเหนือจากเวลาเรียน ได้แก่ ช่วงพักกลางวัน ช่วงเย็น และวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ และประเภทของร้านค้าและบริการต่างๆบริเวณริมถนนสุเทพนั้นส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ได้แก่ ร้านถ่ายเอกสาร ร้านบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ร้านรับพิมพ์งาน ร้านซัก - รีด ร้านเช่าหนังสือ ร้านเช่าวีดีโอ ร้านขายของชำ มินิมาร์ท และร้านอาหาร เป็นต้น

อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ทำให้พื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม นั้น ส่งผลทั้งในแง่บวกและแง่ลบกับพื้นที่ชุมชน สำหรับผลในแง่บวกก็คือ การก่อตั้งของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาทางด้านกายภาพโดยมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเข้ามายังพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่งผลให้พื้นที่เกิดความเจริญขึ้น เป็นแรงดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาในพื้นที่ เนื่องจากเป็นทั้งที่ตั้งของแหล่งงานและแหล่งการศึกษา ทำให้เกิดการจ้างงานของประชาชนในพื้นที่ ทั้งการจ้างงานในส่วนของมหาวิทยาลัยและประชาชนมีการเปิดร้านค้าร้านบริการให้บริการประชากรของมหาวิทยาลัยด้วย เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนทำให้คนในชุมชนมีงานทำ

ส่วนผลในแง่ลบก็คือ การที่เป็นแหล่งดึงดูดประชาชนจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดปัญหาในพื้นที่ตามมาโดยเฉพาะที่เห็นได้เด่นชัดคือปัญหาด้านกายภาพ คือ เกิดความแออัด และความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ และความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคที่ยังขาดการวางแผนในการรองรับประชาชนที่เพิ่มขึ้นด้วย ทางด้านปัญหาดังคมนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากจำนวนคนในพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นผู้คนที่ส่วนใหญ่มาจากต่างถิ่นซึ่งอาศัยอยู่อย่างปะปนกัน การที่คนจำนวนมากมาอาศัยอยู่ร่วมกันก่อให้เกิดสังคมต่างๆตามมา ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแหล่งมั่วสุมและยาเสพติดซึ่งทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้

อย่างไรก็ตามแม้ว่าชุมชนจะเกิดปัญหา แต่ก็จำเป็นที่จะต้องดำรงอยู่ต่อไปเนื่องจากเป็นแหล่งกลางในการค้าและบริการให้กับคนในพื้นที่ซึ่งต้องเสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้

7.2 สรุปศักยภาพในการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในการพัฒนาชุมชนมีทั้งการพัฒนาจากศักยภาพของเมืองที่มีอยู่แต่เดิมซึ่งมีแนวโน้มที่ดีและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาหรืออาจจะเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาขึ้นมาใหม่ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงมีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาขึ้น ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์มาจากการพิจารณาถึงศักยภาพของพื้นที่ดังนี้

ตารางที่ 7.1 สรุปศักยภาพของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หัวข้อ	ประเด็นของพื้นที่
จุดแข็ง	<ol style="list-style-type: none"> 1.) พื้นที่เดิมเป็นเขตชุมชนโบราณมาก่อนอยู่แล้ว เมื่อมีการสร้างโรงพยาบาลสวนดอกและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น จึงยิ่งทำให้ชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว 2.) มีเป็นพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อระหว่างตัวเมืองกับบริเวณชานเมืองด้วยถนนสุเทพ ทำให้การคมนาคมสะดวก 3.) เศรษฐกิจในพื้นที่อยู่ในขั้นดี เนื่องจากในพื้นที่ประกอบไปด้วยร้านค้า สำนักงานต่างๆ จำนวนมากและยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงซึ่ง เป็นตัวดึงดูดรายได้เข้าสู่ชุมชนด้วย
จุดอ่อน	<ol style="list-style-type: none"> 1.) มีอุปสรรคทางธรรมชาติในการขยายตัวของพื้นที่ คือ ทางด้านทิศตะวันตกอยู่ติดกับดอยสุเทพซึ่งไม่สามารถทำให้พื้นที่ขยายตัวออกไปได้ 2.) การใช้พื้นที่บริเวณชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ไม่ได้ขยายตัวไปทั่วพื้นที่แทบจะไม่มีพื้นที่ว่างสำหรับการขยายตัวแล้ว 3.) สภาพปัจจุบันของพื้นที่มีความแออัดและไม่เป็นระเบียบ ซึ่งยังขาดความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ในการร่วมกันแก้ปัญหา
โอกาสในการพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1.) มีการสนับสนุนด้านนโยบาย ในการพัฒนาให้พื้นที่เป็นแหล่งที่พักอาศัย ที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 2.) บริเวณชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ ซึ่งได้รับงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่เป็นจำนวนมาก 3.) มีโครงการพัฒนาจากรัฐบาลบริเวณพื้นที่ติดต่อกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่น โครงการสวนสัตว์กลางคืน โครงการศูนย์แสดงสินค้าเกษตรโลก โครงการจัดตั้งสถาบัน ICT เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้จะยิ่งกระตุ้นเศรษฐกิจก่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่

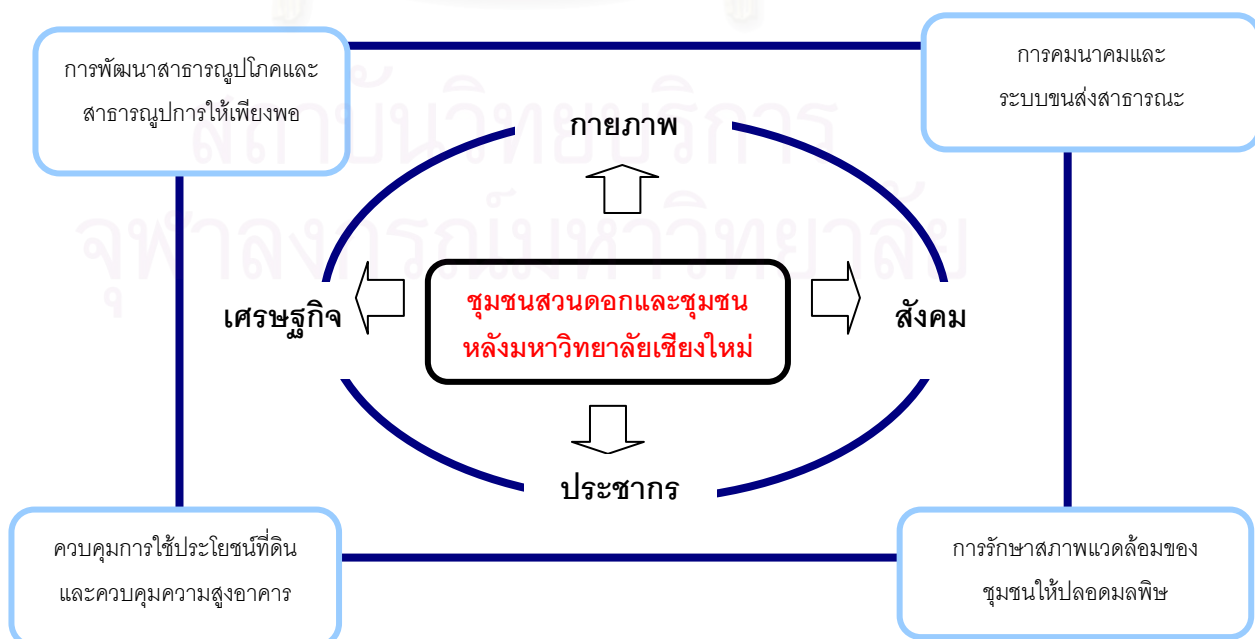
ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

หัวข้อ	ประเด็นของพื้นที่
โอกาสในการพัฒนา	4.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นศูนย์กลางของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของภาคเหนือ ซึ่งเป็นทั้งแหล่งการศึกษาและแหล่งงานที่ดึงดูดผู้คนเข้ามาในพื้นที่
อุปสรรค/ ภาวะคุกคาม	1.) พื้นที่บริเวณชุมชนสวนดอกซึ่งเป็นเวียงสวนดอกเก่านั้นถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์เพื่อโบราณสถาน 2.) การขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ที่ออกไปทางด้านทิศตะวันออกของตัวเมืองเนื่องจากทางด้านทิศตะวันตกของตัวเมืองนั้นมีพื้นที่ติดกับดอยสุเทพ 3.) การสร้างโครงข่ายคมนาคมของเมืองเชียงใหม่ ทำให้มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยไปตามโครงข่ายคมนาคมเหล่านั้น

7.3 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์บทบาทของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แผนและนโยบาย รวมทั้งการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่พัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ในการวางแผนการพัฒนาชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ดังนี้

“ เป็นชุมชนเมืองมหาวิทยาลัยที่มีการบริการที่ครบถ้วน ทั้งด้านที่อยู่อาศัยและบริการทางสังคมที่สนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของภาคเหนือ และปลอดจากมลพิษ ”

7.4 แนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากวิสัยทัศน์ในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งได้เสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทางด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของมหาวิทยาลัยและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

7.4.1 แนวทางการพัฒนาด้านกายภาพ

7.4.1.1 การจัดการพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

การพัฒนาสภาพทางกายภาพของพื้นที่เพื่อทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงควรที่จะมีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆในพื้นที่ โดยแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ออกเป็นประเภทต่างๆดังนี้

1.) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ซึ่งเป็นพื้นที่ด้านในของชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้มีการขยายตัวในแนวตั้งของอาคารที่พักอาศัยประเภทต่างๆ แต่ควบคุมระดับความสูงของอาคารไม่ให้เกิดการบดบังทัศนียภาพที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ คือ ดอยสุเทพ และยังเป็นกรเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในชุมชนอีกด้วย โดยใช้หลักทฤษฎี Neighbourhood Concept ที่จะทำให้ชุมชนเกิดความน่าอยู่เพิ่มมากขึ้น

2.) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรม ปัจจุบันพื้นที่พาณิชย์กรรมบริเวณริมถนนสุเทพ มีลักษณะเป็นย่านการค้าแบบแถบ (Ribbon development) ควรมีการควบคุมพื้นที่ไม่ให้เกิดการรुक้าของย่านการค้าเข้าไปในเขตชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาการให้บริการของย่านการค้านี้พบว่า เป็น การให้บริการระดับละแวกบ้าน ที่ให้บริการกับคนในชุมชนและประชากรของมหาวิทยาลัยอันเป็นพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนั้นสำหรับกิจกรรมด้านสถานบันเทิงต่างๆ ควรมีการออกมาตรการหรือกฎข้อบังคับในการจัดระเบียบพื้นที่ (Zoning) เพื่อไม่ให้รुक้าไปในย่านพักอาศัยที่จะส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน

3.) การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการ สำหรับชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เป็นชุมชนพักอาศัยของนักศึกษา และ บุคลากรของมหาวิทยาลัยนั้นควรมีการเพิ่มพื้นที่นันทนาการในชุมชนโดยการจัดสร้างสวนละแวกบ้าน (pocket park) ขึ้นซึ่งเป็นสวนขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีพื้นที่นันทนาการพักผ่อนใกล้กับที่พักอาศัยของตน และมีการพบปะสังสรรค์ของคนในชุมชนเป็นการเพิ่มการปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

7.4.1.2 แนวทางการจัดการด้านคมนาคมขนส่ง

ระบบการคมนาคมขนส่งในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1.) ระดับชุมชน (Community) เพื่อให้ชุมชนเกิดความสงบ เรียบร้อยและเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย เกิดความปลอดภัยในการเดินทางในชุมชน จึงเสนอให้ถนนสายต่างๆในชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดให้มีทางเดินเท้าและทางจักรยาน เพื่อใช้ในการเดินทางภายในชุมชน และมีที่สำหรับจอดรถจักรยานเมื่อจะเดินทางออกจากชุมชนไปยังพื้นที่อื่น โดยใช้ระบบขนส่งสาธารณะต่อไป

2.) ระดับระหว่างชุมชน (Inter - Community) ซึ่งเป็นถนนหลักในการเข้าสู่ชุมชน คือถนนสุเทพ เพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด และความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ซึ่งมียานพาหนะจอดตลอดสองข้างทาง จึงเสนอให้มีการสนับสนุนให้ใช้บริการขนส่งสาธารณะ ในส่วนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ควรมีการส่งเสริมระบบขนส่งของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาและบุคลากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการทำเส้นทางในการรับส่งจากจุดต่างๆของชุมชนเพื่อเข้าไปยังคณะหรือสำนักต่างๆของมหาวิทยาลัย และมีรถบริการจากมหาวิทยาลัยออกไปยังจุดสำคัญของเมือง

7.4.1.3 แนวทางการจัดการด้านสาธารณูปโภค

ในส่วนของสาธารณูปโภคที่ให้บริการต่อคนในพื้นที่ เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการ และเกิดความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน จึงเสนอให้มีการจัดระบบท่อสาธารณูปโภครวม ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการพัฒนาและปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคในอนาคตต่อไป

7.4.2 แนวทางการพัฒนาด้านสังคม

สังคมของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีรูปแบบของสังคมเก่า ซึ่งเป็นชาวบ้านและคนเก่าแก่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนดั้งเดิม อยู่ร่วมกับสังคมใหม่ซึ่งก็คือ นักเรียน นักศึกษา บุคลากรที่มีภูมิลำเนาต่างพื้นที่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน นอกจากนั้นยังมีพวกผู้ประกอบการทางการค้าที่เข้ามาให้บริการแก่นักศึกษาเหล่านั้นด้วย ภายในชุมชนจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขนั้นจะต้องไม่ให้เกิดกิจกรรมของสังคมใหม่เข้าไปรบกวนในสังคมเดิม เช่นไม่สร้างร้านอาหารประเภทที่ก่อให้เกิดเสียงดังไว้ในชุมชน ซึ่งจะรบกวนประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง สังคมจึงจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข นอกจากนั้นการป้องกันปัญหาแหล่งมั่วสุมของนักศึกษาในอาคารพักอาศัยประเภทต่างๆ ผู้ประกอบการที่พักอาศัยเหล่านั้นควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการกวดขันผู้พักอาศัยของตน

จากข้อเสนอแนะที่กล่าวมาแล้วนี้เพื่อนำไปสู่การนำไปปฏิบัติ โดยหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่สามารถจัดการตามข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้แก่ เทศบาลนครเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน เพื่อเกิดความเป็นเอกภาพในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนสวนดอก และชุมชนหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองแผนงานเทศบาลนครเชียงใหม่. แผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่, 2547.
- คกงฤช ลิ้มพะสุด. การศึกษาผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนใกล้มหาวิทยาลัย : กรณีศึกษาหมู่บ้านเมืองเอก โครงการ 1 และมหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541
- คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี. เมืองและแหล่งชุมชนโบราณในล้านนา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสแควร์, 2539.
- จัตตชัย พงศ์ประยูร. ภูมิศาสตร์เมือง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ชลนิชา สารผล. การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยสุรนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ณัฐวัชร คักคัตนโท. ผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นิตยา ประพุทธนิตินาสน์. ภูมิศาสตร์การขนส่ง. เชียงใหม่ . ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- แน่นช. จอร์จ; วอลดอร์ฟ, แคน; และไพร์ส โรเบิร์ต อี. มหาวิทยาลัยกับชุมชนเมือง, แปลโดย อับสร ทริยอัน และคณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2518.
- บุญชัย แซ่โจ้ว. แนวทางการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองพิษณุโลกเพื่อรองรับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- เบญจวรรณ อารีสมาน. บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต่อการพัฒนาภาค ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525
- ประจักษ์ ศกุนตะลักษณะ. เศรษฐศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

- ฝ่ายควบคุมอาคารและผังเมืองเทศบาลนครเชียงใหม่. สมุดรับแบบขออนุญาตการก่อสร้างอาคารในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่, 2530 – 2546.
- ภัทรินทร์ หงษ์ทอง. การศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากการขยายตัวของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษา อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และความเป็นมาของ กฐิน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2507.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ที่ระลึกในการเสด็จพระราชดำเนินเปิดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2508
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ครบรอบ 25 ปีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรุงเทพ , 2532.
- มานพ พงศทัต. แนวความคิดของพื้นที่เมืองต่อชนบท. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ศุทธิณี ดนตรี. ภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน. เชียงใหม่ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2533.
- สายชล สวามิภักดิ์. ผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีต่อ การเติบโตของชุมชนเมืองปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สุภาวดี บุญฉัตรและคณะ. แนวทางกำหนดรูปแบบเมืองมหาวิทยาลัยของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2545.
- สุวัฒนา รัตนินติ. หลักการและทฤษฎีการวางแผน (Planning Principles and Theories). กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เสน่ห์ ญาณสาร. ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ. เชียงใหม่ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- เสน่ห์ ญาณสาร. ภูมิศาสตร์เมือง. เชียงใหม่ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544
- สำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สถิติจำนวนนักศึกษาและบุคลากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปีพ.ศ. 2407-2546. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ. บรรยายสรุปเทศบาลตำบลสุเทพ.เชียงใหม่, 2546.
โอกาส พลังกูร. รายงานการสัมมนาเรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาระดับ
ท้องถิ่นและภูมิภาค.กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2516.

ภาษาอังกฤษ

- Arthur B. Gallion. The Urban Pattern City Planning and Design. D. Van Nostrand
,Reinhold, 1953.
- Browningg,Mark. A Study of Economic impact : The University of Stiring.London :
R&R Clark Ltd, 1974
- Briggs, Asa." Some Aspect of University Planning" in University Planning and
Design,pp.13 Edited by Michael Brawne.London:Lund Humphries,1967.
- Chapin.F.Stuart . Urban Land Use Planning. London:University of Illinois
Press,1972.
- Mildred F. Schmertz.Campus Planning and Design.New York: McGraw – Hill, 1972.
- Moore Ruble Yudell Architecture & Planning.Campus&Community.Rockport
Publishers,Inc, 1997.
- Richart I.D. Harris. The impact of the University of Portsmouth on the Local
Economy.University of Glasgow, 1997.
- Richart P. Dober.Campus Planning.New York :Reinhold Publishing, 1963

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนักศึกษาประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง :

“อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
สาขาการวางผังเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ ปี

3. ชั้นปีการศึกษา

() ปี 1

() ปี 2

() ปี 3

() ปี 4

() ปี 5

() ปี 6

() ระดับบัณฑิตศึกษา

() อื่นๆ(ระบุ).....

4. คณะที่ศึกษา

() แพทยศาสตร์

() พยาบาลศาสตร์

() เภสัชศาสตร์

() ทันตแพทยศาสตร์

() สัตวแพทยศาสตร์

() เทคนิคการแพทย์

() วิทยาศาสตร์

() เกษตรศาสตร์

() ศีษศาสตร์

() วิศวกรรมศาสตร์

() สังคมศาสตร์

() มนุษยศาสตร์

() บริหารธุรกิจ

() เศรษฐศาสตร์

() วิศวกรรมศาสตร์

() อุตสาหกรรมศาสตร์

() สถาปัตยกรรมศาสตร์

() อื่นๆ (ระบุ).....

5. ภูมิลำเนา

() จ.เชียงใหม่ อำเภอ.....

() ภาคเหนือ จังหวัด

() ภาคกลาง จังหวัด

() ภาคตะวันออก จังหวัด.....

() ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด

() ภาคใต้ จังหวัด

6. ที่อยู่ปัจจุบัน

() ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

() บริเวณแถวสวนดอก

() บริเวณแถวหลังมอ

() ใน ต. สุเทพ ถนน.....

() พื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ถนนอำเภอ.....

ตำบล.....

() อื่นๆ (ระบุ).....

เฉพาะเจ้าหน้าที่

7. ประเภทของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

- () บ้านส่วนตัว () บ้านญาติ
 () หอพักในมหาวิทยาลัย () หอพักนอกมหาวิทยาลัย
 () อพาร์ทเมนท์ () คอนโดมิเนียม
 () อื่นๆ (ระบุ)

8. กรณีที่อยู่หอพัก บ้านเช่า หรือ อพาร์ทเมนท์ มีผู้อยู่อาศัยร่วมกัน.....คน

9. กรณีที่พักอยู่บ้านเช่า หรือ หอพัก ราคาต่อเดือน / คน (หากไม่ได้เสียค่าที่พักให้ข้ามไปทำข้อต่อไป)

- () 1,000 – 2,000 บาท () 2,001 – 3,000 บาท
 () 3,001 – 4,000 บาท () มากกว่า 4,000 บาท

10. รายได้ต่อเดือน

- () 3,000 – 5,000 บาท () 5,001 – 7,000 บาท
 () 7,001 – 10,000 บาท () มากกว่า 10,000 บาท

11. ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนรวม บาท โดยแบ่งเป็น

ค่าอาหาร บาท

ค่าเดินทาง บาท

ค่าเสื้อผ้า และ เครื่องใช้ต่างๆ บาท

ค่าบันเทิง และ พักผ่อน บาท

อื่นๆ บาท

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลการทำกิจกรรมและกิจวัตรโดยใช้บริการในพื้นที่ต่างๆ

ปกติท่านใช้จ่ายหรือรับบริการเหล่านี้ที่ใดเลือกพื้นที่ที่ท่านไปใช้บริการบ่อยที่สุด (วงกลมรอบหมายเลขที่แสดงถึงความถี่ในการไปใช้บริการของท่าน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในบริเวณที่ท่านเลือกไปใช้จ่ายหรือรับบริการ)

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ท่านไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	ใน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
ตัวอย่าง : อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 (4) 3 2 1 0	✓					
การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 (1) 0						✓ (ร.พ.เชียงใหม่ราม 2)
1. อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
2. อาหารกลางวัน (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
3. อาหารเย็น (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
4. อาหารเช้า (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
5. อาหารกลางวัน (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
6. อาหารเย็น (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
7. ซื้ของใช้ส่วนตัว	5 4 3 2 1 0						
8. ซื้อุปกรณ์การเรียน	5 4 3 2 1 0						
9. ตัดผม	5 4 3 2 1 0						
10. ซักรีดเสื้อผ้า	5 4 3 2 1 0						

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	ใน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
11. ดูหนัง (โรงภาพยนตร์ หรือ ห้องชมภาพยนตร์ส่วนตัว)	5 4 3 2 1 0						
12. ฟังเพลง	5 4 3 2 1 0						
13. ออกกำลังกาย	5 4 3 2 1 0						
14. บริการอินเทอร์เน็ต	5 4 3 2 1 0						
15. การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 1 0						
16. การบริการไปรษณีย์	5 4 3 2 1 0						
17. บริการโทรศัพท์ (โทรศัพท์สาธารณะ / การจ่ายค่าบริการ)	5 4 3 2 1 0						
18. บริการธนาคาร (การติดต่อธุรกรรม)	5 4 3 2 1 0						
19. บริการถอนเงินด่วน (ATM)	5 4 3 2 1 0						
20. อื่นๆ (ระบุ).....	5 4 3 2 1 0						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 : การเดินทางไปยังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. การเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () เดิน () รถจักรยาน
 () รถจักรยานยนต์ () รถยนต์ส่วนตัว
 () รถโดยสารรับจ้าง () รถบริการของมหาวิทยาลัย
 () อื่นๆ (ระบุ)

2. ระยะเวลาในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () 5 – 10 นาที () 15 - 20 นาที
 () 25 – 30 นาที () มากกว่า 30 นาที
 () อื่นๆ (ระบุ).....

3. ระยะทางในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () น้อยกว่า 1 กิโลเมตร () 1 – 5 กิโลเมตร
 () 6 – 10 กิโลเมตร () มากกว่า 10 กิโลเมตร
 () อื่นๆ (ระบุ)

4. ปัญหาในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () ที่พักอยู่ในซอยลึก ไม่มีรถโดยสารรับจ้างผ่าน
 () ที่พักอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัย การเดินทางใช้เวลานาน
 () ที่พักอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัยและไม่มีรถส่วนตัว จึงทำให้การเดินทางไม่สะดวก
 () จำนวนรถโดยสารรับจ้างน้อยเกินไป ประเมินจากเวลาการรอรถนาน
 () ปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณถนนสุเทพ
 () อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 4 : อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อพัฒนาการของชุมชน

1. ท่านคิดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใดบ้างดังต่อไปนี้บริเวณชุมชนสวนดอก และ หลังมอ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น
 () มีการก่อสร้างหอพัก / อพาร์ทเมนท์ เพิ่มขึ้น
 () มีจำนวนร้านค้า และร้านบริการต่างๆเปิดใหม่เป็นจำนวนมาก คือ ร้านประเภท.....
 () มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณสวนดอก และ หลังมอ มากขึ้น
 () มีพื้นที่เกษตรลดน้อยลง
 () อื่นๆ(ระบุ).....

2. จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณชุมชนสวนดอก และ หลังมอ ตามข้อ 1. ท่านคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () บรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัย
- () มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก
- () การเดินทางระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับตัวเมืองมีความสะดวกมากขึ้น จากการปรับปรุงถนนสู่เทพ
- () มีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่
- () มีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่
- () ได้รับความเจริญจากตัวเมืองเชียงใหม่
- () ผู้คนเข้ามาทำงานในบริเวณนั้น
- () อื่นๆ (ระบุ)

3. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร

- () เป็นแหล่งงานของคนในชุมชน
- () ก่อให้เกิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น
- () ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ
- () เกิดการพัฒนาชุมชน และ สร้างความเจริญให้กับชุมชน
- () อื่นๆ (ระบุ).....

4. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชนอย่างไร

- () ทำให้บริการสาธารณสุขโรค / สาธารณูปการไม่เพียงพอ
- () ทำให้เกิดมลภาวะขึ้นในชุมชน เช่น น้ำเสีย , ขยะ เป็นต้น
- () เกิดความแออัด และ ความไม่เป็นระเบียบ ของร้านค้า และบ้านเรือนในชุมชน
- () อื่น ๆ (ระบุ)

5. ท่านคิดว่าบริเวณพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรจะมีการพัฒนา หรือ แก้ไขในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงตามลำดับความสำคัญมาก ไปหาน้อย 1, 2, 3 ,.....)

- () มีการจัดการพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น
- () มีพื้นที่เพื่อพักผ่อน หรือ นันทนาการเพิ่มขึ้น
- () มีร้านค้า หรือ การให้บริการด้านต่างๆ อย่างครบครัน
- () สร้างที่พักอาศัยให้แก่นักศึกษาเพิ่มขึ้น
- () จัดสาธารณูปโภค/สาธารณูปการให้เพียงพอ
- () มีการจัดการเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย
- () อื่นๆ (ระบุ).....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

8. ประเภทของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

- () บ้านส่วนตัว () บ้านญาติ
 () หอพักในมหาวิทยาลัย () หอพักนอกมหาวิทยาลัย
 () อพาร์ทเมนท์ () คอนโดมิเนียม
 () อื่นๆ (ระบุ)

9. กรณีที่อยู่หอพัก บ้านเช่า หรือ อพาร์ทเมนท์ มีผู้อยู่อาศัยร่วมกัน.....คน

10. กรณีที่พักอยู่บ้านเช่า หรือ หอพัก ราคาต่อเดือน / คน (หากไม่ได้เสียค่าที่พักให้ข้ามไปทำข้อต่อไป)

- () 2,000 – 4,000 บาท () 4,001 – 6,000 บาท
 () 6,001 – 8,000 บาท () มากกว่า 8,000 บาท

11. ค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนรวม บาท โดยแบ่งเป็น

ค่าอาหาร บาท

ค่าเดินทาง บาท

ค่าใช้จ่ายส่วนตัว (เสื้อผ้า และ เครื่องใช้ต่างๆ) บาท

ค่าบันเทิง และ พักผ่อน บาท

อื่นๆ 1.) บาท

2.) บาท

3.) บาท

เฉพาะเจ้าหน้าที่

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลการทำกิจกรรมและกิจวัตรโดยใช้บริการในพื้นที่ต่างๆ

ปกติท่านใช้จ่ายหรือรับบริการเหล่านี้ที่ใดเลือกพื้นที่ที่ท่านไปใช้บริการบ่อยที่สุด (วงกลมรอบหมายเลขที่แสดงถึงความถี่ในการไปใช้บริการของท่าน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในบริเวณที่ท่านเลือกไปใช้จ่ายหรือรับบริการ)

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	ใน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
ตัวอย่าง : อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 (4) 3 2 1 0	✓					
การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 (1) 0						✓ (ร.พ.เชียงใหม่ราม 2)
1. อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
2. อาหารกลางวัน (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
3. อาหารเย็น (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
4. อาหารเช้า (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
5. อาหารกลางวัน (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
6. อาหารเย็น (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
7. ซื้ของใช้ส่วนตัว	5 4 3 2 1 0						
8. ซื้อุปกรณ์การเรียน	5 4 3 2 1 0						
9. ตัดผม	5 4 3 2 1 0						
10. ซักรีดเสื้อผ้า	5 4 3 2 1 0						

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	โน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
11. ดูหนัง (โรงภาพยนตร์ หรือ ห้องชมภาพยนตร์ส่วนตัว)	5 4 3 2 1 0						
12. ฟังเพลง	5 4 3 2 1 0						
13. ออกกำลังกาย	5 4 3 2 1 0						
14. บริการอินเทอร์เน็ต	5 4 3 2 1 0						
15. การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 1 0						
16. การบริการไปรษณีย์	5 4 3 2 1 0						
17. บริการโทรศัพท์ (โทรศัพท์สาธารณะ / การจ่ายค่าบริการ)	5 4 3 2 1 0						
18. บริการธนาคาร (การติดต่อธุรกรรม)	5 4 3 2 1 0						
19. บริการถอนเงินด่วน (ATM)	5 4 3 2 1 0						
20. อื่นๆ (ระบุ).....	5 4 3 2 1 0						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 : การเดินทางไปยังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. การเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () เดิน () รถจักรยาน
 () รถจักรยานยนต์ () รถยนต์ส่วนตัว
 () รถโดยสารรับจ้าง () รถบริการของมหาวิทยาลัย
 () อื่นๆ (ระบุ)

2. ระยะเวลาในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () 5 – 10 นาที () 15 - 20 นาที
 () 25 – 30 นาที () มากกว่า 30 นาที
 () อื่นๆ (ระบุ).....

3. ระยะทางในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () น้อยกว่า 1 กิโลเมตร () 1 – 5 กิโลเมตร
 () 6 – 10 กิโลเมตร () มากกว่า 10 กิโลเมตร
 () อื่นๆ (ระบุ)

4. ปัญหาในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- () ที่พักอยู่ในซอยลึก ไม่มีรถโดยสารรับจ้างผ่าน
 () ที่พักอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัย การเดินทางใช้เวลานาน
 () ที่พักอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัยและไม่มีรถส่วนตัว จึงทำให้การเดินทางไม่สะดวก
 () จำนวนรถโดยสารรับจ้างน้อยเกินไป ประเมินจากเวลาการรอรถนาน
 () ปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณถนนสุเทพ
 () อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 4 : อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อการพัฒนาการของชุมชน

1. ตั้งแต่ท่านทำงานที่นี่ ท่านพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใดบ้างดังต่อไปนี้บริเวณชุมชนสวนดอก และ หลังมอ
 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น
 () มีการก่อสร้างหอพัก / อพาร์ทเมนท์ เพิ่มขึ้น
 () มีจำนวนร้านค้า และร้านบริการต่างๆเปิดใหม่เป็นจำนวนมาก คือ ร้านประเภท.....
 () มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณสวนดอก และ หลังมอ มากขึ้น
 () มีพื้นที่เกษตรลดน้อยลง
 () อื่นๆ (ระบุ).....

2. จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณชุมชนสวนดอก และ หลังมอ ตามข้อ 1. ท่านคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () บรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัย
- () มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก
- () การเดินทางระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับตัวเมืองมีความสะดวกมากขึ้น จากการปรับปรุงถนนสู่เทพ
- () มีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่
- () มีโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ตั้งอยู่
- () ได้รับความเจริญจากตัวเมืองเชียงใหม่
- () ผู้คนเข้ามาทำงานในบริเวณนั้น
- () อื่นๆ (ระบุ)

3. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เป็นแหล่งงานของคนในชุมชน
- () ก่อให้เกิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น
- () ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ
- () เกิดการพัฒนาชุมชน และ สร้างความเจริญให้กับชุมชน
- () อื่นๆ (ระบุ).....

4. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ทำให้บริการสาธารณสุขโรค / สาธารณูปการไม่เพียงพอ
- () ทำให้เกิดมลภาวะขึ้นในชุมชน เช่น น้ำเสีย , ขยะ เป็นต้น
- () เกิดความแออัด และ ความไม่เป็นระเบียบ ของร้านค้า และบ้านเรือนในชุมชน
- () อื่น ๆ (ระบุ)

5. ท่านคิดว่าบริเวณพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรจะมีการพัฒนา หรือ แก้ไขในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงตามลำดับความสำคัญมาก ไปหาน้อย 1, 2, 3 ,.....)

- () มีการจัดการพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น
- () มีพื้นที่เพื่อพักผ่อน หรือ นันทนาการเพิ่มขึ้น
- () มีร้านค้า หรือ การให้บริการด้านต่างๆ อย่างครบครัน
- () สร้างที่พักอาศัยให้แก่นักศึกษาเพิ่มขึ้น
- () จัดสาธารณสุขโรค/สาธารณูปการให้เพียงพอ
- () มีการจัดการเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย
- () อื่นๆ (ระบุ).....

ขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาให้มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามประชาชนชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง :

“อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
สาขาการวางผังเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

() โสด

() แต่งงาน

4. ระดับการศึกษา

() ไม่ได้รับการศึกษา

() ประถมศึกษาตอนต้น

() ประถมศึกษาตอนปลาย

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย

() ปวช. – ปวส.

() ปริญญาตรี

() สูงกว่า ปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน

() 6,000 – 10,000 บาท

() 10,001 – 30,000 บาท

() 30,001 – 50,000 บาท

() มากกว่า 50,000 บาท

6. อาชีพ

() ธุรกิจส่วนตัว

() รับจ้าง

() รับราชการ

() ลูกจ้างเงินเดือนประจำ

() พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() นักเรียน นักศึกษา

() แม่บ้าน

() อื่นๆ (ระบุ)

7. ภูมิลำเนา

() จ.เชียงใหม่ อำเภอ

() ภาคเหนือ จังหวัด

() ภาคกลาง จังหวัด

() ภาคตะวันออก จังหวัด.....

() ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด

() ภาคใต้ จังหวัด

() กรุงเทพมหานคร

เฉพาะเจ้าหน้าที่

8. สถานที่ทำงาน

- () ใน ต. สุเทพ สถานที่ / หน่วยงาน
- () ในอำเภอเมือง ตำบล.....ถนน.....
- () อำเภอ..... ตำบล.....จังหวัด เชียงใหม่
- () ต่างจังหวัด จังหวัด
- () ต่างประเทศ

9. ประเภทของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

- () บ้านส่วนตัว () บ้านญาติ
- () หอพัก () อพาร์ทเมนท์
- () คอนโดมิเนียม
- () อื่นๆ (ระบุ)

10. กรณีที่อยู่หอพัก บ้านเช่า หรือ อพาร์ทเมนท์ มีผู้อยู่อาศัยร่วมกัน.....คน

11. กรณีที่พักอยู่บ้านเช่า หรือ หอพัก ราคาต่อเดือน / คน (หากไม่ได้เสียค่าที่พักให้ข้ามไปทำข้อต่อไป)

- () 1,000 – 2,000 บาท () 2,001 – 3,000 บาท
- () 3,001 – 4,000 บาท () มากกว่า 4,000 บาท

12. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน เป็นระยะเวลามาแล้ว ปี

13. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณถนนสุเทพเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงตามลำดับ

ความสำคัญมาก ไปหาน้อย 1, 2, 3 ,.....)

- () อยู่ใกล้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- () อยู่ใกล้สถานที่ทำงาน
- () มีสภาพแวดล้อมที่ดี
- () ไม่ห่างไกลจากตัวเมือง
- () อื่นๆ (ระบุ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลการทำกิจกรรมและกิจวัตรโดยใช้บริการในพื้นที่ต่างๆ

ปกติท่านใช้จ่ายหรือรับบริการเหล่านี้ที่ใดเลือกพื้นที่ที่ท่านไปใช้บริการบ่อยที่สุด (วงกลมรอบหมายเลขที่แสดงถึงความถี่ในการไปใช้บริการของท่าน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในบริเวณที่ท่านเลือกไปใช้จ่ายหรือรับบริการ)

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	ใน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
ตัวอย่าง : อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 (4) 3 2 1 0	✓					
การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 (1) 0						✓ (ร.พ.เชียงใหม่ราม 2)
1. อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
2. อาหารกลางวัน (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
3. อาหารเย็น (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
4. อาหารเช้า (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
5. อาหารกลางวัน (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
6. อาหารเย็น (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
7. ซื้ของใช้ส่วนตัว	5 4 3 2 1 0						
8. ซื้อุปกรณ์การเรียน	5 4 3 2 1 0						
9. ตัดผม	5 4 3 2 1 0						
10. ซักรีดเสื้อผ้า	5 4 3 2 1 0						

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	โน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
11. ดูหนัง (โรงภาพยนตร์ หรือ ห้องชมภาพยนตร์ส่วนตัว)	5 4 3 2 1 0						
12. ฟังเพลง	5 4 3 2 1 0						
13. ออกกำลังกาย	5 4 3 2 1 0						
14. บริการอินเทอร์เน็ต	5 4 3 2 1 0						
15. การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 1 0						
16. การบริการไปรษณีย์	5 4 3 2 1 0						
17. บริการโทรศัพท์ (โทรศัพท์สาธารณะ / การจ่ายค่าบริการ)	5 4 3 2 1 0						
18. บริการธนาคาร (การติดต่อธุรกรรม)	5 4 3 2 1 0						
19. บริการถอนเงินด่วน (ATM)	5 4 3 2 1 0						
20. อื่นๆ (ระบุ).....	5 4 3 2 1 0						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 : อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อพัฒนาการของชุมชน

เฉพาะเจ้าหน้าที่

1. ตั้งแต่ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ ท่านพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงใดดังต่อไปนี้ในบริเวณโดยรอบชุมชน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () มีจำนวนสิ่งก่อสร้างทั้ง อาคาร และ ที่อยู่อาศัย เพิ่มมากขึ้น
- () พื้นที่เกษตรลดน้อยลง
- () เกิดความแออัด และ ความไม่เป็นระเบียบ
- () การเดินทางมามหาวิทยาลัย/ไปทำงานสะดวกมากขึ้น
- () การจราจรติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วนทั้งเช้า และ เย็น
- () มีหอพัก/อพาร์ทเมนต์เพิ่มมากขึ้น
- () มีร้านค้าร้านอาหารและร้านบริการต่างๆเพิ่มมากขึ้นคือ ร้านประเภท.....
- () มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยมากขึ้น คือ
 - () นักศึกษา () บุคลากรของมหาวิทยาลัย () พ่อค้า/แม่ค้า () ประชาชนทั่วไป
 - () อื่นๆระบุ.....

2. จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน ท่านคิดว่าเป็น เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงตามลำดับความสำคัญมาก ไปหาน้อย 1, 2, 3 ,.....)

- () บรรยากาศเหมาะแก่การอยู่อาศัยไม่มีมลภาวะ
- () การเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่สะดวก
- () มีบ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก
- () มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่
- () มีโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่
- () ได้รับความเจริญจากตัวเมืองเก่า
- () คนเข้าทำงานในบริเวณนั้น
- () อื่นๆระบุ.....

3. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เป็นแหล่งงานของคนในชุมชน
- () ก่อให้เกิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น
- () ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ
- () เกิดการพัฒนาชุมชน และ สร้างความเจริญให้กับชุมชน
- () อื่นๆ (ระบุ).....

4. ท่านคิดว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ทำให้บริการสาธารณสุขโรค / สาธารณูปการไม่เพียงพอ
- () ทำให้เกิดมลภาวะขึ้นในชุมชน เช่น น้ำเสีย , ขยะ เป็นต้น
- () เกิดความแออัด และ ความไม่เป็นระเบียบ ของร้านค้า และบ้านเรือนในชุมชน
- () อื่น ๆ (ระบุ)

5. ท่านคิดว่าบริเวณพื้นที่พักอาศัยของท่านนี้ ควรจะมีการพัฒนา หรือ แก้ไขในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงตามลำดับความสำคัญมาก ไปหาน้อย 1, 2, 3 ,.....)

- () มีการจัดการพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น
- () มีพื้นที่เพื่อพักผ่อน หรือ นันทนาการเพิ่มขึ้น
- () มีร้านค้า หรือ การให้บริการด้านต่างๆ อย่างครบครัน
- () สถานที่พักอาศัยให้แก่นักศึกษาเพิ่มขึ้น
- () จัดสาธารณูปโภค/สาธารณูปการให้เพียงพอ
- () มีการจัดการเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย
- () อื่นๆ (ระบุ).....

ขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาให้มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้ประกอบการเพื่อประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง :
“อิทธิพลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการพัฒนาการของชุมชนสวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
สาขาการวางผังเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ ปี

3. ลักษณะการประกอบการ

() ผู้ประกอบการร้านค้าประเภทอาคารพาณิชย์ ประกอบการค้าประเภท

() ผู้ประกอบการร้านค้าหาบเร่ – แผงลอย ประกอบการค้าประเภท

() ผู้ประกอบการร้านค้าประเภทเช่าล้อคขายของ ประกอบการค้าประเภท

4. ระดับการศึกษา

() ไม่ได้รับการศึกษา () ประถมศึกษาตอนต้น

() ประถมศึกษาตอนปลาย () มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย () ปวช. – ปวส.

() ปริญญาตรี () สูงกว่า ปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน

() 6,000 – 10,000 บาท () 10,001 – 30,000 บาท

() 30,001 – 50,000 บาท () มากกว่า 50,000 บาท

6. ภูมิลำเนา

() จ.เชียงใหม่ อำเภอ

() ภาคเหนือ จังหวัด

() ภาคกลาง จังหวัด

() ภาคตะวันออก จังหวัด

() ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด

() ภาคใต้ จังหวัด

เฉพาะเจ้าหน้าที่

7. ที่อยู่ปัจจุบัน

- () บริเวณแถวสวนดอก
 () บริเวณแถวหลังมอ
 () ใน ต. สุเทพ ถนน.....
 () พื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ถนนอำเภอ.....
 ตำบล.....
 () อื่นๆ (ระบุ).....

8. ประเภทของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

- () บ้านส่วนตัว () บ้านญาติ
 () หอพัก () อพาร์ทเมนท์
 () คอนโดมิเนียม
 () อื่นๆ (ระบุ)

9. กรณีที่อยู่หอพัก บ้านเช่า หรือ อพาร์ทเมนท์ มีผู้อยู่อาศัยร่วมกัน.....คน

10. กรณีที่พักอยู่บ้านเช่า หรือ หอพัก ราคาต่อเดือน / คน (หากไม่ได้เสียค่าที่พักให้ข้ามไปทำข้อต่อไป)

- () 1,000 – 2,000 บาท () 2,001 – 3,000 บาท
 () 3,001 – 4,000 บาท () มากกว่า 4,000 บาท

11. ท่านดำเนินการค้าที่นี้มาเป็นระยะเวลา..... ปี

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบการ

1. สาเหตุหลักที่ท่านเข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชนสวนดอกและหลังมอ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ กรุณาเรียงตามลำดับความสำคัญ จากมาก ไปหา น้อย 1,2,3,)

- () ขายได้ราคาดี
 () เป็นแหล่งค้าขายสินค้าแบบเดียวกัน
 () มีลูกค้าจำนวนมาก
 () ค่าเช่าถูกกว่าที่อื่น
 () เป็นกิจการครอบครัว
 () ได้รับชักชวนจากคนรู้จัก
 () อยู่ใกล้กับที่พัก
 () อื่นๆ (ระบุ)

สงขลานครินทร์วิทยาบริการ
 วิทยาลัย
 มหาวิทยาลัย

2. สำหรับผู้ประกอบการร้านค้าประเภทต่างๆ ช่วงเวลาใดที่ท่านคิดว่าจำหน่ายสินค้าได้ดีที่สุด

วัน	ช่วงเวลา						
	6:00-9:00	9:00-11:00	11:00 – 13:00	13:00-17:00	17:00-20:00	20:00-22:00	หลัง 22:00 น.
จันทร์ – ศุกร์							
เสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์							

3. สำหรับผู้ประกอบการร้านค้าประเภทต่างๆ ในพื้นที่นี้ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับชุมชนด้านใดหรือไม่

ไม่มีปัญหา เพราะ

() การจัดการพื้นที่ ได้วางแผนไว้ดีแล้ว

() ร้านค้าหาบเร่ – แผงลอย อยู่ในบริเวณที่มีการกำหนดไว้ ไม่มีการบุกรุกพื้นที่อื่น

() อื่นๆ (ระบุ)

มีปัญหา ได้แก่

ด้านพื้นที่และการจัดพื้นที่

() สกปรก เพราะ.....

() แออัด

() ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ค้า

() ที่จอดรถมีน้อย

() ทรัพย์สินไม่ปลอดภัย

() ห้องน้ำไม่สะดวก

() อื่นๆ (ระบุ)

สิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ซื้อ

() ที่จอดรถมีน้อย

() ทรัพย์สินไม่ปลอดภัย

() ห้องน้ำไม่สะดวก

() อื่นๆ (ระบุ)

4. สำหรับผู้ประกอบการร้านค้าประเภทต่างๆ ท่านคิดว่าปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด

() ขาดการวางแผนจัดการพื้นที่

() เกิดการบุกรุกพื้นที่บางส่วนขึ้น

() พื้นที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการประกอบอาชีพ

() อื่นๆ (ระบุ)

5. สำหรับผู้ประกอบการร้านค้าประเภทต่างๆ ท่านคิดว่าพื้นที่ชุมชนนี้ควรจะปรับปรุงในจุดใดบ้าง เพื่อพัฒนาชุมชน

- จำนวนของร้านค้าประเภท.....
- () มีจำนวนมากไป () มีจำนวนน้อยไป
- พื้นที่
- () ความสะอาด () ความโล่งของพื้นที่
- () ระเบียบของกิจกรรม () ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- สิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ซื้อ
- () ที่จอดรถให้มีเพียงพอ () ร้านอาหารที่เพียงพอ () ห้องน้ำ
- สิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ค้า
- () ห้องน้ำสะอาดและพอเพียง () มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- เหตุผลอื่น
- () ความปลอดภัยในทรัพย์สิน () การระบายน้ำในฤดูฝน
- อื่นๆ (ระบุ).....

6. ท่านคิดว่าบริเวณพื้นที่สวนดอกและหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรจะมีการพัฒนา หรือ แก้ไขในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงตามลำดับความสำคัญมาก ไปหาน้อย 1, 2, 3 ,.....)

- () มีการจัดการพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น
- () มีพื้นที่เพื่อพักผ่อน หรือ นันทนาการเพิ่มขึ้น
- () มีร้านค้า หรือ การให้บริการด้านต่างๆ อย่างครบครัน
- () สถานที่พักอาศัยให้นักศึกษาเพิ่มขึ้น
- () จัดสาธารณูปโภค/สาธารณูปการให้เพียงพอ
- () มีการจัดการเกี่ยวกับขยะและน้ำเสีย
- () อื่นๆ (ระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลการทำกิจกรรมและกิจวัตรโดยใช้บริการในพื้นที่ต่างๆ

ปกติท่านใช้จ่ายหรือรับบริการเหล่านี้ที่ใดเลือกพื้นที่ที่ท่านไปใช้บริการบ่อยที่สุด (วงกลมรอบหมายเลขที่แสดงถึงความถี่ในการไปใช้บริการของท่าน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในบริเวณที่ท่านเลือกไปใช้จ่ายหรือรับบริการ)

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	ใน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
ตัวอย่าง : อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 (4) 3 2 1 0	✓					
การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 (1) 0						✓ (ร.พ.เชียงใหม่ราม 2)
1. อาหารเช้า (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
2. อาหารกลางวัน (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
3. อาหารเย็น (จันทร์ – ศุกร์)	5 4 3 2 1 0						
4. อาหารเช้า (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
5. อาหารกลางวัน (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
6. อาหารเย็น (เสาร์ - อาทิตย์)	5 4 3 2 1 0						
7. ซื้ของใช้ส่วนตัว	5 4 3 2 1 0						
8. ซื้อุปกรณ์การเรียน	5 4 3 2 1 0						
9. ตัดผม	5 4 3 2 1 0						
10. ซักรีดเสื้อผ้า	5 4 3 2 1 0						

5 = ใช้เป็นประจำทุกวัน 4 = 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ 3 = 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ 2 = 2-3 ครั้ง/เดือน 1 = น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน 0 = ไม่ได้กระทำ

กิจกรรม	ความถี่ในการใช้บริการ ○	พื้นที่ที่ไปใช้บริการ					
		ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน สุเทพ	ใกล้ๆ มช. ด้านถนน ห้วยแก้ว	โน มช.	อื่นๆ (ระบุ)
11. ดูหนัง (โรงภาพยนตร์ หรือ ห้องชมภาพยนตร์ส่วนตัว)	5 4 3 2 1 0						
12. ฟังเพลง	5 4 3 2 1 0						
13. ออกกำลังกาย	5 4 3 2 1 0						
14. บริการอินเทอร์เน็ต	5 4 3 2 1 0						
15. การรักษาพยาบาล	5 4 3 2 1 0						
16. การบริการไปรษณีย์	5 4 3 2 1 0						
17. บริการโทรศัพท์ (โทรศัพท์สาธารณะ / การจ่ายค่าบริการ)	5 4 3 2 1 0						
18. บริการธนาคาร (การติดต่อธุรกรรม)	5 4 3 2 1 0						
19. บริการถอนเงินด่วน (ATM)	5 4 3 2 1 0						
20. อื่นๆ (ระบุ).....	5 4 3 2 1 0						

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ผ2-1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลักษณะทั่วไปของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	67	44.7
หญิง	83	55.3
รวม	150	100
2. ชั้นปีการศึกษา		
ปี 1	57	38.0
ปี 2	25	16.7
ปี 3	15	10.0
ปี 4	41	27.3
ปี 5	4	2.7
ปี 6	2	1.3
บัณฑิตศึกษา	6	4.0
รวม	150	100
3. ภูมิลำเนา		
จ.เชียงใหม่	74	49.3
จังหวัดอื่นๆในภาคเหนือ	45	30.0
ภาคกลาง	13	8.7
ภาคตะวันออก	4	2.7
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9	6.0
ภาคใต้	5	3.3
รวม	150	100

ตารางที่ ผ2-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. คณะที่ศึกษา		
แพทยศาสตร์	2	1.3
พยาบาลศาสตร์	1	0.7
เภสัชศาสตร์	2	1.3
ทันตแพทยศาสตร์	2	1.3
สัตวแพทยศาสตร์	1	0.7
เทคนิคการแพทย์	5	3.3
วิทยาศาสตร์	23	15.3
เกษตรศาสตร์	5	3.3
ศึกษาศาสตร์	2	1.3
วิจิตรศิลป์	14	9.3
สังคมศาสตร์	23	15.3
มนุษยศาสตร์	14	9.3
บริหารธุรกิจ	8	5.3
เศรษฐศาสตร์	8	5.3
วิศวกรรมศาสตร์	14	9.3
อุตสาหกรรมกรรมการเกษตร	15	10.0
สถาปัตยกรรมศาสตร์	9	6.0
บัณฑิตวิทยาลัย	2	1.3
รวม	150	100

ตารางที่ ผ2-1 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	78	52.0
บริเวณสวนดอก	7	3.3
บริเวณหลังมอ	27	18.0
ที่อื่นใน ต.สุเทพ	12	8.0
พื้นที่อื่นๆในจังหวัดเชียงใหม่	26	17.3
รวม	150	100
6. ประเภทของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน		
บ้านส่วนตัว	28	18.7
บ้านญาติ	4	2.7
หอพักของมหาวิทยาลัย	78	50.7
หอพักเอกชน	27	18.0
อพาร์ทเมนท์	3	2.0
คอนโดมิเนียม	4	2.7
บ้านเช่า	8	5.3
รวม	150	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ผ2-2 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0.3	16.3	0.5	5.5	2.6	27.1	52.4
บริเวณสวนดอก	0.3	1.8	0	0	0.3	1.1	3.4
บริเวณหลังมอ	0.5	4.5	0.3	3.9	4.7	4.5	18.4
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0.8	2.1	0	0.8	1.3	3.2	8.2
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	1.1	7.9	0.8	4.2	0.3	3.4	17.6
รวม	2.9	32.6	1.6	14.5	9.2	39.2	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-3 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับ
 พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันจันทร์ – วันศุกร์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	8.4	1.1	4.2	1.8	36.8	52.4
บริเวณสวนดอก	0	0	0.3	1.1	0	2.1	3.4
บริเวณหลังมอ	0.3	1.6	0.5	5.3	0.8	10.0	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0	0	0.3	2.1	0.3	5.5	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0.3	1.1	1.6	2.6	1.6	10.5	17.6
รวม	0.5	11.1	1.7	15.3	4.5	65.0	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-4 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0.3	8.7	2.4	18.7	7.9	14.5	52.4
บริเวณสวนดอก	0	0.3	0.5	1.6	1.1	0	3.4
บริเวณหลังมอ	0.3	1.6	2.4	13.4	0	0.8	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0	1.1	1.6	3.4	1.6	0.5	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0	8.4	2.1	3.7	1.6	1.8	17.6
รวม	0.6	20.0	8.9	40.8	12.1	17.6	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-5 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1.8	21.3	1.8	18.2	3.7	6.6	52.4
บริเวณสวนดอก	0.5	1.6	0.5	0.3	0.5	0.5	3.4
บริเวณหลังมอ	0.5	6.1	0.5	0.5	5.3	5.5	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0.5	3.9	0.5	1.1	1.1	1.3	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	1.1	12.1	1.1	0.5	0	3.2	17.6
รวม	4.5	45.0	4.5	20.5	10.5	17.1	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ๘2-6 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	18.7	2.6	19.2	5.8	6.1	52.4
บริเวณสวนดอก	0	0	0.5	0.5	1.1	1.3	3.4
บริเวณหลังมอ	0.5	1.6	0.5	4.2	0.8	10.8	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0.3	1.6	0.5	2.4	1.1	2.4	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0	1.1	1.6	8.7	5.0	1.3	17.6
รวม	0.8	22.9	5.8	35.0	13.7	21.8	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ๘2-7 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	18.2	5.0	10.8	6.8	11.6	52.4
บริเวณสวนดอก	0.3	0.8	1.1	1.1	0.3	0.0	3.4
บริเวณหลังมอ	0	3.4	3.2	11.1	0.5	0.3	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0	1.6	1.8	3.7	0.3	0.8	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0	9.7	3.4	2.6	1.1	0.8	17.6
รวม	0.3	33.7	14.5	29.2	8.9	13.4	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-8 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการซื้อของใช้ส่วนตัว

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการซื้อของใช้ส่วนตัว						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	0	21.8	8.4	5.3	16.8	52.4
บริเวณสวนดอก	0	0	2.6	0	0.5	0.3	3.4
บริเวณหลังมอ	0	0	7.9	5.8	1.3	3.4	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0	0	3.9	1.6	1.1	1.6	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0	0	13.7	1.3	1.1	1.6	17.6
รวม	0	0	50.0	17.1	9.2	23.7	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-9 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่
 ที่ไปใช้บริการในการซื้ออุปกรณ์การเรียน

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการซื้ออุปกรณ์การเรียน						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	0	6.1	13.7	2.9	29.7	52.4
บริเวณสวนดอก	0	0	0.8	1.6	0.3	0.8	3.4
บริเวณหลังมอ	0	0	7.1	4.7	0.8	5.8	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0	0	1.6	2.4	0.8	3.4	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0	0	2.9	8.9	1.8	3.9	17.6
รวม	0	0	18.4	31.3	6.6	43.7	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-10 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการออกกำลังกาย

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการออกกำลังกาย						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	7.4	6.8	2.6	1.3	1.3	32.9	52.4
บริเวณสวนดอก	0.5	0.8	0.3	1.1	0	0.8	3.4
บริเวณหลังมอ	3.7	3.7	0.8	2.4	1.3	6.6	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	2.1	1.1	0.8	0.8	0.3	3.2	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	2.4	5.3	3.2	1.3	0.3	5.3	17.6
รวม	16.1	17.6	7.6	2.8	3.2	48.7	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-11 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการอินเทอร์เน็ต

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการอินเทอร์เน็ต						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2.4	19.5	0	2.4	1.1	27.1	52.4
บริเวณสวนดอก	0	1.6	0	0.5	0	1.3	3.4
บริเวณหลังมอ	1.1	2.9	0	3.4	0.3	10.8	18.4
ที่อื่นๆในต.สุเทพ	0.8	3.2	0	0.8	0.5	2.9	8.2
ที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	0.5	8.9	0.3	1.6	0	6.3	17.6
รวม	4.7	36.1	0.3	8.7	1.8	48.4	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-12 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรักษาพยาบาล

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรักษาพยาบาล					รวม
	พื้นที่อื่นๆ	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	14.7	7.6	14.5	0.8	14.7	52.4
บริเวณสวนดอก	0.8	0.3	2.1	0	0.3	3.4
บริเวณหลังมอ	7.1	3.2	3.9	0	4.2	18.4
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	2.4	0.8	3.4	0.3	1.3	8.2
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	1.6	8.2	6.1	0	1.8	17.6
รวม	26.6	20.0	30.0	1.1	22.4	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-13 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการธนาคาร

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการธนาคาร						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	9.5	0	5.3	4.5	0.5	32.6	52.4
บริเวณสวนดอก	0.8	0	0.5	0.8	0	1.3	3.4
บริเวณหลังมอ	4.2	0	2.1	1.8	0.8	9.5	18.4
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	1.1	0	1.1	0	0.3	5.8	8.2
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	3.7	0	1.6	6.6	0.5	5.3	17.6
รวม	19.2	0	10.5	13.7	2.1	54.5	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-14 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ใช้บริการถอนเงินด่วน(ATM)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ใช้บริการถอนเงินด่วน(ATM)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2.6	0	0.8	1.8	0.3	46.8	52.4
บริเวณสวนดอก	0.3	0	0.5	0.3	0	2.4	3.4
บริเวณหลังมอ	0.3	0	2.1	0.8	0.8	14.5	18.4
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0	0.8	0.5	0.3	6.6	8.2
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	1.6	0	2.1	3.9	0.5	9.5	17.6
รวม	4.7	0	6.3	7.4	1.8	79.7	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-15 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของนักศึกษากับยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ที่พักอาศัย	ยานพาหนะในการเดินทาง						รวม
	เดิน	รถจักรยาน	รถจักรยานยนต์	รถยนต์ส่วนตัว	รถโดยสารรับจ้าง	รถบริการของมหาวิทยาลัย	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	16.1	0.5	15.3	7.9	3.9	8.7	52.4
บริเวณสวนดอก	0	0	2.4	1.1	0	0	3.4
บริเวณหลังมช.	0.8	0.5	13.2	2.6	1.3	0	14.8
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0.5	4.2	3.4	0	0	8.2
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	0.5	3.9	12.1	1.1	0	17.6
รวม	16.8	2.0	38.9	27.1	6.3	8.7	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตาราง ผ2-16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเดินทางกับที่อยู่อาศัยของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่พักอาศัย	ปัญหาในการเดินทาง							รวม
	ไม่มีปัญหา	ไม่มีรถโดยสารรับจ้างผ่าน	ใช้เวลาในการเดินทางนาน	เดินทางไม่สะดวกไม่มีรถ	จำนวนรถโดยสารรับจ้างน้อย	การจราจรติดขัด บริเวณถนนสุเทพ	อื่นๆ	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	52.4	0	0	0	0	0	0	52.4
บริเวณสวนดอก	0.3	0	0	0	0	2.6	0.5	3.4
บริเวณหลังมข.	1.1	5.5	0.3	0.3	4.2	6.3	0.8	14.8
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0.3	1.3	0.3	0.5	1.1	3.7	1.1	8.2
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	2.4	4.5	0.3	0.3	9.5	0.8	17.6
รวม	53.9	9.2	5.0	1.1	5.5	22.1	3.2	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตาราง ผ2-17 แสดงสาเหตุในการเลือกบริเวณที่พักอาศัยของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่พักอาศัย	เหตุผลในการเลือกที่พักอาศัย							
	บรรยากาศเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย	มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก	การเดินทางสะดวก	มีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่	มีโรงพยาบาลบาลมหาราชนครเชียงใหม่อยู่	ได้รับความเจริญจากตัวเมือง	มีแหล่งงาน	อื่นๆ
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	10.79	21.32	20.79	38.86	14.47	25.00	18.42	0.79
บริเวณสวนดอก	0.79	1.32	0.79	2.11	0.79	1.32	0.53	0
บริเวณหลังมข.	3.42	8.16	5.79	14.47	4.47	6.58	3.42	0.53
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	1.32	4.47	3.42	5.53	1.58	3.16	1.32	0.53
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	2.89	6.84	7.89	13.16	5.26	4.74	5.00	0.26
รวม	19.21	42.11	38.86	73.95	26.05	40.79	28.68	2.11

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตาราง ผ2-18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น

ชั้นปีการศึกษา	การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น				
	การก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น	การก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก อพาร์ทเมนท์เพิ่มขึ้น	ร้านค้าและร้านอาหารบริการต่างๆเพิ่มมากขึ้น	มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก	มีพื้นที่เกษตรลดลง
ปี 1	43.06	75.00	56.25	50.70	29.17
ปี 2	47.70	81.54	55.38	61.54	27.70
ปี 3	63.41	92.68	53.66	58.54	48.78
ปี 4	52.94	84.31	52.94	47.06	34.31
ปี 5	88.89	88.89	88.89	77.78	55.56
ปี 6	50.00	25.00	25.00	25.00	25.00
บัณฑิตศึกษา	23.08	84.62	53.15	69.23	23.08
รวม	50.26	81.84	56.05	54.21	33.95

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่ปัจจุบันของนักศึกษาและปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ที่พักอาศัย	ปัญหาที่เกิดขึ้น		
	ทำให้สาธารณูปโภค – สาธารณูปการไม่เพียงพอ	เกิดมลภาวะขึ้นในชุมชน เช่น น้ำเสีย ขยะ	เกิดความแออัดและไม่เป็นระเบียบของบ้านเรือนและร้านค้า
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	21.01	56.28	66.33
บริเวณสวนดอก	0.00	46.15	69.23
บริเวณหลังมช.	22.86	52.86	80.00
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	12.90	54.84	80.65
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	14.93	50.75	64.18
รวม	18.95	54.21	69.74

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-20 แสดงความต้องการของนักศึกษาที่จะพัฒนาพื้นที่ในอนาคตข้างหน้า

ความต้องการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่างๆ	จัดพื้นที่ให้มีระเบียบเรียบร้อย	เพิ่มพื้นที่นันทนาการของชุมชน	สร้างที่พักอาศัยประเภทต่างๆเพิ่มขึ้น	จัดการด้านสาธารณูปโภคให้เพียงพอ	มีการจัดการด้านปัญหามลพิษ เช่น ขยะ, น้ำเสีย
จำนวน (ร้อยละ)	43.7	22.1	41.1	61.1	23.7

ตาราง ผ2-21 แสดงข้อมูลทั่วไปของบุคคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลักษณะทั่วไปของบุคคลากรมช.	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	22	44.0
หญิง	28	56.0
รวม	50	100
2.การศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	12.0
ปวช. – ปวส.	5	10.0
ปริญญาตรี	29	58.0
สูงกว่าปริญญาตรี	10	20.0
รวม	50	100
3.รายได้		
6,000 – 10,000 บาท	20	40.0
10,000 – 20,000 บาท	22	44.0
20,000 – 30,000 บาท	6	12.0
มากกว่า 30,000 บาท	2	4.0
รวม	50	100

ตาราง ผ2-21 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของบุคคลากรมช.	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4.ระยะเวลาการทำงาน		
น้อยกว่า 1 ปี	5	10.0
1 – 5 ปี	12	24.0
5 - 10 ปี	9	18.0
11 – 15 ปี	7	14.0
มากกว่า 15 ปี	17	34.0
รวม	50	100
5. ภูมิลำเนา		
จ.เชียงใหม่	31	62.0
ภาคเหนือ	12	24.0
ภาคกลาง	1	2.0
ภาคตะวันออก	3	6.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	4.0
ภาคใต้	0	0.0
กรุงเทพมหานคร	1	2.0
รวม	50	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	8	16.0
บริเวณชุมชนสวนดอก	4	8.0
บริเวณหลังมช.	5	10.0
พื้นที่อื่นๆในต.สุเทพ	3	6.0
พื้นที่อื่นๆในจ.เชียงใหม่	30	60.0
รวม	50	100

ตาราง ผ2-21 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของบุคคลากรมช.	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7.ประเภทที่พักอาศัย		
บ้านส่วนตัว	32	64.0
บ้านเช่า	2	4.0
หอพัก/บ้านพักของมช.	8	16.0
หอพักเอกชน	4	8.0
อพาร์ทเมนท์	2	4.0
คอนโดมิเนียม	2	4.0
รวม	50	100

ตารางที่ ผ2-22 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	11.3	0	0	0	5.0	16.3
บริเวณสวนดอก	2.5	2.5	0	0	0	2.5	7.5
บริเวณหลังมช.	0	5.0	0	2.5	1.3	1.3	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	2.5	0	0	0	0	3.8	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	40.0	5.0	12.5	0	2.5	60.0
รวม	5.0	58.8	5.0	15.0	1.3	15.0	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-23 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันจันทร์ – วันศุกร์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้าน ถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	2.5	0	3.8	0	10.0	16.3
บริเวณสวนดอก	0	0	0	2.5	0	5.0	7.5
บริเวณหลังมช.	0	1.3	0	3.8	0	5.0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0	0	1.3	1.3	3.8	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	0	5.0	41.3	1.3	12.5	60.0
รวม	0	3.8	5.0	52.5	2.6	36.3	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-24 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	7.5	0	3.8	0	5.0	16.3
บริเวณสวนดอก	0	3.8	1.3	2.5	0	0	7.5
บริเวณหลังมช.	0	3.8	0	6.3	0	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	3.8	0	1.3	0	1.3	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	42.5	6.3	6.3	2.5	0	60.0
รวม	0	61.3	20.0	20.0	2.5	6.3	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ๒2-25 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	8.8	1.3	1.3	0	5.0	16.3
บริเวณสวนดอก	1.3	5.0	0	0	0	1.3	7.5
บริเวณหลังมช.	0	6.3	1.3	1.3	1.3	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	5.0	0	0	0	1.3	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	3.8	50.0	3.8	1.3	1.3	0	60.0
รวม	5.1	75.0	6.3	3.9	2.6	7.5	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ๒2-26 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	7.5	1.3	3.8	1.3	2.5	16.3
บริเวณสวนดอก	0	3.8	0	1.3	1.3	1.3	7.5
บริเวณหลังมช.	0	2.5	1.3	6.3	0	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	2.5	2.5	0	0	1.3	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	32.5	20.0	3.8	1.3	2.5	60.0
รวม	0	48.8	25.0	15.0	3.9	7.5	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-27 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็น (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็น (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	7.5	2.5	5.0	0	1.3	16.3
บริเวณสวนดอก	0	5.0	0	2.5	0	0	7.5
บริเวณหลังมช.	0	3.8	1.3	5.0	0	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	3.8	1.3	0	0	1.3	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	42.5	13.8	3.8	0	0	60.0
รวม	0	65.2	18.8	16.3	0	2.6	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-28 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการออกกำลังกาย

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการออกกำลังกาย						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	5.0	0	1.3	0	10.0	16.3
บริเวณสวนดอก	1.3	1.3	0	0	0	5.0	7.5
บริเวณหลังมช.	2.5	2.5	0	0	1.3	3.8	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	2.5	2.5	0	0	1.3	0	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	18.8	26.3	3.8	2.5	1.3	7.5	60.0
รวม	25.0	37.5	3.8	3.8	3.9	26.3	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-29 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ใช้บริการในการรักษาพยาบาล

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ใช้บริการในการรักษาพยาบาล					รวม
	พื้นที่อื่นๆ	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2.5	2.5	8.8	2.5	0	16.3
บริเวณสวนดอก	0	1.3	5.0	0	1.3	7.5
บริเวณหลังมช.	1.3	1.3	7.5	0	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	1.3	5.0	0	0	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	13.8	15.0	27.5	0	3.8	60.0
รวม	17.5	21.3	53.8	2.5	5.1	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-30 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ใช้บริการธนาคาร

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ใช้บริการธนาคาร					รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2.5	0	2.5	1.3	10.0	16.3
บริเวณสวนดอก	1.3	0	3.8	0	5.0	7.5
บริเวณหลังมช.	1.3	1.3	2.5	2.5	3.8	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0	3.8	1.3	0	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	3.8	11.3	30.0	0	7.5	60.0
รวม	8.8	12.5	42.5	5.0	26.3	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-31 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการถอนเงินด่วน(ATM)

ที่พักอาศัย	พื้นที่ที่ไปใช้บริการถอนเงินด่วน (ATM)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0	0	0	1.3	0	15.0	16.3
บริเวณสวนดอก	0	0	0	3.8	0	3.8	7.5
บริเวณหลังมช.	1.3	0	1.3	1.3	5.0	1.3	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0	0	5.0	0	1.3	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	11.3	0	13.8	22.5	0	12.5	60.0
รวม	12.5	0	15.1	33.8	5.0	33.8	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-32 แสดงความสัมพันธ์ของที่พักอาศัยของบุคลากรกับยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ที่พักอาศัย	ยานพาหนะในการเดินทาง						รวม
	เดิน	รถจักร ยาน	รถจักรยานยนต์	รถยนต์ ส่วนตัว	รถโดยสาร รับจ้าง	รถบริการของ มหาวิทยาลัย	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	6.3	1.3	5.0	3.8	0	0	16.3
บริเวณสวนดอก	1.3	0	3.8	2.5	0	0	7.5
บริเวณหลังมช.	0	0	3.8	5.0	1.3	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0	1.3	5.0	0	0	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	0	1.3	15.0	37.5	6.3	0	60.0
รวม	7.6	2.6	28.8	53.8	7.6	0	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตาราง ผ2-33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการเดินทางกับที่อยู่อาศัยของ
บุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่พักอาศัย	ปัญหาในการเดินทาง							รวม
	ไม่มีปัญหา	ไม่มีรถโดยสารรับจ้างผ่าน	ใช้เวลาในการเดินทางนาน	เดินทางไม่สะดวกไม่มีรถ	จำนวนรถโดยสารรับจ้างน้อย	การจราจรติดขัด บริเวณถนนสุเทพ	อื่นๆ	
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	16.3	0	0	0	0	0	0	16.3
บริเวณสวนดอก	0	0	0	0	2.5	5.0	0	7.5
บริเวณหลังมช.	0	1.3	0	0	5.0	3.8	0	10.0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0	0	0	2.5	3.8	0	6.3
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	2.5	1.3	11.3	0	0	35.0	10.0	60.0
รวม	18.8	2.6	11.3	0	10.0	47.5	10.0	100.0

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตาราง ผ2-34 แสดงสาเหตุในการเลือกบริเวณที่พักอาศัยของบุคลากร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่พักอาศัย	เหตุผลในการเลือกที่พักอาศัย							
	บรรยากาศเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย	มีที่พักอาศัยให้เลือกเป็นจำนวนมาก	การเดินทางสะดวก	มีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งอยู่	มีโรงพยาบาลบาลมหา ราชนคร เชียงใหม่อยู่	ได้รับความเจริญจากตัวเมือง	มีแหล่งงาน	อื่นๆ
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0.79	1.05	1.32	2.63	1.58	0.53	1.58	0
บริเวณสวนดอก	0.26	1.05	0.53	1.58	0.79	1.05	0.26	0
บริเวณหลังมช.	0.26	0.79	0.53	1.84	1.58	1.05	0.79	0
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	0	0.26	0.26	1.05	0.53	0.79	2.37	0
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	3.68	5.26	6.05	7.63	6.84	5.00	5.53	0.79
รวม	5.00	8.42	8.68	14.74	11.32	8.42	8.16	0.79

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตาราง ผ2-35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการทำงานของบุคลากรกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น

ระยะเวลาการทำงาน	การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น				
	การก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น	การก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก อพาร์ทเมนท์เพิ่มขึ้น	ร้านค้าและร้านอาหารบริการต่างๆเพิ่มมากขึ้น	มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก	มีพื้นที่เกษตรลดลง
1 - 5 ปี	63.16	84.20	68.42	73.68	31.58
6 - 10 ปี	60.00	80.00	53.33	46.67	40.00
11 - 15 ปี	81.82	81.82	63.64	72.72	45.45
มากกว่า 15ปี	66.67	66.67	81.48	85.19	44.44
รวม	65.00	73.75	18.75	66.25	36.25

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่ปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ที่พักอาศัย	ปัญหาที่เกิดขึ้น		
	ทำให้สาธารณูปโภค - สาธารณูปการไม่เพียงพอ	เกิดมลภาวะชั้นในชุมชน เช่น น้ำเสีย ขยะ	เกิดความแออัดและไม่เป็นระเบียบของบ้านเรือนและร้านค้า
ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	15.38	84.62	84.62
บริเวณสวนดอก	33.33	66.67	100.00
บริเวณหลังมช.	0.00	75.00	50.00
ที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	40.00	60.00	60.00
ที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	27.08	54.17	83.33
รวม	22.50	65.00	80.00

* ตัวเลขในตารางค่าเป็นร้อยละ

ตารางที่ ผ2-37 แสดงความต้องการของบุคลากรที่จะพัฒนาพื้นที่ในอนาคตข้างหน้า

ความต้องการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่างๆ	จัดพื้นที่ใหม่ ระเบียบ เรียบร้อย	เพิ่มพื้นที่ นันทนาการของ ชุมชน	สร้างที่พักอาศัย ประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น	จัดการด้าน สาธารณูปโภคให้ เพียงพอ	มีการจัดการด้าน ปัญหามลพิษ เช่น ขยะ, น้ำเสีย
จำนวน (ร้อยละ)	57.5	23.8	45.0	70.0	38.5

ตาราง ผ2-38 แสดงข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา

ลักษณะทั่วไปของประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	84	56.0
หญิง	66	44.0
รวม	150	100
2. การศึกษา		
ประถมศึกษาตอนปลาย	5	3.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4	2.7
ปวช. - ปวส.	13	8.7
ปริญญาตรี	120	80.0
สูงกว่าปริญญาตรี	8	5.3
รวม	150	100
3. รายได้		
น้อยกว่า 6,000 บาท	5	3.3
6,000 - 10,000 บาท	95	63.3
10,001 - 30,000 บาท	42	28.0
30,001 - 50,000 บาท	8	5.3
รวม	150	100

ลักษณะทั่วไปของประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
4. อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	16	10.7
รับจ้าง	27	18.0
รับราชการ	18	12.0
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	22	14.7
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	6.0
นักเรียน - นักศึกษา	56	37.3
แม่บ้าน	2	1.3
รวม	150	100
5. ภูมิลำเนา		
จ.เชียงใหม่	60	40.0
ภาคเหนือ	48	32.0
ภาคกลาง	24	16.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	4.0
ภาคใต้	4	2.7
กรุงเทพมหานคร	8	5.3
รวม	150	100
6. สถานที่ทำงาน		
ในตำบลสุเทพ	98	65.3
ในตำบลอื่นๆของอำเภอเมืองเชียงใหม่	32	21.3
ในอำเภออื่นๆ จ. เชียงใหม่	20	13.3
รวม	150	100
7. ประเภทที่พักอาศัย		
บ้านส่วนตัว	57	30.7
บ้านญาติ	5	3.3
หอพัก	44	29.3
อพาร์ทเมนท์	17	11.3
คอนโดมิเนียม	26	17.3

ตาราง ผ2-38 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
8.ระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่		
น้อยกว่า 1 ปี	15	10.0
1 – 5 ปี	107	71.3
6 – 10 ปี	8	5.3
10 – 15 ปี	2	1.3
16 – 20 ปี	6	4.0
มากกว่า 20 ปี	11	7.3
รวม	150	100

ตารางที่ ผ2-39 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	0.8	6.7	0	1.7	0	1.7	10.8
รับจ้าง	3.3	3.3	1.7	0.8	1.7	6.7	17.5
รับราชการ	0	6.7	0	0.8	0	4.2	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	1.7	11.7	0	1.7	0	0	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	3.3	0	1.7	0	0.8	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	4.2	14.2	0	7.5	0	11.7	37.5
แม่บ้าน	0	1.7	0	0	0	0	1.7
รวม	10.0	47.5	1.7	14.2	1.7	25.0	100.0

ตารางที่ ผ2-40 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันจันทร์ – วันศุกร์)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันจันทร์ – วันศุกร์)						รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน /ที่พักร	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้าน ถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	0	1.7	0	2.5	0	6.7	10.8
รับจ้าง	0	1.7	0.8	2.5	2.5	10.0	17.5
รับราชการ	0	1.7	0	2.5	0	7.5	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	0.8	1.7	0.5	0	1.7	5.8	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	0	0	0.5	0	0.8	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	3.3	4.2	0	6.7	2.5	21.7	37.5
แม่บ้าน	0	1.7	0	0	0	0	1.7
รวม	4.2	12.5	5.8	19.2	5.8	52.5	100.0

ตารางที่ ผ2-41 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็น (วันจันทร์ – วันศุกร์)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็น (วันจันทร์ – วันศุกร์)					รวม
	ที่บ้าน / ที่พักร	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	1.7	0	9.2	0	0	10.8
รับจ้าง	2.5	0.8	7.5	5.0	1.7	17.5
รับราชการ	3.3	2.5	5.8	0	0	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	5.3	1.7	8.3	0	0	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1.7	1.7	0	0.8	1.7	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	6.7	0	22.5	3.3	5.0	37.5
แม่บ้าน	1.7	0	0	0	0	1.7
รวม	22.5	6.7	53.3	9.2	8.3	100.0

ตารางที่ ผ2-42 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเช้า (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)					รวม
	ไม่ได้ กระทำ	ที่บ้าน / ที่พัก	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	3.3	5.8	1.7	0	0	10.8
รับจ้าง	4.2	6.7	1.7	0.8	4.2	17.5
รับราชการ	1.7	4.2	5.8	0	0	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	0.8	9.2	5.0	0	0	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	3.3	0	0	2.5	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	3.3	15.8	11.7	0	6.7	37.5
แม่บ้าน	0	1.7	0	0	0	1.7
รวม	13.3	46.7	25.8	0.8	13.3	100.0

ตารางที่ ผ2-43 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารกลางวัน (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)					รวม
	ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	6.7	0	2.5	0	1.7	10.8
รับจ้าง	7.5	0.8	2.5	2.5	4.2	17.5
รับราชการ	3.3	0.8	5.8	0	0	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	5.0	2.5	4.2	0	3.3	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	3.3	1.7	0	0.8	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	12.5	2.5	15.8	0.8	5.8	37.5
แม่บ้าน	1.7	0	0	0	0	1.7
รวม	36.7	11.7	32.5	3.3	15.8	100.0

ตารางที่ ผ2-44 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็น (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรับประทานอาหารเย็น (วันเสาร์ – วันอาทิตย์)					รวม
	ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	1.7	0.8	8.3	0	0	10.8
รับจ้าง	4.2	2.5	5.8	1.7	3.3	17.5
รับราชการ	3.3	5.0	3.3	0	0	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	6.7	0.8	7.5	0	0	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.3	1.7	0	0.8	0	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	10.8	4.2	15.8	1.7	5.0	37.5
แม่บ้าน	1.7	0	0	0	0	1.7
รวม	31.7	15.0	40.8	4.2	8.3	100.0

ตารางที่ ผ2-45 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการออกกำลังกาย

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการออกกำลังกาย						รวม
	ไม่ได้กระทำ	ที่บ้าน / ที่พัก	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	0	0	0	0	0	10.8	10.8
รับจ้าง	5.8	0.8	0	0	0.8	10.0	17.5
รับราชการ	5.0	1.7	0	0.8	0	4.2	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	1.7	4.2	1.7	0	0	7.5	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	1.7	0	0	0	4.2	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	5.0	10.0	0.8	1.7	1.7	18.3	37.5
แม่บ้าน	0	1.7	0	0	0	0	1.7
รวม	17.5	20.0	2.5	2.5	2.5	55.0	100.0

ตารางที่ ผ2-46 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรักษาพยาบาล

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการในการรักษาพยาบาล				รวม
	พื้นที่อื่นๆ	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	
ธุรกิจส่วนตัว	6.7	0	4.2	0	10.8
รับจ้าง	2.5	4.2	10.0	0.8	17.5
รับราชการ	1.7	5.8	4.2	0	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	3.3	2.5	9.2	0	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	3.3	2.5	0	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	12.5	6.7	16.7	1.7	37.5
แม่บ้าน	0	0	1.7	0	1.7
รวม	26.7	22.5	48.3	2.5	100.0

ตารางที่ ผ2-47 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการธนาคาร

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการธนาคาร				รวม
	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	0	9.2	0	1.7	10.8
รับจ้าง	0.8	5.8	6.7	4.2	17.5
รับราชการ	0.8	5.0	0	5.8	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	0	6.7	0	8.3	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1.7	2.5	1.7	0	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	5.0	7.5	1.7	23.3	37.5
แม่บ้าน	0	1.7	0	0	1.7
รวม	8.3	38.3	10.0	43.3	100.0

ตารางที่ ผ2-48 แสดงความสัมพันธ์ของอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างกับพื้นที่ที่ไปใช้บริการถอนเงินด่วน(ATM)

อาชีพ	พื้นที่ที่ไปใช้บริการถอนเงินด่วน (ATM)				รวม
	ตัวเมือง เชียงใหม่	ด้านถนน สุเทพ	ด้านถนน ห้วยแก้ว	ในมช.	
ธุรกิจส่วนตัว	0	10.8	0	0	10.8
รับจ้าง	0	10.8	1.7	5.0	17.5
รับราชการ	0.8	8.3	0	2.5	11.7
ลูกจ้างเงินเดือนประจำ	0	11.7	0	3.3	15.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.5	2.5	0	0.8	5.8
นักเรียน – นักศึกษา	1.7	1.7	6.7	27.5	37.5
แม่บ้าน	0	1.7	0	0	1.7
รวม	5.0	47.5	8.3	39.2	100.0

ตาราง ผ2-49 แสดงสาเหตุในการเลือกที่อยู่อาศัยของประชากรในพื้นที่

ระยะเวลา ที่อาศัยอยู่	เหตุผลในการเลือกที่อยู่อาศัย			
	เพราะอยู่ใกล้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	เพราะ อยู่ใกล้ที่ทำงาน	เพราะมี สภาพแวดล้อมที่ดี	เพราะ อยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง
น้อยกว่า 1 ปี	9.17	1.67	6.67	5.83
1 – 5 ปี	70.00	7.50	24.17	17.50
6 – 10 ปี	1.67	2.50	5.00	5.50
10 – 15 ปี	0.83	0.83	0	0.83
16 – 20 ปี	3.33	0	3.33	4.17
มากกว่า 20 ปี	3.33	4.17	6.67	5.00
รวม	88.33	16.67	45.83	38.33

ตาราง ผ2-50 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชากรกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น

ระยะเวลาที่เข้ามาอยู่อาศัย	การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น				
	การก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น	การก่อสร้างที่พักอาศัย หอพัก อพาร์ทเมนต์เพิ่มขึ้น	ร้านค้าและร้านบริการต่างๆเพิ่มมากขึ้น	มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก	มีพื้นที่เกษตรลดลง
น้อยกว่า 1 ปี	6.67	7.50	5.83	5.00	3.33
1 - 5 ปี	57.50	59.17	34.17	37.50	25.83
6 - 10 ปี	2.50	3.33	0.83	3.33	0.83
11 - 15 ปี	0.83	0.83	0	0	0
16 - 20 ปี	3.33	4.17	3.33	0	0
มากกว่า 20ปี	5.00	1.67	3.33	3.33	0.83
รวม	75.83	76.67	42.50	49.17	30.83

ตาราง ผ2-51 แสดงความคิดเห็นระหว่างระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชากรกับสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่	สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่สังเกตเห็น						
	บรรยากาศเหมาะสมแก่การอยู่อาศัย	การเดินทางสะดวก	มีบ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก	มีมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ตั้งอยู่	มีโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ตั้งอยู่	ได้รับความเจริญจากตัวเมืองเก่า	มีคนเข้ามาทำงานมากขึ้น
น้อยกว่า 1 ปี	5.83	3.33	3.33	10.83	9.17	4.17	5.83
1 - 5 ปี	39.17	40.00	24.17	60.00	37.50	25.83	38.33
6 - 10 ปี	0.83	1.67	1.67	5.00	3.33	0	0
10 - 15 ปี	0	0.83	0.83	0.83	0.83	0	0
16 - 20 ปี	0.83	3.33	0.83	5.00	1.67	0.83	1.67
มากกว่า 20 ปี	3.33	2.50	0.83	6.67	1.67	0.83	0
รวม	50.00	51.67	31.67	88.33	54.17	31.67	45.83

ตารางที่ ผ2-52 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ของ
ประชาชนในพื้นที่และปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ระยะเวลาที่เข้ามา อยู่อาศัย	ปัญหาที่เกิดขึ้น		
	ทำให้สาธารณูปโภค – สาธารณูปการไม่เพียงพอ	เกิดมลภาวะขึ้นในชุมชน เช่น น้ำเสีย ขยะ	เกิดความแออัดและไม่เป็น ระเบียบของบ้านเรือนและ ร้านค้า
น้อยกว่า 1 ปี	38.46	46.15	84.62
1 - 5 ปี	24.39	60.98	85.37
6 – 10 ปี	50.00	33.33	83.33
11 – 15 ปี	60.00	20.00	80.00
16 – 20 ปี	60.00	50.00	66.67
มากกว่า 20ปี	37.50	37.50	75.00
รวม	29.17	53.33	80.83

ตารางที่ ผ2-53 แสดงความต้องการของประชากรในพื้นที่ที่จะพัฒนาพื้นที่ในอนาคต
ข้างหน้า

ความต้องการ พัฒนาพื้นที่ใน ด้านต่างๆ	จัดพื้นที่ให้มี ระเบียบ เรียบร้อย	เพิ่มพื้นที่ นันทนาการของ ชุมชน	สร้างที่พักอาศัย ประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น	จัดการด้าน สาธารณูปโภคให้ เพียงพอ	มีการจัดการด้าน ปัญหามลพิษ เช่น ขยะ, น้ำเสีย
จำนวน (ร้อยละ)	70.0	52.5	35.8	51.7	70.8

ตารางที่ ผ2-54 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา

ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	18	36
หญิง	32	64
รวม	50	100
2. พื้นที่ในการประกอบการค้า		
อาคารพาณิชย์	25	50
หาบเร่ – แผงลอย	10	20
เช่าล็อคแบ่งขาย	15	30
รวม	50	100
3.ประเภทการประกอบการ		
- กลุ่มร้านอาหาร		
ร้านก๋วยเตี๋ยว – บะหมี่	7	14
ร้านอาหาร	6	12
ร้านกาแฟ	4	8
ร้านขนม	3	6
- กลุ่มร้านบริการทางการแพทย์		
ร้านขายยา	2	4
ร้านขายอุปกรณ์การแพทย์	1	2
- กลุ่มร้านเครื่องอุปโภค - บริโภค		
ร้านขายเสื้อผ้า	3	6
มินิมาร์ท	1	2
ร้านเครื่องเขียน	2	4
ร้านของชำ	3	6
- ร้านบริการต่างๆ		
ร้านอินเทอร์เน็ต	3	6
ร้านเช่าวีดีโอ	2	4
ร้านถ่ายเอกสาร	4	8

ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ร้านเช่าหนังสือ	3	6
ร้านซัก - รีด	4	8
ร้านตัดผม	2	4
รวม	50	100
4. รายได้ต่อเดือน 6,000 – 10,000 บาท	19	38
10,001 – 30,000 บาท	24	48
30,001 – 50,000 บาท	6	12
มากกว่า 50,000 บาท	1	2
รวม	50	100
5. ภูมิลำเนา		
จ.เชียงใหม่	35	70
ภาคเหนือ	8	16
ภาคกลาง	4	8
ภาคตะวันออก	2	4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1	2
รวม	50	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
บริเวณสวนดอก	13	26
บริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	20	40
พื้นที่อื่นๆใน ต.สุเทพ	7	14
พื้นที่อื่นๆใน จ.เชียงใหม่	10	20
รวม	50	100
7. ระยะเวลาในการดำเนินกิจการในพื้นที่ศึกษา		
1 - 5 ปี	32	64
6 – 10 ปี	10	20
10 – 15 ปี	3	6
มากกว่า 15 ปี	5	10
รวม	50	100

ตารางที่ ผ2-55 แสดงเหตุผลของผู้ประกอบการในการเข้ามาประกอบการในพื้นที่ศึกษา

เหตุผล	ความคิดเห็น	เป็นเหตุผล	
		จำนวน(คน)	ร้อยละ
มีลูกค้าเป็นจำนวนมาก		38	76
เป็นกิจการของครอบครัว		34	68
ใกล้ที่พักของตนเอง		18	36
ขายได้ราคาดี		16	32
คนรู้จักชักชวน		12	24
ค่าเช่าที่ราคาถูก		8	16
เป็นแหล่งสินค้าประเภทเดียวกัน		6	12

ตารางที่ ผ2-56 แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามทัศนคติของผู้ประกอบการ

ปัญหา	พบปัญหานี้	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปัญหาที่จอดรถ	33	66
ปัญหาความแออัดของพื้นที่	29	58
ปัญหาความไม่สะอาดของห้องน้ำ	24	48
ปัญหาความสกปรกของพื้นที่	21	42
ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่	15	30

ตารางที่ ผ2-57 แสดงทัศนคติของผู้ประกอบการต่อสาเหตุของปัญหาของพื้นที่
ศึกษา

สาเหตุ	ทัศนคติของผู้ประกอบการ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ขาดการวางแผนจัดการพื้นที่	25	50
พื้นที่ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ	11	22
เกิดการบุกรุกพื้นที่บางส่วน	6	12
อื่นๆ	8	16

ตาราง ผ2-58 แสดงความต้องการปรับปรุงพื้นที่ด้านต่างๆของผู้ประกอบการ

ความต้องการปรับปรุงด้าน	ความต้องการของผู้ประกอบการ	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปรับปรุงด้านพื้นที่จอดรถ	45	90
ปรับปรุงด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่	25	50
ปรับปรุงด้านความสะอาดของห้องน้ำ	25	50
ปรับปรุงด้านความสะอาดของพื้นที่	19	38
ปรับปรุงความโล่งของพื้นที่	18	36
ปรับปรุงด้านสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	13	26
ปรับปรุงด้านจำนวนร้านค้า	12	22
ปรับปรุงด้านความเป็นระเบียบของกิจกรรม	9	18

ตารางผ2 – 59 รายชื่อร้านค้าและร้านบริการบริเวณริมถนนสุเทพที่ได้ทำการนับจำนวนคนที่เข้ามาใช้ใน1 ช่วงเวลา (1 ชั่วโมง)

ชื่อร้าน	ช่วงเวลาที่ทำการสำรวจ	จำนวนผู้มาใช้บริการ	
		นักศึกษา	ประชาชน
ร้านก๋วยเตี๋ยว	12.00 - 13.00 น.	65	31
ร้านอาหาร	12.00 - 13.00 น.	35	7
ร้านกาแฟ	13.00 – 14.00 น.	12	3
ร้านนม	19.00 – 20.00 น.	46	2
ร้านถ่ายเอกสาร	17.00 – 18.00 น.	26	6
ร้านซัก-รีด	18.00 – 19.00 น.	8	1
ร้านอินเทอร์เน็ต	19.00 -20.00 น.	13	0

- หมายเหตุ ช่วงเวลาที่ทำการสำรวจใช้ช่วงที่สัมภาษณ์ร้านค้าและร้านบริการเป็นช่วงที่มีผู้มาใช้บริการมากที่สุดของวัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ธนวดี พลายโต เกิดวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2523 ที่ จ.เชียงใหม่ สำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรี ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา 2545 และได้เข้าศึกษาต่อสาขาการวางผังเมือง ภาควิชา
วางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย